

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת חיי שרה

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת חיי שרה | גליון מס' 299 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפר רבי צבי בוימל שליט"א: נכנסתי אל רבינו, והוא אמר לי: "הרי גם את רבקה אמנו, לא הייתם מקבלים בבית יעקב. אתה יודע איזה אבא היה לה, ואיזה אח היה לה? זו היתה משפחה של פושעים..." "בבית היה להם גם סם המוות, כנראה באופן קבוע זה היה בבית, שהרי לא כתוב באף מקום, שכאשר אליעזר הגיע הם שלחו ילד לבית מרקחת לקנות סם המוות..."

הגאון רבי שלמה לווינשטיין שליט"א על בעיות חינוכיות שהגיעו אל מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

"ותאמר אליו בת בתואל אנכי" (בראשית כ"ד, כ"ד)

אחת הבעיות הכואבות שהגיעה לשולחן רבינו, היתה נושא אי קבלת תלמידים ותלמידות למוסדות החינוך השונים. יש מקומות בהם המנהלות לא מוכנות לקבל תלמידות בטענה כי האב אינו נראה כראוי, או שיש אחים שאינם הולכים בתלם. שלא לדבר על חיידרים וישיבות שלא מקבלים מסיבות שונות, חלקן לא רלוונטיות. אל ביתו של רבינו היו מגיעים מאות הורים לשפוך את ליבם לפניו, על שלא קיבלו את בניהם או את בנותיהם למוסדות החינוך. באותה תקופה, סיפר ראש החינוך העצמאי רבי צבי בוימל שליט"א, נכנסתי אל רבינו, והוא פנה אלי בתפקידי כמנכ"ל החינוך העצמאי, ואמר לי: "הרי גם את רבקה אימנו, לא הייתם מקבלים בבית יעקב. אתה יודע איזה אבא היה לה, ואיזה אח היה לה? זו היתה משפחה של פושעים..." כדרכו המשיך ואמר בהומור: "בבית היה להם גם סם המוות, כנראה באופן קבוע זה היה בבית, שהרי לא כתוב באף מקום, שכאשר אליעזר הגיע הם שלחו ילד לבית מרקחת לקנות סם המוות... כנראה היה להם את זה באופן קבוע בבית, כדי שאם יהיה צורך להעביר מישהו מן העולם, יוכלו להשתמש בזה... מה ראתה רבקה בבית שלה? מה היא ראתה בשכונה?"

ואז החל רבינו לדמוע והמשיך ואמר: "מהבית הנורא הזה יצאה הבת הזו, וכאשר הלכה לשאוב מים מן הבאר, עלו המים לקראתה. ובנות שכאלה לא מקבלים לבית יעקב..." המשיך הרב בוימל שליט"א וסיפר: כאשר תמך בהקמת מוסדות, היה לוקח עליהם אחריות מלאה. את מנהלי המוסדות המודאגים היה מרגיע, ומסייע להם ככל יכולתו. היתה הצעה לפתוח בצפון הארץ תיכון לבנות ממשפחות קשות

שנתן ארבעים ושמונה אלף דולר, ועל משל ה'מרצדס'.
שאל אותי ראש הישיבה: "מה זה 'מרצדס'?"
השבתי לו שמדובר במכונית יקרה ביותר שעולה מאות אלפי שקלים.

"והיכן מוכרים מוכנית כזו?" המשיך ושאל אותי, ואני השבתי לו, שמן הסתם בתל אביב אפשר לקנות את המכונית היקרה הזאת. "אם כך", אמר לי רבינו בחיוך, "קח אלף שקל, וסע לקנות את המכונית, אולי ימכרו לך..."

בזאת התכוון לומר לי, כי עלי לפתוח את המוסד עם הסכום הקטן שבידי. ואכן כך עשיתי, פתחתי את המוסד עם 'אלף שקל', ובחסידי שמים הוא הצליח מעל למשוער להוציא יקר מזולל, ועד היום הוא ממשיך להוציא פרות משובחים.

רבינו ראה באותם ארבעים ושמונה אלף דולר סייעתא דישמיא מיוחדת, ולכן עודד אותי לפתוח. וכי בשביל לפתוח את המוסד צריך שיהיה בכיס מיליון דולר? אם יש כסף ראשוני פותחים וזוכים לסייעתא דישמיא.

אגב, באותו תיכון שפתחנו למדה בחורה, שעל פי דברי המחנכת שלה, היתה מכינה את שיעורי הבית בשבת. הילדה לא הכחישה זאת, ואף סיפרה בגלוי ובהתרסה כי אכן, היא מכינה שיעורים בשבת... היתה שאלה האם לסלק אותה מהמוסד, כדי שלא תשפיע על אחרים, וכמובן שאלה כזו שיש בה דיני נפשות, הוגשה לפתחו של רבינו.

התשובה היתה חד משמעית: לשם כך פתחתם את המקום, להשפיע על בנות כאלה- "כי לכך נוצרתם", התבטא מרן.

חלף זמן, ושוב נכנסתי לרבינו וסיפרתי לו כי הילדה ממשיכה להכין שיעורים בשבת, ורבינו אומר לי: "הרי כבר היית כאן לפני שלושה חודשים ואמרתי לך 'כי לכך נוצרתם', ואם כן מדוע אתה שואל שנית?" אגב, בדקתי את התאריכים ואכן צדק רבינו, חלפו בדיוק שלושה חדשים מהפעם הקודמת בה הייתי אצלו.

סופו של הסיפור, אני הייתי בחופה של אותה תלמידה, באולם חתונות בבני ברק, כאשר החתן הוא בן תורה חשוב, עמל ומתייגע בתורה.

רק רבינו, בעינו הצופייה למרחוק, יכול היה לקחת אחריות כה כבדה ולהחליט כי הילדה תישאר בבית הספר, ובסופו של דבר תיכנס למסלול הנכון.

(מתוך הספר 'ומתוק האור' פניני הגרא"ל)

חלף זמן, ושוב נכנסתי לרבינו וסיפרתי לו כי הילדה ממשיכה להכין שיעורים בשבת, ורבינו אומר לי: "הרי כבר היית כאן לפני שלושה חודשים ואמרתי לך 'כי לכך נוצרתם', ואם כן מדוע אתה שואל שנית?"

יום, שאינו מתקבלות במוסדות הקיימים.

לארגונים השונים לא היה תקציב, והנה הזדמן לארץ יהודי עשיר מארצות הברית, שידו היתה פתוחה לצדקה. הוא ביקש ממני להתלוות אליו אל ראש הישיבה, וכאשר המתנו לפני חדרו, סיפרתי לו על התכנית לפתוח תיכון לבנות בצפון ועל הצורך בסיוע כספי. הוא האזין לבקשה ואמר לי שעל אף שכבר נתן כספים רבים, הוא מוכן לתת כסכום ראשוני ארבעים ושמונה אלף דולר, כדי שיפתחו את התיכון.

נכנסנו אל ראש הישיבה, סיפרתי לו על התרומה, והוא ברח את התורם. אבל כדי לפתוח מוסד כזה, צריך להיות מסונף לסמינר אחר, כדי לקבל רישיון חינוכי, ואחד ממנהלי הסמינרים איתו דיברתי, אמר לי שהסכום הראשוני שקבלתי הוא מזערי ביותר, כיון שבשנים הראשונות אין תקצוב ממשלתי, והעלויות הן גבוהות ביותר. כדי להמחיש לי זאת, אמר לי אותו מנהל: הסכום שקיבלת זה כמו שהיית נכנס לסוכנות 'מרצדס' ובידך אלף שקל, והיית מבקש לקנות רכב...

שבתי אל ראש הישיבה, וסיפרתי לו את הסיפור כולו, על הגביר

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לע"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ה"חזון איש" נהג להתפלל בשקט, אולם לאחר שכל המתפללים סיימו את קריאת שמע, היו שומעים אותו אומר את הפסוקים האחרונים. ניגונו באמירת "ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם", עדיין חקוק בעצמותי. עד היום אינני יכול לשכוח את הערגה והשתפכות הנפש בהן הוא ביטא את המילים

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל על השפעת הצדיק על עולמם הרוחני של סובביו

"וְתִשָּׂא רִבְקָה אֶת עֵינֶיהָ וַתִּרְאֵהוּ אֶת יִצְחָק" (בראשית כ"ד, ס"ד)

השפעתו של ה"חזון איש" בעולם היתה כבירה. האנשים שהסתופפו תחת כנפיו נעשו אחרים. מי שחי במחיצתו למד לסלוד ממידת הגאווה. כבוד נעשה לדידו דבר מאוס, שיש לעשות כל דבר כדי להתחמק ממנו. וכך גם לגבי שאר התאוות והבלי העולם הזה. משה רבינו אמר לעם ישראל: "מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה" (דברים י, יב). מקשה הגמרא (ברכות לג ע"ב), וכי יראה דבר פשוט היא? כיצד יתכן שמושה רבינו אומר לישראל 'מה כבר ה' שואל?' ועונה להם שהוא מבקש רק יראה!?

מתרצת הגמרא, אכן, לגבי משה יראה מילתא זותרתא היא. עבור משה יראת שמים היא באמת דבר פשוט. אך עדין הלא משה רבינו לא שמר את הדברים לעצמו, אלא דרש אותם בציבור. ואם כן חוזרת השאלה "וכי יראה מילתא זותרתא היא?"

מתרץ האדמו"ר מקוצק זצ"ל, שבעת שעומדים ליד משה יראה מילתא זותרתא. מי שרוצה להגיע ליראה צריך להסתופף בקרבתו של משה רבינו. וכשרואים את ענוותנותו ויראתו, ממילא אין כל קושי לזכות לכך. והגדרה זו נכונה לגבי כל גדולי עם ישראל, שכאשר דבקים בהם מקבלים ממילא מידות טובות ונכונות.

אי אפשר לתאר מה היה ה"חזון איש" בשביל החוסים בצילו ואפילו צעירים וילדים. באותה תקופה שמעתי ממורי ורבי, רבי משה יהושע לנדא זצ"ל, שה"חזון איש" אמר לתלמידיו שהתגוררו בירושלים, שמי שיש לו מוח בקודקודו לא יעזוב את ידיות ביתו של הגרי"ז סולוביצ'יק זצ"ל.

כיון שלמדתי בירושלים נשמעתי לעצה והשתדלתי להתקרב אל הרב מבריסק. בשבתות ובחגים התקיים מנין בביתו של הרב והשתדלתי להתפלל את כל התפילות בקרבתו. ולא חלפו יותר מכמה חודשים עד שהרגשתי בכל מצוה ומצוה רגש וחמימות גדולים מכל מה שידעתי עד אז.

מראה הרב מבריסק המדקדק בכל תיבה, הפחד שלו מעבירה... לא הייתי צריך כלום מלבד לראותו ולשמוע כיצד הוא מסביר בנעימתו את פסוקי דזמרה.

הגמרא (ירושלמי ברכות פ"ד ז) אומרת: "רבי יונה כד הוה מצלי

בכנישתא הוה מצלי בלחישא, כד הוה מצלי בביתא הוה מצליה בקלא עד דילפין בני ביתיה צלותיה מיניה". כלומר שכאשר רבי יונה היה מתפלל תפילת שמונה עשרה בביתו, הוא היה מתפלל בקול עד שבני ביתו למדו ממנו כיצד להתפלל. ללמדו, שאופן תפילתו של צדיק והדרך בה הוא מטעים את דרכיו, מלמדים את כל סובביו כיצד צריכה להראות התפילה.

בעולם החסידות מקובל ששמיעת תפילת הרבי בכוחה להפוך את האדם מהקצה אל הקצה. בסקוויער נוהגים החסידים לעמוד מאחורי הדלת ולשמוע את הרבי מברך ברכות השחר. בכיו של הרבי והתרגשותו העצומה בשעה שהוא משתפך בברכה האחרונה במילים "שתרגילנו בתורתך... וכוף את יצרנו להשתעבד לך", בכוחם להשפיע על האדם למשך כל חייו. גם בסאטמר יש קטעים רבים שאת נעימתם קלטו החסידים מהאדמו"ר, והם מקפידים לאמרם באותו נוסח ובאותו ניגון.

ה"חזון איש" נהג להתפלל בשקט, אולם לאחר שכל המתפללים סיימו את קריאת שמע, היו שומעים אותו אומר את הפסוקים האחרונים. ניגונו באמירת "ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם", עדיין חקוק בעצמותי. עד היום אינני יכול לשכוח את הערגה והשתפכות הנפש בהן הוא ביטא את המילים.

גיחך הסוחר על טיפשותו של הכפרי. "הסוחר קנה סחורה בהיקף עצום, ולכן הוא קיבל אריזות וחבלים בחינם. אך מי שמבקש רק אריזות וחבלים, צריך לשלם עליהם מחיר מלא!" רעיון זה רמוז בפסוק "סדין עשתה ותמכור וחגור נתנה לכנעני" (משלי לא, כד). כשקונים את הסדין, מקבלים את החגור, האריזה והחבלים במתנה. אך מי שרוצה חבלים ותו לא, צריך לשלם עליהם במיטב כספו. מי שלומד תורה, מקבל את כל החכמות במתנה גמורה. אך מי שרוצה רק את החכמות לבדן, צריך להתאמץ ולשלם הון כדי לזכות בהן...

בשעה שבעל התניא נאסר, הוא ישב בבית כלא ידוע לשימצה שאיש לא חזר ממנו בחיים. השופטים הרוסיים נהגו לטרטר את האסיר, עד שבלית ברירה היה נכנע ומודה בפשעים שמעולם לא ביצע. אחת מההמצאות המרושעות שהמציאו כדי לערער את יציבותם הנפשית של האסירים, היתה מערכת קפיצים שחוברה מתחת לרצפות עליהן היה הנחקר אמור לפסוע בגשתו אל השופטים. כשהאסיר היה מועד, הוא היה נתקף בבלבול ובהלה, וכך הצליחו השופטים לסחוט ממנו כל הודאה שרצו.

כאשר קראו לבעל התניא לחקירה, הוא פנה הצידה עד קצה האולם וניגש אל השופטים כשהוא פוסח על המכשול. הנוכחים נדהמו ותהו איך הוא היה יכול לדעת על כך? הרי איש לא יצא מבית הסוהר הזה בחיים ולפיכך איש לא ידע על המרצפת הבלתי יציבה. "מן הסתם יש ליהודי הזה קשרים עם כוחות ושדים!" חשבו השופטים מבלי להבין כי מדובר בחכמה ובשכל ישר, וכי בעל התניא הצליח להבחין כי הרצפה אינה ישרה, וקלט כי לא מדובר במקרה ויש סיבה לדבר. זוהי מעלתם של תלמידי החכמים שלומדים את כל הוויות העולם מתוך חכמת התורה.

ההספד על יפיה הפנימי של שרה

"ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה" (בראשית כ"ג, ב)

אברהם ספד לשרה על מעשיה הטובים ועל צדקותה המיוחדת... כשאברהם אמר לשרה: "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" (בראשית יב, א) אין זאת משום שהיה עיוור ולא ידע זאת קודם לכן, אלא משום שיופיה החיצוני של שרה לא תפס כל מקום ביחס ליופיה הפנימי.

ההתבוננות בהנהגתן הצנועה, הפקחית והאצילית של נשים גדולות מעוררת השראה ויוצרת שאיפות גבוהות. כאשר רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל שהה ברוסיה, ניסו השלטונות הרוסיים להאשימו בחתרנות נגד השלטון הסובייטי. באחד הימים נשמעו על דלת ביתו מהלומות כבדות, שהיתה להן משמעות אחת. הקג"ב בא לעצור את הרב. רבי יחזקאל מיהר להסתתר, ורעייתו פתחה את הדלת לפני השוטרים. "איפה בעלך?" שאגו לעומתה.

היא החלה לבכות: "למה באתם לזרות מלח על פצע? כבר לפני שנתיים ימים בעלי עזב אותי לאנחות. כיצד אינכם מתביישים

**בכיו של הרבי והתרגשותו
העצומה בשעה שהוא משתפך
בברכה האחרונה במילים
"שתרגילנו בתורתך... וכוף את
יצרנו להשתעבד לך", בכוחם
להשפיע על האדם למשך כל חייו**

חכמת ה"חזון איש" בהויות העולם היתה מופלאה. ה"חזון איש" הדהים את סובביו בידיעותיו העצומות בכל מכמני העולם.

הגאון מוילנא הסביר את טעם הדבר בעקבות מעשה שאירע עמו. בשנות גלותו עבר הגאון בסמוך לאוניברסיטת פרנקפורט. באותה תקופה התחבטו הפרופסורים בשאלה מסויימת, וכאשר שמעו שהגאון מוילנא הגיע לאזור האוניברסיטה, החליטו להפנות אליו את שאלתם.

הגאון שמע את השאלה והשיב עליה תכף ומיד כלאחר יד. הפרופסורים נדהמו, הם עמלים כבר שלושה חדשים על מציאת פתרון, והוא שולף את התשובה מהשרוול, איך יתכן כדבר הזה?! השיב להם הגאון באמצעות המשל הבא:

מעשה בכפרי שבא לעיר הגדולה, עקב אחרי סוחר גדול שביצע קניה ענקית, והבחין כי פועלי החנות אורזים את סחורתו בנייר וחבלים, ניגש הכפרי אל הסוחר והתעניין: "כמה עלתה לך כל הסחורה הזו?"

כאשר הסוחר נקב בסכום גדול, המשיך הכפרי לשאול: "וכמה עלו החבלים והאריזות?" "עליהם לא שילמתי פרוטה", ענה הסוחר, "החנות סיפקה לי בחינם את מוצרי האריזה".

שמח הכפרי וחשב לעצמו: "אם בעיר הגדולה מחלקים בחינם ניירות וחבלים לאריזה, יש לי רעיון אדיר להשקעה באפס עלויות. אקח אריזות חינם אין כסף ואמכור אותן בכפר שלי במחיר מלא!" שכר הכפרי עגלה לנשיאת האריזות, ניגש אל בעל החנות וביקש: "תן לי בבקשה כך וכך חבלים, וכך וכך ניירות אריזה".

הגיש לו המוכר את הסחורה המבוקשת ונקב במחירה. "מדוע עלי לשלם?" רגז הכפרי, "הרי לסוחר שהיה לפני, נתת את הכל בחינם, מדוע ממני אתה דורש תשלום? מה פשר האפליה הזו?"

ב-12 בלילה נשמעו לפתע דפיקות בדלת. בניגוד להיום, אופקים בשנים ההן הייתה שוממת לחלוטין בשעות הללו, כמעט ללא תנועה ברחוב. כאשר קם בחשש לראות מיהו זה הנוקש בשעה כה מאוחרת, הותירה אותו ההצצה בעינית הקבועה בדלת משתאה ונדהם. "שלום עליכם"- נשמע קולו של המרא דאתרא בפתח

הצצה למעשי החסד המופלאים של הגאון רבי שמשון פינקוס זצוק"ל

"וְהָיָה רִבְקָה יֹצֵאת" (בראשית כ"ד, ט"ו)

באחת משיחותיו מעורר רבינו תמיהה עצומה על פרשת החסד של
רבקה אמנו:

"מה באה התורה ללמדנו במעשה רבקה ואליעזר? יש לי בת בגיל
ארבע", הוא מוסיף, "וכי התורה מצווה עליי לשלחה מן הבית אל
הבאר כדי לדלות בעבודת פרך מייגעת עשרות רבות של דליי מים
ולהשקות בזריזות את עדרי גמליהם של עשרה ישמעאלים בטלנים
היושבים באפס מעש מול עיניה, בלי לנקוף אצבע? האמנם כך היא
דרכה של תורה?!"

הוא מוטיב ליה והוא מפרק ליה: "האבות הקדושים לא היו 'בעלי
חסד' גרידא, אברהם אבינו היה מידת החסד בעצמותה, ודרגה
כזו חיפש אליעזר גם במיועדת עבור יצחק בנו יחידו. לא הנהגות
ומעשים חיצוניים או אפילו פנימיים, אלא את ה'חסד' בעצמותו.
ועבור מידת החסד בעצמותה- שום דבר אינו גדול מדי, רב או כבד
מדי".

שתי פנים היו לה לאהבת הבריות של רבינו זצ"ל, שכל מי ששהה אי
פעם במחיצתו חש בה תכף ונודע ללב השופע חמלה ורוך כלפי כל
אדם מישראל. המושגים הגבוהים שאותם טבע בהטבה לזולת היו
בלתי נתפסים, בהפקירו כפשוטו את נפשו, גופו וממונו כדי לגמול
חסדים טובים. הפן האחד היה ה'הלכה למעשה' וההטבה בפועל,
אולם הפן האחר היותר נדיר ובלתי מצוי, היה שימת הלב להבחין
בצורך המעיק על לבו של הזולת. שכן אי אפשר להגיע לשלימות
ביחסים שבין אדם לחבירו ללא יכולת ההבחנה מהו הצורך של
העומד מולנו.

לרבי שמשון זצ"ל, שהקב"ה חננו בכישרונות מבורכים ובעמל נפשו
אף ב'לב מרגיש', היו חושים מחודדים לזהות את הצרכים, ומשעמד
עליהם כרגע שפע תכף מטובו וחסדו, בלי להבדיל בין קל לנכבד או
קטן וגדול, ומאומה לא עמד לפניו בהילוכו ובדרכיו של הקב"ה- חנון
ורחום ומשכיל אל דל.

וכך אמר פעם במהלך שיחה: "כאשר ילד קטן מבקש לשתות בעתות
לחץ של ערבי שבתותו וכיו"ב, אם מתאמצים קצת גם להמתיק לו
את השתייה במעט תרכיז ולערבו יפה יפה, הרי שפעולה קלה זו

היא בכלל 'דבקות' בקודשא בריך הוא. הבעיה היא- הוא מוסיף -
שאיננו מייחסים חשיבות למצוות כאלו ומביטים עליהן כ'קטנות'
שאינן מצדיקות טרחה, וזהו שורש הטעות, שכן גם הן מצוות
שאסור להחמיצן, ופשיטא שאין לזלזל בהן". אין פלא אפוא שכה
רבו המקרים ששם ליבו אף לפרטים פעוטים העשויים להיטיב עם
הזולת. 'מעשה מצוה' המביא דבקות בהשי"ת כפשוטו- לאו מילתא
זוטרתא היא.

מרגלא בפומיה:

ההבדל בין אדם גדול לבין קטן הוא, שילד קטן דואג רק לעצמו ואילו
גדול דואג אף לאחרים. וכלל זה נכון גם בענייני רוחניות: העוסק
עם עצמו בלבד- הוא קטן, והמסוגל לעסוק עם אחרים ולהתרומם
למענם, הוא גדול. אולם גם באלו המסוגלים לעסוק עם אחרים יש
גדולים יותר ופחות. אם יורשה להוסיף על דבריו, ניתן למתוח את
הקו הלאה ולומר כי ככל שאדם מסוגל יותר להיטיב ולחשוב אף על
'קטן'- כך הולך הוא וגדל עד מאוד.

רבי שמשון זצ"ל היה בבחינה זו 'גדול שבגדולים'.

וכשם שרב היה כוחו בהפשטת דברים עמוקים ברומו של 'עולם

כך מספר למשל אחד ממכריו, שפגש בו ביום בהיר בבני ברק ושאל אותו לתומו אם במקרה מתכוון הוא לנסוע לירושלים בשעה הקרובה. "כן", השיב לו רבי שמשון על אתר, "בעוד חצי שעה אוכל לבוא לקחת אותך". נקל לשער כמה שמח האיש על 'צירוף המקרים' שנזדמן לו בהשגחה מיוחדת, ובפרט כאשר מחצית השעה לאחר מכן לא נצרך לעשות פסיעה אחת למען הנסיעה. הרב עצמו הוא זה שהגיע עד פתח ביתו והזמינו לרדת אל הרכב הממתין למטה.

אך בכך לא תם הסיפור. בהגיעם לירושלים, שאל ר' שמשון את בן לוויית כמה זמן הוא מתעכב בעיר, וכששמע שהמדובר הוא על חמש שעות לערך, הפטיר כלפיו בשמחה: "טוב מאוד, בעוד חמש שעות אני בא לקחת אותך". וכך הווה.

רק לאחר מעשה התברר לו לנסוע כי כל היציאה מבני ברק לירושלים לא הייתה אלא במיוחד עבורו, כשאת שעות 'ההמתנה' הממושכות מעביר רבי שמשון זצ"ל באחד מבתי הכנסת בשכונה ירושלמית פלונית, שאליו נכנס על מנת לעסוק בינתיים בתורה משובש חיי-מה לי הכא ומהלי התם'...

המעשה והמידה בעצמותה

"הלכתי לצדו פעם ברחובה של אופקים", מספר פלוני, "כשלפתע הוא פונה אלי ואומר: 'גם הם היו נראים כאלה...' הבטתי כה וכה, כשעיני עוברות בפרוץ על קבוצת פועלים ערבים היושבים וסועדים בצוותא מתוך כיכר לחם גדולה, ולא הצלחתי להבין מי אלו 'הם', ומי ה'כאלה' שאליהם התכוון. כאשר חזר על המשפט שב והבחין שטרם ירדתי לסוף דעתו, חיך והסביר: אתה רואה את קבוצת הישמעאלים האלה? כך גם היו נראים שלושת המלאכים בעיני אברהם אבינו, כפי שאומרת הגמרא שכ'ערבים

האצילות'- ולהורידם לעולם המעשה לפרטי פרטיהם מחוורים כשמלה- כך גם היה לעומת כן בעולם העשייה, והשכיל לבטא גאונות בהפשטת המצוות עד ה'למעשה' בפרטים ופרטי הפרטים שלהם. בכוח זה נטל ורומם את ה'ואהבת לרעך כמוך', העלול להיתפס כמושג מופשט של רגש ומידה כללית כלפי הזולת, מתוך מבט אמתי על פרטי המצווה הזוטרים כביכול- כעל תיקוני עולמות נשגבים.

פעם נודע לו בדרך אגב על אחד מבאי ביתו שהוא מחבב ביותר מיץ אשכוליות. ובכן, מאז ואילך כל אימת שהלה התארח אצלו, עמד הכן על השולחן בסמוך למקום מושבו בקבוק מיץ אשכוליות, שרבי שמשון אישית היה דואג להביאו.

צמאה לך נפשי

אחד ממקורביו נסע עמו פעם ברכבו מירושלים לבני ברק, כשבמהלך הנסיעה הכריז רבי שמשון לפתע שהוא 'צמא מאוד'. בעיני בן לווייתו שהכירו היטב, ההתבטאות הזו היתה מוזרה בעליל, ולא התאימה כלל לאורחותיו של רבינו. והנה, בנקודה הראשונה של מכירת משקאות שהזדמנה בדרכם, עצר הרב ורכש שתי פחיות שתייה, לו ולנוסע שלצדו.

"ניסיתי להתנגד לשתייה שקנה בעבורי, אך הוא התעלם מהסירוב ודחק בי לקחת ולשתות", והלה- לא נותרה לו ברירה אלא ליטול את המשקה מידו בתודה.

רק מושיים לשתות, נזכר שכמחצית השעה קודם לכן השיח את ליבו באוזני רבי שמשון על התשישות והלאות שפשטה בכל איבריו, בעקבות ביצוע שליחות עדינה ומורכבת שסחטה ממנו את לשד כוחותיו. עתה הבין אל נכון מה פשר 'הצימאון העז' שתקף לפתע את הרב. צמא מסוג אחר לגמרי מזה שחשב בתחילה.

הנייר עולה בעשרות אחוזים מחירי הדפסות וכריכות הספרים עולים נצלו את ההזדמנות לשבוע אחד בלבד!

מבצע המתנות הגדול של 'דרשו' ו'אחינו' מסתיים בעוד כשבוע

התקשרו עכשיו, תירמו וזכו מיידית במתנת של ספרי 'דרשו'

פרטים בעמודים: 16-17

הנה חלה התפתחות מפתיעה במצב הביש מכיוון בלתי צפוי. רב הקהילה באופקים שהיה אף הוא מבין הנוסעים, התרומם באחת ממקום מושבו, פסע בין ספסלי הרכב לכיוון הדלת ו... ירד

להפשיט עניינים גבוהים ועמוקים כשולחן הערוך לפני כל בר בי רב".
"הרב אמנם לא היה הסנדק של בנו זה", הוא מסיים בערגה, "אבל בהחלט היה מלאך הברית שלנו".

ממקומו יפן ברחמים

ההסעה שיצאה מירושלים בשעת לילה עשתה את דרכה על כבישי הארץ לכיוון תפרח ואופקים, בתפוסה מלאה, למעט מקום אחד שנותר פנוי.

קרוב לחצות חלף הרכב ליד מושב קוממיות, שם המתינו זוג חרדי בתחנה והניפו את ידם לרכב ההסעה. הנהג האט ונעצר, אולם משביקשו שניהם לעלות, מנע בעדם. "יש לי רק מקום אחד. או שאת תעלי או שהוא", הכריז...

"לא, לא אעלה לבד", הצהירה האישה. "עשה טובה, תצמצם מקומות ונעלה שנינו", התחננו בני הזוג, "השעה כה מאוחרת, ואתה הרכב הציבורי האחרון להיום". אבל הנהג נותר בשלו. "מצטער, אין לי ברירה. אינני יכול להעלות נוסעים מעבר לכמות המותרת".

בשלב זה הצטרפו לשיחה שאר יושבי הרכב, כשאחד הנוסעים קורא לעומתם: "צפוף כאן מאוד, אין ברירה- יהיה עליכם להמתין לטרמפים". פניהם הנבוכות של בני הזוג הסגירו את התחושה הקשה המתחוללת בקרבם. מה עושים?

והנה חלה התפתחות מפתיעה במצב הביש מכיוון בלתי צפוי. רב הקהילה באופקים שהיה אף הוא מבין הנוסעים, התרומם באחת ממקום מושבו, פסע בין ספסלי הרכב לכיוון הדלת ו... ירד. "יש לי כמה דרכים איך להסתדר גם בשעה כזו", הצהיר, ופינה עבורם את מקומו. בני הזוג ניסו כמובן להניאו מהחלטתו, אבל הוא עשה עצמו כאינו שומע, והפטירו בפשטות 'לילה טוב' החל תכף צועד לכיוון המושב, ועד מהרה נבלע בחשיכה.

(מתוך 'ואוהביו כצאת השמש בגבורתו')

נדמו לו, ואף על פי כן רץ לקראתם בזקנותו ובשעת חוליו. 'נו, בבקשה'- פנה אלי ואמר- 'לך אתה עכשיו, תשחט לפועלים הללו שלושה פרים ותן להם לשונות בחרדל...'
מעידים תלמידיו ומקורביו, כי לפי ערך השגתם היה רבינו בבחינת מידת החסד. "אין העולם חסר משלושים צדיקים כאברהם" אומרים חז"ל, ובכל דור ודור יש כאלה הזוכים להימנות על אותם שלושים. רבי שמשון, מן הסתם, זכה.

חסדי אבות

בדברי הערכה שהשמיע אודותיו ראש הישיבה דאופקים הגאון רבי יעקב הורוביץ זצ"ל, אמר בין השאר את הדברים הבאים: "לומר שרבי שמשון גמל הרבה חסדים (-ער האט געטאן א סאך חסדים) - זו הגדרה חיוורת. למעשה הוא היה 'תופעה' של אדם גדול בכל התחומים, מסוג אחר ונעלה לגמרי מהמוכר לנו והמורגל. לא יאמן כי יסופר. היינו ממש נפעמים מהגדלות של החסד שלו, איך אדם לא מסוגל לנסוע ברכבו בלי להסיע עמו אנשים שפגש בדרכו ולהביאם למחוז חפצם, ומרגיש ממש 'בל תשחית' לנסוע עם רכב ריק. רואה מישהו בקצה העיר, לוקח אותו לאן שצריך. לא! אין בנמצא כזה אדם. לא שייך. זה (-בבחינת) חסד של האבות, ואינני צוחק. בלי גוזמה..."

לבד בלילה

התינוק גם לו בעריסתו בשלווה אי שם באופקים הדרומית, בלי לדעת כי זהו הלילה שלפני הברית. אביו לעומתו נותר להיות ער, ולמד. לבדו. כשהשקט העמוק העוטף בשעות אלו את העיירה מגניב ללבו אי אלו רגשות של פחד ואי נעימות. במשפחה זו נהגו כקהילות ישראל העורכים בליל הברית סדר לימוד ותיקון של 'ברית יצחק', והאב שרצה להדר וללמוד כל הלילה, החליט לעשות כן על אף שלא מצא לו צוותא.

בשתיים עשרה בלילה נשמעו לפתע דפיקות בדלת. בניגוד להיום, אופקים בשנים ההן הייתה שוממת לחלוטין בשעות הללו, כמעט ללא תנועה ברחוב. כאשר קם בחשש לראות מיהו זה הנוקש בשעה כה מאוחרת, הותירה אותה ההצצה בעינית הקבועה בדלת משתאה ונדהם. "שלום עליכם"- נשמע קולו של המרא דאתרא בפתח.

"מזל טוב!" הוא מברכו בחום, ומתעניין לדעת "מה שלומכם? מה מעשיך בשעה זו?" ומשסיפר אבי הבן שהוא יושב לבדו ולומד, הציע הרב בפשטות "אז בוא ונלמד ביחד", ואומנם השליך את הכובע לצדי המיטה הסמוכה, והחל לעסוק עם בעל הבית בלימוד שעות רבות, עד עלות השחר.

וכך תאר בעל המעשה את החברותא שנזדמנה לו בהפתעה גמורה לכל אותו הלילה:

"לא הספקנו הרבה, כי את שלושת השעות הראשונות הקדשנו ללימוד פרקים בעיון מתוך תיקוני הזוהר (- שנוהגים לומר בלילה הזה), כשהרב מסביר לי במתינות ובבהירות ביכולתו הנדירה

יש להתבונן ולהבין: מנין למדה רבקה לעסוק במצות החסד? הלא בני ביתה היו רשעים, שהרי מי שרק היה שומע את שמו של לבן כבר יודע על מי מדובר, כיון שהתפרסם ברמאויותיו כמו כן אביה בתואל מת ברשעותו. אם כן, ממני היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכאלו? שמעתי ממרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שביאר זאת...

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א בפניני הפרשה

"וַיְהִי חַיִּי שָׁרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים..." (בראשית כ"ג, א')

ידועים דברי רש"י הקדוש, המפרש על פי המדרש (בראשית רבה נח, א): "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים - לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל, לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו: בת מאה כבת עשרים לחטא, מה בת עשרים לא חטאה, שהרי אינה בת עונשין, אף בת מאה בלא חטא. ובת עשרים כבת שבע ליופי".

בהמשך הפסוק: "שני חיי שרה - כולן שוין לטובה".

האדמו"ר מסדיגורה באר את דברי רש"י באופן נפלא:

בכל תקופה בחיי האדם ישנם מעלות וחסרונות היחודיים לתקופת חיים זו: בשנות צעירותו של האדם - כחו במתניו והוא יכול לקיים את המצוות בזריזות ובמרץ, כדברי רבותינו במסכת אבות (ד, ב): "והווי רץ למצוה קלה כבחמורה".

לעמת זאת, אצל אדם צעיר ישנה רתיחת הדמים; כח התאוה שלו חזק ועוצמתי. קשה לו מאוד להתגבר על היצר המושכו לדבר עבירה. כיון שכך, עיקר עבודתו בתקופת חיים זו היא לסור מרע. עליו לרכז את כוחותיו במאמץ להתרחק מן הרע ומחמדת הממון ולברוח מן הקנאה, התאוה והכבוד, שמוציאים את האדם מן העולם (אבות ד, כא).

לעת זקנותו של אדם שוקטת רתיחת הדמים, וכח התאוה נחלש ומתמעט, אולם היצר הרע - מלך זקן וכסיל הוא (קהלת ד, יג), ואינו יוצא לפנסיה בשום גיל... פיתויי היצר, שכה קרצו לאדם בעבר, כבר אבדו מכח משיכתם, אך כעת משתמש היצר בשיטות אחרות ומעמיד אותו בניסיונות חדשים: "אתה עייף וזקן", הוא אומר לו עם שחר, "וכבר אין לך את הכוחות הדרושים על מנת לצאת לבית הכנסת בכל יום. בוודאי פטור אתה מתפילה במניין..." רוצה הוא לשקוע בסוגיה, והיצר מצטרף אליו לחברותא ולוחש לו: "בגילך, עליך לחפש עניינים קלים יותר לעסוק בהם..."

כך נפתחת לה מערכה חדשה במלחמת היצר של האדם. כעת עיקר עבודתו היא "עשה טוב" - לא לחפש פטורים והקלות, אלא להשתדל ולהתאמץ לעשות ככל שביכולתו.

לסיכום: אדם צעיר - אינו מתעצל לקיים את המצוות, אך קשה לו להתגבר על כח הרע. הזקן לעומתו, אינו ממחר לדבר עבירה, אך גם

את המצוות הוא כבר אינו מקיים במלא כוחותיו. אך אצל שרה אמנו החלוקה הזאת לא היתה קיימת. כל שנותיה היו שוות לטובה.

גם כשהזקינה והיתה בת מאה - היתה כבת עשרים לעניין עשה טוב, וקיימה את המצוות בזריזות ובכוח. גם כשהייתה צעירה, מנעה עצמה מן העבירה כאשר מבוגרת, שכח התאוה נחלש אצלה.

"בת עשרים כבת שבע ליופי" - ילדה קטנה עדיין אינה עסוקה ביופי, ואינה מתמודדת עם הניסיונות הכרוכים בו. שרה אמנו, גם בשנים שבהן חל עיקר כוחו של היצר - היתה כילדה קטנה שניסיונות אלה כלל אינם שייכים אצלה.

עוד ינובון בשיבה

אצל גדולי ישראל זכינו לראות מושגים של 'בת מאה כבת עשרים'; גם כשזכו והגיעו לגיל גבורות, הוסיפו לשבת על התורה ועל העבודה ללא הפסק, לא פטרו עצמם משום סעיף בשולחן ערוך, ולא הקלו בשום מנהג או הנהגה טובה.

מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל מסר שיעורים עד ימיו האחרונים - ובמלוא הרעננות והעוצמה! גם בגיל מופלג לא היה נשען על כסא. מרן הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל מסר את שיעוריו היומיים תמידים כסדרם אף כשהגיע לגיל מאה. בגיל זה אף היה מקפיד לעמוד לאורך כל תפילת החזרה!

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. משמים העניקו להם את הכוחות ואת היכולת ללמוד גם בשנותיהם האחרונות בשקידה ובהתמדה של נערים צעירים, בבחינת "תתחדש כנשר נעוריי" (תהלים קג, ה).

"וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עֲבָדָיו... וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ב'ד') חלק משמעותי מעניין זיווגו של יצחק, הוא השליחות שהוטלה על אליעזר להביא לו אשה מבנות חרן. מדוע הפקיד אברהם את האחריות על מציאת השידוך לבנו בידי אליעזר עבדו, ולא יצא בעצמו לחפש לו שידוך ראוי?

המפרשים עונים שתי תשובות לשאלה זו:

ראשית, אברהם כבר היה זקן בא בימים בעת הזו - בן מאה וארבעים שנה! מחמת זקנותו קשתה עליו הדרך.

ועוד, הלא ה' יתברך צווה אותו: "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך (לעיל יב, א). אמנם היה זה עשרות שנים קודם לכן, והקב"ה לא כלל בצווי "לך לך" איסור חזרה לבית אביו. אף על פי כן - לא רצה אברהם לשוב למולדתו, כדי שלא לפעל בניגוד לצו האלוקי, ואפילו במשהו.

מדוע לא שלח אברהם אבינו את יצחק בעצמו

עוד יש להבין, מדוע לא שלח אברהם אבינו את יצחק בעצמו, שילך אל ארצו ומולדתו וימצא שם אשה לעצמו? יצחק היה בגיל שלושים ושבע, גיל מתאים לחפש לעצמו אשה בלי צורך להשתמש באליעזר, עבד אברהם, לצורך ביצוע המשימה.

התשובה לכך היא, שיצחק אבינו, לאחר העקידה, הפך להיות קרבן עולה, כפי שאומר המדרש (בראשית רבה סד, ג): "אתה עולה תמימה, מה עולה - אם יצאת חוץ לקלעים היא נפסלת, אף את אם יצאת חוץ לארץ נפסלת". כשם שאין להוציא קרבן עולה מחוץ לעזרה, כך אין להוציא את יצחק מארץ ישראל. כיון שאברהם אבינו לא רצה לקחת אשה ליצחק בנו מארץ ישראל, אלא מארצו וממולדתו בדווקא, היה צריך לשלוח את אליעזר.

הסיבה לרצונו הזה נבע מכך שהוא ידע שבני ארצו ומולדתו הם גזע מיוחד! גם אם הם ערמומיים ורמאים ממדרגה ראשונה, מכל מקום טבועה בהם מידת החסד. המידה הזאת היתה החשובה ביותר בעיניו.

משפט בנוסח: "ואנכי פיניתי הבית ומקום לגמלים" יכול לומר רק מי שטבועים בו גנים של חסד. רק במשפחה כזאת יכולה להימצא האשה הראויה להיות אשתו של יצחק אבינו.

"כִּי אֶל אֶרְצִי וְאֶל מוֹלְדָתִי תֵלֵךְ וְלָקַחְתָּ אִשָּׁה לְבְנִי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ד') בסוף הפרשה הקודמת, פרשת וירא, מספרת התורה: "ויהי אחרי הדברים האלה ויוגד לאברהם לאמר הנה ילדה מלכה גם היא בנים לנחור אחיך... ובתואל ילד את רבקה".

דרשו רבותינו (בראשית רבה נז, ג): "ויהי אחרי הדברים האלה" - אחר הרהורי דברים שהיו שם. מי מהרהר? אברהם הרהר. אמר: אלו מת יצחק בהר המוריה היה מת בלא בנים, עכשיו מה אעשה? אשיאנו מבנות ענר, אשכול וממרא שהן צדקניות, וכי מה אכפת לי מיוחסים? אמר לו הקדוש ברוך הוא: אין אתה צריך, כבר נולד זוגו של יצחק - 'הנה ילדה מלכה גם היא'".

הרי לנו כי אברהם ידע ברוח הקודש על הולדתה של רבקה, אשתו העתידיה של יצחק.

לפי זה צריך להבין, מדוע נקט בכל צעדי ההשתדלות המפורטים בפרשה - שלח את אליעזר, השביעו, שיגר עמו מתנות וכו', הלא כבר היה ברור כי רבקה תהיה אשתו של יצחק?

אכן, יסוד גדול לימדנו כאן אברהם: גם כאשר האדם מקבל מידע, ואפילו הבטחה, ברוח הקודש, הוא אינו פטור מעשיית ההשתדלות הנדרשת. בעניינים מעשיים אי אפשר לסמוך על רוח הקודש ולהמתין בשילוב ידיים להתקיימותה. על האדם לנהוג תמיד כאשר יראה לעיניו, כמובן, מתוך אמונה ותפלה שיזכה לחזות בהתממשותה של ההבטחה שראה ברוח הקודש.

קרח עינו הטעתו

סופו של קרח מלמד ענין זה על דרך השלילה: קרח היה חכם גדול ומנושאי ארון הקדש (במדבר רבה יח, ג), ומה ראה לשטות זו?

אומרים חז"ל (הובאו דבריהם ברש"י שם): "עינו הטעתו. ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו: שמואל ששקול כמושה ואהרן שנאמר (תהלים צט, ו): 'משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו', עשרים וארבעה משמרות עומדות מבני בניו שכולם מתנבאים ברוח הקודש. אמר: אפשר הגדולה הזו עתידה לעמד ממני, ואני אדום? ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה ועומדין מהן".

קרח היה בעל רוח הקודש, אך כיון שהסתמך על מה שראה ועל הבנתו האישית - שהייתה שגויה - אבד את הכל!

גדולה תפילה מרוח הקדש

יסוד נוסף שלמדנו מעניין זה, הוא כוחה של תפילה. גדולה תפילה אפילו יותר מרוח הקודש! רוח הקודש כבר בישרה לאברהם שנולדה בת זוגו של יצחק, אך אברהם ואליעזר לא הסתמכו על כך, אלא התפללו לה' מעומק ליבם שישלח להם את זוגו של יצחק.

כלומר, לא תמיד מספיקה הבטחה של רוח הקודש. על האדם להתפלל ולהיעתר שההבטחה אכן תתקיים.

עלינו לזכור זאת כאשר אנו ניגשים לצדיק ומבקשים ממנו ברכה ועצה טובה. אכן, ראוי ונכון לנהוג כך, אך אל לו לאדם לוותר על תפילתו שלו, שכוחה גדול אפילו יותר מרוח הקודש של הצדיק.

"וַיְהִי הוּא טָרָם כְּלָה לְדַבֵּר וַהֲיָה רַבְקָה יִצְאָת" (בראשית כ"ד, טו') אברהם אבינו שולח את אליעזר עבדו למצוא שידוך לבנו יצחק, שאינו יכול לצאת לחו"ל לחפש את זוגו בשל היותו עולה תמימה.

כשהגיע כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מגור אל הבית הקטן של מרן הגרש"ז זלמן אויערבך זצ"ל, בשכונת שערי חסד, הוא עמד בחוץ, עצר לרגע והתבונן על הבית הדל והפשוט כל כך. השכונה עצמה החלה בשנים האחרונות לשנות צורה והפכה לשכונת יוקרה, אבל הבית של מרן הגרש"ז נשאר עלוב וישן, עמד שם הרבי, התבונן, ואמר: "היו צריכים לשים בעיתון את התמונה של הבית הזה..."

הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, מרבני קהילת חסידי גור בבית שמש, ומחבר הספר 'שערי הברכה', בשיחה על גיעה ועמל בלימוד התורה וקיום המצוות

וַתַּעַר כְּדָה אֶל הַשָּׁקֶת וַתִּרְץ עוֹד אֶל הַבַּיִת לְשֵׁאב׃ (בראשית כ"ד, כ')

ידוע מה שאומר רש"י הק' שכאשר באה רבקה אמנו למלא את כדה, עלו המים לקראתה, ומכך ידע אליעזר שלא מדובר בנערה רגילה כמו שאר בנות המקום, רץ לקראתה וביקש ממנה שתתן לו מעט מים, אמרה "שתה אדוני וגם לגמליך אשאב", ואכן הרבתה לשאוב עוד ועוד עד אשר כילו הגמלים לשתות.

וידועה גם השאלה שמקשה הרה"ק מברדיטשוב זיע"א, מדוע לא עלו המים לקראתה גם כאשר שאבה לגמלים, והיתה צריכה להתאמץ ולשאוב עוד ועוד, ומתוך שמצוות לא באות בלי קושי, וכדי לקיים מצווה צריך להתאמץ ולטרוח, כי כך היא דרכה של תורה, להתאמץ ולהתאמץ בקיום המצוות.

בהקשר זה, שוחחנו עם הגאון רבי שמואל יוסף שטיצברג שליט"א, מרבני חסידי גור בבית שמש, ובעמח"ס 'שערי הברכה'. והוא מחכים אותנו בכמה תובנות מעניינות, בצירוף כמה סיפורים מאלפים אודות הענין הזה.

"ישנו מכתב מהגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, שבו הוא קובל על המצב הקיים ועל סגנון הכתיבה של הספרים על גדולי ישראל, שלטענתו חלקם גורמים קלקול בקרב בני הנוער.

"לכאורה זה נראה תמוה, איך סיפורים על גדולי ישראל יכולים לגרום לתוצאה הפוכה מהמטרה שלשמה הם מסופרים?

"התשובה, מסביר רבי יצחק הוטנר, נעוצה בצורה שבה מספרים את הסיפור. כשמציגים את גדולי ישראל בשיא תפארתם, הילדים ובני הנוער עלולים לחשוב שהם נולדו כך, גדולים ועצומים. הם לא יודעים שאותם ענקי הדור, ארזי הלבנון ואדירי התורה, הם נולדו כילדים רגילים ופשוטים. הם התאמצו, והשקיעו, למדו וחזרו ושינו עד שהגיעו להישגים כלשהם, הם התמודדו עם עוני ומחסור, עם צער ועוגמת נפש, הם עמלו ויגעו וטרחו והתאמצו עד שהפכו להיות גדולי התורה. זה לא בא להם ככה בלי שום מאמץ.

"כשהילד קורא את הסיפורים האלו, עלולה לחזור בו התובנה

שמדובר כאן על אנשים מוזן שונה. זה לא קשור אליו. איך הוא קשור אליהם? לכל אותם ענקי הרוח? הוא סתם ילד רגיל שאתמול קיבל 70 במבחן בגמרא, ושבע שער נכשל במבחן בקיצור שולחן ערוך... "אז מה באמת צריך לעשות? שלא נספר לילדים סיפורי צדיקים? שלא נדבר איתם על גדולי הדור? חלילה וחלילה. בוודאי שצריך לדבר איתם על זה, אבל צריך להדגיש חזר והדגש שכל אחד יכול להגיע לשם, כל ילד מסוגל, אם יתאמץ מספיק, להפוך לתלמיד חכם מופלג. כל אחד אם יתקדם וייטהר ויחתך מעצמו חתיכות של גשמיות, יוכל לגדול בתורה ולהפוך לאדם קדוש וטהור..."

התמונה של הבית

מרן הגאון הקדוש רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל, היה כל כולו קודש קדשים. הוא זכה להגיע למעמד של פוסק הדור, רבן של כל בני הגולה. דבריו נשמעו מקצווי הארץ ועד קצות תבל, כולם קיבלו את פסיקותיו ובכל מקום בעולם האזינו יהודים ברוב קשב למה שהיה לו לומר בכל נושא הלכתי באשר הוא.

כשהסתלק רבי שלמה זלמן לבית עולמו, היה זה בשנת תשנ"ה, אור ל-כ' באדר א'. באותם ימים התפרסמה בעיתונים תמונתו של מרן

זצ"ל. איזו תמונה מיוחדת! זיו פניו הבהק ממיס את הלב של מי שמתבונן בתמונתו. איזו הדרת פנים! הקדושה ממש נשקפת מתווי הפנים העדינות והמזוככות הללו.

גם אני הקטן זכיתי לעמוד שם, בין מאות אלפי המלווים, וזכיתי גם להיות בין אלו שצעדו לאחר מכן יחד עם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מגור יבלחט"א, שמיד בתום המסע עלה לביתו של מרן הגרש"ז זצ"ל, כדי לנחם את בניו.

כשהגיע הרבי אל הבית הקטן בשכונת שערי חסד, הוא עמד בחוץ עצר לרגע והתבונן על הבית הדל והפשוט כל כך. השכונה עצמה החלה בשנים האחרונות לשנות צורה והפכה לשכונת יוקרה, אבל הבית של מרן הגרש"ז נשאר עלוב וישן, בית קטן בו התגורר מרן זצ"ל יחד עם צעיר בניו משום שכבר לא היתה בידי מרן יכולת לסייע לו ברכישת דירה...

עמד שם הרבי מגור שליט"א, התבונן על המראה הזה, ואמר: "היו צריכים לשים בעיתון את התמונה של הבית הזה..."

בעצם מדובר באותו רעיון, שאותו ביטא הרבי מגור בצורה קצת שונה. שלא נחשוב שרבי שלמה זלמן אויערבך נולד פוסק הדור! לא ולא! הוא גדל כילד כמו כל הילדים, בחור כמו כל הבחורים, ואברך כמו כל האברכים. הוא התייגע והתאמץ, הוא סבל מעוני ומחסור אך התמסר כל כולו לתורה הקדושה. כך הוא נהיה הגרש"ז אויערבך! רבי שלמה זלמן היה מספר על עצמו שהוא סובל מכאבים בעצמותיו כל ימי חייו, משום שבילדותו סבל מתת תזונה במשך כמה שנים כי לא היה אוכל בבית! כמו כן ידוע, שהוא היה לקוי שמיעה באחת מאוזניו, במשך 25 שנה! בגלל טיפול רפואי לקוי.

מסתכלים על התמונה הזאת ורואים מלאך! עלולים לחשוב שאולי זה לא נוגע אלינו. אנחנו בני אדם, והגרש"ז אויערבך היה מלאך. בטח שהוא היה מלאך! בגלל שהוא התגבר על כל הרצונות שלו, הוא הכניע את הגוף שלו ואת היצר שלו למען התורה הקדושה. הוא הדיר שינה מעיניו ולמד בשקידה עצומה, מתוך מאמצים כבירים עד שהוא הפך למלאך! למה זה משנה? מה הנפקא מינא? זה משנה כי המשמעות של זה היא שגם אני וגם אתה וגם ההוא שם שיושב מאחוריך בבית המדרש, כל אחד מאתנו יכול להפוך למלאך אם ישקיע ויתאמץ מספיק!

בגומחה שעל יד הכיריים

לפני זמן מה שמעתי סיפור מדהים מפיו של הרה"ח ר' שלמה זלמן שפיץ, חסיד גור המתגורר בעיה"ק ירושלים. הוא סיפר לי דבר ש'תפס' אותי מאוד חזק.

אביו של הרב שפיץ התגורר בארה"ב בשכונת עם אחד מגדולי הדור הקודם, הגאון הקדוש רבי יונתן שטייף זצ"ל, שהיה תלמידו של ה'שבט סופר' בפרשבורג, ושנמלט מהונגריה כאחד מניצולי רכבת קסטנר, התיישב בארה"ב והיה לאחד מגודלי הפוסקים שם, כפי שהעיד עליו רבינו הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שכינה אותו בתואר 'גדול הדור'.

מספר הרב שפיץ, שאחר הסתלקותו של רבי יונתן שטייף קיבצו

תלמידיו את התשובות שכתב, והדפיסו אותם בחיבור שנקרא 'שו"ת מהר"י שטייף'.

באחת התשובות דן הגר"י שטייף בענין הדלקת כיריים, ובדבריו הוא כותב שהוא לא יודע איך בדיוק עובדים הכיריים ואיך מדליקים בהם את האש, אבל מתוך השאלה שנשלחה אליו הוא מבין כך וכך, ולפי מה שהוצג בפניו הוא יכול לומר שההלכה היא כך וכך...

"אבא שלי התגורר בשכונת עם הגר"י", מספר הרב שפיץ, "ומעיד שבמשך שנים רבות היה הגר"י יושב במטבת, בגומחה קטנה בין הכיריים לקיר, ושם היה הוגה בתורה לילות שלמים.

"ולמה הוא היה יושב שם? כי הקור היה מקפיא את העצמות, ולא היה לו תנור בבית, אז הוא היה יושב שם, סמוך לכיריים, שם היה המקום היחיד בבית שהיה בו מעט חום, ושם היה הוגה בתורה מתוך מסירות נפש של ממש".

עשרות שנים הוא ישב צמוד לכיריים, ולא היה לו מושג איך מעלים בהם אש!

לא פלא שהוא היה גדול הדור...

אז כשמספרים לנו על רב פלוני שידע את כל התנ"ך בגיל 10, ורב גדול פלוני שבגיל 13 כבר ידע את כל הש"ס וכדו', הסיפור אולי טוב כדי שנדע על גדולתו של אותו גדול, אבל הוא לא מלמד אותנו לאיפה אנחנו יכולים להגיע.

אדרבה! צריך לספר על גדולי ישראל שהגיעו למה שהגיעו בזכות עמל ויגיעה, למרות שלפעמים נתוני הפתיחה שלהם היו נמוכים מאוד ביחס לאנשים ממוצעים, אלא שהדבקות שלהם במטרה וההקרבה העצמית שלהם אפשרו להם להגיע לאן שהגיעו בסייעתא דשמיא.

העץ שידע 'יורה דעה'

את המעשה הבא שאספר שמעתי מפיו של עד ראייה שהיה נוכח בשעת מעשה, וכך הוא סיפר: הגיעו פעם חברי הנהלה של תלמוד תורה כלשהו למרן הגר"ש ואזנר זיע"א, ודיברו על ענייני הת"ת השונים, עד שהגיעו לדבר על כמה ילדים חלשים שיש בת"ת, ושיש איתם בעיות רבות וצריך לראות מה לעשות איתם.

בתוך הדברים פלט אחד מאנשי הצוות כבדרך אגב, ש"מהילדים האלו כבר לא יצא שום דבר". סיפר לי האיש שהיה שם שהרב ואזנר לבש פתאום צורה אחרת. הוא דפק על השולחן בחוזקה, וניכר היה עליו שהוא ממש הזדעזע לשמוע את המילים הללו.

"חלילה וחס!", אמר מרן זצ"ל, "אסור לומר ככה על אף תלמיד בעולם, ולא משנה כמה הוא חלש! גם עלי אמרו ככה, כשהייתי ילד, שלא יצא ממני דבר"... בהזמנות אחרת שמעתי שמרן זצ"ל סיפר שכשהוא שמע שאומרים שלא יצא ממנו שום דבר, הוא קיבל בהחלטה גמורה לשבת וללמוד בלא הפסקה, ואכן ישב ולמד במשך זמן רב בלי מנוחה, עד שנזל לו דם מהעיניים...

אכן, ידוע המעשה עם הרב ואזנר, כשהוא נבחן לשיבת חכמי לובלין לא עמד בבחינה, ולכן רמז לו המשגיח שהוא לא התקבל לשיבה, והוא יכול לנסוע בחזרה לביתו. אבל לאחר זמן מה יצא המשגיח

בכל פעם שהיתה הפסקה קלה במלאכת אפיית המצות, התיישב אותו בחור בצד, שלף מהכיס משניות ולמד בשקידה מופלאה. החליט האבא שהבחור הזה יכול להתאים לבתו, הוא בירר עליו והתברר לו שזה אותו חתן שכמעט התארס עם בתו. עכשיו הוא כבר יודע מאיפה הוא מכיר אותו

הג"ר דניאל חיים אורלנצ'יק, מחבר ספר 'שמירת הפה כהלכה בשידוכים' עם סיפורים ועובדות על גודל החשיבות שמירת הפה מדיבורים אסורים

אליעזר (לייזר) רוט

"וְלִקְחָתָּ אִשָּׁה לְבָנִי לְיִצְחָק" (בראשית כ"ד, ד')

צריך לתת לו דיווח מחר בבוקר ואני רוצה לדעת איך בדיוק לגשת לעניין ואיך לברר את הנושא בלי להיכשל באיסור לשון הרע...". "שמעתי את שאלתו של האברך הצעיר", מספר הרב אורלנצ'יק, "והוכיתי בתדהמה. הרי מדובר בלשון הרע טהור ומזוכך, על טהרת האיסור שאסרה עלינו התורה לדבר לשון הרע. "הוא מברר בשביל אדם שני, שבכלל רוצה לאסוף מידע עבור אדם שלישי, והם לא חושבים לרגע אחד שזה בכלל לא עניינם אם למשפחה ההיא יש חיסרון או לא. "מה זאת אומרת אתה מברר בשבילו? זה נקרא 'לתועלת'??? מי אמר לך דבר כזה? מותר לך לשמוע לשון הרע כדי שלמישהו אחר תהיה מזה תועלת? מה פתאום! "מה שצריך לעשות בכזה מקרה, זה לומר לאותו ראש כולל שיגיד לגיס שלו שיתקשר בעצמו לאותו אדם שאצלו אתה רוצה לברר את הפרטים, ושישאל אותנו ישירות מה הוא יודע ומה הוא לא יודע, וכך יגיע למידע שהוא צריך להגיע אליו. אין שום סיבה בעולם שאתה תשמע לשון הרע כדי שלמישהו אחר תהיה תועלת, ולראש כולל שלך בוודאי אסור לשמוע, זה סתם עוד 'כלי' שדרכו יעבור לשון הרע, ואין בזה שום תועלת יותר ממה שאתה עצמך תדבר עם גיסו...". "כמובן שיש מקרים יוצאים מן הכלל", מסביר הרב אורלנצ'יק, "אם ברור במאת האחוזים שאבי המדוברת עצמו לא יוכל להגיע למידע

"היה זה לפני כשנתיים, אולי קצת פחות. בעיצומה של סעודה שלישית בבית הכנסת, מגיע אברך צעיר ומתיישב לצדי", כך מספר לנו הג"ר דניאל חיים אורלנצ'יק שליט"א, מרבני הקהילה בק"ק קרעטשניף שברחובות. "הוא רוצה לשאול אותי שאלה בהלכות לשון הרע..."

"הסיתי אוזן והקשבתי לו בעניין רב, והוא מספר לי שהוא מאוד מתלבט איך לברר על בעיה שיש במשפחה מסוימת, לגבי בירורים בשידוכים. הוא יודע על בעיה, אבל הוא רוצה לבדוק יותר לעומק ולא יודע איך לעשות את זה בלי להיכשל חלילה באיסורי לשון הרע..."

"הסתכלתי על האברך הזה בהפתעה... אני מכיר אותו היטב ואני זוכר שהוא עצמו התחתן רק לפני שנה או שנתיים. למעשה, רק לפני חודשיים נולדה בתו הראשונה..."

"תגיד לי, אצלכם שומעים שידוכים כבר מגיל חודשיים?", שאלתי בתמיהה גדולה, "חכה בסבלנות שהילדה תגיע לגיל 17 או 18 ואז תבוא לשאול כאלו שאלות..."

"האברך צחק בקול... "אני לא מברר בשביל הבת שלי", הוא 'הרגיע' אותי... "זה בשביל ראש הכולל שלי, נו אתה מכיר אותו, זה שאני לומד אצלו בכלל בשעות הבוקר...".

"התמיהה שלי לא פחתה", מספר הרב אורלנצ'יק, "אה, כן אני מכיר את ראש הכולל שלך, הוא אכן יותר מבוגר ממך, הוא כבר בן 30 בערך, והבן הכי גדול שלו יחגוג בר מצווה בעוד שלוש או ארבע שנים. יפה מאוד... הוא כבר מחפש שידוכים לילדים שלו?!!?"

"לאאאא מה פתאום", עונה לי האברך, "הוא מברר על הבחור הזה בשביל הגיס שלו. לאח של אשתו יש בת בגיל 19, והציעו להם את הבחור הזה, הוא ביקש מהגיס של ראש הכולל שיברר כמה שהוא יכול, והגיס יודע שאני מכיר את המשפחה לכן הוא שאל אותי."

"אני עצמי יודע על בעיה מסוימת שיש שם, אבל אף פעם לא ביררתי יותר מדי פרטים כי זה לא היה נוגע אלי ואני לא רוצה להתעסק עם לשון הרע. אבל כאן זה לתועלת! ראש הכולל שלי רוצה לדעת, אני

שאתה יכול להגיע אליו, אפשר לעשות 'שאלת חכם' ולבדוק את העניין, אבל כשאתה יוצא מתוך נקודת הנחה שמותר לך לשמוע לשון הרע לתועלת של מישהו אחר, זה נראה שאתה בכלל לא מתחיל להבין את כללי 'לתועלת', מתי מותר לדבר ולספר או לשמוע דבר גנות על מישהו אחר".

"מקרים כאלו קורים כל הזמן", הוא מספר, "אנשים פונים עם שאלות שמתוך השאלה זה נראה שהם בטוחים במיליון אחוז שמותר לדבר לשון הרע 'לתועלת' וכשמדובר בשידוכים הותרה הרצועה והכל מותר, ולא כך הם פני הדברים.

"וכדי שלא יאמרו שאני מחמיר יותר מכפי הצורך", משלים הרב אורלנצ'יק את דבריו, "אני ממליץ לכל אחד לפתוח בבקשה את ספר הח"ח ולבדוק את המקורות לדברי, בסוף כלל ד', בכלל י' סעיף א' וב' ב'באר מים חיים', וכן בכלל ט' מהלכות רכילות בסעיפים א' וב' וב'באר מים חיים' שם".

ריטלין בגן הילדים

הרב אורלנצ'יק משמש כמורה הוראה, וידוע כבקי באופן מיוחד בנושא זה של הלכות לשון הרע ושמירת הלשון. הוא חיבר כמה וכמה חיבורים הלכתיים בנושא יחד עם ידידו ורעו הג"ר ישראל ווינמן שנחשב גם הוא לבקי מופלג בהלכות אלו באופן מיוחד, המעניקים הדרכה ברורה למחנכים, למורות, למשגיחים וראשי ישיבות, איך נכון לענות בכל הקשור לשידוכים, מתי אסור לומר דברי גנאי על המדובר או המדוברת, ומתי חובה לספר, מה יכול מלמד לספר להורי התלמיד, מה יכולה המורה לספר למנהלת בבית הספר, ועוד ועוד.

החיבור האחרון שחיברו הרב אורלנצ'יק והרב ווינמן נקרא 'שמירת הפה כהלכתו בשידוכים', ונוגע בדיוק לנושא זה שעליו נסובו השאלות שהזכיר הרב אורלנצ'יק בדבריו.

ספריו אלו מעוטרים בתפארת הסכמתם של מרנן ורבנן גדולי התורה ועמודי החסידות. מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי העיד בהסכמתו כי "הספר הזה יביא תועלת מרובה לכל הרוצה להיטהר ולשמור פיו ולשונו ובעזרת ה' יתברך ישמור מצרות נפשו". כמו כן זכה הספר להסכמתו הנלהבת של כ"ק מרן אדמו"ר מקרעטשניף שליט"א, רבו המובהק של הרב אורלנצ'יק שליט"א. כמו כן מרן הגאון רבי משה שאול קליין ומרן הגאון רבי ישראל גנס, מגדולי פוסקי הדור, עיטרו גם הם את ספריו של הרב אורלנצ'יק בהסכמותיהם הנלהבות והעידו כי רבה התועלת של הספרים הללו כדי להציל כל אחד ואחד מאיסורי לשון הרע ורכילות רח"ל.

"בעיסוק בנושא הזה", מספר הרב אורלנצ'יק, "נתקלתי בלא מעט סיפורים שקשה לעבור עליהם כך, ולשכוח אותם יום למחרת. אנשים לא מודעים אילו נזקים אדירים הם יכולים לגרום עם הפה שלהם, כמה מילים לא במקום יכולות לחרוץ את גורלם של אנשים לכל ימי חייהם.

"שמעתי סיפור מסמר שיער, על שידוך שהוצע והתקדם מאוד יפה, ועמדו לסגור את השידוך בשעה טובה. כבר סיכמו על מקום

ה'ווארט', קנו בגדים חדשים לחתן והכלה, אפו עוגות והכינו 'לחיים', וכשמשפחתו של החתן כבר התארגנה בטנדר וממש עמדה לצאת לדרך, צלצל הטלפון. השדכן היה על הקו, ואמר שיחכו קצת, כי יש "עיכוב קטן של השנייה האחרונה".

"המתנינו והמתנינו עד שלבסוף הבינו שהשידוך ירד מהפרק רגע לפני שנסגר. היה מאוד לא נעים, כבר הודיעו לכל הדודים והדודות ש"הנה מוישל'ה שלנו מתארס הערב", השמועה כבר עשתה לה כנפיים, ועכשיו הכל התבטל. היה צער מאוד מאוד גדול.

"מה התברר? האמא של הכלה המיועדת התקשרה להזמין את משפחתה הקרובה לאירוסין, ואחותה כששמעה את שמו של החתן הזדעזעה עמוקות. "מה??? מוישל'ה פרידמן? הבן של ההוא מהמכולת??? את יודעת שכשהוא היה בגן הוא היה פרא אדם, והיה מקבל ריטלין??? שלא תעזי לסגור את השידוך הזה!!!".

"ואכן, אם המדוברת שמעה בקול אחותה ולא סגרה את השידוך. כולם התפזרו איש איש לביתו, והבחור הזה נשאר מושפל ומבויש בעודו בן 20, בגלל שכשהוא היה בן חמש הוא היה ילד תוסס והגנת החליטה שהוא צריך לקבל ריטלין..."

"אגב, אם אנחנו כבר מדברים, ריטלין זה כדור נפלא שעוזר לאנשים רבים להתרכז ולהצליח בלימודים ובחיים בכלל. אנשים מכל הסוגים והמגזרים לוקחים את הכדור הזה או את כדורים אחרים לקשב וריכוז, וזוכים ליהנות מריכוז ורוגע נפשי כמו כל אחד אחר, אין בזה שום חיסרון ואין בזה שום בעיה, ואם שואלים אתכם על בחור בשידוכים ואתם יודעים שהבחור לוקח ריטלין, בדרך כלל אין שום היתר לספר על כך להורי המדוברת, כי זה לא נחשב לחיסרון או בעיה רפואית. אני לא מדבר עם מקרים של היפראקטיביות מאוד קשה וכדו', שזה משהו שמפריע לחיים ובוודאי לחיי הנישואין. סתם אדם שלוקח ריטלין אין בזה שום חיסרון, כמו שאין חיסרון בלקחת 'אופטלגין' או 'מוקסיפן'.

"בכל אופן אותו שידוך ירד מהפרק, וכעבור זמן קצר התארסה המדוברת עם בחור אחר, שלא לקח ריטלין...."

"אחרי החתונה התברר לה ולהוריה, שלפעמים זה דווקא חיסרון גדול כשהבחור לא לוקח ריטלין, כי אותו בחור היה זקוק לריטלין בצורה הרבה יותר רצינית מהבחור הקודם, אלא שהוא לא לקח את התרופה, והוא היה צריך לקחת עוד כמה תרופות יותר רציניות, כי הוא היה אדם אלים ובעייתי והסתבך כל הזמן עם אנשים, עם שכנים, עם המעסיקים בעבודה שהתחלפו בזה אחר זה כי הוא לא החזיק בשום מקום לימודים או עבודה יותר משבוע וחצי... עבר זמן מה ונפרדה החבילה.

"והנה כעבור כמה שנים, אביה של המדוברת ההיא השתתף באפיית מצות בחבורה, שם אפו מצות עם כל דקדוקי ההלכה. הוא הבחין בבחור מבוגר שהיה קצת מוכר לו, הוא לא הצליח להיזכר מאיפה הם מכירים אבל היה בטוח שהוא פגש אותו בעבר. הבחור דווקא לא זיהה אותו.

"בכל פעם שהיתה הפסקה קלה במלאכת האפיית המצות, התיישב אותו בחור בצד, שלף מהכיס משניות ולמד בשקידה מופלאה.

הגיע אליו הבחור והוא שואל אותו: "מה אתה עושה בחיים?"... הבחור ענה שהוא מתעתד ללמוד באוניברסיטה... "הצדיק רבי לייבל קוטנר התחיל לשאוג בכוחות לא לו: "אתה לא מתבייש? לאוניברסיטה אתה הולך?? בשביל זה ירדה נשמתך לעולם?! מה אתה לא מסוגל ללמוד תורה?", הבחור הוכה בכזאת תדהמה... ואני הבנתי שמהמשפחה הזאת אני כבר לא אקבל תרומות לבית החולים...

נאמנם של גדולי ישראל, הרב ד"ר מנחם ברייר הי"ו,
בשיחה מיוחדת עם 'לקראת שבת', על קדושת החיים ועוד...

יעקב א. לוסטיגמן

"אֲבִרְהֵם זָמַן בָּא בְּיָמֵינוּ" (בראשית כ"ד, א')

עלול רופא לעשות, וזאת טעות נוראה משתי סיבות: קודם כל כי צריך להשקיע בכל אחד, גם אם סיכויי ההחלמה שלו נמוכים יחסית, וגם כי סטטיסטיקה היא לא חזות הכל. אנחנו במרכז הרפואי 'מעייני הישועה' קוראים תיגר על ההתנהלות המקובלת בעולם הרפואה הלא יהודי, ואנחנו זוכים לחזות ב'מעייני הישועה' בלא מעט 'ניסים רפואיים'. אנשים שבניגוד לכל הציפיות והתחזיות של הספרות הרפואית, קמו על רגליהם ויצאו מבית החולים כשהם בריאים ושלמים.

"רק לפני מספר שבועות היה אצלנו חולה קשה ומורכב, שהיה מורדם ומונשם. הוא לא היה בן 80 ולא בן 90. אפילו לא בן מאה. החולה היה בן 103!!! כמעט בכל בית חולים אחר בעולם היו משאירים אותו למות, כי בגיל כה ועם מצב רפואי כזה אין לו סיכוי בכלל. אבל אנחנו החיינו, הנשמנו וטיפלנו ובחסדי שמים הוא החלים, נגמל ממכשיר ההנשמה ויצא מבית החולים כשהוא צועד על רגליו! מקרה דומה אירע באחרונה עם אשה בת 97. ברור לנו שלא מוחנו הדל עשה זאת, אלא בורא עולם.

"לא מזמן היתה פה אשה עם בעיות לב קשות, בגיל 95. באף בית

רבים מתושבי בני ברק מכירים היטב את הרב ד"ר מנחם ברייר הי"ו, מחבר הספר 'פנקסו של רופא'. בבית החולים 'מעייני הישועה' הוא מוכר כסגן המנהל הרפואי, בבתי הכנסת בעיר הם רואים אותו שוקד על תלמודו, כשמראהו כשל אברך כולל ותיק ובר אוריין.

מי שלא מכיר את הרב ברייר, עלול לטעות ולחשוב שהוא מגלם בתוכו שני ניגודים. מצד אחד רופא, מצד שני יהודי תורני העוסק בסוגיות אתיות קשות של רפואה והלכה, מול מרנן ורבנן גדולי הדור. אבל מי שכן מכיר, יודע שאצל הרב ברייר אין שום ניגוד בין הדברים. ההיפך הוא הנכון, הם משתלבים יחד וכל צד באישיות שלו, מאיר ומשפיע על הפן האחר, וביחד הם מייצרים יצירה מופלאה של יהודי שעושה את רצון הבורא מבוקר ועד ליל, פעם בדרך של הגשת עזרה לחולים ונדכאים בכפיפות לדעת פוסקי הדור, ופעם על ידי צלילה מהירה לעמקה של סוגיא תלמודית מורכבת.

"האמת היא שכדי להיות רופא טוב, צריך להיות קשוב למצוקות החולים ומשפחותיהם, ולהיכנס לנעליהם", אומר הרב ברייר בשיחה עם 'לקראת שבת'. "התורה, ההלכה היהודית, מציבה בפני הרופא חיצים ותמרורי דרך, ואומרת לו מתי צריך להתאמץ ומתי להרפות. "אם אין יראת אלוקים במקום הזה", אמר יצחק אבינו לאבימלך מלך גרר, 'והרגוני'. ממש ככה. אין הכוונה שכל רופא שאינו שומר תורה ומצוות הוא מקפד חיים חלילה, אבל המצפן המוסרי שלו שונה, הוא לא מחויב להלכה ולדעת התורה של פוסקי הדור, וממילא הוא עלול לעשות טעויות קשות מאוד, כי בדעתו של בשר ודם, זה נראה שאת חולה פלוני אסור להציל חלילה וחס, בזמן שההלכה אומרת את ההיפך הגמור.

"לא זו בלבד, אלא שכללי הרפואה הרי בנויים במידה רבה על סטטיסטיקה. אדם בגיל כזה וכזה, כשמצבו הגופני כך וכך, סיכויי ההישרדות אפסיים, ולכן אין סיבה להשקיע בו... כאלו חשבונות

חולים אחר לא הסכימו לטפל בה, אנחנו טיפלנו בה ובחסדי שמים התייצב מצבה.

"כשיש יראת אלוקים, יש כבוד לחיי אדם באשר הם! לא בגלל שהוא ילד קטן ויש לו הורים, לא בגלל שהוא איש מאוד חכם שתורם לסביבה, לא בגלל שהוא עובד ו'צרני', לא בגלל שהוא חבר במפלגה פלונית או שייך לאיגוד אלמוני. בגלל שהוא בן אדם! בגלל שתפקידו של רופא זה להציל חיי אדם, כל אדם! כל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, זה נאמר רק על צעירים? האם אדם דמנטי שאינו בצלילות הדעת הוא לא 'נפש אחת מישראל'?" הרב ד"ר ברייר, מקדיש את חייו למאבק בנושא הזה. הוא אחראי מטעם רבני 'ועד ההלכה' של מעייני הישועה, על אתיקה וקדושת החיים, ומתפקיד זה הוא מקרין על ההתייחסות לחולים סופניים ודמנטים, ובעלי איכות חיים ירודה בכל מערכת הרפואה הישראלית.

במרוצת השנים זכה הרב ברייר לעמוד בקשר קרוב עם מרן ורבנן גדולי ופוסקי הדור מכל החוגים והעדויות, וביתר שאת עם מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל ומרן הגר"נ קרליץ זצ"ל, ש'מעייני הישועה' היה קרוב ללבם ושחיוו את דעתם בכל סוגיא רפואית מורכבת ככל שתהיה, מה ששימש את גדולי ישראל בהוצאת פסקי הלכה לדורות בתחום החולה הסופני, הדמנטי (אלצהיימר), איכות חיים ירודה, ביצוע קולונוסקופיה, ממוגרפיה ועוד.

"אני רוצה לומר דבר נפלא ששמעתי מכמה וכמה גדולי ישראל, בכל הקשור לחולים דמנטים ובעלי איכות חיים ירודה, אנשים שאיבדו את צלילות הדעת ל"ע. בהשקפה הלא-יהודית, מסתכלים עליהם כמו על אנשים מיותרים חלילה וחס. הם סתם נמצאים כאן, כבר לא מהווים חלק מהחברה האנושית, כי הם לא יכולים לדבר ולתקשר עם הסביבה ומהווים כביכול 'נטל על החברה' רח"ל.

"אבל ההשקפה היהודית, כך אומרים גדולי התורה, ההשקפה היהודית בנושא זה היא ההיפך הגמור. הרי האנשים הללו אינם מסוגלים לחטוא, הם סובלים ייסורים שמכפרים על כל החטאים שהם עשו בעבר חלילה. מה נשאר? יהודי שאינו חוטא ואין בו שמץ של חטא, כלומר צדיק! צדיקים כאלו שבזכותם העולם קיים! כך אומרים גדולי ישראל! זה היחס שלנו אל אנשים במצב הזה, הם לא מיותרים חלילה, הם לא נמצאים כאן סתם, הם כיפת הברזל וחומת המגן האמתית של עם ישראל! בזכותם אנחנו קיימים!"

"לפני מספר שנים, כמדומני שהיה זה לפני למעלה מעשור, נסעתי לממלכה הבריטית, בשליחותם של גדולי ישראל מרן בעל ה'שבט הלוי', הגר"נ קרליץ זצ"ל ובלחט"א מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א, על מנת לגייס כספי תרומות לטובת בית החולים. עשינו רשימה של מכשירים שהיו חסרים או ישנים מדי, ויצאתי עם הרשימה הזאת ללונדון, שם השתתפתי בכמה כנסים, ופקדתי בתים של יהודים נדיבי לב כדי להתרים אותם.

"היתה שם יהודייה אחת, אשה שומרת מצוות, שאינה חרדית. היא

פנתה אלי ואמרה לי שהיא רוצה לתרום סכום מסוים לבית החולים. הראיתי לה את הרשימה, והיא אמרה שהיא תחשוב על זה ותחליט מה היא רוצה לתרום.

"באותה התקופה ביקרתי בביתו של הגאון רבי אהרן דוד דונר שליט"א, וקיבלתי טלפון בהול מרופא טיפול הנמרץ, שסיפר לי שאחד המאושפזים במחלקה, בגיל מתקדם מאוד, נמצא במצב רפואי קשה ומורכב, ויש מי שמבקש שלא להנשים אותו. היו שם כמה אנשים שערבו ובלבלו מושגים, ואפילו הלכו למרן בעל 'שבט הלוי', שאמר שלפי מה שהם מספרים נראה שאכן אין חובה להנשים את היהודי הזה.

"היהודי הזה, הקשיש החולה, היה לא אחר מאשר הרה"צ רבי לייבל קוטנר זצ"ל, זקן חסידי גור ומחשובי הקהילה, שאיבד את אשתו ושמונת ילדיו בשואה, ובכל זאת לא נשברה רוחו והציל ילדים רבים גם רוחנית וגם פיזית, ואת חלקם הוא גם חיתן. הכרתי אותו רבות בשנים עוד משנות ילדותי כי הוא היה ידיד אמת של אבי מורי ר' בן ציון שמואל אליהו ברייר ז"ל. ר' לייבלה היה אדם בעל שיעור קומה, היתה לו עזות דקדושה, וכשהוא ראה צורך לומר לאדם את האמת, הוא היה אומר אותה ללא כחל וסרק. הוא לא נשא פנים לאיש!

"אני עצמי טיפלתי בו לפני שיצאתי ללונדון, הייתי בקשר יומיומי עם רופאי הטיפול הנמרץ בישראל, וידעתי שבמצב הזה כן צריך להנשים. הבנתי שמישהו טעה וערבו מושגים. משהו לא תקין בהחלטה הזאת. אמרתי לרופא, שכמנהל הרפואי של 'מעייני הישועה' אני פוקד עליו להנשים את המטופל, אם חלילה יגיע מצב שיהיה צורך לעשות זאת. מיד התקשרתי לרב וואזנר כדי לוודא שאכן שאלו את השאלה בצורה לא נכונה, ומרן ה'שבט הלוי' אמר לי שהוא סומך עלי בהצגת הנתונים, ואם אני מברר ומבין שכן צריך להנשים - כמובן שהוא לא סובר אחרת, משום שאכן הטעו אותו ומסרו לו פרטים לא מדויקים.

"בסייעתא דשמיא, כל המאורע היה בעת שישבתי בביתו של הרב דונר, הוא שמע את התגובה הנסערת שלי כשאמר שיש להימנע מההנשמתו של חולה במעייני הישועה, הוא ראה איך אני מתקשר ומצליח לדבר עם הרב וואזנר בתוך זמן קצר, וגם שמע את התייחסותו של הרב וואזנר לעניין, הדברים עשו עליו רושם חזק מאוד, ובעקבות אותו מקרה, בדרשותיו בפני הציבור בלונדון הזכיר הרב דונר ביתר שאת את המלחמה על קדושת החיים שהיה עד לה, מה שהשפיע על כמה וכמה מנגידי הקהילה, שאכן תרמו בעין יפה בחסדי שמים.

"אבל הסיפור הזה עוד לא נגמר", ממשיך ד"ר ברייר, "למעשה, עיקר הסיפור מגיע בשלב הבא. האירוע הזה קרה בסביבות חודש אלול. בחג הסוכות אני נוהג לקיים כל שנה, בסייעתא דשמיא, כנס מיוחד במינו בליל הושענא רבא, שבו עוסקים בנושאים תורניים שונים כולל רפואה בהלכה. רבנים חשובים מגדולי הפוסקים וגדולי הדרשנים יושבים אל תוך הלילה, ודנים בנושאים הלכתיים מרתקים. "הכינוס מתקיים כבר 30 שנה ברציפות כן ירבו, אומנם בשנתיים האחרונות זה עבר בשידור ולא היה כינוס פיזי בגלל הנחיות

הנייר עולה בע מחירי הדפסות וכרי נצלו את ההזדמנות

מבצע המתנות הגדול של 'דרש
התקשרו עכשיו, תירמו וזכו מי

תרום 23 ש"ח
למשך 12 ח
סך כל התרומה
וקבל מי
• סט 'משנה
של דר'
• ספר המפ
המשנ
* סט 'משנה ברור
וכן ספר המפתח

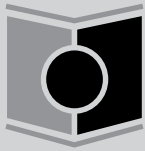

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 200 ש"ח
וקבל מיידית
• סט 'לקראת שבת'
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* 'לקראת שבת' סט הספרים שנקרא
בשקיקה בכל העולם היהודי, 5 כרכים
עם אלפי סיפורים מרתקים לפרשת
השבוע מלוקטים מהמבחר של
עלוני 'לקראת שבת' של 'דרשו'
וכן ספר המפתח על המשנ"ב

תרום 20 ש"ח לחודש
למשך 6 חודשים
סך כל התרומה 120 ש"ח
וקבל מיידית
• חמשה חומשי תורה
של 'דרשו'
• סט 'דרש דוד'
על
התורה
• ספר המפתח על
המשנ"ב
* חמשה חומשי תורה בכרך אחד * סט 3
כרכים 'דרש דוד' על התורה * ספר
המפתח על המשנ"ב

המבצע לזמן מוגבל, למבצע

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית להיזוק
 ועידוד לימוד התורה

עשרות אחוזים יכונת הספרים עולים לשבוע אחד בלבד!

שו' ו' אחינו' מסתיים בעוד כשבוע
 יידיית במתנת של ספרי 'דרשו'

תרום 28 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 448 ש"ח

זקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- סט 'דרש דוד'
- חמשה חומשי תורה
- וספר המפתח על משנ"ב

* משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 'דרש דוד' - על התורה 3 כרכים, חמשה חומשי
 תורה בכרך אחד, ספר המפתח על המשנ"ב

ומשך 16 חודשים
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 384 ש"ח

זקבל מיידית

- סט 'משנה ברורה'
- סט 'לקראת שבת'
- ספר 'דרש דוד'
- ספר המפתח על המשנ"ב

* סט 'משנה ברורה' - 6 כרכים,
 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 ספר 'דרש דוד' - על מסכת אבות,
 ספר המפתח על המשנ"ב

לחודש
 חודשים
 276 ש"ח

יידיית

- משנה ברורה'
- שו'
- מתח על
- נ"ב

ה' - 6 כרכים,
 על המשנ"ב

ראש ישיבת מיר זצ"ל הביא דוגמא, אודות אמא של מלכות, הרבנית בתיה קרליץ ע"ה, אַם דודי הגאב"ד מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל, שהיתה צדקנית גדולה היא קבעה לעצמה מנהג מסויים, שכרוך בגבורה אמיתית, לאכול את אותם המאכלים כל יום, בוקר צהרים וערב ללא כל שינוי - במשך קרוב לארבעים שנה!

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ההספד שהתורה קושרת לראשה של שרה אימנו כוללת תואר אחד ומיוחד: 'שני חיי שרה'. מפרש רש"י מדוע כפלה התורה בלשונה "ויהיו חיי שרה", ושוב "שני חיי שרה"? מלמד ש"כולם שוין לטובה". והנה קולמוסים רבים נשתברו כדי לנסות ולהבין את כוונת רש"י. הרי המתבונן בפסוקי התורה ומעלעל מעט בקורות חייה של שרה המובאים בה, יווכח כמה תלאות ויסורים, נסיונות ומהמורות היו מנת חלקה בחייה; ימי אור כשדים, ימי שבייה במצרים, לקיחתה לבית אבימלך מלך גרר, צפייתה לזרע של קיימא, הימים הקשים שישמעאל גדל בביתה, ועוד.

לכאורה, כיצד ניתן להגדיר את כל ימי חייה של שרה שכולם שוין לטובה? כשהיו לה גם לא מעט ימים קשים?

הגה"צ רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל, בספרו 'מעיל שמואל' על התורה, מעורר שגם אם נאמר שהכוונה היא אל חייה הרוחניים, עדיין הדבר טעון ביאור רב. הרי חלוקות הדעות ממתי הכיר אברהם את בוראו (ראה מדרש רבה תולדות סד), ולפי דעות שונות הוא הכיר את בוראו רק בהיותו בן ארבעים ושמונה, אם נחשב את הפרשי הגיל בין אברהם לשרה שעמד על עשר שנים, נמצא ששרה הכירה את בוראה רק בגיל שלושים ושמונה! וכיצד ניתן לומר עליה שכל חייה שוין לטובה? הרי שלושים ושמונה שנים לא זכתה להכיר את בוראה?

רבי שמואל אהרן מסביר את הענין באופן נפלא. רק אצל אברהם אבינו ושרה אמנו ניתן להחשיב גם את השנים שעדיין לא זכו להכיר את בוראם כמי שהכירוהו, לפי שכל העת היו חוקרים ומחפשים מי הוא הבורא האמיתי של העולם, ובמשך כל אותו הזמן לא פסקו מלהתחקות אחר קסם סוד הבריהא.

לכן, למרות שבתחילת חייה עדיין לא הכירה שרה את בוראה, אף על פי כן אין הדבר נחשב לה כחטא, אלא אדרבה גם אותן שנים נחשבים כחלק מעבודת הבורא בכך שטרחה לחפש ולמצוא אותו, והיטב שייך להגדיר את כל ימי חייה כשוין לטובה.

נפלא ביותר!

הנה, פשטות הלשון 'כולם שוין לטובה' מורה על כך שכל חייה עברו עליה בלא שום שינוי. למרות שמצד כוחות הנפש המוטבעים באדם הוא נתון כל העת לעליות ולמורדות, פעמים לזמנים קשים יותר שלא הכל מתנהל במישרים, ולחילופין ליום שההצלחה מאירה פנים. אך אצל שרה היתה בה מעלה מיוחדת בניגוד לטבע העולם, שתמיד תמיד היתה נתונה במצב עקבי ורציף של עליה, אחוזה במעלותיה הגבוהות, ודבוקה באמונתה. בלי שינוי, בלי רפיון.

ומתוך זאת שהתורה בחרה לפרט דוקא מעלה זו מתוך שלל מעלותיה הנשגבות של שרה, עלינו להסיק מכך שזה היה תמצית כל המעלות! והשבח הגדול ביותר שניתן להכתיר אותה! אך הדבר קשה מעט להבנה, כיצד יתכן שכל חייה עברו עליה לטובה בלא שום שינוי? הרי סוף סוף כאמור זה בניגוד לדרכו של עולם שהאדם מטבעו נתון למצבים שונים כל העת?

אלא ההסבר הוא כך:

כל אדם עובר מצבים קשים ושונים במהלך חייו, ובכל גיל עליו להתמודד עם הבעיות התואמות לאותו הגיל. בשנות הנעורים האדם עדיין מלא בהמון מרץ והתלהבות, ומגלה עולם חדש, הכל מפליא בעיניו ומגרה. הוא עדיין לא הספיק להשכיל באופן מספיק חד וברור שהעולם איננו משחק, הוא בר חלוף, כל רגע שעובר אין לו תמורה. אך בשלב זה כח השאיפה והשמחה יחד עם שאר הכוחות

בשבח זה טמון בנוסף לקח נפלא ומוסר השכל עצום בעבודת ה':

שפועלים וחיים באדם קיימים במלוא התוקף, ועליו להתמודד לרסן ולהגביל את הכוחות הללו שישמשו אותו לטובה, ולנצל את זמנו כראוי לתורה ומצוות.

מצד שני, ישנה מעלה עצומה במרץ ובהתלהבות הזאת, משום שהיא היא המדרבנת והמסייעת לו לאדם בלימוד התורה ובעבודת ה', ואם רק ישכיל לנתב את הרעננות והחשק שקיימים בו בנעוריו לענייני הרוח ועבודת ה', ייצא נשכר.

לעומת זאת, כאשר האדם מגיע לגיל הזקנה הוא נעשה תשוש ואדיש יותר גם לדברים חשובים אחרים - שבצעירותו נגעו לליבו חזקו ועודדו אותו. כוחותיו אינם עומדים לו כבעבר, וכל פעולה דורשת ממנו הרבה יותר כח ומאמץ. אך גם התאוות והנסיגנות שהתמודד איתם בנעוריו נחלשו והתמעטו אצלו. נוסף לו על כך נסיון החיים וכובד הראש שגורמים לו להתייחס אל החיים בצורה אחרת, אחראית ורצינית יותר. הוא מודע יותר לערך הזמן וליוקרתו. בשלב זה של ימי הזקנה, הנסיון של האדם הוא לסלק מעצמו את האדישות ולהחיות בו את הרגש וההתלהטות לתורה ועבודת ה'.

האדמו"ר בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זצ"ל, בתקופה בה שימש כראש ישיבת סלונים, ביטא זאת היטב בשפת המעשה. כאשר הגיע פעם הגאון רבי יצחק אייזיק כהנא שליט"א, רב ומו"צ בירושלים, להתפלל בישיבת סלונים הסמוכה לביתו, ניגש אליו ראש הישיבה לאחר התפילה ואמר לו בדרך צחות:

"תמיד חקרת, אם יש להעדיף להתפלל עם אנשים מבוגרים או שמא דוקא עם צעירים. כי אצל הצעירים מצד אחד התפילה היא בהתלהבות גדולה בכל החיות והרעננות, אך מצד שני גם ה'קוגעל' המוגש בקידושא רבה לאחר התפילה, נחטף ונאכל על ידם בהתלהבות ובלהט..."

"מאיך גיסא, אצל המבוגרים אמנם התפילה היא בקרירות, שמא מתוך חולשה שמא מתוך אדישות, אך גם ה'קוגעל' לאחר התפילה נאכל באותה אדישות ובקרירות..."

בשמו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, אומרים על דברי התנא באבות (ד, כא): "רבי אליעזר הקפר אומר הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם". שלא לחינם הזכיר רבי אליעזר הקפר את שלושת המידות הללו לפי סדר זה הכבוד אחר התאוה, והתאוה אחר הקנאה. משום שכך עיקר סדר התמודדותיו של האדם. למרות ששלושת המידות הללו שייכות לכל הגילאים, אך העבודה העיקרית שייכת בעיקר לשכבת גיל מסויים:

'הקנאה' מתפתחת אצל האדם כבר מהרגע הראשון, עוד בהיותו יניק רך וחסר דעת, כאשר הוא רואה אצל חבריו מיני מתיקה ליבו חומד ומקנא בו, וכבר בגיל זה עליו להתמודד ולהתגבר על הקנאה. 'התאוה' היא מידה שמתמודדים עימה בעיקר בתקופה המאוחרת יותר של ימי הבחרות, תאוות הראיה, האכילה, הקדושה. ואילו רדיפת 'הכבוד' מתחילה בעיקר בגיל השיבה, כאשר זקנו מתחיל להלבין, ליבו אכול לראות כיצד חבריו פלוני עלה לגדולה וכיצד לאלמוני חלקו כבוד רב יותר ממנו, והדבר מאיץ בו לרדוף אחר הכבוד עד כלות...

כך בכל שלב ושלב של החיים האדם מתמודד עם נסיגנות ומצבים בעיתם ובזמנם. החכמה והגבורה היא לגבור בכל גיל על הבעיות והמהמורות שצצות אז, ולא לאבד את הכיוון והשאיפה אל התכלית, ואדרבה להשתמש במעלות הקיימות אז באופן חיובי. בשנים הצעירות לנתב את מרץ נעורים והתאוות כדי להשיג מעלות החכמה ולרכוש יראת שמים. ומצד שני, בגיל הזקנה כאשר שולטת הקרירות והאדישות עליו לצאת מהן, ובשארית כוחותיו להכניס חשק שמחה ומרץ נעורים בעבודת ה'.

הגה"צ רבי חיים טודרוס הרש"ל זצ"ל, מפארי גידוליה וצדיקיה של שכונת 'שערי חסד', היה רגיל לספר בערגה כי רבו הגדול הגה"צ רבי צבי הירש ברוידא זצ"ל, חתנו של ה'סבא מקעלם' - מרן הגאון רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל, היה משנן כל העת את הפסוק: "זכור את בוראך בימי בחרותיך עד אשר לא יבואו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב, א). רבי הירש היה משנן את הפסוק בניגון מצמרר של לימוד המוסר הנהוג בקעלם, ומתוך התעוררות והתרגשות גדולה.

פעם העיזו נערים מהשכונה לשואלו הרי כבר מזמן אינך עומד בימי הבחרות? שכן הוא היה אז ממש בגיל מבוגר. השיב להם רבי חיים טודרוס: "הרי כל יום ויום הוא ימי הבחרות כלפי היום שיבוא למחר ולמחרתיים, בהם אני נעשה זקן יותר, ועלי להתחזק ולהחדיר בי שאף ימי הבגרות עדיין נחשבים הם לימי הבחרות".

מעתה, נבין מה הוא השבח שמשבחת התורה את שרה, שכל שנותיה היו שוין לטובה בלא שינויים. אין הכוונה שהיו שוין מבחינת הקשיים והנסיגנות שעברו עליה, הרי זה לא יתכן מצד טבעו של האדם, ובוודאי גם היא התמודדה עם אין ספור עליות ומורדות, נסיגנות ומהמורות.

אלא הכוונה היא, שלמרות הקשיים שהתמודדה איתם היא לא הרפתה מלעבוד את ה' בשלימות ובאמונה, והמצבים הללו לא רק שלא העיבו עליה מלאחוז בדרך ובנתיב ששאפה להגיע, אלא אף הם היו חלק בלתי נפרד משגרת חייה. 'כולם שוין לטובה', בדביקות ובאדיקות להגיע אל המטרה הנכספת, לשלימות בעבודת ה' ולהזריח את האמונה בעולם

מעלת הקביעות והעקביות

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר, עורר בשיחותיו שכדי לזכות למעלה זו של 'כולם שוין לטובה', העצה היעוצה היא לאדם שיקבע לעצמו לחיות בתוך סדר יום קבוע ויציב, שלא יזוז ולא ישנה ממנו בשום אופן. כי אחת מתכונות היצר הוא לבלבל את האדם, והדרך הפשוטה והקלה שלו לעשות זאת זה הוא על ידי שיבוש סדר יומו. בכך הוא גורם לו ללכת לישון מאוחר, ופועל היוצא ממנו הוא איבוד צלילות הדעת, תשישות ועייפות מיותרת, וזה פתח לכשלונות רבים; להתגברות הכעס, לחוסר כוונה בתפילה, לחוסר סבלנות ועוד. אך במידה והאדם קובע את סדר יומו במסמרות, על ידי כך הוא מגיע לישון הדעת ולשלוה מיוחדת, שאך תסייע לו להתרומם ולהתעלות בכל התחומים.

"לא חודש אחד, אלא לפחות 4 חודשים! נסו ארבעה חודשים, בלי שום התחייבות, בלי שום החלטה להמשיך לתמיד, רק לניסיון 'לראות מה זה'. אחרי התקופה הזו, כשתבינו ותרגישו את מהותה ותועלתה של המסגרת, רק אז תחליטו האם וכיצד אתם מעוניינים להמשיך הלאה..."

שיחות עם לומדי ויודעי ה'דף היומי בהלכה'
לקראת סיום והתחלת ה'משנה ברורה' - חורף תשפ"ב

הרה"ג מרדכי יוסף שטראוס

הרה"ח אהרן כהן

בעוד כארבעה חודשים; חודש אדר א' הבא עלינו לטובה ולברכה, זה יקרה. בעיניים נוצצות מאושר, בקול שפון מהתרגשות, יעמדו המוני לומדי ה'דף היומי הלכה' ויסיימו את ששת חלקי המשנה ברורה.

ללא ספק, אחד מהדברים המייחדים את הסדר המיוחד של ה'דף היומי בהלכה', הוא המבחן החודשי בדרשו. שיחה קצרה עם לומד נבחן, ואתה קולט שזה לא רק תכנית או סדר לימוד יומי, מצד שני זה גם לא עוד מבחן חודשי על הלימוד. מדובר במשהו אחר לגמרי; לימוד מתוכנן ומוגדר, המשולב בחן מסגרת מבחנים ייחודית המדרבנת לעמוד בקצב הלימוד, ובעיקר לימוד הדק היטב בליבון ובירור ההלכה עד לידיעת ההלכה על בוריה.

פנינו לשיחה עם הרה"ג מרדכי יוסף שטראוס, מחשובי הלומדים בכולל במעלה אדומים, הזוכה להיבחן מדי חודש על הלימוד החודשי, לשמוע מניסיונו העשיר ולהחכים.

השם נפתח סניף של 'דרשו בכולל'. וכך בנוסף לרווח האישי, יכולני להעיד על עוד עשרות אברכים בכולל, שזכו לסיים את כל הלכות שבת, הלכה למעשה, במקביל ללימוד העיוני בכולל. מאז גם זכיתי להמשיך במסגרת הסדר המיוחד, בלימוד, שינון וידיעת ההלכות הנחוצות בשאר חלקי 'אורח חיים'."

מתי הצטרפת לנבחני דרשו?

"המבחן הראשון בו השתתפתי בכלל באחד ממבחני 'דרשו', היה בהיותי בחור לפני כ-14 שנה, במבחן החודשי בסדר הדף היומי בגמרא. אאמור"ר שליט"א כבר מאז המבחן הראשון של 'דרשו' בארה"ק, עושה מדי חודש את מבחני הדף היומי, כולל המבחנים המסכמים בכל 4 חודשים = 120 דף, כשברוך השם כעת הוא זוכה כבר בשלישי בקודש להיבחן במסגרת 'קנין ש"ס'. כך שדי מובן למה גם נמשכתי בדרכו בלימוד הדף היומי - ומשם גם למבחני 'דרשו'."

כמה פעמים אתה לומד כל חודש את החומר לפני המבחן?
"האמת", ציין הוא בעדינות נעימה, "מגיל צעיר הייתי לומד די הרבה משנה ברורה, כך שהדברים לא זרים לי כלל. אך אף על פי כן, אני לומד לפחות פעמיים את החומר החודשי, כך אני מקווה שלא אהיה כמשפך - 'מכניס בזו ומוציא בזו', כמאמר התנא במס' אבות, אלא הדברים יכנסו לראש ויעמדו לזיכרון לדעת את המעשה אשר נעשה."

מה גרם לך להצטרף להבחן על ה'דף היומי בהלכה'?

"אליבא דאמת, זה ארך די הרבה זמן. בכל חודש בהשתתפותי במבחן החודשי בסדר ה'דף היומי', הבחנתי במבחנים בסדר ההלכה, אף שכמעט מדי חודש עלה לי הרעיון להצטרף, למעשה זה נדחה בכל פעם לחודש הבא. זכורני שאמרת לעצמי פעם; לא היום, אבל 'יום יבוא' ואלמד ואבחן גם על זה..."

מה תוכל לציין כטיפ כנבחן וותיק?
"קודם כל", נשמע הוא נחרץ, "חייבים לשמור על העקביות של המסגרת. אישית", משתף הוא בסיפור מהמבחן האחרון, "זכיתי לעמוד בכור המבחן על לימוד במסגרת הכולל. המבחן היה ביום ראשון בבוקר. היה זה מבחן מאתגר במיוחד, כשאחר המבחן כאב לי הראש, והיה לי מאוד קשה להתרכז. אך ב"ה בהתאם להנ"ל, בכל זאת ניגשתי למבחן החודשי במסגרת 'דרשו בכולל', ואכן ב"ה

"כשנכנסתי לכולל התחילו בדיוק בלימוד חלק ג' של המשנה ברורה, במסגרת הדף היומי בהלכה, כך שקפצתי על המציאה, וברוך

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

"שמעתי איך שמשוגע מדבר, ופשיטא שלא נתקבלו דבריו כלל אצלי. ויש ללמוד מזה, שאם שמעתי ח"ו איזה לשון הרע מפלוני, אחזיק אותו שלפי שעה, בעת שדיבר לשון הרע, היה משוגע, כמו שאמרו חז"ל: 'אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות. ועוד יש ללמוד מזה, שתחזיק את היצר הרע למשוגע"

התבוננות מיוחדת מכל דבר של הגה"צ רבי שמואל הומינר זצ"ל

הרב יהושע לייבזון

בפרשת השבוע בה התורה מתארת את ההתבוננות של אליעזר עבד אברהם במעשיה של רבקה, וכדברי הפסוק 'והאיש משתאה לדעת ההצליח ד' דרכו' בחרתי להביא בפניכם מאמר מרתק על הגה"צ רבי שמואל הומינר זצוק"ל. רבי שמואל שקראו לו 'החפץ חיים השני', כי כמעט לא היה פה קדוש כמותו בירושלים. ובמאמר זה נביא על המבט של הצדיק והלימוד שלו מוסר השכל לחיים כמעט מכל דבר.

את המאמר כתב הרב נתן אנשין (מתוך 'קהילות'):

מכל דבר למד רבי שמואל הומינר מוסר-השכל, אפילו דבר פעוט כמו נסיעה באוטובוס שימש בשבילו דוגמה לעבודת ה'; "נסעת באוטו ובאמצע הנסיעה נתעוררתי בעזה"י אילו היה הנהג מפסיק את עבודתו ומדבר חצי שעה דברים בטלים - כמה היו האנשים מתקצפים עלי: 'הלא אתה גורם לנו בלבול ושינוי סדר!' הלא בעוד חמישה רגעים, זה צריך כאן וזה כאן, היתכן לעשות עוול כזה?! כן צריך לחיות בחשבון זה 'כי נוסעים אנחנו', כל משך חיינו בעולם הוא רק נסיעה ארוכה; וקח לך משל כשאתה הולך לשיבה ללמוד שיעור הקבוע לך, הלא סדרי המרכבה וכמה עולמות ומלאכים מונהגים על ידך, ואם ח"ו תפסיק מלימוד, הלא אתה מעכב את כולם, וממש אתה שולח יד בקדושי עליון, לבלבל ולקלקל ר"ל" (מפנקסיו של עבד המלך, פרק תורה).

עצות עמוקות בדרכי התורה למד רבי שמואל אף מהתבוננות ב... משוגע; "שמעתי איך שמשוגע מדבר, ופשיטא שלא נתקבלו דבריו כלל אצלי. ויש ללמוד מזה, שאם שמעתי ח"ו איזה לשון הרע מפלוני, אחזיק אותו שלפי שעה, בעת שדיבר לשון הרע, היה משוגע, כמו שאמרו חז"ל: 'אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות. ועוד יש ללמוד מזה, שתחזיק את היצר הרע למשוגע, והבן מאד: (שם, פרק פה קדוש).

ספר שלם בשם 'עצה ותושיה' חיבר על שמירת הפה מכל דיבור אסור. בפרק הראשון הוא מדמה את הלשון למתנה חביבה ויקרה שהמלך נתן לעבדו, וכדי לשומרה מנוק, בנה שתי חומות סביבה, וציווה על העבד שיזהר מאד שהאויב לא יחטוף את המתנה, ובכך יגרום לנזקים גדולים לבית המלוכה. כך הוא כוח הדיבור, שהוא

מתנה גדולה לאדם שיוכל לעבוד בה את ה' בתפילה ובלימוד תורה. אך הבורא הקיף את המתנה בשיניים ובשפתיים כדי שישמרו על הלשון שלא תיחטף על ידי היצר לצורך דיבורים אסורים (עפ"י ערכין ט"ז). וכאן מבקש רבי שמואל מהקורא, שיתבונן כמה יסורים סבל בינקותו כשבקעו לו השיניים, ואלו קשיים היו לו בדיבור עד שהצליח ללמוד לדבר - כל זה כדי להורות לאדם שלא ניתנו לו השיניים כדי לאכול מעדנים, אלא כדי לחסום את הלשון מדיבורים אסורים. ולא עוד, אלא שגם כאבי השיניים שסובל האדם לפעמים, באים לרמוז לו שאינו שומר את פיו כראוי. בהתאם לכך רשם רבי שמואל לעצמו באחד מפינקסיו: "בעוונותי הרבים נעשו לי שלושה נקבים בשלוש שיניים - ועשה תשובה להתחזק מאוד לעצום שיניך ושפתיך". מאוחר יותר רשם, כי "נעשה חור בשן רביעי, והתעוררתי מאוד לקיים סגירת ועצימת שתי החומות, כמו שכתוב ב'עצה ותושיה' אות א".

לא בכדי קראו לו 'החפץ חיים השני', כי כמעט לא היה פה קדוש כמותו בירושלים, ובנוסף לספרו 'עיקרי דינים' על לשון הרע הקים 'ועד שמירת הלשון' יחד עם המגיד רבי שלום שבדרון ואיש המוסר רבי אליהו לופיאן. מטרת הוועד היתה להחדיר בציבור את תודעת לימוד הספר 'חפץ חיים'. הוועד גם יזם הרצאה מחודשת של הספר הזה שעד אז נדפס באותיות צפופות, ומעתה יצא לראשונה באותיות

באחת הנסיעות הוא הגיע יחד עם המגיד רבי שבתי יודלביץ למחנה הצבאי 'צריפין'. מספר תלמידו שהצטרף לנסיעה, כי רבי שמואל פנה אז למפקד המחנה ושאל אותו מדוע אנשי הצבא תולים את הצלחתם בכוחם ובעוצם ידם, ואינם טורחים להזכיר שם שמים

פנה אז למפקד המחנה ושאל אותו מדוע אנשי הצבא תולים את הצלחתם בכוחם ובעוצם ידם, ואינם טורחים להזכיר שם שמים, הלוא ברור כי לולא עזרת ה' לא היו יכולים להתקיים מול אויביהם. התלמיד השתומם: איך הוא מעז לדבר דיבורים כה ישירים לקצין צבא? אך למרבה הפלא ענה לו המפקד: "ידע כבוד הרב, כי אפילו שהרב מודע לכך שהכל נעשה בעזרת ה' הרי אנחנו מודעים לכך הרבה יותר, אנו חשים זאת בכל רגע, וברור לנו שבדרך הטבע אין הסבר לכוח עמידתנו נגד אויבינו, ובוודאי יד ה' עושה זאת. אך לשאלתך מדוע אנחנו לא אומרים זאת, הוא משום שכאשר ישמע העם שאין בכוחנו לעמוד מול האויב, תיפול רוחם". רבי שמואל לא ממש הסכים לדבריו, אך ציין לזכותו שהרשה לו ולרבי שבתי להניח תפילין לצעירים רבים במחנה.

(מתוך 'קהילות' - המבשר חשון תשפ"ב)

מורבעות וברורות. במהדורה זו צורף גם ספרו 'עיקרי דינים', ומאז התבססו כל המהדורות על הוצאה זו. אף את הספר שמירת הלשון הדפיסו אנשי הועד באותיות מרובעות ומרווחות. הם גם חילקו את הספר ליותר כותרות, ותירגמו את כל דברי הזוהר המובאים בספר. כמו כן אירגנו שיעורים של רבנים חשובים בנושא שמירת הלשון, ובמיוחד דאגו להשריש את הדבר בקרב ילדי תלמודי התורה. ביזמנו יש רישום מענין הקשור לנושא המדובר: "ליל שבת קודש [פרשת] בא, ראיתי בחלום שהחפץ חיים יושב על יד השולחן ולומד בפנים מאירות ושמחות, וחיוך קל על שפתיו".

בביתו של רבי שמואל היה הדיבור אודות אנשים, דבר משולל מכל וכל. שמא תאמר שכל הזמן היסה את אנשי סביבתו מלדבר לשון הרע, סיפר חתנו רבי משה אורי לינדר, כי בטרם התקבל כבן בית אצל רבי שמואל חשב שישמע כל הזמן: ש... ש... שלא יגיעו ח"ו לידי לשון הרע, אך מאז שנכנס לביתו של אותו צדיק גילה, כי בעצם אין בסביבתו שום ניסיון לדבר סרה על איש, כי השיח בשולחן היה תמיד רק בדברי תורה ויראת שמים, ומעבר לכך לא גילו שום התעניינות.

בכלל היה זה מנוגד לגמרי לטבעו של רבי שמואל לגעור במאן דהוא; דיבורו היה בנחת, ואף כשהיה צריך משהו בבית, היה מבקש כמתחנן, כאילו הוא אורח. וכדרכו ללמוד דרכי חיים מכל פסוק בתנ"ך, למד גם זאת מהפסוק: "ויאמר ה' אל קין אי הבל אחיך" (בראשית ב, ה) ופרש"י: "להכנס אתו בדברי נחת - אולי ישוב". מזה אתה למד, כשאתה בא להוכיח לאחד ולהדריכו בדרך ישרה, תכנס עמו בדברי נחת, ואחר כך תמשיך איתו לעבודת השם יתברך (שם, פרק פה קדוש).

רבי שמואל היה עורך נסיעות לערי ישראל כדי להפיץ יהדות בעם. באחת הנסיעות הוא הגיע יחד עם המגיד רבי שבתי יודלביץ למחנה הצבאי 'צריפין'. מספר תלמידו שהצטרף לנסיעה, כי רבי שמואל

*** שיעורים מקוצרים על הדף היומי**

*** דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום**

*** ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע**

*** סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות**

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

שוב הכל תרו בעיניהם אחר הטבעת הסוררת המונחת על הארץ, וכשנמצאה - שב החתן וניסה להניחה על אצבע כלתו. אולם גם הפעם, ה' ישמור ויציל: הטבעת שוב נפלה ארצה, בפעם השלישית! אימה וחלחלה אהזו בנוכחים. כולם נלחצו ולא הבינו את המשמעות. הלא מדובר ברגע דרמטי, מרגש מאין כמוהו. ומשהו פה משובש לגמרי. שוב ושוב הטבעת נופלת, נראה כי מעשה שטן הוא זה...

מה התחולל ברגעים המרטיטים תחת החופה, ולמה?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"מה' יצא הדבר" (בראשית כ"ד, ג')

משאלת הלב העמוקה, השאיפה הכמוסה והנכספת ביותר של כל אב ואם בישראל באשר הם, היא לזכות לגדל דורות ישרים מבורכים, להשיאם בבוא העת עם זיווגם ההגון והראוי, לראות את בתי ילדיהם נבנים לתפארה בדרך התורה המסורה לנו מדור לדור, ולרוות נחת מדור הנכדים, ואחר כך הנינים, וגם לרקוד בשמחות בני הנינים, בלי עין הרע.

אבל התהליך כולו - מתחיל בנישואי הילדים עצמם. שם עוברת החוליה לדור הבא, זה הצומת המכריע - והוא לא קל. עינינו הרואות משפחות רבות בישראל, אשר בבוא תקופת הקמת הבתים של הדור הבא, שריוות במבוכה ובמצוקה, תוהות, מבולבלות ומגששות את דרכן באפילה. במה להתמקד, מה לשאול, כיצד לברר, למה השידוך מתעכב ומתי כבר יגיע הרגע הגדול...

אין ספק, כי תקופת השידוכים - אינה תקופה קלה. זו תקופה של בירורים חוזרים ונשנים, קבלת דרישות שלום שביררו עלינו, לפעמים אנו נשאלים שאלות פוגעניות, ולפעמים - חלילה - שואלים שאלות כאלה. לצד כל זה יש ציפיה הומה, כמיחה של ממש לשבור כבר צלחת בשעה טובה ומוצלחת, ולפעמים - הרגע הזה מתעכב, עוד ועוד ועוד, ואיש אינו יודע עד מתי...

פרשת השבוע מתארת את השידוך הראשון שנעשה בעם ישראל, כאשר יצחק - בנו של היהודי הראשון, אברהם אבינו, עומד להקים בית בישראל. בתורה מתוארת מסכת פתלתלה ורבת תהפוכות, הגדרת המיועדת, מקום מגוריה, מסע מופלא אליה - שכולל קפיצת הדרך, סירובו של אביה להכיר בשידוך המתגבש וסופו הטראגי, נסיונות של אחיה - לבן הארמי להילחם בשידוך הקורם עור וגידים, ולבסוף - אמירה ברורה, פשוטה וחלקה: 'מהשם יצא הדבר!'

לא בחינם מתארת התורה בפרוטרוט את כל הפרשה האמורה, את כל השתלשלות העניינים. יש כאן משהו מעורר התבוננות: הנה כי כן, כבר בשידוך הראשון בעם היהודי - זה לא היה קל, זה לא היה

פשוט. היה זה מסע ארוך, לארץ זרה, לחרן הרחוקה, בחיפוש אחר אשה לא מוכרת. אם לא די בכך - למסע הזה נלוו קשיים ומפריעים נוספים. אבל בסוף - הכל הפך לנס פלאי אחד גדול: היתה כאן קפיצת הדרך, סימן שמימי של חסד, והתגברות על מכשול ומפריע בדרך לשידוך הרצוי.

אלו הדברים אותם גילה ה'חזון איש' זצ"ל במתק לשונו: אנו חיים בדור שכולו הסתר פנים, קשה לראות ולהיווכח בכל עת ורגע בידו העילאית המכוונת של בורא עולם. כל זה נכון לאורך כל החיים, עד שמגיע רגע אחד נפלא - והוא הרגע בו צריך להקים בית בישראל, ואז רואים בעיניים, ממששים באצבעות, מרגישים בכל חדרי הלב - כי בורא עולם מדריך, מכונן, נותן את המידע הנכון, מסדר את העניינים

- כדי שהשידוך הנכון, הוא ורק הוא, ייצא אל הפועל, ובזמן הנכון! ולכן, ראשית, חשוב לחדד את ההבנה הזו בקרב רבים כל כך המצפים לישועתם, או כאלה שנבוכים ולא יודעים כיצד יתקדם הדבר לשיעור רצונם. אחים יקרים, שימו לב ונשמה: נושא השידוכים, כל כולו, מנהל בידיים הטובות ביותר, בידי של בורא עולם. רואים את זה, מרגישים את זה, חשים בכך בכל צעד ושעל. ניתן לסמוך עליו יתברך בעיניים עצומות, להתחזק בביטחון ואמונה מלאים כי הוא יורה את דרכנו ויכוון את צעדינו, בדרך לשידוך הנכון ובזמן הנכון.

פתח האיש ושאל 'איך הבחור המדובר ביראת שמים?', וה'חזון איש' השיבו: 'בסדר, אבל יש מקום לשיפור'. 'שוב שאל אותו יהודי: 'ואיך הוא בלימוד התורה?', ושוב נענה לו ה'חזון איש', כי גם בזה יש מקום לשיפור. לא נחה דעתו של הלה והוא הוסיף והכביר שאלות, על מידותיו של הבחור

פחיתות כבוד בלענות לכל יהודי על כל שאלה, והוא הסכים ברצון. פתח האיש ושאל 'איך הבחור המדובר ביראת שמים?', וה'חזון איש' השיבו: 'בסדר, אבל יש מקום לשיפור'. 'שוב שאל אותו יהודי: 'ואיך הוא בלימוד התורה?', ושוב נענה לו ה'חזון איש', כי גם בזה יש מקום לשיפור. לא נחה דעתו של הלה והוא הוסיף והכביר שאלות, על מידותיו של הבחור, התנהגותו בין חבריו, החינוך שקיבל וכן הלאה, ועל כולן השיב לו ה'חזון איש' אותה תשובה סתמית: 'יש מקום לשיפור...'

אם חשבנו שהאיש הבין את הרמז הדק, מסתבר שההיפך הוא הנכון. רגע לפני שיצא, הפטיר ואמר: 'אז אם אני מסכם את השיחה, מתברר שמדובר בבחור כליל המעלות, אשר ידיו רב לו ביראת שמים טובה, בלימוד התורה כהלכה, במידות טובות, ועוד ועוד. כל שנותר לו הוא להשתפר קצת, ואז יגיע לשיא השיאים!' - סיכם, הודה ל'חזון איש' על המידע, ועוד באותו ערב נסגר השידוך בסימן טוב ומזל טוב...

כשה'חזון איש' סיפר את הסיפור לאחותו, הוסיף ואמר: 'ראי נא מה קרה כאן. הלה בא לשאול בעצתי, ומתוך שלא רציתי לספר את מלוא גנותו של הבחור, אמרתי זאת ברמז בלבד. אבל בורא עולם רצה שהשידוך ייצא אל הפועל, אז אותו שואל, אדם בר דעת, הבין את הרמז בדיוק הפוך ממשמעותו הפשוטה, ולהבנתו - מדובר בבחור כליל המעלות, שעוד רגע נוגע בשיא העליה הרוחנית האפשרית. האין רואים כאן את יד ה' עין בעין?!'

סיפור נפלא זה, המופיע בספר 'מעשה איש', מחדד את ההבנה עד כמה כל שידוך, באשר הוא, הוא מעשה יד' בורא עולם בכבודו ובעצמו, הוא ולא אחר. כשמגיע השידוך הנכון, נאטמות האוזניים, מסתתמת ההבנה. רמזים גלויים מתפרשים בדרך הפוכה, הכל משתנה ומשתבש - כדי להגיע ליעד שהועיד בורא עולם: להוציא את השידוך לפועל!

וכשם שבסיפור הזה אנו רואים כיצד בורא עולם משבש את

דברי חז"ל, המגלים לנו כי מאז בריאת העולם יושב הקדוש ברוך הוא ומזווג זיווגים, אינם טעונים הוכחה. כל בר דעת מבין, כל מי שסגר שידוך אי פעם יודע, שכאשר הגיע הרגע - בורא עולם נטל את ידו והוביל אותו לתוך השידוך הנכון, מנע ממנו את השידוך שאינו כזה, והצמיד אותו מעדנות לבניין ביתו. אמור מעתה, אין מקום ללחץ או לדאגה, גם אם ממתנים זמן רב, גם אם נבוכים ותוהים בדרך - אין מה לדאוג, השדכן הטוב בעולם עובד בשבילנו!

ולא פחות חשוב - לקחת את המסר מהפרשה, ללמוד ממה שעשה אליעזר בדרכו אל השידוך הזה. מסעו רצוף שיחות עם בורא עולם, שוב ושוב הוא מתפלל ומודה, מבקש עזרה ומשבח, מחנן פני קונו ומהללו על עזרתו עד הנה. ברגע שאדם מבין שכל השידוך הוא רק בידיים של בורא עולם - אין לו מה לעשות חוץ מלפנות אליו, להודות שוב ושוב על כל הטוב, על כל שידוך שבוטל וגם על ההמתנה שלפעמים מייסרת, ולבקש כי השידוך האמיתי בוא יבוא בקרוב ממש!

והאמת, שהמשימה הזו מוטלת על כולנו. כן, גם על ילדים, בחורים, מתבגרים או קשישים, ולא רק מי שבגיל השידוכים או בגיל של מחתני הילדים. כי לבקש ולהתפלל על מכר או חבר, על ידיד או בן משפחה - כולנו יכולים. וכשאנו מבינים שבאמת כל נושא השידוכים הוא רק בידי בורא עולם - על כולנו מוטלת אחריות לקרוע שערי שמים למען מעוכבי הזיווג, המוכרים לנו יותר ופחות, כי אנתנו יכולים לפעול עבורם אצל השדכן בעצמו, שיקדמו לראש התור כבר היום!

חשיבות יתירה היא לזכור שגם שעת החתונה, הרגע הגדול בו הבית נבנה, גם הוא מתוכנן לפרטי פרטים. בורא עולם עומד על המשמר, יודע מהו הרגע הנכון ומכוון אותנו אליו. נכון, לפעמים חוסר הוודאות קצת מבלבל ומטריד, אבל מה לנו להיות מוטרדים, כשהשדכן בעצמו לצידנו, מוודא ועוקב שהחתונה תתקיים מתוך רוב אושר ושמחה, בדקה הנכונה בדיוק!

הבה ניקח את המסר העולה מפרשת השבוע, להתחזק באמונה ובביטחון כי 'מהשם יצא הדבר'. כל שידוך מתוכנן, כל זיווג נקבע מלמעלה, במי מדובר, מתי הוא יקרה, כמה ייסורי נפש נעבור עד אליו, ואיך בדיוק תיראה השמחה הגדולה לכשתתרחש. כל מה שמוטל עלינו הוא רק לבקש ולהתחנן, להודות ולשבח, להתפלל למען מעוכבי הזיווג, לייחל לישועתם ולברכם מכל הלב, ובמהרה יישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה!

הרמז שהובן (לא) נכון...

את הסיפור הבא סיפר ה'חזון איש' זצ"ל לאחותו - 'אשת חבר' של הסטיילפער זצ"ל, סיפור ש'בדידיה הוה עובדא': ביום מן הימים, נקש מאן דהוא על דלתו, וביקש לברר על בחור מסויים, לתהות על קנקנו. מציעים לו בחור כחתן לבתו כלילת המעלות, והואיל והוא יודע שה'חזון איש' מכיר את הבחור - ביקש מה'חזון איש' לספק עליו אינפורמציה. ה'חזון איש', ענוותן ושפל ברך היה, לא ראה כל

קורה פה?!

שוב הכל תרו בעיניהם אחר הטבעת הסוררת המונחת על הארץ,
וכשנמצאה - שב החתן והניסה להניחה על אצבע כלתו. אולם גם
הפעם, ה' ישמור ויציל:

הטבעת שוב נפלה ארצה, בפעם השלישית!

אימה וחלחלה אחזו בנוכחים. כולם נלחצו ולא הבינו את המשמעות.
הלא מדובר ברגע דרמטי, מרגש מאין כמוהו. זהו הרגע בו נבנה הבית,
יוצקים את יסודותיו. ומשהו פה משובש לגמרי, לא עובד לחלוטין.

שוב ושוב הטבעת נופלת, נראה כי מעשה שטן הוא זה!

רק הרב מבריסק, נותר שליו ורגוע. הוא ביקש כי ירימו שוב את
הטבעת, וברוגע ושלווה ביקש מהחתן לשוב ולהניחה על אצבע
כלתו, כשהפעם - המשימה צלחה, הטבעת הונחה כדת וכדין,
ומעמד החופה הסתיים בכי טוב...

אולם קשה היה שלא לחוש באווירה העכורה שנוצרה. זה לא רק
נראה מוזר, זה נראה שמשהו מכוון מלמעלה, משהו או מישהו ניסה
למנוע את הקידושין האלה. כשהחתן נטל את הכלה בדרכו לחדר
הייחוד, כשהכל עומדים ותוהים מה קרה ומה יקרה עכשיו, ניגש
הרב מבריסק אל הזוג הצעיר, ואמר להם בחיוך נלבב:

'הלא תבינו, כי בורא עולם, מסבב כל הסיבות, קבע את הרגע
המדוייק בו יקדש החתן דגן את הכלה. אולם, כנראה אנחנו, בני
האנוש, מיהרנו קמעא, הגענו לרגע הזה מוקדם מהמתוכנן... והלא
בורא עולם יודע את הרגע המדוייק, הנכון, המתאים, הרגע הזה בו
הוא קבע שהחתן יקדש את הכלה, וזה לא יכול לקרות אפילו חצי
דקה קודם!

מה חשבתם? שהוא יתפשר על הרגע שלכם? שמישהו פה יכול להיות
'בערך', או 'כמעט'? הלא מדובר בהקמת בית, זה חייב להיות ברגע
המדוייק והנכון! ולכן קבע בורא עולם בחכמתו העצומה, כי הטבעת
תיפול, שוב ושוב, עד שיגיע הרגע הנכון. ועתה, כמה מאושרים
אתם שבורא עולם שמר עליכם, ויודא כי הקידושין יתבצעו ברגע
המדוייק אליו כיוון, לטובת הקמת ביתכם בשעה טובה ומוצלחת,
ברגע המכוון והמדוייק!

סיפור מופלא זה מחדד לנגד עינינו את המסר המחזק והמעצים כל
כך: נכון, ההמתנה אינה קלה, לפעמים היא מייסרת, רוויית אכזבות,
עמוסת משברים. עוד ועוד שידוכים עולים ויורדים, עוד ועוד תקוות
מתנפצות אל סלעי המציאות. אבל - -

הבה נזכור כי יש יד מכוונת, יש מישהו שמנהל את הכל מלמעלה.
הוא יודע מי השידוך הנכון, מתי הוא יבוא, באיזה יום, באיזה רגע,
באיזו דקה ובאיזו שנה - ייבנה הבית. וממילא, הבה נתחזק באמונה
וביטחון בבורא עולם, נפנה אליו ונבקש את עזרתו, כי הוא מכוון
ומנהל את עולם השידוכים במו ידיו, והוא יביאנו לרגע המאושר,
ברגע הנכון!

בקשה לאבד את התבונה?

אל הרה"ק בעל ה'פני מנחם' מגור ז"ע נכנס יהודי, ועל פניו אותות
עצב ותסכול. 'רבי', פנה בקול נכאים, 'לפני תקופה קצרה חיתנת

במשך ארבעים יום רצופים,
יש להיכנס לבית הכנסת
במיוחד לטובת סגולה זו, לומר
את אחד מספרי התהלים -
המחולק לחמישה ספרים.
קודם אמירת התהלים יש
לבקש את הבקשה ולנדב כסף
לצדקה, ולאחריה - להבטיח
לומר 'נשמת' בבוא הישועה

ההבנה האנושית הפשוטה כדי לפעול שידוך, כך בדיוק הוא פועל
כדי למנוע שידוך לא נכון, או כדי לדחות את השידוך הנכון למועד
הנכון. פעמים כה רבות שידוכים שדוברו בעבר הרחוק והקרוב,
מתבצעים בפועל כעבור חודשים או שנים - כי זמנם טרם הגיע.
שידוכים שנראים מתאימים - מוסרים מהשולחן, ושידוכים שנראים
לא קשורים - הופכים לחתונות מאושרות.

אחים יקרים, בורא עולם מכוון ומנהיג, מנהל את עולם השידוכים
בצורה הטובה ביותר. הבה נתחזק בלבטוח בו, להתפלל אליו, לבקש
את עזרתו ולהאמין בכוחו - ונזכה לשמוח יחדיו בשמחות צאצאינו
מתוך רוב שמחה!

הטבעת נפלה ארצה!

היה זה באחת החופות, עת הוזמן הרב מבריסק זצ"ל לסדר חופה
וקידושין. האולם היה מסודר ומואר באור יקרות, מחותנים לבושים
במיטב המחלצות התרגשו בין קירותיו, וחתן וכלה נרגשים יצאו
לחופה בשירה מרטיטה. הגיע הרגע הגדול, בו החתן נוטל את
הטבעת ועומד לשים אותה על האצבע של רעייתו לעתיד, ואז זה
קרה:

הטבעת נפלה ארצה!

ההתרגשות פינתה את מקומה למבוכה, הטבעת נפלה על הרצפה,
נחבאת בין נעלי העומדים תחת החופה. כעבור חצי דקה נמצאה,
ושוב ניגש החתן להניחה על אצבע כלתו, ושוב זה קרה:

הטבעת נפלה ארצה, בפעם השניה!

הפעם זה כבר לא היה רק מביך, זה אפילו היה מוזר, שלא לומר
מפחיד. משהו כאן נראה משובש, לא הולך, לא מתאים. שטבעת
תיפול פעמיים בעיצומו של מעמד חופה? שיד נעלמה תמנע מחתן
להניח טבעת על אצבע כלתו ולקדשה כדת משה וישראל? מה

אחים יקרים, כל המוטל עלינו הוא להתפלל ולבקש ממזווג הזיווגים, מהשדכן הטוב והיחיד בעולם. הוא מנהל את הדברים בצורה הטובה ביותר, הוא יביא את השידוך הנכון, ידאג שהמידע שנשמע - יהיה המידע הנכון עבורנו, ויפעל שהשידוך הזה יקרה. עלינו מוטל רק להודות לו על חסדו עימנו ולהתפלל אליו בכל הכח - ויוצר האדם בצלמו יתקין לו בניין עדי עד, בשעה טובה ומוצלחת!

הסגולה לישועה הנכספת..

מתוך הבנה ואמונה בביטחון מלא שהכל בידי בורא עולם, ורק הוא מנהל את העולם כולו ומשדך פלוני לפלונית, גואה ועולה השאיפה הכמוסה לנקוש בשערי שמים בכל הכח, לפותח את הדלת לישועה הנכספת, להצליח לפעול אותה בקרוב ממש. כאן נחשפים אנו לסגולה חזקה ועוצמתית עליה מעיד הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א - ראב"ד העדה החרדית. הוא מספר על סגולה פלאית העוברת במסורת, אשר רבים העידו כי הביאו את הישועה. וכך עובדת הסגולה, נסו והיווכחו:

במשך ארבעים יום רצופים, יש להיכנס לבית הכנסת במיוחד לטובת סגולה זו, לומר את אחד מספרי התהלים - המחולק לחמישה ספרים. קודם אמירת התהלים יש לבקש את הבקשה ולנדב כסף לצדקה, ולאחריה - להבטיח לומר 'נשמת' בבוא הישועה. קל לעשות זאת באמירת ספר רביעי שבתהלים, פרקים צ - קז, אולם ניתן לקיים את הסגולה בכל הספרים, בסדר המדויק האמור: הגעה לבית הכנסת לסגולה זו בלבד, בקשה, צדקה, תהלים והבטחת 'נשמת'. זהו. זה הכל, כמה קל, פשוט, ישים ונגיש. אגב, בעדותו הוא מציין כי סגולה זו כוחה יפה גם למי שזקוק לישועה בבריאות או בפרנסה. הכי חשוב זה המסר: לשאת עיניים לבורא עולם, להתפלל אליו. הוא מנהל את השידוכים, הוא השדכן העולמי, כל מה שצריך הוא לפנות אליו, לשפוך שיח, להודות עכשיו ולהבטיח להודות אחר כך - ושיהיה לכולנו רק בשמחות!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

את בתי, עם חתן שאמרו עליו שהוא כליל המעלות, סיפרו שהוא 'רבי עקיבא איגר' של דורנו. חלפו כמה חודשים ועמדתי על טיבו, ודומה הוא יותר לתנא רבי עקיבא טרם החל לעסוק בתורה בגיל ארבעים, טרם ידע קרוא וכתוב... הוא לא יודע דבר, לא מבין בלימוד, פשוט נפלתי עם חתן עם הארץ של ממש! - תינה הלה את צערו בפני הרבי.

הרבי הקשיב לו בנועם, הרחרר קלות, ואז השיב תשובה שיש הרבה מה ללמוד ממנה: 'ראה נא, הלא את השידוך לבתך, כבר קבע בורא עולם ארבעים יום קודם יצירתה, כפי שחז"ל מגלים. כלומר, לא היתה לך כל השפעה על 'בחירת' החתן, בורא עולם כבר קבע מראש מי הוא ואיזה הוא...

ואותו בורא עולם ידע, שאם תדע את האמת על חתנך העתידי - לא תבצע את השידוך. נו, אז הוא יתן לבתך לשבת רווקה כל ימיה? והחתן - מה הוא אשם? מה עושה הבורא? - נוטל מההורים את השכל וההבנה, ומוליכם כסומים באפלה לסגור את השידוך. הוא מונע מהם את היכולת לברר את הדברים הנכונים, מסתיר מהם את המידע, נוטל מהם את היכולת להחליט אחרת, וכך השידוך בוצע בשעה טובה ומוצלחת. עד כאן מוסכם? - שאל ה'פני מנחם', והלה הנהן...

'אם כן, אין לי אלא להבין, שאתה מליץ על כך שלאחר חתונת הבת - בורא עולם השיב לך את התבונה ופקח את עיניך. אילו היה משאיר את ליבך אטום וחתום, לא מבין ולא מסוגל לעמוד על טיב הדברים - כי אז לא היית מתלונן, שכן זה היה מצבך בעת סגירת השידוך. טענתך היא על שעתה תבונתך חזרה אליך, וגילית מה עשית כשבורא עולם נטל אותה ממך. האם תרצה שבורא עולם ישוב ויקח ממך את תבונתך, לבל תדע לבחון דברים נכוחה גם בהמשך החיים?!' סיפור מופלא זה, שסיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, פוקח את העיניים ומאיר את הלב: שידוך הוא לא בחירה באמת, הוא מנוהל לגמרי. בורא עולם עוצם את עיניו של זה ופוקח את עיניו של אחר, חוסם את תבונתו של אחד ומחדד את חושיו של משנהו. בורא עולם מכוון את הדברים כדי שרק השידוכים הנכונים ייצאו אל הפועל, הבה נבטח בו!

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

חכמתה ופקחותה שגרמו לה לומר את הדברים. רעיית רבי יחזקאל אברמסקי היתה אשה מיוחדת בהתנהגותה האצילית, בחכמתה ובאהבת התורה שקיננה בליבה. היא היתה נכדתו של הרידב"ז וספגה ממנו את מידותיה הנעלות והמרוממות. כל חייה התמסרה לתורת בעלה הגדול ודאגה לבריאותו. בתקופה מסויימת נהג רבי יחזקאל לנסוע מידי שבוע לבני ברק כדי למסור שיעור שבועי בישיבת סלבודקה. רבי יחזקאל מעולם לא נסע לבדו, רעייתו נהגה להתלוות אליו לנסיעה מידי שבוע. באותה תקופה סבל רבי יחזקאל מלחץ דם גבוה. רעייתו נהגה לעמוד מאחורי דלת בית המדרש, ובכל פעם שהתה שומעת כי הוא מתלהט בריתחא דאורייתא, כשכולו אש להבה, באופן שעלול לסכן את בריאותו, היתה פותחת מעט את הדלת, מסמנת לו בידה ואומרת: "טאטע, גענוג!" אבא'לה מספיק!
זוהי דמותה של אשה דגולה השופעת אהבת תורה!
(מתוך הספר 'אריה שאג')

להזכיר לי את צרותי? לא סבלתי מספיק מאותו פושע רשע שהתנהג אלי בצורה לא אנושית, והותיר אותי עגונה?! וכך במשך דקות ארוכות שפכה הרעיה את מרירותה על ראשם של השוטרים, שהשתכנעו מכנותה, התנצלו על עגמת הנפש שגרמו לה ועזבו אותה לנפשה.
לאחר שעזבו השוטרים את הבית, נעלה הרעיה את הדלת על מסגר ובריה, פנתה למחבואו של רבי יחזקאל, נפלה לרגליו והחלה לבכות בכי איום ונורא, כשהיא אומרת: "אני יודעת שתשבח אותי על שהצלתי בחכמתי את חיך. ואמנם כן, אכן זכיתי להציל את חיך. אך אני יכולה להרגע מדבר אחד. איך יכולתי להוציא מפי כאלו מילים נוראות אודותיך? איך יכולתי לכוונת אותך פושע ורשע. איך לשוני העזה לבטא מילים כאלו? אין זאת אלא משום שעדיין אני מעריכה אותך כפי הראוי לך!"
במשך שעתיים טרח רבי יחזקאל להרגיע אותה, כשהוא מבהיר כי כל הדיבורים הללו אינם מעידים על שום דבר רע, אלא רק על

המשך מעמוד 9 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

והנה "פטיר ועתיר"! השופט נענה בדרך נס: "הנך זכאי לקבל דחיה!".
זהו כוחה של תפילה אמיתית!

אליעזר נענה. בהגיעו לחרן הוא מעתיר תפילה ארכה להצלחת השידוך. אין די בתפילתו של אברהם על בנו וגם לא בתפילת יצחק על עצמו.
אליעזר התחיל להתפלל: "ויאמר... ועשה חסד עם אדוני אברהם... והיה הנערה אשר אומר אליה...", ומיד נענתה תפילתו: "ויהי הוא טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת... וכדה על שכמה" (כד, טו).
זהו כח של תפילה מתוך הלב!

פטיר ועתיר

יש להתבונן ולהבין: מנין למדה רבקה לעסוק במצות החדש? הלא בני ביתה היו רשעים, שהרי מי שרק היה שומע את שמו של לבן כבר יודע על מי מדובר, כיון שהתפרסם ברמאויותיו. כמו כן אביה בתואל מת ברשעותו. אם כן, ממי היה לה ללמוד לעשות מעשים טובים שכאלו? שמעתי ממרן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל, שביאר זאת על פי מה שמצאנו במדרש, כי אברהם היה שולח לבני משפחתו מכתבים בענייני יסודות האמונה והנהגות טובות, כדי לקרנם ליהדות. גם לבתואל, שהיה בן אחיו, היה שולח מכתבים. כשהיה בתואל פותחם ורואה שאין בהם כסף, היה נותנם לבתו רבקה שתקרא בהם, כי רק כסף עניין אותם... כך, בכל פעם שהייתה רבקה קוראת במכתבים של אברהם אבינו ע"ה, היו הדברים משפיעים עליה, עד שבמשך הזמן הכירה בבורא עולם והחזיקה במידותיה הטובות. מכאן הגיעה למעלתה הגבוהה במידת החדש.
(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'משכני')

סיפר לי אחד הרבנים על בחור שביקש לדחות את שירותו הצבאי, ולא הסכימו. נודע לו שבשבוע זה הוא יום הארציים של הצדיק רבי מרדכי שרעבי זצ"ל, שהיה תמיד אומר - "פטיר ועתיר" - אם הנך רוצה לקבל דחיה - התפלל ותראה ישועות. כמו פטנט פעלה סגולה זו באין סוף מקרים שבאו לפניו...
הלה שמע, והלך לציון הצדיק הרב שרעבי זצ"ל. התחנן לפניו וביקש, שכשם שבחיי חיותו היה מעתיר על הבאים לפניו, והיה אומר להם "פטיר ועתיר", כך גם עליו יתחנן במרומים.
הבחור הנ"ל התייצב לפני שופט, ששאלו שאלה מפתיעה: "מה אתה רוצה?".
והבחור ענה: "אני רוצה ללמוד תורה".

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

סיפר לי יהודי מבוגר המתגורר כאן בבית שמש, שפעם הוא העיז פנים ושאל את מרן הגר"ש ואזנר זצ"ל האם נכונה השמועה שמספרים, שהוא היה פעם בישיבת חכמי לובלין ולא יצא מהבניין במשך שנתיים וחצי ברציפות, מרוב שקידתו בתורה... מרן הרב ואזנר השיב שהסיפור הזה לא נכון, והוא היה סגור בישיבה במשך שנה וחצי בלבד, לא שנתיים וחצי...

מעניין לציין שאותו יהודי שאל את מרן האם צריך לדרוש זאת גם מהבחורים של היום הלומדים בישיבות שיישאו שם ברציפות זמן רב כל כך. השיב מרן זצ"ל בשלילה, ואמר שבחורים צריכים לשמור על התנהגות נורמלית, לישון בזמן, לקום בזמן, וגם לנסוע הביתה בזמנים הקבועים לכך.

בכל אופן, אנחנו לומדים מכל הסיפורים האמורים, את מה שהרמב"ם כתב כבר לפני קרוב לאלף שנים: "כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל. שנאמר 'תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב'. כל מי שירצה יבא ויטול". הכל תלוי בנו!!

לבית המדרש, ושם הוא רואה את הנער כשהוא יושב ולומד בבית המדרש, ולפליאתו מדוע הוא יושב בבית המדרש אחרי שנרמז שהוא לא עמד בבחינה, השיב הנער כי יש עוד קצת זמן עד הנסיעה הבאה של הרכבת, ולכן הוא רוצה לנצל את הזמן וללמוד עוד משהו בינתיים, כשראה המשגיח את גודל חשקו בתורה, על אף האכזבה הגדולה שלא עמד בבחינה, מיד החליט לקבל אותו לישיבה. בעצם זה אותו רעיון, שקידה, השקעה, גיעה ועיסוק בלתי פוסק בדברי תורה, כך צומחים להיות גדול בתורה.

מספרים שמרן הרב ואזנר זצ"ל, כשהיה תלמיד בישיבת 'חכמי לובלין' היה נוהג לשבת בחצר מתחת לעץ אחד שהיה שם בישיבה, ומשנן את חלק 'יורה דעה' שבשולחן ערוך. פעם אחת עבר שם ראש הישיבה רבי מאיר שפירא זצ"ל וראה את זה, והוא אמר בדרך צחות, שאפילו העלים של העץ הזה כבר יודעים 'יודה דעה' בעל פה, מרוב הפעמים שהם שמעו את הרב ואזנר משנן שוב ושוב.

המשך מעמוד 13 | הג"ר דניאל חיים אורלנצ'יק

נמנעו בעבר ברגע האחרון, קם והיה למציאות מוגמרת לשמחת כל הצדדים.

"רק אשה אחת עמדה שם, אבלה וחפוית ראש! אותה דודה בעלת לשון, שבדיבור פיה גרמה לחתן ולכלה צער עצום שנמשך מספר שנים, נזק כספי אדיר וצלקות שילוו אותם לכל החיים, רק כי היא לא הצליחה לשמור על הפה שלה, ודיברה מה שלא היתה צריכה לדבר".

במקום לפטפט עם חברים כמו שעשו כל השאר, הוא פשוט פתח ספר ולמד כמה דקות עד שהסת"מה ההפסקה...

החליט האבא שהבחור הזה יכול להתאים לבתו הגרושה, הוא בירר עליו והתברר לו שזה אותו חתן שכמעט התארס עם בתו. עכשיו הוא כבר יודע מאיפה הוא מכיר אותו. הוא הופתע מאוד שהבחור עוד לא התחתן עד עכשיו, והבין את גודל הטעות שנעשתה כשוויתרו על השידוך הזה. ואכן, לא עברו ימים מרובים והשידוך ההוא שממנו

המשך מעמוד 19 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ממרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי': "מאות אברכים היו יכולים לצמוח תלמידי חכמים ומורי הוראות בישראל, אילו היו גדלים עם סדר יום מסודר, אך היות ומחליפים ימים ללילות ולילות לימים הם נפסדים וכלל ישראל נפסד..."

והוסיף: "כמובן שיש מושג שאדם מונח בסוגיא ויכול להיות הכרח באופן חד פעמי להישאר ער בלילה לסכס סוגיא או לשננה. אך באופן כללי הוא מוכרח לקבוע לעצמו סדר בשביל להצליח, כי רק כך יש את ישוב הדעת הנצרכת לעליה..."

בנימה אישית אמר הרב וואזנר: "מידי יום מגיעים לכאן שאלות של נפשות, בשביל זה אנו זקוקים להמון אחריות והמון יראת שמים... כל זה שייך רק במי שיש לו ישוב הדעת ומנוחת המחשבה..."

בשו"ת 'שבט הלוי' (ו, א) מסיים הרב וואזנר תשובה מסויימת במשפט חריף ונוקב: "אוי לו לתלמיד חכם שחי בלי סדרים!"

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

ראש ישיבת מיר זצ"ל הביא דוגמא קלאסית לכך, אודות אמא של מלכות, הרבנית בתיה קרליץ ע"ה, אִם דודי הגאב"ד מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל, שהיתה צדקנית גדולה ואהבת התורה יקדה בקרבה בצורה עזה. היא קבעה לעצמה מנהג מסויים, שכרוך בגבורה אמיתית ובעקביות עצומה, לאכול את אותם המאכלים כל יום, בוקר צהרים וערב ללא כל שינוי - במשך קרוב לארבעים שנה! הנהגה זו דורשת כוחות מיוחדים, ומרבית בני האדם מוכרחים לשינויים ולהתחדשויות, אך כל אחד לפי דרגתו ומעלתו יכול לעשות לעצמו קביעות שונות בלימוד התורה ובריסון התאוות והמידות. ואין ספק שבן תורה שמנהיג עקביות בסדר יומו מסוגל הרבה יותר בקלות להתגבר על הנסיונות ולהימנע ממכשולים שונים שמזדמנים לפתחו.

כלל הדברים הוא, שהצלחה קונים רק בקביעות ועקביות! כך שמעתי ממגיד המישרים הגאון רבי אהרן טוסיג שליט"א ששמע

הולך??? בשביל זה ירדה נשמתך לעולם?! מה, אתה לא מסוגל ללמוד תורה? לא מתאים לך ללכת לישיבה???...
 "הבחור הוכה בכזאת תדהמה, שהוא קרס על המיטה מרוב פחד. האמת שגם אני נבהלתי נורא, גם מהשאגות, וגם כי הבנתי שמהמשפחה הזאת אני כבר לא אקבל תרומות לבית החולים... פשוט הרמתי את הרגליים שלי וברחתי משם, לא הסתכלתי אחורה, וגם היא לא חיפשה אותי שוב, כדי לומר לי את דעתה על מה שהתחולל שם...
 "מעניין לציין, שאחרי כמה שבועות יצר איתי קשר עורך דין בריטי, שביקש את פרטי החשבון של בית החולים, כי הוא רוצה לבצע העברה כספית לרכישת מכשיר הנשמה יקר. התברר שהאישה הקפידה לקיים את הבטחתה למרות העלבון הצורב שספגה. מאז היא לא יצרה עוד פעם קשר, אבל את ההבטחה שהבטיחה לפני כן לתרום מכשיר הנשמה - היא אכן קיימה. למפרע הבנתי שכשיהודי עושה דבר ברצינות ועם לב טהור, לא יארע מזה נזק. למרות שרבי לייבל לא נשא להם פנים, ולא היסס לומר דברי תוכחה בקול גדול, אודות מי שאינו הולך ללמוד בישיבה, בכל זאת התרומה הגיעה לבית החולים, ולא נפלה ממנה פרוטה אחת ארצה...
 "אגב, אחרי אותו המעשה חי רבי לייבל עוד כחמישה חודשים, חלקם בביתו שבתל אביב, שבהם הוא היה בדעה צלולה, והמשיך להשפיע על סובביו מחכמתו ופיקחותו המיוחדת במינה, וזאת למרות שקודם לכן היה מי שהתייאש ממנו, וסבר שכבר אין טעם להנשים אותו חלילה וחלילה...".

הקורונה, אבל ב"ה הכינוס מתקיים כל שנה, ומעורר הדים נרחבים בארץ ישראל ובעולם כולו. אני מקבל תגובות אפילו מצופים ומאזינים שאינם יהודים. רבים התחזקו והתקרבו לתורה ויראת שמים, בעקבות אותם כינוסים בס"ד.
 "באותה שנה הגיעה והשתתפה אותה גברת עשירה מלונדון, שאמרה שהיא רוצה לתרום מכשיר כלשהו. היא שמעה בתוך הדברים שבבית החולים מאושפז רב גדול, שאני נלחמתי על חייו והצלנו אותו בסייעתא דשמיא, ומאחר והיא הביאה איתה את בנה שעומד להתחיל לימודים באוניברסיטה, היא רוצה שהוא יקבל את ברכתו של הרב, ובלי שום קשר היא רוצה לתרום לבית החולים תרומה נאה, כפי שכבר אמרה לי עוד כשהיינו בלונדון.
 "כמובן שלקחתי אותם אל המחלקה, הגענו לרבי לייבל קוטנר... שכבר הספיק להתאושש. אחרי שכבר חשבו שאסור להנשים אותו כי מצבו לא מאפשר זאת, הוא הונשם ונגמל ממכשיר ההנשמה בסייעתא דשמיא, על ידי הקב"ה והשגחתו העליונה. בהושענא רבה הוא כבר היה מסוגל לדבר עם אנשים, אבל הוא לא אהב את הרעיון שמבקשים ממנו ברכות, הוא ממש התנגד לזה שאנשים חושבים שהברכה שלו שווה משהו, כי הענווה שלו היתה ברמה שאי אפשר לתאר בכלל.
 "הסברתי לו שמדובר בתורמים, וזה חשוב לקבל אותם יפה. הוא ניאות לשמוע, הגיע אליו הבחור והוא שואל אותו: 'מה אתה עושה בחיים?'... הבחור ענה שהוא מתעתד ללמוד באוניברסיטה...
 "הצדיק רבי לייבל קוטנר הפך פתאום לאדם אחר. הוא התחיל לשאוג בכוחות לא לו: 'אתה לא מתבייש? לאוניברסיטה אתה

המשך מעמוד 20 | הרה"ח אהרן כהן

תקופה ארוכה לאחר מכן. הסימונים עוזרים למצוא ולהיזכר בנלמד במהירות רבה, ולאילו שבכל זאת נרתעים מכך, אני מייעץ לקנות סט נוסף של ספרים, ולהחליט מראש שבהם נכתוב ונסמן..."

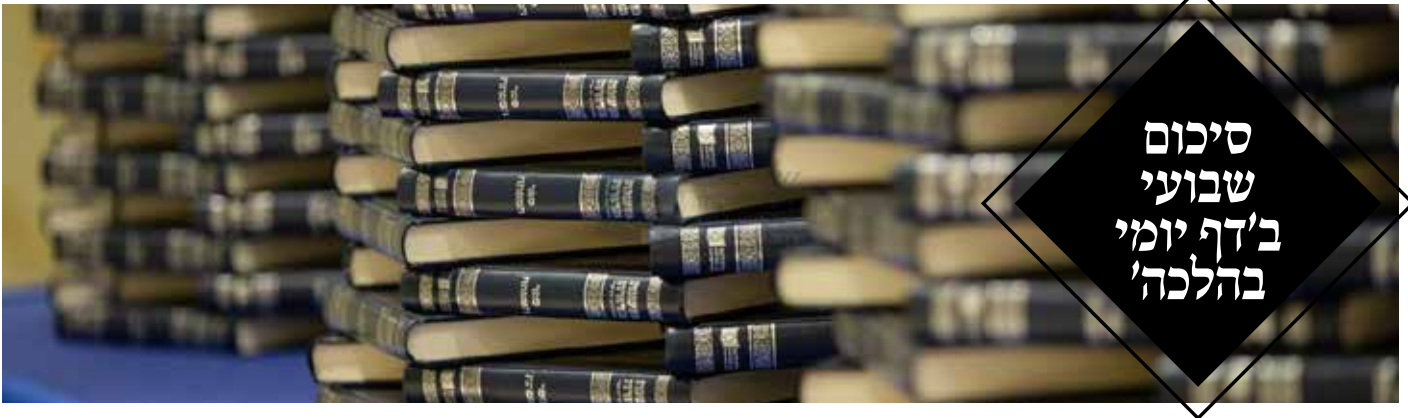
מה תרצה להעביר לחברים או למכרים שלך?
 "טעמו וראו כי טוב!

"יש רבים שנרתעים בכלל מהמושג 'מבחן' וכבר שנים שלא נבחנו על תוכן כלשהו. דווקא לאלו אני ממליץ מאוד 'לכו תנסו!'. אך כאן הוא מבקש להדגיש; "לא חודש אחד, אלא לפחות 4 חודשים. נסו ארבעה חודשים, בלי שום התחייבות, בלי שום החלטה להמשיך לתמיד, רק לניסיון 'לראות מה זה'. אחרי התקופה הזו, כשתבינו ותרגישו את מהותה ותועלתה של המסגרת, רק אז תחליטו האם וכיצד אתם מעוניינים להמשיך הלאה...".

לשליחת תגובות לכותב המאמר,
 כתבו לי: a0533185209@gmail.com

יצאתי משם ביתר סיפוק ואושר של ידיעת הלימוד החודשי".
 לצד זה מבקש הוא להאיר נקודה חשובה בעניין הלימוד עצמו: "עם רוב ההלכות שבשולחן ערוך 'אורח חיים', אפילו הדברים הלא פשוטים ונהוגים ממש כסדר, יש לרובנו איזו היכרות מוקדמת. בין אם בלימוד ישן בצורה סדירה, בין אם בשאלות מעשיות שביירנו את ההלכה. יש בזה מעלה, שכך אנו יודעים וזוכרים היטב את ההלכה והלימוד, אך מצד שני, יש בזה קצת בעיה, שהדבר עלול לגרום לנו לטשטש ולא לקלוט נכון את מה שהתחדש לנו בלימוד הנוכחי.

"אני משתדל ללמוד עם עט ביד, ומסמן לעצמי בקו תחתון כל תוכן שיש בו 'חידוש' בשבילי. זו יכולה להיות הלכה שיש בה חידוש בשבילי, וזה יכול להיות קטע קצר שהוא המסקנא של סעיף מסובך. "אמנם", מוסיף הוא ומציין, רבים נרתעים מ'ללכלך' את הספר, מה גם שלפעמים מתחרטים על סימון מוטעה... אולם התועלת שווה את ה'נזק', בין בזמן הלימוד, בין בחזרות, ובין בעיון וחיפוש ההלכה

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע אתרוג האסור באכילה פסול לקיום המצוה?
- ◆ האם מותר ללמוד בספר פרטי המונח בבית הכנסת?
- ◆ בכמה קשרים יש לקשור את ארבעת המינים?

מהלכות האתרוג

אף לברך על ארבעת המינים. ועוד כתב הרמ"א, שיש הסוברים שבמקרה שאין אפשרות אחרת, ניתן לברך אף על הדס 'יבש' שלא יבש לחלוטין, אך לא על אתרוג יבש. ויש אומרים שבמקרה כזה ניתן להקל אף בערבה ובאתרוג.

- מהיום השני של חג הסוכות ואילך, מותר ליטול ארבעת המינים של אחר ללא ידיעתו, משום שאנו מניחים כי כל אדם מתרצה בכך שיקיימו מצוה בחפציו.
- אסור ללמוד בספר של חבירו ללא רשותו. ויש מגדולי האחרונים שכתב, שבספר המונח בבית הכנסת, מותר ללמוד ללא בקשת רשות, כיון שהמביא ספר לבית הכנסת, מביאו על דעת כן.

קשירת ארבעת המינים ואופן נטילתם

- מצוה לאגוד את הלולב, ההדס והערבה, יחד, בקשר על גבי קשר, משום 'נוי מצוה'. ונחלקו הפוסקים אם מצוה זו היא מדאורייתא, או מדרבנן. ואף הנוהגים לתחוב את שלושת המינים באונגודן העשוי מעלי לולב - המכונה 'קושי'קל' - יוסיפו ויקשרו אותם יחד בקשר הנ"ל.
- יש אומרים, שצריך לקשור שלושה קשרים בלולב, והיינו - קשר אחד האוגד את הלולב עם ההדס והערבה, ושני קשרים נוספים, האוגדים רק את עלי הלולב. ויש אומרים, שצריך לקשור שלושה קשרים בלולב בפני עצמו, בנוסף על הקשר האוגד את שלושת המינים.
- בנטילת ארבעת המינים, יש לאחוז את הלולב, ההדס והערבה, ביד ימין, ואת האתרוג ביד שמאל. ואם אחז את האתרוג בימין, והלולב בשמאל, יצא ידי חובתו; וראוי ליטול שנית ללא ברכה.
- בעת נטילת ארבעת המינים, יש להחזיקם במאונך, כצורת גדילתם בעץ, דהיינו, ששורשיהם למטה וראשיהם למעלה.

- אתרוג האסור באכילה, פסול. יש אומרים, משום שנאמר על מצנת ארבעת המינים "וּלְקַחְתֶּם לָכֶם... פְּרִי עֵץ הָדָר", ויש לפרש את המילה 'לכם', דהיינו שהאתרוג יהיה ראוי לכם בכל דרכי ההנאה שניתן ליהנות ממנו. ויש אומרים, משום שכאשר אינו ראוי לאכילה, אינו מוגדר כ'פרי'.
- ביום הראשון של סוכות, אין ליטול אתרוג שמעורב בו 'מעשר ראשון', למרות שמוותר לאכלו, מאחר והוא שייך ללויים, וביום הראשון צריך לקיים את המצוה באתרוג השייך לנוטל.
- אתרוג שגדל בשנה שלפני שנת השמיטה, ונלקט בשנת השמיטה - נחלקו ראשונים אם יש בו קדושת שביעית; ויש להחמיר.

מהלכות ארבעת המינים

- הלכה למשה מסיני, שאורך הלולב יהיה ארבעה טפחים, ואורך ההדס והערבה - שלושה טפחים. וישנן דעות שונות לגבי אופן המדידה של טפחים אלו; ובנוסף - כידוע - ישנן שתי דעות עיקריות לגבי אורך הטפחים במידות זמננו, המכונות 'השיעור הגדול' ו'השיעור הקטן'.
- דעת רוב הראשונים, שדין 'הָדָר' בארבעת המינים נדרש רק ביום הראשון של חג הסוכות, וכך פסק השולחן ערוך; ויש אומרים, שהוא נדרש בכל שבעת ימי החג, וכך דעת הרמ"א.
- יש מהראשונים שסוברים, שבמקרה שאין אפשרות להשיג ארבעת המינים כשרים, אלא מינים הפסולים מחמת מום - יש ליטול אותם ללא ברכה, כזכרון לקיום המצוה. וכך פסק השולחן ערוך. והרמ"א הביא דעת ראשונים הסוברים, שאם רק הלולב פסול, וסיבת הפסול היא מחמת שהוא יבש; אך הוא אינו יבש לחלוטין - ניתן

עקבתי השבוע יום אחד אחרי הטלפונים הזורמים למוקד הטלפוני של 'דרשו'. דמעות של התרגשות עמדו בעיני. אני לא יכול לתאר את ההרגשה

הרב יהושע לייבזון

מי שנכנס השבוע למשרדי 'דרשו' חשב שהוא נפל ללב לבו של מפעל ענק באזור תעשייה כלשהו. הטלפונים לא מפסיקים צלצל, חבילות ענק נכנסות ויוצאות, משולחנים עם עגלות סוחבים ארגזים עמוסים, ועובדי המשרד מקלידים במרץ ומזינים נתונים במחשבים.

חלק מהפעילות הקדחתנית הזאת, היא השגרה שבמשרדי הארגון. יש ימים עמוסים בכל מקום עבודה, וב'דרשו' יש ימים רבים כאלו. תחשבו על הצוות שצריך לעבוד כדי להפקיד מלגות לכמה עשרות אלפי נבחנים, שכל אחד מהם נבחן במסלול אחר וקיבל ציון אחר, ומגיעה לו מלגה בגובה שונה.

לא הרי אברך שנבחן על 'דף היומי בהלכה' במסלול א', כהרי אברך שנבחן במסלול ב' עם ה'ביאור הלכה', ולא הרי זה וזה כהרי בחור בישיבה גדולה שנבחן באחד משני המסלולים הללו, וזכאי למלגה בגובה שונה. לא הרי כל אלו גם יחד כהרי בחור בישיבה קטנה שמקבל זיכוי לרכישת ספרים, או ילד עד גיל 13 וחצי שמקבל רק ציון ואינו זכאי למלגה.

ומה עם צבירת הנקודות? כל אחד מהנבחנים שלא קיבלו מלגה צובר נקודות בהתאם לגובה הציון שלו.

לכל נבחן ב'דרשו' יש קודש אישי, עם 'חשבון בנק' פרטי משלו, שבו נאגרים הנתונים, הנקודות, ציוני העבר, התוכניות בהן הוא השתתף ועוד ועוד.

ומה לגבי הדפסת הספרים? אחת לשבוע או שבועיים יוצא משטח חדש עמוס בסטים של 'משנה ברורה' מבית הדפוס שלא עומד בקצב, גם ההדפסה של שאר ספרי 'דרשו' לא מפסיקה ונמשכת באופן שוטף, אם זה ספרי 'דרש דוד', או 'חומש דרשו', ספרי 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון', ועוד. 'דרשו' מפעיל למעשה מרכז הוצאה לאור של ספרים שכל אחד מהם פופולארי ומבוקש מאוד בזכות עצמו.

על אלו ועוד נוספה עכשיו גם תוכנית 'קנין שביעית', שכמו נתנה זריקת אנדרגלין לעולם התורה, ויצרה גלי נרחבים של לומדי הלכות שביעית על פי סדר הלימוד של התוכנית, במשניות מסכת שביעית וברמב"ם הלכות שביעית, עם חיבורו המופלא של מרן שר התורה, 'דרך אמונה' על הרמב"ם.

רק באחרונה היו מבחני 'קנין ש"ס' ו'קנין הלכה', המבחנים עצמם כבר מאחורינו אבל העבודה סביבם עוד רחוקה מלהסתיים. המבחנים מצריכים איסוף, ריכוז, מיון, חלוקה, פיזור לבודקים השונים, בדיקה על ידי הבודקים ומתן ציון, לאחר מכן איסוף, שליחת דגימות לביקורת כדי לוודא שהבדיקות אכן נעשו כהלכה ושהציונים ניתנים ברמה אחידה,

איסוף חוזר, ריכוז במשרד, הזנת נתונים של כל נבחן אל תוך 'חשבון הבנק' הפרטי שלו, חישוב המלגה המגיעה לכל אחד והפקדתה...

מנגינה לאוזן

אבל אין ספק שגולת הכותרת בימים אלו זו ההיערכות לקראת הסיום העולמי של מחזור הלימוד השני של 'הדף היומי בהלכה'.

העמדות הטלפוניות מתוגברות ויתוגברו שוב ושוב ככל שיתקרב מועד הסיום, המיקומים כבר נסגרו, התוכנית גם היא כבר מעוצבת פחות או יותר, השירים כבר הולחנו והוקלטו, אבל העבודה האמיתית רק מתחילה: ככל שמתקרב מועד הסיום, גובר הלחץ על הקווים. כל בר בי רב יודע שמיד אחרי הסיום מגיעה ההתחלה, וכולם רוצים להיות בין הלומדים שמתחילים את 'הדף היומי בהלכה' במחזור הלימוד השלישי שלו.

עקבתי השבוע יום אחד אחרי הטלפונים הזורמים למוקד הטלפוני של 'דרשו', ששוכן במשרד ייעודי וייחודי שהוקם במיוחד לשם כך עם צוות אברכים יקרים שהוכשרו לשם כך, ושנתונים שירות מכל הלב ועם הרבה מאוד כבוד ללומדי התורה.

דמעות של התרגשות עמדו בעיני. אני לא יכול לתאר את ההרגשה שעברה בי כשהטלפונים לא פסקו מצלצל. צלצולי הטלפון היו עבורי מנגינה ערבה לאוזן!

פעם זה בחור צעיר מאשדוד, פעם יהודי מבוגר מנהרייה, בחור מישיבה גדולה באלעד, וחקלאי שומר שמיטה מיסודות, ממש אנשים מכל הסוגים והמגזרים, מתקשרים מבררים ו... נרשמים. הם מבקשים לקבל את לוח הלימוד, הם רוצים ללמוד 'דף היומי בהלכה'. אשרי העם שככה לו!

גליון 493
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

הקב"ה מזווג זיווגים

שאלה מטרונה לרבי יוסי בן חלפתא, לכמה ימים ברא הקדוש ברוך הוא את העולם? השיב לה, לשישה ימים. אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה? אמר לה, מזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני. אמרה לו, זו היא אומנתו? אף אני יכולה לעשות כן, כמה עבדים ושפחות יש לי, ובשעה קלה אני יכולה לזווגם. אמר לה אם קלה היא בעיניך, קשה היא לפני הקדוש ברוך הוא כקריעת ים סוף. הניחה רבי יוסי בר חלפתא והלך לו. מה עשתה, נטלה אלף עבדים ואלף שפחות, והעמידה אותם שורות שורות, ואמרה, פלוני ישא פלונית, וזיווגה אותם בלילה אחד. לבוקר באו אליה, זה ראשו פצוע, זה עינו שמוטה, זה רגלו שבורה, זה אמר אין אני רוצה את זו, וזו אמרה אין אני רוצה את זה. שלחה והביאה את רבי יוסי בן חלפתא ואמרה לו, אמת היא תורתכם נאה ומשובחת היא, כל מה שאמרת יפה אמרת.

(בר"מ"ח ד')

פרשת השבוע

ארץ ארבע מאות שקל בסף ביני ובינך מה היא (כ"ג - ט"ו)

מסופר על הרה"ק הסבא מקלם זיע"א ששאל, שלכאורה רואים כאן שינוי קיצוני אצל עפרון, שבתחילה אמר עפרון לאברהם "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה". ואם כן רואים שהיה עדין נפש שאינו רוצה שום ממון. ואחר כך אמר "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא". שמכאן הבין אברהם שמכיוון שהוכיר לו הסכום שהוא רוצה ארבע מאות שקל כסף, מיד וישקול אברהם לעפרון וכו'. ומאין בא השינוי הזה בעפרון מן הקצה אל הקצה?

ותירץ: על פי המסופר על הרמב"ם שהיה לו ויכוח עם חכמי המדע, הם אמרו כי יכולים ללמד את החתול דרך ארך ונימוס, שיתנהג כמו בן אדם. ולהפוך את טבעו, והרמב"ם אמר, כי אי אפשר להפוך את טבעו. החכמים קיבלו על עצמם עד זמן מסוים ללמד את החתול מנהג דרך ארץ. כיון שהגיע יום המיועד, בא קהל גדול לראות את הפלא איך שהחתול מסדר שולחנות, ומציע

מפות, וכל אחד שנכנס לבית, ניגש אליו החתול והשתחוה לפניו, וקיבל את כל אחד בכבוד, והושיב כל אחד במקומו. ואחר כך הלך החתול להביא לפני הקהל טס עם כוסות יין כדי לכבד אותם, ונשא הטס עם כוסות היין, וכשרצה לעלות על השולחן עם היין, פתח הרמב"ם קופסת טבק ויצא משם עכבר. וכיון שהחתול ראה את העכבר, השליך את הטס עם היין וכל היין נשפך על השולחן, והוא רדף אחר העכבר להשיג אותו. ואז הודו כולם להרמב"ם כי אי אפשר ללמד את החתול שישנה את טבעו.

כך היה גם עם עפרון, המשיך ה"סבא" ואמר, כל זמן שלא ראה את הכסף לנגד עיניו, היה נראה איש עדין כמו החתול, אבל כשאברהם לקח את הכסף בידו ועפרון שמע את הצלצול של הכסף, כמו שכתוב שאברהם אמר לו "נתתי כסף השדה קח ממני", אברהם החזיק את הכסף בידו ואמר לעפרון, קח ממני, וכשעפרון ראה את הכסף, נהפך לאיש אחר ואז שכח את כל העדינות שלו, ורדף אחרי הכסף כמו שהחתול רדף אחר העכבר, מפני שהיה נבהל להון.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:29 ת"א: 6:30 ר"ת: 7:05

פרשת חיי שרה

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:17 ת"א: 5:31

מהשם יצא הדבר

מסופר: אל אחת הישיבות הגדולות והמפורסמות שבפולין הגיע לביקור צדיק אחד מגדולי הדור. הוא הופיע בפתאומיות ללא כל הודעה מוקדמת, בחורי הישיבה שלא היו מוכנים כלל לביקור, עסקו בשגרת חיים רגילה של ימים פשוטים ואפורים של אמצע השנה, כך שבעת הופעתו הפתאומית של אותו גדול בשערי הישיבה, היו הבחורים מסתובבים לכאן ולשם, ובישיבה כמו בישיבה, זה נכנס לבית המדרש וזה יוצא, זה קופץ לרגע לחדרו שבפנימיה, וזה נכנס אל חדר האוכל, השני ממנה לספריה והשלישי למשרד, והכל רוחש כמרקחה במאות בחורים צעירים ותוססים בבית תלמודם.

והנה נכנס לו הרב בניחותא אל קומת הכניסה של בנין הישיבה, ובפנים מאירות וזורחות, פוגש הוא בבחור אחד, הראשון שנקרה בדרכו, ומושיט לו את ידו לברכת שלום, והחל משוחח עמו בחביבות. הבחור כמובן נחרד לקבל את פני אחד מגדולי הדור כך בפתאומיות, כשהוא לבוש בחאלטעל באמצע פרוודור הישיבה ללא שום הכנה, הוא התרגש מעצם המחשבה שמאות אנשים ממתנים לתורם שבועות וחודשים, עד שיזכו להתקבל ליחידות בקודש פנימה, והנה הוא זוכה לזאת מן המוכן לפניו ממש. הצדיק קרבו באהבה ובחביבות, ולאחר שהחליף עמו מספר משפטי היכרות כמקובל, מה שמו, ומאיזה מקום הוא בא וכו' שאל אותו גדול עם חיוך על שפתיו, "און לערנען קענסטו עפעס? (וללמוד אתה יודע משהו). אני מקוה שאני יודע מעט, השיב הבחור בחיוך מבוש, אמנם יש מדרגות רבות, ועוד ארוכה הדרך לפני, הוסיף בענוות חן. הבה ונבדוק את מידת יכולתך בלימוד פוסק הצדיק, ונכנס עמו יחדיו אל ספריה צדדית ושקטה. הבה נא נשלוף איזו גמרא מן הש"ס, ונראה מאי קא אמר מר, אומר הצדיק תוך כדי שהוא מושיט את ידו אל ארון הספרים להוציא גמרא אחת, והנה אינה ה' לידו מסכת פסחים .

"נפתח נא את הגמרא, היכן שייפתח. ונראה מה תוכל לחדש לנו באותה סוגיא שתיפתח". אומר הצדיק בחיוך קל. והנה נפתחה לפנייהם הסוגיא הנודעת של "רבי חנינא סגן הכהנים" (פסחים דף יד ע"א), הנודעת כאחת הסוגיות הקשות והסבוכות ביותר שבש"ס. נו, שואל הרב, ומה יש לך לומר בסוגיא של רבי חנינא סגן הכהנים? הבחור לא נבהל מהסוגיא הקשה והמסובכת, והחל מיד להיכנס אל תוככי נבכי הסוגיא, כשהוא שוזר ברוב חכמה ולמדנות, קושיא בקושיא, תירוץ בראייה, מפרק הוויית ומשבר סלעים, והכל בחן ובשלות הנפש, דבר

דיבור על אופניו, עד שפני הרב זרחו משמחתה של תורה ולומדיה.

שיחתם נמשכה זמן לא מועט, כדרכה של תורה, זה מוטיב וזה מפרק, כשכל העת הרב לא מפסיק מלתהות על קנקנו של הבחור ותורתו, וניכר עליו שמאד נהנה מאישיותו של אותו בחור, ובעיקר מתורתו הסדורה לו ממש כמונח בקופסא! - הוא הרי לא התכוון כלום מראש, למבחן פתע זה. לא ידע כלל שהרב אמור להגיע אל הישיבה, ולא על כך שהוא יהיה זה שיפגוש בו ראשונה במסדרון. ובוודאי לא איזה מסכת תישלף מן הארון, ובאיזו סוגיא תיפתח. והנה הוא שולט בסוגיא הסבוכה ובכל צדדיה, והדברים מאירים כנתינתן מסיני!

ברם ההפתעה הגדולה הגיעה דווקא בתום השיחה, היא נפלה על לב הבחור כרעם ביום בהיר: "התסכים להיות חתני?" שואל הרב ישר ולענין, ללא שום הקדמות סחור סחור. הבחור נדהם והשתומם ולא ידע את נפשו, הוא בכלל לא חשב בכיוון הזה, ולא עלתה על דעתו, שהשיחה הלמדנית הפתאומית הזו שנתקל בה במקריות, אינה אלא 'מבחן אישיות', וכשהרב נכנס כאן לחפש חתן לביתו. "ובודאי שהסכים" ענה הבחור על אתר, כשבלו מתרוגן בקרבו, אשמח מאד על הזכות הגדולה הזו. ואין לי גם שום ספק שהורי היקרים יסכימו אף הם בלב שמח ובנפש חפצה. - אם כן, מסיים הרב, בימים הקרובים בעזרת השם נתקשר בינינו, ונראה כיצד לגמור הדבר על הצד היותר טוב!!!

הרב יצא מן הפגישה הזו שמח מאד, שאינה ה' לידו בחור תלמיד חכם ולמדן כראוי, שהיה גם בן טובים וממשפחה מיוחסת. - ביציאתו מאולם הספריה, כבר המתינו עליו ראש הישיבה, וצוות הרמיי"ם לקבל את פני אחד מגדולי הדור. "במה זכינו - שואל ראש הישיבה, כשכולו נרגש - לביקור רם ונכבד שכזה, כך ביום רגיל בשנה?". סח לו הרב את כל אותו מאורע, שיש לו בת שהגיעה לפרקה, ובא אל הישיבה כדי לחפש חתן ראוי ונאה עבור בתו. ראש הישיבה נדרך מיד, הנה יש לנו ברוך השם בישיבה, עילויים גדולים, ענקי רוח מן השורה הראשונה. והוא החל למנות כמה שמות של הבחורים הטובים ביותר בישיבה, ששםם הולך לפנייהם, היושבים ראשונה במלכות, והראויים לאיצטלא מפוארה זו, להיות חתן של אחד מגדולי הדור. את שמו של אותו בחור, שעמו נפגש הרב במקריות, לא הזכיר ראש הישיבה, כנראה שבכל זאת לא היה אותו בחור מן הבחורים המפוצצים, היה זה בחור שקט, צנוע ועדין. אולם להפתעתו של ראש הישיבה, סיפר לו הרב שכבר בחר לו בחור בן טובים שמאד מצא חן בעיניו, ונקב בשמו של אותו בחור.

צַיִשׁ וְנִמְשָׁל

שנראה מעלת חברנו ולא את חסרונו

משל לבן שעזב את בית אביו, ונדד במרחקים במדינות אחרות ימים רבים. כשחור, התפאר לפני אביו כי הוא למד לעשות מנורה תלויה, וביקש מאביו שיאסוף כל בעלי אומנות זו בעירו כדי שיראה להם חכמתו באומנות. עשה אביו את בקשתו ואסף את כל האומנים במלאכת זו, הוציא הבן מנורה מכוערת והראה להם, הלך האב אצל כולם לשאול דעתם על המנורה, והודו לו כי היא נראית בעיניהם מכוערת מאוד, אף על פי כן התפאר הבן לאמר: הראתי לכם חכמתי באומנות זו. אמר לו האב והרי אין היא נראית יפה בעיני כל בעלי האומנות. השיב לו הבן, דווקא בזה הראיתי גדולתי, כי הראיתי לכולם חסרונותיהם, כי במנורה זו ישנן כל המגרעות של כל אחד מהאומנים, הלא תראה אצל זה חלק פלוני מכוער, אצל השני חלק זה עשוי יפה, אלא שחלק אחר מכוער, וכן אצל כולם, מה שנראה רע בעיני זה, נראה יפה בעיני חברו, ואני עשיתי מנורה זו, כשהיא מורכבת מכל המגרעות של כל אחד ואחד, כדי להראות לכל אחד שאין בו שלימות, ומה שנראה בעיניו טוב ויפה, נראה בעיני חברו רע ומכוער. אבל באמת יכול אני לעשות מנורה משוכללת.

והנמשל אילו ידענו את כל החסרונות והעיכובים של כל דבר, היינו יודעים מהות הדבר, אף שלא ראו את הדבר מעולם. אין אדם דומה לחברו, וכל הצורות היו באדם הראשון היינו בתיבת "אדם" בלבד, כל המאורות היו נכללים בתיבת "אור" בלבד וכן מעשי בראשית. ואפילו העלים של האילן אין עלה אחד דומה לחברו. ויש חכמות בעולמנו שאפשר לחיות עם החכמות בלבד בלי אכילה ושתיה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

בחור זה! נודעק ראש הישיבה, הלא אין הוא מהעילויים והלמדנים הגדולים, הוא בוודאי בחור טוב ונעלה מן המשובחים ביותר, אבל בכל זאת אין הוא מן הליגה הראשונה. הוא לא נמנה בין העשירון העליון. אין זה שידוך מתאים בשביל גדול בישראל. יש כאן בישיבה הקדושה כמה וכמה בחורים הרבה יותר חזקים ממנו. שופרא דשופרא ממש. הרב הופתע מהדברים. הרי שלפתי מן הארון איזוי גמרא שתפתח, והגענו ממש במקריות לסוגיא הקשה ביותר של 'רבי חנינא סגן הכהנים', והבחור הוכיח שם ידענות ולומדות מופלגה, ולמה תאמר שאין הוא מהחזקים שבשיבה? תהה הרב. אומר לכם את האמת, גילה ראש הישיבה להפתעתו של הרב, בחור זה איננו מן הטובים והחזקים ביותר, תנסו נא אותו במבחן שאר סוגיות בש"ס, ותראו זאת בעצמכם. אך משום מה דווקא סוגיא זו של 'רבי חנינא סגן הכהנים' תפסה אותו מאד, ועל אף היותה סוגיא קשה וסבוכה, מצא בה הבחור את נפשו, ונקשר בה בכל לב, ולכן היה בקי בה בהצלחה מופלגה שכזו.

אך הרב לא חזר בו ואמר, אם כך הם פני הדברים, הרי המקרה הזה צווח בפנינו: מהשם יצא הדבר. הנה כשנכנסתי לבנין הישיבה לא ידעתי איזה בחור אפגוש, ואם מן השמים הפגישו אותי דוקא עם אותו בחור ופתחו בפנינו דווקא גמרא פסחים שנפתחה דוקא בסוגיא הקשה של 'רבי חנינא סגן הכהנים' שבדיוק באותה סוגיא שולט הבחור היטב, הרי אין לך סימן יפה מזה שמהשם יצא הדבר. ובואתו מעמד הסביר אותו גדול, הנה מדרך העולם כשבררים על שידוך, ושואלים אצל אנשים רבים, הרי כשם שאין פרצופיהם שווים כך אין דעותיהם שוות, כל אחד רואה וחושב אחרת, אחד רואה יותר את המעלה והשני את החיסרון, ודבר שנחשב בעיני אחד כמעלה גדולה, נחשב בעיני השני לחיסרון ענק, ועל אותו בחור עצמו יתכן שאחד יגדירו כמצוין ביותר ובעל מידות נפלא, והשני יאמר עליו ההיפך, ומן השמים מסובבים מי יאמר טוב על השידוך, כנודע.

והנה בשביל בחור זה סובבו מן השמים, שיהיה התנא הקדוש 'רבי חנינא סגן הכהנים' המדבר טוב עבורו, הרי זה סימן שהוא שווה את זה, לא לכל אחד נותנים כזה עד טוב, ואם הגיע רבי חנינא סגן הכהנים לבשר לי על הבחור הזה שהוא שידוך טוב עבורי, לא אזוו מעדות זו. סופו של אותו בחור, שצמח לאחד מגדולי הדור, מפאר שולחן של חכמי פולין של מעלה.

(טיב הקהילה)

צ'ין אדם לחברו

צריך היתר של מאה רבנים
לדבר לשון הרע

מדקדק נפלא היה הרה"ק רבי נפתלי מאמסטרדם זיע"א בשפתיו, שלא להוציא מלה אסורה, ובעיקר היה נוהר מאד בלשון הרע, כיון שראה בני אדם מזלזלים באיסור חמור זה קרא בהתפעלות: תימה, מדוע אנשים מחפשים היתר של מאה רבנים כדי לישא אשה שניה, שאין זה אלא חרם דרבינו גרשום, ואינם מחפשים היתר של מאה רבנים לדבר לשון הרע שהוא איסור חמור מדאורייתא.

להתפלל על השונאים

הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א ציוה לבניו: התפללו בעד שונאיכם שיהיה להם טוב, כסבורים אתם שאין זו עבודת השם וזוהי עבודה יותר מכל תפילה.

מחלוקת היא איסור דאורייתא

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם ה"אבני נור" מסוכטשוב זיע"א בטענה: שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור. ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמוה האנשים: איסור תורה? כן קרא הצדיק, מחלוקת היא

איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

יתן אפילו מאה פעמים

מעשה בהרה"ק רבי פישל מסטריקוב זיע"א, שנכנס אליו עני וקיבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה, לחש בנו של הרבי ואמר: האיש זה הוא נוכל, עתה קיבל כסף והנה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חייך רבי פישל ואמר: הנח למסכן הזה, עשירים עושים תחבולות כיצד להשיג כסף ואף הוא כמוהם. כלום להם מותר ולו אסור? העניק לו הרבי שוב נדבה יפה.

למה ברח החזו"א

מסופר על הרה"ק ה"חזו"ן איש" זיע"א, שהלך פעם מלווה בתלמיד לבקר באיזה בית, כאשר נכנסו לחדר המדרגות, נשמע לפתע מאחת הדירות הסמוכות, צעקות וריב גדול שפרץ בין בני זוג. חיש מהר נשא ה"חזו"ן איש" את רגליו ומיהר להימלט מן המקום כמטחווי קשת, בשל המרחק הרב שבו נתרחק ה"חזו"ן איש" מן המקום נוקק הוא לנוח קמעא מטורח המנוסה. שאלו מלווהו לפשר המהירות הפתאומית? השיב ה"חזו"ן איש": שמעתי כי בבית אחד שאת בעל הבית הנני מכיר, נפל ריב וויכוח בין בני הזוג, וחששתי שמא יראני ויבחיני בי, והדבר יפגע בו ויצערו ויכאיבו לו עד מאד. על כן ברחתי מן המקום.

תפילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ד מרחשון

הרה"ק רבי גדליה משה מזווייהעל ב"ר שלמה (תש"י)

יום ראשון כ"ה מרחשון

הגה"ק רבי רפאל הכהן אב"ד אה"ו ב"ר יקותיאל זיסקינד (תורת יקותיאל - תקס"ד)
הגה"ק רבי יצחק יואל ב"ר גדליה מליניץ (תקפ"ח)

הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק ב"ר אליעזר (תקצ"ט)
הרה"ק רבי מרדכי רוקח מביילגורייא ב"ר יששכר דב מבעולא (תש"י)

יום שני כ"ז מרחשון

הרה"ק רבי שלום מבראדין - קודינב ב"ר ברוך מרדכי (תרפ"ו)

יום שלישי כ"ז מרחשון

הגה"ק רבי רפאל אשכנזי (מראה עיניים - תקפ"ו)
הרה"ק רבי צבי לאנדמאן מקיטוב סטרעליסק ב"ר רבי אברהם (תרצ"ח)
הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ב"ר דוד יצחק (תשנ"ט)

יום רביעי כ"ח מרחשון

הגה"ק רבי חיים הכהן רפפורט מאוטראה (מים חיים ת"ר)

יום חמישי כ"ט מרחשון

רבי יצחק שלמה גולדברג מועליחוב ב"ר יחיאל מיכל מזווייהל (תרל"ב)

יום שישי ר"ח כסלו

הגה"ק רבי שלום שכנא מלובלין ב"ר יוסף (שי"ט)
הגה"ק רבי יוסף שמואל אב"ד פפ"ד (מסורת הש"ס)
ב"ר צבי הירש (תס"ד)
הרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב ב"ר יהודה לייב (תר"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
פרס"ם "בני אדם" רספרים יוסף הדרס" על המערים.

המפסיק ממשנתו (ה')

א) אם גורם שאחרים יפסיקו וישמעו לקול הסיפור, וישיבו לו, עונשו כפול ומכופל, ונשא הצעיר עליו את כל עונותם. (לשון החיד"א בפירושו ברית עולם על ספר חסידים, אות תתקמ"ד)
ב) הלומד תורה והביאו לו שם של חולה שיתפלל עבורו, מותר לומר שהתורה שלומד תהיה לזכות החולה, ואין בזה משום מפסיק ממשנתו. (כבוד התורה, עמוד מ', סעיף כ"ט)
ג) אין להכניס מכשיר טלפון סלולרי לבית המדרש, ובפרט לדבר בו באמצע הלימוד בדברים בטלים. (קובץ מבית לוי, ניסן תשנ"ח, גליון י"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות

052-7655-222

מברכים חודש כסלו

המוולד אור ליום ו' שעה 12:55

דקות 13 חלקים

ר"ח ביום שישי בשבת

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת חַיֵּי שָׂרָה - תְּנִיחַ רֹאשׁ עַל אָבָא

"נְשִׂי חַיֵּי שָׂרָה" (בראשית כג, א)

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומר בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרז' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה שלו בן מלז פחמימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותי בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שלולט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעימה בת שרה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

"יענך ה' ביום צרה" (תהילים כ, ב), כאשר האדם נמצא בצרה. אצל שרה הכל היה שווה- מזמור לתודה וגם ביום צרה את הכל קיבלה בשמחה ובטוב לבב.

מין הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים' זיע"א) פירש את הפסוק: "מפי עליון לא תצא הרעות והטוב" (איכה ג, לח), דהיינו שהקב"ה אינו עושה רעות וטובות אלא רק טוב. צריך להאמין ולדעת שאין רע יורד מלמעלה כלל.

מין האדמו"ר הרב שלום נח ברזובסקי מסלונים זיע"א (ה'נתיבות שלום') מסביר בשם רבותיו את הפסוק הבא בתהילים:

"יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ עִמּוֹ אֲנִי בְצָרָה אֶחְלָצֶהוּ וְאֶכְבְּדֶהוּ" (תהילים צא, טו), כאשר האדם קורא ומתפלל לקדוש ברוך הוא- אז בורא עולם עונה לו.

אבל "עמו אנכי בצרה"- מי שמרגיש שהקב"ה ממש עימו בתוך צרותיו, ולא רק כקורא מן השפה ולחוץ, אז "אחלצוהו וּאֶכְבְּדֶהוּ".

בפסוק הבא כתוב: "אֲרַךְ יָמִים אֲשַׁבְּעֶהוּ וְאֶרְאֶהוּ בִישׁוּעָתִי" (תהילים צא, טז)- דהיינו, שזוכה לחיים טובים ושמחים, לאורך ימים ושנים.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

רש"י הקדוש מפרש- כולם שווים לטובה. הכוונה בפירושו שתמיד היתה בשמחה והרגשה טובה.

צריך להבין כיצד יתכן שכל ימיה ושנותיה היו שווים לטובה, הרי לא היה לה בן במשך תשעים שנה, וגם נלקחה בעל כורחה לבית אבימלך ולבית פרעה. אם כן כיצד כל ימיה היו שווים לטובה?

אלא ששרה אימנו קיבלה על עצמה את כל גזירות ה' באהבה ובשמחה, מתוך הכרה ואמונה ברורה שהקב"ה הוא זה שמנהיג את העולם כרצונו.

כמו שחז"ל אמרו (ברכות ל"ג): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה". לכן באמת לא היה אצלה חילוק בין זמנים טובים לזמנים שלכאורה פחות טובים. שרה אימנו קיבלה על עצמה את כל הניסיונות והקשיים באהבה, מתוך ידיעה שזה רצון הבורא.

מכאן יתבונן האדם כמה מאושרים חיינו של אדם שחי באמונה בבורא יתברך. מכיוון ששרה אימנו חיה באמונה והודיה לקב"ה גם על הרעה, היו לה חיים מאושרים. כמו שרש"י הקדוש אמר שהכל היה שווה לטובה בלא שום צער.

רבותינו דורשים על דברי רש"י הקדוש: "בת מאה כבת עשרים". דוד המלך אומר בפרק מאה בתהילים: "מְזַמֵּר לְתוֹדָה הָרִיעוּ לֵה' כָּל הָאָרֶץ" (תהילים ק, א)

כאשר אדם מרגיש כי חיינו טובים, הוא מודה לבורא עולם. במזמור עשרים בתהילים כתוב:

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שְׁנֵי לַבַּיִת

ע"פ	כנסת לבית צאת לבית	יציאת חג
19:04	18:28	17:17
19:00	18:25	17:34
19:01	18:26	17:35
19:04	18:28	17:37

שואל ומשיב בהלכה - שבת - הפסקת חשמל-חלק ו'

מהן ההלכות הקשורות לתבשיל כאשר היתה הפסקת חשמל בשבת?

שאלה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה:

תבשיל, שלא התבשל עדיין, והונח על פלטה חשמלית מערב שבת לצורך שבת בבוקר, ובליל שבת כבה החשמל ואחר שעה חזר ונדלק, אסור ליהנות מהתבשיל. **מקורות:** הראש"ל בספרו 'הליכות עולם' ח"ד (עמוד ל) מכיוון שבתחנת הכוח נעשתה מלאכה על ידי ישראל לחידוש הזרם, נמצא שנגמר ביטולו של התבשיל על ידי מלאכה שיש בה חילול שבת.

סיר מרק, שבוסל כל צורכו והונח על פלטה חשמלית שכבתה, אם התבשיל בחום שהיד סולדת בו, מותר לתת בשבת את הסיר על הפלטה החשמלית של השכן. אם מדובר במאכל יבש, כגון: אורז ותפוחי אדמה, אפילו הצטנן המאכל לגמרי, מותר להעביר את המאכל לפלטה חשמלית אחרת. **מקורות:** 'חזון עובדיה'- שבת (כרך ד עמוד שצד).

אם התבשיל לח והצטנן מעט ואינו חם בשיעור שהיד סולדת, מותר לומר לאשכנזי שיתן את הסיר על גבי הפלטה של השכן, ובפרט כשיש צורך בדבר. **הערה:** מכיוון שלדעת הרמ"א אף תבשיל לח שעדיין חם מעט מותר לחממו שוב. כן העלה הראש"ל בספרו 'חזון עובדיה' (שם).

תבשיל מבושל כל צרכו, שהונח על פלטה מערב שבת לצורך מחר, ובליל שבת כבה החשמל, ואחר שעה ארוכה חזר ונדלק, יש מקום להקל אם הפסקת החשמל היתה בשכונה גדולה, שיש בה חולים ותינוקות שתיקון החשמל עבורם הוא בגדר ספק פיקוח נפש, וממילא מותר לכולם. **מקורות:** 'הליכות עולם' (שם). אף אם התחממו התבשילים שעל הפלטה בשבת יש להקל ולהתירם באכילה, מכיוון שאי אפשר לתקן את החשמל רק עבור החולים, דמי למ"ש השו"ע (סימן שיח ס"ב) השוחט בשבת לחולה מותר לבריא באומצא, מכיוון שאי אפשר לכזית בשר בלא שחיטה. וכ"ש אם זרם החשמל חודש זמן קצר אחר שנפסק, שיש לתלות שלא נעשה תיקונו בידיים, אלא הזרם חזר מעצמו באופן אוטומטי.

יש אוסרים כאשר העבודות בתחנת הכוח נעשות על ידי ישראל. **מקורות:** חזון אי"ש (מועד סימן לח אות ד) פסק, שאם זרם החשמל נעשה על ידי ישראל מחלל שבת, אסור ליהנות ממנו. אפילו אם יש איזה היתר בשימוש מן הדין, יש לאסור מפני חילול ה' שבדבר, מכיוון שהוא שימוש ציבורי. העובד בשבת הוא עושה במרד וזדון, והנהנה ממעשיו מעיד ח"ו שאין ליבו כואב על חילול שבת. ע"ש.

שידוך מהשמים

להלן סיפור מופלא ביותר, המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו כיצד ה' יתברך משדך בעולם. להלן הסיפור מפי בעל המעשה: "טסתי לארצות-הברית כדי להתרים נדיבים עבור מטרה מסוימת. לקחתי לי נהג (דרייור) למשך היום כולו. הסיבה לכך נעוצה בעובדה שהנהג מכיר את האנשים העשירים. הוא יקח אותי במכוניתו ישירות מבית לבית וכך גם אחסוך זמן יקר".

"הנהג עשה את עבודתו נאמנה. הוא ליווה אותי מהשעה תשע בבוקר עד עשר בלילה ולקח אותי ממקום למקום. הנהג הוא בחור מבוגר שמחפש זמן רב את שידוכו. כעבור מספר ימים פגשתי חבר, שיש לו בת מבוגרת שהוא מחפש עבורה זמן רב שידוך מתאים במשך תקופה ארוכה".

"השדכן הציע לו את הבחור הזה. הוא התקשר אלי ושאל: 'שמעתי שבחור פלוני היה הנהג שלך במשך יום שלם. הציעו אותו לבת שלי. אני רוצה לשאול אותך אם הוא טיפוס רגוע. את הבת שלי אני מכיר. יש לה 'פתיל קצר' והיא מתרגזת מהר. אני מחפש מישהו רגוע בשבילה. מה אתה יכול לספר על הבחור?'"

אני מספר לו שנסעתי עם הבחור במשך למעלה משתיים-עשרה שעות. מדובר בבחור נחמד ושוחחתי איתו שיחה ערה. אני גם מוסיף כי בדרך היו פקקים ולפעמים עקפו אותו בזמן הנסיעה. **הבחור הזה לא צפצף אפילו פעם אחת!** אני מניח שמדובר בטיפוס רגוע".

חברי התרשם מאוד ואכן בס"ד השידוך קם ונהיה. אחרי האירוסין חברי הודה לי ואמר: "תדע לך כי בזכותך קם השידוך". החתן ששמע את הדברים פנה אלי ושאל: "מדוע בזכותך השידוך יצא לפועל?". הזכרתי לו את הנסיעה הרגועה ללא הצפירות, שהרשימה אותי במיוחד.

החתן חיך חיך רחב ואמר: "אתה מדבר על היום הזה שלקחתי אותך? פשוט יום קודם לכן התקלקלה לי הצפצפה. כבר היה מאוחר מדי באותו יום כדי לתקן אותה. למחרת התחלתי את הנסיעה איתך בבוקר, ופשוט לא הספקתי לתקן את הצפצפה. כך נסעתי כל היום בלי אפשרות לצפצף". ראו מה עשה בורא עולם כדי שהשידוך הזה יקום ויהיה.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

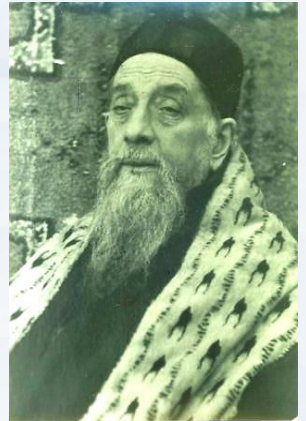
בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב שלמה אבן דנאן זצ"ל

הגאון הרב שלמה אבן דנאן זצ"ל - נולד ביום שבת, ט' סיוון ה'ת"ר"ח (1848) בפאס שבמרוקו. כבר בילדותו נודע במידות טובות, בכושר זיכרון מופלא ובפיקחותו הרבה בלומדו לפני חכמי העיר פאס. אביו נפטר כשהיה כבן עשר שנים בלבד. דודו, הגאון ר' יצחק, לקח את רבינו תחת חסותו וגידל אותו כבנו. כשהיה כבן חמש עשרה התחיל ללמוד את תורת הקבלה, תוך שהוא נוהג בפרישות רבה ובהקפדה בקיום כל פרטי המצוות. כשהיה בן שמונה-עשרה התחיל למסור שיעורי תורה לצעירים בעירו. העמיד תלמידים רבים שמהם יצאו גדולי תורה, דיינים ורבני ערים.

בשנת ה'תרכ"ט (1869) כשהגיע לגיל עשרים ואחת התמנה לדיין בבית הדין הגדול בפאס. כונה בקרב העם הרמב"ם אלפסי. בגלל חריפותו בתורה השוו אותו לרמב"ם ואלפסי על שם העיר פס, בה נולד. בשנת ה'תרל"ה (1875) עלה לארץ עם דודו ר' יצחק כדי לבדוק אפשרות להתיישב בארץ. לאחר שהות קצרה בת ל"ג ימים עברו לאלכסנדריה שבמצרים. משם חזר לעירו והתמנה להיות גזבר ופרנס הקהילה. רבינו דאג לעניי העיר ותמך בכל יהודי אשר מטה ידו. בשנת ה'תרל"ח (1878) הוכתר לרב הראשי ולדיין הקהילה בפאס. ראשי השלטון במרוקו רכשו לו כבוד. ממשלת צרפת העניקה לו תואר 'אזרח כבוד'. למרות זאת ניכר בענוותנותו ופעל רבות לטובת ענייני הקהילות היהודיות. בשנת ה'תרע"ט (1919) נבחר בידי השלטונות הצרפתיים לתפקיד דיין בבית הדין הגדול לערעורים שבעיר רבאט. בשנת ה'תרפ"א (1921) שב לפאס וכיהן כראב"ד ורבה הראשי של פאס (שהייתה אז בירת מרוקו).

נודע לתהילה כדרשן מעולה, פוסק דגול ובקי בתורה הקדושה. מקהילות צפון אפריקה השונות, מכל רחבי מרוקו ואף מגיברלטר הפנו אליו שאלות הלכתיות. היה בקי גדול גם בספרות ההלכה של חכמי אירופה והזכרים בספריו. רוב ימיו היה רבינו מדוכה בייסורים. בתו נפטרה על פניו לאחר מחלה בגיל 27. עד ימיו האחרונים נשאר צלול בדעתו. מדי פעם בפעם, התייצב לפני השלטונות, הגן על אחיו היהודים ודרש את זכויותיהם. ביום הכיפורים של שנת פטירתו, כשאמר 'כל נדרי' בציבור, השמיט את המילים "מיום... עד יום הכיפורים הבא עלינו לשלום". הציבור הרגיש והזדעזע. נפטר ב-כ"ד חשוון ה'תרפ"ט (1929). רבבות יהודים מכל מרוקו, כל רבני מקנאס וצפרו, וכל הערלים והישמעאלים גדולי המלכות היו בהלוויתו. חי כ-81 שנים. ציונו בפאס. בנו, ר' שאול, מילא את מקום אביו. בהמשך התמנה לרבה הראשי של מרוקו.

סבא (מצד אביו): ר' שמואל. **סבא (מצד אמו):** ר' משה בוטבול. **אביו:** ר' משה. **אימו:** מרת חנה. **אשתו:** מרת סולטנה (בת הרב שאול אבן דנאן). **מרבתי:** סבו, ר' שמואל, ר' יצחק אבן דנאן (דודו

מח"ס 'שו"ת ליצחק ריח'), ר' אבנר ישראל הצרפתי (אי"ש). **מתלמידי:** הגאונים ר' מתתיהו סירירו (דיין ומורה צדק בפאס), ר' משה בן שמחון (רבה של מוגאדור), בנו, ר' שאול (שימש דיין בכמה קהילות במרוקו), בנו, ר' משה. **ילדיו:** ר' משה (נפטר בצעירותו), ר' שאול (שימש כאב"ד במוגאדור, חבר בית דין לערעורים ברבאט ורב ראשי של מרוקו). **בתו:** מרת פריחה. **מספריו:** **יאשר לשלמה-שו"ת** • **בקש שלמה-שו"ת**.

בטרם מלאו לו עשר שנים, נפטר עליו אביו הצדיק, ר' משה. בתוך ימי החודש לפטירת האב הקדוש, רגזה עליו אימו הצדקנית והיכתה אותו במקל עד שבכה בכי תמרורים. הבן הלך בהיחבא לקבר אביו, שפך שיחו בבכי וסיפר לאביו: "אבי ראה המקל, אשר הכתני בו אמר!". הוא שב הביתה ולא סיפר על כך מאומה. האב הקדוש בא בלילה לאשתו בחלום ודיבר איתה קשות: "למה הרבצת לשלמה בני? הידעת כי בא אלי והגיד לי את אשר עשית לו וגם את המקל הראה לי? ועתה דעי לך, אם תוסיפי עשות לו כזאת, הלא אעניש אותך בפיך ברכיים!", ונעלם. השכם בבוקר, האם סיפרה לאנשי ביתה את החלום ותיפעם רוחה. הם שאלו את הבן, ואז סיפר להם בתום לב את אשר עשה...

באחד הימים, בשעה שהלך אחד מתלמידיו לביהמ"ד, עברו מולו גויים שהלכו להתפלל במסגד. אחד מהם פגע בתלמיד בטעות במהלך הליכתו. היה איתם שייח. הגוי פנה לשייח ושאל: "נגעתי בטעות ביהודי, האם אני יכול להתפלל או שצריך לטבול קודם?". השייח ענה לו: "אתה חייב לטבול, אינך יכול להתפלל. היהודי טימא אותך!". התלמיד שמע את דבריו, הלך לרבינו וסיפר לו מה שאירע. הרב אמר שהוא יודע על מעשה זה כיצד ללמד אותם לקח. יום אחד קבוצת מוסלמים הגיעה לרב כדי להתדיין עימו בכמה דברים.

הרב, שידע זאת מראש, הכין את תלמידו. הוא אמר לו, שכאשר הקבוצה תגיע, תבוא לשאול את השאלות הבאות. כאשר הקבוצה הגיעה התלמיד נכנס ושאל: "הרב, יש לי שאלה - שרץ שנפל לתוך יין, האם הוא מותר או אסור?". הרב ענה שצריך להוציא את השרץ ומותר לשתות את היין. התלמיד המשיך להקשות: "רבינו, יש לי שאלה נוספת. היה לי בקבוק יין ובטעות הגוי נגע ביין. מה דינו?" - הרב ענה: "היין נסך. צריך לשפוך אותו ואסור לשתות אותו". המוסלמים, ששמעו זאת, נפגעו עד עמקי נשמתם. הצדיק עשה אותם יותר גרועים משרץ! עד מהרה הסיפור הגיע לאוזניו של הקאדי, שהיה שונא יהודים מובהק. המלך היה אוהב את היהודים, שכן ידע והכיר את מעלתם.

בני ביתו של הצדיק התחילו לחשוש לגורלו. אולי כדאי לרב להיעלם מן המקום? הרב לא הגיב. נראה כי הוא רגוע לחלוטין ואינו חושש מהעניין. כעבור שעה קלה נשמעו נקישות בדלת. בפתח עמדו שני שוטרים ובידיהם צו מאסר של הקאדי. הם אמרו שהרב צריך להתייצב למשפט. כשהגיע לשם, ראה שלושה שופטים וביניהם הקאדי.

הקאדי פנה לצדיק ושאל האם זה נכון מה ששמעתי שהרב אמר? הצדיק השיב כי הוא פסק על פי התורה הקדושה. הקאדי גזר על הצדיק דין מוות. לקחו את הצדיק למאסר וקבעו כי למחרת ימיתו אותו. בערב, כשביקשו לתת לרב אוכל, גילו לתדהמתם כי התא ריק! הדלתות נעולות אבל הצדיק לא נמצא! השמועה התפשטה, והמלך ששמע זאת, שלח צבא שיגן על היהודים מפני פרעות העוללות להיגרם מהמוסלמים. באמת כך היה. החיילים הגנו על היהודים. אולם הצדיק נעלם ואיננו. כאשר הסיפור הגיע לאוזניו של הרב החיד"א, הוא פנה לאנשים שהיו לידי ושאל בפליאה: "מדוע אתם תמהים? וכי אתם חושבים כי הצדיק המקובל הרב שלמה אבן דנן לא יודע את שמות הקודש? הייתה שעת סכנה והרב היה חייב להשתמש בהם".

שְׂדוּךְ מִפְּלֵא

'השבת אבידה'. תלו אותן בבתי הכנסת באיזור ובכל השכונות הסמוכות, שהוא הניח שהבעלים יראה את אחד המודעות ויפנה אליו כדי לקבל את התיק בחזרה.

לאחר שעות ספורות בלבד, הגיע יהודי חרדי מבני-ברק, שטען כי התיק שלו. הוא שכח אותו בתחנה. הוא נשאל מספר שאלות ומסר סימנים מובהקים על התיק.

לא היה ספק כי אותו האיש הוא אכן מי שאיבד את התיק עם שטרות הכסף הרבים.

מה רבה הייתה שמחתו כאשר בעל הבית הוציא מהארון את האבידה ונתן לו אותה בשלמות. בעל הבית טרח להדגיש, שלא הוא הביא את התיק מהרחוב, אלא הבן שלו, **הוא הצביע על בנו הבחור, שעמד אף הוא בחדר.**

כבדרך אגב, האיש סיפר לבני המשפחה, שהוא התכונן ללכת עם הכסף הרב שהיה בתיק לאחד הקבלנים בירושלים, כדי לרכוש דירה לבתו, שנמצאת בתקופת שידוכים. הדירה תהיה מיועדת לבת ולחתן העתידי.

הוא הודה נרגשות לכולם על מעשה השבת האבידה. הוא יצא מהבית, כשפיו אינו פוסק למלל פסוקי הודיה והכרת הטוב לה' על השבת האבידה היקרה.

חלף שבוע ימים בלבד. העשיר התדפק שנית על דלת בית המשפחה בירושלים. הוא לקח את בעל הבית לצד ואמר לו כדלהלן:

"כאשר חזרתי הביתה, סיפרתי לרעייתי את מה שעבר עלי באותו היום ואת דבר אבידת הכסף. התרגשנו מאוד ממעשה זה ואשתי התעניינה רבות על משפחתכם".

"עד מהרה נודע לנו, שהבן שלכם, זה שמצא את האבידה, הוא בן ישיבה מופלג. רבותיו שיבחו אותו רבות".

"הוא עונה לכל הדרישות המגדירות תלמיד חכם. אדם ששוקד על תלמודו ימים ולילות וניחן במידות תרומיות עצומות. חיפשנו חתן כזה לבתנו במשך תקופה ארוכה".

"מכיוון שנודע לנו, שגם הבן שלכם הגיע לפרק 'האיש מקדש', אני מעז לבוא אליך הפעם כשדכן ולהציע לכם את בתנו. הבה נפגיש אותם יחד. נראה אם יתאימו ואז יהיה אפשר לעשות שידוך".

העשיר הוסיף: "כמובן, שבמקרה שבני הזוג יתאימו וירצו לבנות את ביתם יחד, הדירה שרכשתי השבוע בכסף שנמצא על ידי בנך, תהיה שייכת לבני הזוג".

ההצעה התקבלה כמובן. תוך ימים ספורים נשברה שם צלחת, במזל טוב.

להלן סיפור מופלא, המעובד מתוך 'עלינו לשבח'. ניתן ללמוד ממנו כיצד בורא עולם משדך בעולמו, גם כאשר נראה במבט ראשון שאין כל סיכוי לשידוך זה.

בנוסף ניתן לראות כי ממעשה חסד לא מפסידים לעולם. מה שנגזר לאדם בשמיים שיגיע לו – בסופו של דבר יגיע אליו. להלן פרטי הסיפור:

הסיפור הוא מופלא ביותר. מדובר בשידוך, שנעשה בין אחת מהמשפחות העשירות ביותר בבני-ברק לבין משפחה עניה ודחוקה מאוד מירושלים.

מי שמכיר את ההבדלים התהומיים בצורת החיים של שתי המשפחות, לא היה מעלה על דעתו - ולו יהא השדכן היצירתי ביותר - לקשר את הקצוות ולהציע את בתו של זה לבנו של זה.

אם כן, כיצד בורא העולם שידך ביניהם? בנה של אותה משפחה ירושלמית, בן תורה מופלג, עמד בתחנת אוטובוס. לפתע הבחין בתיק שחור גדול, שמונח בצורה מחשידה על הספסל.

מכיוון שחשש שמא מדובר במטען חבלה, החליט להתרחק מהמקום ולהתקשר לכוחות הביטחון. אולם לאחר מכן נזכר, שכאשר הגיע לתחנה, עדיין התיק לא היה שם. מהרגע שהגיע לשם, עברו בתחנה רק יהודים חרדים. **אם כן, תיק זה נשכח, מן הסתם, על ידי יהודי חרדי שהמתין בתחנה.**

בן הישיבה ניגש לתיק ופתח אותו (אין במעשה זה הוראה לרבים. בכל מקרה בו קיים חשש ואפילו הקטן ביותר, יש להזעיק את החבלן).

הוא חשב שימצא בתיק מסמכים, שיעידו מי הבעלים של התיק. הוא נדהם לגלות כי בתיק מונחות עשרות חבילות של דולרים.

הוא הבין במבט קל בתכולת התיק, כי יש שם לפחות עשרות אלפי דולרים, אם לא מאות! אין ספק, כי המאבד יצטער צער רב על אבדתו, אם לא תחזור אליו!

הוא החליט להמתין בתחנה במשך הזמן העומד לרשותו, כדי שאם המאבד ירגיש בחסרון אבידתו, לבטח הוא יחזור במהירות לתחנה. הוא כמובן יוכל להשיב לו את האבידה לאחר קבלת סימנים מובהקים.

הזמן שעמד לרשותו חלף. לצערו הרב הבעלים לא חזר לתחנת האוטובוס לחפש את התיק. בן הישיבה נאלץ לחזור לביתו, כשבידו התיק עם אותן חבילות רבות של דולרים.

הוא סיפר לאביו את מה שאירע. לאחר מכן המשפחה כולה נרתמה: הבן עם כל שאר אחיו הכינו מודעות גדולות של

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל
אביבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
יעקב בן חביבה ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחת נעמי ע"ה
יעקב בן סלימה ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה
אברהם בן טובה ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דוד ר' יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזקה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל
חווה בת יעקב צבי ע"ה
יצחק יצחק בן רחל ז"ל
ברכה בת מרדכי ע"ה
יעקב בן נעמי ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמירם בן דבורה ז"ל
ר' שאול בן סילביה זצ"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
שלום בן אסתר ז"ל
מרים בת שרה ע"ה
אביבה לושי ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה

תנצב"ה

גליזון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

חיי שרה

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatora.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztoray.com

ארה"ב: Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2021 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמטט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת חיי שרה

- א ורחצו רגליכם – האמונה שהפרנסה איננה תוצאת ההשתדלות כלל
- ג לכל זמן – כל דבר יארע בזמנו אשר הועידו לו מן שמיא
- ד ויהיו חיי – באמונתו יחיה
- ו לפום צערא – עיקר חשיבות המצוה לפי היגיעה
- יא לשוח בשדה – לפני ה' ישפוך שיחו, כי אי אפשר בלא תפילה
- יג הגומל חסדים טובים – שבחם של צדיקים הוא במידת גמילות חסדים
- טז מה' יצא הדבר – השגחה פרטית ביותר בענייני שידוכים
- יט וירץ, ותמהר, ותרץ – לא יאחר הזיווג ולא יוקדם אפילו ברגע אחד
- כג למבעי רחמי – קירוב הזיווג ע"י התפילה

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד

shwrtz@bezeqint.net

פרשת חיי שרה

ורחצו רגליכם - האמונה שהפרנסה איננה תוצאת ההשתדלות כלל
בפרשתן (כד לב), 'ויבוא האיש הביתה וכו' ומים לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו', ואמרו חז"ל במדרש (רבה ס ח) 'יפה רחיצת עבדי אבות לפני המקום יותר מתורתן של בנים'. וצריך לבאר מה עניין יש באותה רחיצת רגליים עד שנכתב זאת בתורה הק', ולא עוד אלא שיפה היא לפני המקום ב"ה יותר מתורתן של בנים. ומבאר הרה"ק הערוגות הבושם' זי"ע כי 'רגלים' הכוונה על 'השתדלות' לפרנסה, וכדכתיב (להלן לג יד) 'לרגל המלאכה אשר לפני' והנה אף שהאדם מצווה ומחויב לעשות השתדלות*, מכל מקום מחויב הוא להאמין בתכלית האמונה שהכל משמים בא לוג, וכלל וכלל לא על ידי השתדלותו, וכמו שבריבית יש

א. מעשה היה אצל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, כאשר עלו לשאול אותו אודות ההצעה שעמדה באותם הימים על הפרק ששלטונות דייטשלאנד (גרמניה) יתנו 'פיצויים' בסכומים הגונים למוסדות התורה והיכלי הישיבות כ'כופר' על מה שעוללו ברשעותם לאחינו בני ישראל בשנות המלחמה הנוראה, ונחלקו הדעות האם ראוי לקבל מהם, ובפרט שהיה הכסף מיועד להחזקת עולם התורה ולבנינו מחדש, או שאסור לקבל מהם, ואמר ה'חזון איש', שאינו רוצה להיכנס לעצם השאלה ולפסוק הלכה בדבר, אך זאת צריכים לדעת כי בעצם ה'פרנסה', ובכלל זה גם הכסף המיועד לישיבות, הכל 'קצוב ועומד' כבר מראש השנה, אלא שמאחר שגזר הקב"ה על עסק ה'השתדלות' על כן מי שמתרפה ממלאכתו ואינו עושה מה שמוטל עליו - יש עליו תביעה מן השמים, אמנם נראה שעל 'השתדלות' כגון דא לא יהיה תביעה מן השמים מדוע לא עשו אותה, וממילא אין שום צורך לפעול בדבר, כי ממילא יגיע לידי מנהלי הישיבות מה שנקצב עבורם...

ולדין ייאמר, כי הגם שמחויב האדם לעסוק בענייני הפרנסה, ויצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב, אך מילתא דפשיטא היא שאין תביעה מן השמים לעשות השתדלות הכרוכה בעניינים הנוגעים לבין אדם לחברו וד"ל... או כשהיא על חשבון קביעת עיתים לתורה או תפילה בציבור או 'לברוח' באמצע התפילה... ואדרבה, אם כה יעשה - אזי יהיה עליו 'תביעה' מדוע עשה כן...

ב. כה היה מעשה לפני כשבוע, ביום ג' פר' וירא, וכפי ששמעתי ממרא דעובדא ה"ה האדמו"ר מראדושיץ שליט"א מייסד ועומד בראש ארגון 'מגדיל ישועות' לעזור בגוף ובנפש, ברוח ובממון לחשוכי בנים ל"ע, ורבים נושעו על ידו בס"ד, וזה עתה יצא לארה"ב לדבר על לב גבירים ונדיבים שיתרמו מהונם להוצאות הארגון, ורצה 'לעלות' לעשיר אחד אשר אינו מקבל את ה'דופקים' על הדלת אלא רק ב'הזמנה' ובתיאום מראש, ונקבע לו זמן ליום ג' אחה"צ בשעה נקובה, וסיכם עם ה'דרייווער' (נהג) שיבוא לקחת אותו בשעה 2.30 בצהריים, וביקש ממנו שידייק בזמן, כי עליו להיות אצל הגביר בשעה זו דייקא, ומוזהר הוא 'בבל תאחר'... ובפרט שזו לו הפעם הראשונה אשר עומד לפגוש את העשיר הלז, ולמעשה, הדריווער הגיע בשעה 3.30... ויחר לו מאוד על שלא עמד בדיבורו וגרם לו הפסד גדול, ואכן, כבר הכניס הגביר 'משולח' אחר במקומו.

והנה בשעה שכבר 'זכה' להתקבל לפני הגביר פגע בו ה'יושב' לפניו, ומשראהו נענה בהתרגשות ובקול גדול לפני בעל הבית, הנה זה האיש שדברתי עמך עליו ובזכותו יש לי פרי בטן, והתברר שהלה המתין שמונה שנים לישועתו ולפני כמה שנים נעזר רבות במפעלות האדמו"ר שליט"א, ועתה בישיבתו בבית הגביר סיפר לו כל אשר עבר עליו בחייו, ובזה כבר לא הוצרכו להוכיח לפני בעל הבית מה ואיך הם מפעלותיו של מגדיל ישועות, אלא מאליו התפעל עד מאד ונפתח לבבו ויחד עם זה כיסו ונתן לו סכום נכבד מאוד פי כמה וכמה ממה שחשב מעיקרא שיקבל ממנו... והוסיף העשיר לספר, שהרי דרכו שלא לקבל סתם עוברים ושבים, אלא שחשב על אותו מקבץ נדבות כי הוא האדמו"ר שקבע עמו 'פגישה'...

אתה הראת לדעת, כי לא ה'השתדלות' מביאה את הפרנסה ואת התוצאה, אדרבה, אילו היה מגיע בזמן לא היה מקבל את הסכום הנכבד, אלא הקב"ה הוא נותן לחם לכל בשר, ומסבב כל הסיבות סיבב שיאחר מלהגיע, ובינתיים יכנס אחר שיספר בשבחו שלא בפניו כדי שיגיע אליו מה שנגזר כבר מר"ה... מעתה מה לך כי תלון על ה'מפריעים' והמעכבים אותך, והרי אינם אלא מוסיפים טובה על טובתך.

ג. כבר אמר פעם 'מחותן' חשוב בגמר ה'שבע ברכות' של בנו החמשה עשר, אחר שכולם נישאו אחד אחד בעיתו ובזמנו והקימו בתים נאמנים לה' לשם ולתפארת, ויען ויאמר את כל בני העמדת תחת החופה ובכל זה לא

לרחוץ רגליו ורגלי האנשים אשר אתו, מכיוון שעסקן עתה בהשתדלות לזיווגו של יצחק, ואפשר שיבואו לחשוב שעל ידי השתדלותם נמצאה רבקה ליצחק על בן מיהרו 'לרחוץ רגליהם' שידעו היטב שלא רגליהם - ולא השתדלותם עמדו להם, כי אם הקב"ה ברוב חסדו וטובו עשה הכל, ועל 'רחיצה' זו אמרו 'פה רחיצת רגלי עבדי אבות יותר מתורתן של בנים'. ומסיים שם, וממנו נקח מוסר השכל, גם בכל דרכי העבודה, שאלמלא הקב"ה עזרו לא יכול להרים ידיו ורגליו, ולא תזוה דעתו עליו - דהכל ממנו ית"ש".

עפ"ז מפרש ה'ערוגות הבושם' את הפסוק (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו', שבא לומר שה'בטחון האמיתי' הוא שיבטח לגמרי בה', ולא יחשוב שהשתדלותו סיעה בדבר, אלא יאמין שכל פעולתו, חריצותו והשתדלותו תהוה והבל, והכל נעשה

'אבק' ריבית (ב"מ סא:), ובלשון הרע 'אבק' לשון הרע (ב"ב קסה.), כמו כן יש 'אבק' עבודה זרה, והוא ה'אבק שברגלים' - היינו בטחוננו של האדם בהשתדלותו (המכונה 'רגלים') לחשוב שעל ידי ההשתדלות באה לו ההרווחה, כשאינו מאמין שה'השתדלות' אינו אלא 'תנאי' שהתנה הקב"ה עם ברואיו, ואילו הפרנסה עצמה תבוא לאדם מידו המלאה הפתוחה והרחבה של אביו שבשמים.

בזה מבואר מדוע אמר אברהם אבינו למלאכים (יה ד) 'יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם', כי 'כסבור שהם ערביים - סוחרים, שמשתחוים לאבק שברגליהם' (רש"י), פי' שמאמינים בה' אבל חושבים הם שהשתדלותם בסחורה (רגליהם כנ"ל) היא סיעה שתבוא אליהם הפרנסה, ונכשלים ב'אבק' ע"ז, לכן שלח אותם לרחוץ עצמם מעבודה זרה זו, שמעתה יכירו וידעו כי הכל בא להם משמים ממעל. ומהאי טעמא נמי הוצרך אליעזר ל'מים

עזרני הבורא במאומה... כל צאצאי האב הדרשן נשתוממו שמא אירע לאב איזה חולי בראשו - להוציא מפיו דיבורים כגון דא... שחק האב והסביר להם וכי הקב"ה עזר לי... הרי הוא עשה את הכל... אל תאמרו ח"ו שאני עשיתי והוא סיעה ועזר לי, אלא את הכל בכל עשה הבורא בכבודו ובעצמו.

ביסוד זה ביארו שינוי הלשונות בשליחות אליעזר לחרן, שבתחילה כתיב מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר 'ה' אלוקי השמים וכו' הוא ישלח מלאכו לפניך' (כד ז), אמנם בהמשך הובא מה שסיפר אליעזר ללבן ולבתואל שאברהם אמר לו 'ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך' (שם מ), אלא שאליעזר חשש שמא לא יצליח בשליחותו, אמר לו אברהם, הסר דאגה מלבך, כי יבוא מלאך מן השמים והוא יהלך לפניך לעשות הכל, ואתה תבוא אל המוכן, כלומר לא שאתה תעשה והקב"ה יעזור לך... אלא את הכל יעשה הבורא... רק בבואו לפני לבן ובתואל שלא היו 'היימישע' (מן היראים לדבר ה'), ואינם 'מבינים' בכגון דא, להם אמר אליעזר כלומר שאתה תעשה והקב"ה יעזור...

ד. מעשה הובא בספר 'והאיש משה' (תולדות חייו של רבי משה סאלאווייטשיק זצוק"ל) שפעם אמר רבי משה 'דער אייבירשטער שפילט זיך מיט מיר אויף צאלאכעס' (הקב"ה משחק עמדי) הוא מראה לי מי בעה"ב בעולם, בתקופה שהגעתי לציריך, החלטתי שאני צריך מדיני השתדלות לעשות משהו לפרנסה, הלכתי וקניתי סחורה מסוימת, לפני שקניתי עשיתי חשבון למי יש לי סיכוי למכור אותה, וחישבתי שלאנשים אלו ואלו אין שום סיכוי שיקנו ממני בשום אפשרות בעולם, אבל ראובן שמעון ולוי הם בוודאי יקנו ממני, על סמך זה השקעתי את כספי וקניתי את הסחורה הזאת, והנה בפועל, באתי לראובן ובכלל לא רוצה להכיר אותי, לאחריו באתי לשמעון וראיתי שאי אפשר להזיז שום דבר, אף בבואי ללוי 'קראתי למאהבי המה רימוני' - אף אחד לא היה מוכן להתייחס אלי, עמדתי אין אונים - אשא עיני אל ההרים מאין יבא עזרי, זאגט מיר דער אייבירשטער, ממשיך רבי משה, נו, רואה אתה איפוא שלא אתה מנהיג את העולם, אלא מאי, אתה חייב לעשות השתדלות, וזה הרי עשית מספיק, כעת, אראה לך שאני מנהיג את העולם, אתה חשבת על א' ב' וג' שבוודאי לא יקנו ממך, הנה דופקים בדלת, ומי נכנס - אותו אחד שהיה ברור לי שאין שום סיכוי, שבכלל לא שייך לחשוב, והנה הוא נכנס וקונה את כל הסחורה - אויף צאלאכעס, הוא רוצה להראות לי שאני אכיר שאדע שארגיש מי מנהיג את העולם.

ה. ואדרבה, הבטחון בה' הוא ימשיך עליו חסד ורחמים, וכמו שכתב הטור (חו"מ סי' רמט) מדת חסידות שלא לקבל מתנה משום אדם אלא לבטוח בה' שיתן לו די מחסורו שנאמר (משלי טו כז) 'שונא מתנות יחיה'. וכתב ה'פרישה' (סק"ה) וז"ל, והא דקבע הכתוב שכר מצוה זו ב'יחיה', מפני שדעת האדם להיות להוט אחר קבלת המתנות בסברו שיחיה על ידי המתנות לנפשו ולנפש ביתו, על כן כתב שאדרבא הבוטח בה' ושונא המתנות יחיה'.

תמימים, כשם שהם תמימים כך שנותיהם תמימים. ומבאר הגה"ק המהר"י אסאד זי"ע (דברי מהרי"א בפרשתן) בהקדמת דברי רש"י 'למה נסמכה מיתת שרה אמנו למעשה העקידה' וכו', דהנה בריש פרשת ה'עקידה' כתיב (כג א) 'ויהי אחר הדברים האלה והאלוקים ניסה את אברהם', וכתב רש"י לבאר מהו 'אחר הדברים האלה', כלפי אלו 'דברים' הכתוב מדבר, ומפרש בזה"ל, יש מרבתינו אומרים (פנהדרין פט:): אחר דבריו של שטן, שהיה מקטרג ואומר, מכל סעודה שעשה אברהם לא הקריב לפניך פר אחד או איל אחד, אמר לו, כלום עשה אלא בשביל בנו, אילו הייתי אומר לו זבח אותו לפני, לא היה מעכב. ויש אומרים אחר דבריו של ישמעאל, שהיה מתפאר על יצחק שמל בן י"ג שנה ולא מיחה, אמר לו יצחק באבר אחד אתה מיראני, אילו אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני, לא הייתי מעכב.

ולבאורה קשה ביון שמסתמא השטן קיטרג מיד בשעת הסעודה למה המתין הקב"ה עד שנעשה יצחק בן ל"ז שנים ורק אז ניסה את אברהם וגו', קח נא בנך והעלהו שם לעולה, אלא מבאר המהרי"א, לפי שידע הקב"ה שמכח העקידה תמות שרה, ועדיין לא הגיע זמן מיתתה, וכדי שלא תמות במרם עת האריך והמתין עם נסיון העקידה שלושים וחמש שנה מאותו משתה ביום הגמל את יצחק. וזהו שפירש רש"י 'למה נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק' כלומר, למה המתין הקב"ה בנסיון העקידה עד זמן מיתת שרה, והרי השטן וישמעאל טענו טענתם זה מכבר, לזה אמר 'לפי שע"י הבשורה שנזרמן בנה לשחיטה מתה שרה' והיינו ששניהם תלויים זה בזה, והרי הקב"ה רוצה שיהיו 'שנותיהם

בדבר ה', וזהו 'ברוך הגבר אשר יבטח בה', ולא זו בלבד, אלא ויהיה ה' מבטחו - לאפוקי מהבוטח בה' אבל מבטחו גם בחריצות מפעלו.

לאידך, נאמר שם (פסוק ה) 'ארור הגבר אשר יבטח באדם', ואין הכוונה דווקא 'מי שבוטח ב'אדם' אחר' אלא גם בו עצמו - שבוטח בכוחו ובמעשי ידיו שהם יביאו לו את הטובה ואת הברכה, ואינו יודע שהכל מהקב"ה. וכעין מה שפירש המלבי"ם את המשך הכתוב 'ושם בשר זרועו' - שחושב בעצמו שה'בשר' והכח הטבעי שבגוף הוא גורם להניע 'זרועו', ואינו שם אל לבו שגם ה'זרוע' לא תתנענע בלתי רצונו ית', ומחמת כן אינו רואה סימן ברכה'.

ובמאמר הנורא שאמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לבאר שלא היה חפץ הקב"ה בקין, וכדכתיב (לעיל ד ה) 'ואל קין ואל מנחתו לא שעה' אלא רק בהבל, וכמו שנאמר (שם ד) 'וישע ה' אל הבל ואל מנחתו', כי קין נקרא בשם זה על שאמרה הוה 'קניתי איש את ה' (פסוק א), והרי זה מורה שהיא עשתה את קין ביחד עם הקב"ה, ואף היא שותפה בדבר, על כן לא עלתה לו ההצלחה, לעומת זאת 'הבל' עניינו על שמהבל את ענייני העולם, שהכל הבל, ובלא להתנאות, על כן בחר השי"ת בו דייקא (ח"ה עה"ת).

לכל זמן - כל דבר יארע בזמנו אשר הועידו לו מן שמיא בפרשתן (כג א), 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', ובמדרש (בר"ר נח א) הרא הוא דכתיב (תהלים לו יח) 'יודע ה' ימי

1. הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע היה יתום מילדותו, והתגדל אצל דודו, והיה הדוד מפלהו לרעה מבין בניו, אף בעת האכילה - היה נותן לבניו 'חמאה' עם הלחם, ואילו הוא קיבל רק לחם יבש, פשוט שהדבר פגע בו מאד, בפרט בהיותו יתום צעיר לימים, פעם אחת בעת ש'דודי הלך לגנו' והיה הבית ריקם מאנשיו, מצא ה'מאור עיניים' את חבית ה'חמאה' וטבל לחמו בו... בהכניסו את הלחם לפיו ראה שאין זו 'חבית חמאה' כי אם 'טיט', ומחמת זה הפסיד גם את הפת היבשה, שנפסלה מאכילת אדם. לימים סיפר זאת ה'מאור עיניים' והוסיף שמזה למד שהממהר לחטוף את שאינו שלו מפסיד גם את אשר יש לו מכבר.

כיו"ב מצינו בפרשתן שנכתב 'עפרן' חסר וא"ו, ואיתא במדרש (בר"ר נח ז) הדא דכתיב (משלי כח כב) 'נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי 'חסר' יבואנו', ובביאור הענין מתאמרא בשם הגר"א כי במעשה דאבימלך כתיב (כ טז), 'הנה נתתי לאחיק אלף כסף', ואברהם אבינו בקדושתו לא רצה ליהנות מכספו וזהו של אותו רשע, והניח את המעות לעת מצא לכשיצטרך לקנות חלקת קבר בארץ ישראל, ואם היה עפרון בולם פיו מלנקוב בסכום של 'ארבע מאות שקל כסף', היה מקבל לידו 'אלף' שקל עובר לסוחר, וזה רמזו באומרם 'עפרון חסר וא"ו', כי על ידי שדחק את השעה הפסיד וחסרו מאתו וא"ו מאות שקל כסף.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

היו 'שני חיי שרה' לא פחות ולא יותר. וכיו"ב ביארו עוד גם בלשון הפסוק 'ויהיו חיי שרה', כלומר אלו היו שנות חייה שנקצבו לה, ולא נתקצרו ימיה מחמת איזה 'מקרה', ואדרבה בבוא עתה זימן לה הבורא מעשה העקידה כדי שתמות.

ומבאן נלמד, ליכור בכל עת ובכל 'מקרה' כי הכל נעשה בדבר ה'. ונרחיק מאתנו המחשבה 'אם לא הייתי עושה כך וכך'... 'אם לא הייתי מהלך למקום פלוני' הייתי מונע מעצמי כל הצרה הזאת, אלא ידע שאדרבה מחמת שגור הבורא שצרה פלונית תבוא עליו (למבטו הנמורה) לכן עשה את מה שעשה והלך להיכן שהלך ונגרם מה שנגרם כרצון הבורא^ז.

ויהיו חיי - באמונתו יהיה

בפרשתן (כג א), 'ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים שני חיי שרה', וברש"י

תמימים' ולא יחסר מימי חייהם אפילו רגע אחד, לזה המתין שלושים וחמש שנה כדי להשלים שנותיה של שרה.

ויתבאר ביותר, כי הנה הביא רש"י (פסוק ב) מדברי חז"ל (תנחומא כג) 'נסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק, לפי שעל ידי בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט, פרחו נשמתה ממנה ומתה', ומעתה יש מקום לטעות ולחשוב שעל ידי העקידה נגרם האסון ונפטרה שרה, לזה בא ה'מדרש' להורות שחם לן מלומר כן, אלא אדרבה יודע ה' ימי תמימים - מתחילה לא נקצבו לה יותר מ'קב"ז' שנות חיים. אלא שבהניעה זמנה להשיב נשמתה ליוצרה סיבב היוצר שיארע הדבר על ידי שיוודע לה על עקידת בנה^ז.

ובזה ביאר ה'אור החיים' הק' בטעם שחזר הכתוב לומר 'שני חיי שרה', שלכאורה הוא כפל הלשון שכבר נאמר תחילה 'ויהיו חיי שרה', אלא שאף שסיבת מיתתה היה על ידי צער ו'בשורת העקידה' אך אלה

ז. כיו"ב פירשו במה שמצינו (מלכים ב' ז) בעת שצר מלך ארם על שומרון והיה רעב גדול, והתנבא אלישע 'כה אמר ה' כעת מחר סאה סולת בשקל וסאתים שעורים בשקל', ופיקפק השליש ואמר שלא יתכן כדבר הזה, ואמר לו אלישע 'הנך רואה בעיניך ומשם לא תאכל', ונתקיימו דברי אלישע, שברחו מחנה ארם והשאירו את השלל מאחוריהם, 'המלך הפקיד את השליש אשר נשען על ידו על השער וירמסוהו העם בשער וימות כאשר דבר איש האלוקים וכו' ויהי לו כן וירמסו אותו העם בשער וימות', ולכאורה קשה מדוע הוצרך הכתוב לחזור בשנית - וירמסו וכו'. אלא ביאורו, שבא הכתוב להוציא מלבנו, שלא נחשוב שהשליש מת 'בדרך העולם', אחר שעמד בשער ורמסו אותו המון העם, אלא האמת כי מיתתו היתה על חוסר אמונתו וכמו שאמר לו אלישע, אלא שסיבב הקב"ה שיהא זה בפועל על ידי שעמד בשער ונרמס, אך לא 'הדוחק והרמיסה' ממייתים אלא רק דבר ה'... ואילו לא היה נגזר עליו למות לא היה עומד שם...

ח. מעשה באברך שהוצרך לקנות בית, יגע ומצא, וקנה בית פלוני. אלא שלמחרת נתברר לו שעומד בית למכירה במקום קרוב מאד, ובמחיר נמוך בהרבה ממה שהוא שילם, האברך לא מצא את נפשו מרוב צער... ידידו פנה לרבי מרדכי שוואב זצ"ל והלה חיזקו בדברים מופלאים, ובתוך הדברים סיפר לו שפעם ישב עם הרב דסלר זצ"ל, והוא סיפר לו איזה טעות שהוא עצמו עשה בענייני שידוכים, והיה הולך ומספר את פרטי הטעות שעשה, וכשסיים דבריו אמר, אבל, גם הטעות גופא מן השמים היא, הוסיף ע"ז ר' מרדכי, הוכחה יש לי שמן השמים רצו שתעשה טעות זו ותקנה את הבית הזה ביוקר ולא את השני הזול והקרוב, וראה בעיניך, מתי נודעה לך טעותך - רק יום למחרת הקניה, מדוע לא נודע לך יום לפני כן, אלא, שמן השמים רצו שתעשה כך... (הגדש"פ הרב דסלר עמ' שמ"ט).

ט. סיפר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, בעיר 'בריסק' היה דר אברך שנתעשר ברכשו את ה'יערות' הסמוכות לעיר, והצליח מאד בכריית העצים ומכירתם, ויהי האיש הלך וגדל עד שכל היערות המקיפות את העיר בריסק היו בבעלותו. ביום מן הימים פרצה שריפה ביערות ותוך שעות ספורות נהפכו כל יערותיו למאכולת אש, האברך נשאר 'נקי מנכסיו' בעירום ובחוסר כל. כל אימת שהיה עובר ליד היערות היה נאנח באמרו, אוי, יערות יערות, כמה ממון ודמים השקעתי בכם, וכל יגיעתי אך לריק הייתה. פעם אחת שמע ה'מרא דאתרא' הגה"ק ה'בית הלוי' זי"ע היאך שהוא נאנח מרות, אמר לו הרב, דע לך, אי אתה רשאי לומר כן, אלא עליך להאמין באמונה שלימה, כי לא מחמת שהשקעת כל כך הרבה ממון ביערות נעשית יורד, אלא מאחר ונגזר עליך להיהפך ליורד על כן השקעת את ממוןך ביערות.

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

ה

'כולן שווין לטובה'. כתב החיד"א זי"ע (פני דוד, ריש פרשת) שתיבת 'ויהיו' נקראת הן במיושר הן למפרע. ולרמזו, שקיבלה את כל מאורעות חייה באהבה ובשמחה" אף כשחיה התנהלו למפרע - להיפך מרצונה" ותמיד האמינה בה' שהוא נמצא עמה בכל

עת וזמן בכל מקום ובכל אתר, והוא 'הגומל חסדים טובים לעמו ישראל', וכולן שווין לטובה בידעיתה שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ואף אם בשעת מעשה נראה הדבר כצרה ח"ו הרי לבסוף יתגלה שכולו לטובה ולברכה".

י. הנה כתב 'בעל הטורים', כי 'ויהיו' עולה בגימטריא למניין ל"ז, לרמז שעיקר שני חיי שרה היו ל"ז שנים, מיום שנולד יצחק בהיותה בת צ' ועד שמתה בת קכ"ז. מעתה יש מקום להקשות כיצד ניתן לומר על שני חיי שרה 'כולם שווין לטובה', והרי רוב שנותיה היו במכאובים ובצער. וביאר הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע, כי כולם שווין לטובה ר"ת 'שכל', והיינו שעם חכמה ובינה ניתן לחיות 'בטובה' גם בשנות הקושי... ועיקר ה'חכמה' היא להאמין שיש בורא ומנהיג לעולם וכל מעשהו באמונה...

לפני כשלושים שנה נסתלק לבית עולמו הרה"צ רבי מרדכי טווערסקי זצ"ל בנו של יבדלחט"א כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריוקא (ארה"ב) שליט"א בפתע פתאום, ותרב בבת יהודה תאניה ואניה, כשהכל מבכים על האי שופרא דבלי בארעא, חסידיא ופרישא אשר היה יכול להאיר לארץ ולדורים עליה, כעבור זמן מה נערכה שמחת נישואין בחצר הקודש, והיה אביו האדמו"ר מראחמיסטריוקא שליט"א שרוי בשמחה עצומה, וישאלוהו בניו כיצד יש בידו לשוב ולשמוח עם כל השבר הגדול, והשיב להם, וכי מה נראה לכם שאיני עשוי מבשר ודם, וכי לבי אינו שבור לרסיסים ושותת דם, אלא שהרהרתי לעצמי במעמד ה'חופה' במנהג ישראל שהחתן שובר כוס זכוכית ומיד מכריזים בקול רם 'מזל - טוב, מזל - טוב, ולכאורה מה עניין זה לזה, אלא שבאו ללמדנו כי גם אם 'נשבר כוס' עדיין צריך לקרוא בקול גדול מזל טוב ולהיות בשמחה...

יא. הגה"ח רבי אהרן יוסף לוריא זצ"ל כותב ב'מכתב' (עבודת פנים, מכתבים מג), שבשבת פרשת חיי שרה היה הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע חוזר על דברי רש"י אלו 'כולן שווין לטובה', והרעיש את העולם במאמר זה - 'ס'איז איר שטענדיג גוט געווען' (תמיד היה לה טוב על לבה).

איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (כתר שם טוב רכ), וז"ל. 'שויתי ה' לנגדי תמיד, שויתי לשון השתוות בכל דבר שיארע לו יהיה הכל שווה אצלו, בין בענין שמשבחים אותו בני אדם או מבזים אותו, וכן בכל שאר דברים וכן בכל האכילות - בין שאוכל מעדנים בין שאוכל שאר דברים, הכל שווה בעיניו... וכן בכל אשר יארע עמו יאמר הלא זה נשלח מאתו יתב"ש ואם בעיניו הגון... אבל מצד עצמו אין חלוק, וזה מדריגה גדולה מאד (עיי' 'שפת אמת' זי"ע חיי שרה תרס"א-ב, ועו"ע ויחי תרנ"א).

יב. ודע כי העמידה בנסיון בשעת הסתר וקושי מרוממת את האדם ומגדלתו ביותר, וכך ביאר אחד מצדיקי דורנו שליט"א בלשון הכתוב (כג ג) 'ויקם אברהם מעל פני מתו', שהוא על דרך שהביא רש"י מה שפירשו חז"ל (בר"י נח ח) את האמור להלן (פסוק יז) 'ויקם שדה עפרון - תקומה היתה לו שיצא מיד הדיוט ליד מלך', וכך גם כן ייאמר לגבי ויקם אברהם - תקומה היתה לו, שמיתת שרה הביאה אותו לידי תקומה והתרוממות, על ידי שידע שאין זה אלא לנסותו ולגדלו, ואף אם נראה כרעה אך אין זה אלא לטובה.

יג. הנה דרשו חז"ל (ב"ב טז:) 'רשב"י אומר, אבן טובה הייתה תלויה בצווארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העולם תלאה הקב"ה בגלגל חמה'. ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה ד"ה ויגוע) שהנה ידוע (זוה"ק תרוע מז:) שאי אפשר להכיר במעלת ה'אורה' רק ע"י החושך שקדם לו. ובזה מבאר את דברי איוב (איוב ב י) 'גם את הטוב נקבל מאת האלוקים ואת הרע לא נקבל', ולכאורה תיבת 'גם' מיותרת, שלא היה לו לשאול האם את הטוב נקבל ולא את הרע, ותו לא. אלא, כי איוב טען איך נקבל את הטובה בשלימות אם את הרע לא נקבל, כי רק אם נקבל מתחילה את הרע או אז גם את הטוב נקבל בשלימות. והנה אברהם אבינו היה מתחילה עני וגם חולה ונתנסה בעשרה נסיונות קשים ומרים, ואח"כ בירכו ה' בכל, בעושר וכל טוב. וכשה'חולה' או ה'עני' ראה אותו היה מתמלא לבו תקווה טובה באמונה בה' שאם גם הוא ילך בדרך טובים כאברהם ירפאהו ה' ויעשרהו, וזהו 'אבן טובה' שהייתה תלויה בצווארו, שעל ידי אמונתם ותקוותם בה' היו נושעים, ודבר זה גורם להן לשמוח כבר בעת החושך. ומשמת אברהם אבינו לא היה אדם כמוהו בעולם שבני אדם יתנחמו על ידו, לכן תלה הקב"ה ענין זה בגלגל חמה, היינו שיתבוננו באי עולם בגלגל חמה ובהילוכה

יתירה יתר ממה שנקצב עליו, וממילא, כל ימיו מלאים חיות ושמחה^{טו}, מרגוע ושלווה, לבו טוב עליו^{טז}, ואינו בהול וטרוד בכל עסקי ה'השתדלות'. כלל הדברים כמו שאמר הרה"ק ה'בית אברהם' ז"ע (בפרשתו בדיבור השני) ויהיו חיי שרה - 'איש חי נקרא שאינו דואג כלל והוא שמח בכל המצבים'. ועל כגון דא נאמר 'ובחרת בחיים'...

לפום צערא - עיקר חשיבות המצוה לפי היגיעה

בפרשתן (כד פז-זי), 'ותמלא כדה ותעל, וירץ העבד לקראתה', ופירש רש"י, ומקורו מדברי חז"ל

(בר"ר ס ה), 'לפי שראה שעלו המים לקראתה', וכתב ע"ז הרמב"ן, וז"ל, נראה שדקדקו כן מלשון ותמלא כדה ותעל, שלא אמר 'ותשאב' ותמלא, ונעשה לה נס בפעם הראשונה כי אחרי כן כתוב (פסוק כ) 'ותשאב', עכ"ל. וכלומר, שלאחר שביקש ממנה אליעזר הגמאיני נא מעט מים והשקתה אותו, אמרה רבקה גם לגמליך אשאב, ותרץ אל הבאר לשאוב מים, ואז לא עלו המים לקראתה אלא 'ותשאב לכל גמליו', שהוצרכה לשאוב מים בעצמה. והקשה הרה"ק ה'קדושת לוי' (ד"ה וירץ) מדוע באמת לא נעשה נס לאותה צדקת שלא

וללמד בא, כי אי אפשר 'לחיות' ולעבור את העולם הזה בלא שיחזיק בעמוד האמונה, וכלשון הכתוב (חבקוק ב ד) 'וצדיק באמונתו יחיה', כי האיש אשר לא זכה ח"ו לאור האמונה הרי כל ימיו ושנות חייו מלאים צער ומכאובים, ותמיד יזעף לבו על כל הקורות עמו, הן הבאים עליו מן שמיא והן הנעשים לו על ידי בני אדם, ובכל עת 'יאכל' את ליבו כי נדמה לו ש'חבל' שעשה כך או כך^י, והוא גרם לעצמו הפסד בגוף ממון ובנפש על ידי ש'טעה', ואילו היה נוהג אחרת אזי לא היה בא כל אותו מאורע על ידו (ובודאי שכל זה הוא רק בדמיונו ואינו כפי האמת). גם כל ימיו מלאים בדאגה 'מה נאכל', והוא משוקע ראשו ורובו ברדיפה יתירה אחר הממון והשתדלות מבוהלת בשאר ענייני העולם וצרכי הגוף.

אכן אשרי אדם עזו לו בך, המכיר ויודע כי אבינו שבשמים הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, הוא הזן ומפרנס לכל, ואין כח לשום נברא ונוצר בעולם להזיקו ולהפסידו אם לא נגזר בן מלעילא, ואף הוא עצמו אינו יכול להזיק לעצמו או להרוויח אפילו פרוטה

שרק מתוך חשכת לילה ניכר טובתה של אור החמה, וממנה ילמד העני והחולה, ויתנחם בעת הרעה כי גלגל החוזר בעולם, ועוד יבוא העת ויגיעו ימי האור ויוכפל טובתם עליו ע"י ימי החושך שעברו עליו.

יד. הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע (הובא באמרי פנחס ח"א שער אמת ואמונה אות מב) היה אומר על מאמרם ז"ל (עי' נדרים ט:): 'רשעים מלאים חרטות', ולכאורה צריך ביאור דאם הם מלאים בחרטה על מעשיהם הרעים הרי כבר אינם 'רשעים', אלא בעלי תשובה. וביאר שהכוונה היא שכשיארע לאיש איזה הפסד - הצדיק מאמין כי מה שעלה בידו אינו אלא מן השמים... אבל ה'רשעים' מלאים חרטות, ותמיד יאמר אוי לי שעשיתי כך וכך שמזה נסתבב לי ההפסד... וכמו שפירשו בדרך צחות בלשון שאנו אומרים בזמירות לליל שב"ק (מה ידירות) 'מחבלי משיח יוצלו לרווחה, פדותנו תצמיח ונס יגון אנחה', כי 'חבלי משיח' רומז לכל אותם 'חבלים' שרגילים הבריות לאומרים, 'חבל' שעשיתי כך וכך, 'חבל' שלא עשיתי, 'חבל' שאמרתי ו'חבל' שהלכתי וכהנה וכהנה כיו"ב, שכל אותם 'חבלים' הם מחבלי משיח ומטשטוש האמונה, אך אם יזריח בקרבו אור האמונה יינצל מהם לרווחה, ונס יגון ואנחה, כי תמיד יהא שרוי בשמחה. טו. וכמו שכתב הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר ז"ע (חשבה לטובה) על האמור בפרשתן (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', וז"ל, מהיכן בא שמחה לאדם, 'מבוא באר לחי' שכאשר מיושב בדעתו, שהקב"ה משגיח עליו בכל רגע הגם שיושב בארץ הנגב ואין לו כלום, עם כל זה הקב"ה משגיח עליו תמיד לטובה, מזה בא שמחה. עכ"ל.

ואילו ב'דגל מחנה אפרים' ביאר כי 'יצחק' רומז ל'יראת שמים', שהרי יצחק הוא מידת היראה והגבורה, ובא הכתוב לומר כיצד זוכים ל'יראת שמים' בחי' יצחק - על ידי שמשריש בדעתו כי מלך חי וקיים עומד עליו ורואה במעשיו. טז. מסופר על אחד מחסידי חב"ד, עובד ה' מופלא, אשר 'נתגלגל' אחר המלחמה מגולת שנחאי למאנטריאל שבקנדה, והיה מאריך בכל יום בעבודת התפילה, פעם אחת נכנס מאן דהו לבית המדרש ושמע אותו כשהוא מאריך ב'מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור', והוא חוזר ושונה ומשלש פסוק זה לאין מספר, אמר לו הלה, מה לך כי 'נתקעת' כאן... מדוע לא תזיז עצמך ותמשיך בתפילה... נענה אותו חסיד ואמר ס'איז זייער גוט דא - טוב ונעים לי כאן עד מאד, מדוע אלך ואמשיך להלאה... ואכן מה טוב ומה נעים כ'שאוחרים' במלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור...

מדינות'. וכבר האריכו המפרשים מה ראה רבי עקיבא לעוררם ולהעירם מתרדמתם במאמר זה ולא בשאר דברי אגדה וכיו"ב. עוד תמה הרה"ק ה'שפע חיים' ז"ע (ס"ג תשל"א) שנראה מדברי המדרש, שאסתר זכתה למלוך על קב"ז מדינות בזכות שרה, ותמוה מאוד וכי מה 'גדולה' ושכר הוא לאותה צדקת כאסתר להיות עם אותו ערל רשע באחשוורוש, ובוודאי היה נוח לה ליפול לכבשן האש מלחיות עם נכרי, ואפילו בלא צער נורא זה, מהו הטובה לאסתר להיות מלכה על קב"ז מדינות של עובדי כוכבים.

ומבאר, כי בחיי האדם ישנם תקופות ועיתים שונים שמתגברים בהם מניעות וטרדות המעכבות אותו מלעבוד את השי"ת יי, ועיקר העבודה היא להתגבר

תצטרך להתאמץ ולטרוח בשאיבת המים, כמו שהיה בפעם הראשונה. וביאר, כי בתחילה, קודם שביקש ממנה אליעזר שתשקה אותו אזי היה בדעתה לשאוב לצורך עצמה, ולא לשם מצוה (שעדיין לא ביקש הימנה), ומשום כך נעשה לה נס שעלו המים שלא תצטרך לשאוב, אמנם לאחר מכן חזרה אל הבאר לגמול חסד עם הגמלים, על כן לא עלו המים לקראתה, כי אדרבה המצוה חשובה יותר כשנעשית מתוך טרחה ויגיעה".

והנה, ידועים דברי המדרש בריש פרשתן (בר"ר נח ג) 'רבי עקיבא היה יושב ודורש והציבור מתנמנם, ביקש לעוררן. אמר מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, אלא תבוא אסתר שהיתה בת בתה של שרה שחיייתה קב"ז שנה ותמלוך על קב"ז

יז. הנה מרבים אנו לבקש ב'סליחות' מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו, וצ"ב, כי לא ידענו איזו תפילה ובקשה ביקש אברהם אבינו בהר המוריה (ועי' בדברי הר"ן תענית ו. מדה"ר ד"ה ויש שמתמיהין), וביאר הגה"צ רבי יצחק טוביה וייס שליט"א גאב"ד ירושלים ת"ו (בספרו שערי טוביה) על פי מה שתרגם ב'תרגום יונתן' מה שנאמר לאחר העקידה (לעיל כב יד) 'ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה', - שאברהם התפלל שם, וביקש רחמים מלפני ה', שכאשר יהיו זרעו של יצחק נכנסים לשעת הדחק יזכור להם הקב"ה זכות העקידה, ויענם ויפדה אותם. ואכן, על תפילה זו אנו אומרים 'מי שענה לאברהם אבינו' כי תפילתו נתקבה, שהקב"ה יזכור לדורות עולם בכל צרה שלא תבוא את זכות העקידה להושיע אותם מכל צרה ועקתא.

ומעומק הדברים נלמד יסוד גדול ונאמן, שכאשר יהודי 'עוקד את עצמו' ומתגבר על הקשיים שמערים בפניו יצרו הרע - אזי כביכול 'מפקיד' הוא אותו זכות אצל הקב"ה, והיא תהיה לו ל'משמרת' לעמוד לו בעת צרתו, כאשר יצטרך ל'זכות', וחלילה מלומר או לחשוב שאותה מסירות נפש והקרבה אינה נושאת פירות, שהרי לא נושע מיד... אלא 'מופקדת' היא אצל הרבש"ע והוא נאמן לשלם שכר טוב ליראיו, אלא ש'שומר' הוא את הזכות לשעת הצורך... וכדברים האלו מצינו עוד, שהנה אמרו המלאכים לאברהם 'שוב אשוב אליך כעת חיה והנה בן לשרה אשתך' (לעיל יח י), והקשה ב'ספר הפרדס' לרש"י (עמ' צג) שהרי לא מצינו שחזר אליו המלאך, והיכן נתקיימו דבריו, ומבאר, כי הכוונה באומרו 'כעת חיה' לזמן בו יצטרך יצחק ל'חיות' מחודשת - בשעת העקידה, שאז ישוב המלאך להצילו. ואכן, כתיב (כב יא-יב) 'ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים ויאמר אברהם אברהם ויאמר הנני, ויאמר אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה', והיה זה אותו מלאך שאמר שוב אשוב אליך... והרי שאותה זכות של אברהם שמסר נפשו על הכנסת אורחים דייקא כשהיה חלוש וביום השלישי למילתו וכחום היום היא שעמדה לו לאחר זמן להציל את יצחק בנו.

וכה היה מעשה שבא לידי גמר לפני כשבוע בערב שבת, אברך יקר שהמתין כמה וכמה שנים לזכות לברכת ה' בזרע של קיימא, ביום תענית אסתר תשפ"א הלך לשפוך שיח בציון ה'חזון איש' זי"ע, שם ראה את אחד מצדיקי הדור שליט"א וניגש לקבל ברכתו, אמר לו הצדיק שיקבל על עצמו א. לגמור הוא ובני ביתו את ספר התהלים לביל פורים. ב. שיקבלו על עצמם להוסיף מעתה בכל ערב שבת 'תוספת שבת' חמש דקות קודם זמן הדלקת הנרות, וסיפר האברך כי אמירת כל התהלים עלתה לו בנקל... לעומת זאת הקבלה על תוספת שבת היתה כרוכה אצלם בקשיים מרובים, כי הוא נוהג לשמור את זמני היום על פי זמן רבינו תם וכמנהג קהילתו, ואף את תפילת המנחה של ער"ש הם מתפללים לפי זמן זה, ונמצא שאותה 'תוספת' היא כשעה קודם זמן מנחה, מכל מקום לא חזר בו ממוצא שפתיו, ובכל ערב שבת התאזרו בעוז ותעצומות וקבלו את השבת בזמן המוקדם, וראה זה פלא, בעש"ק פר' וירא, חמש דקות קודם זמן הדלקת הנרות, נולד לו בנו בכורו במזל טוב, והראו מן השמים בחוש כיצד נולד הילד בדיוק בהגיע הרגע של קיום הקבלה הטובה...

על אותם נסיונות ומניעות ולעבוד תמיד את השי"ת^ט. ולואת כיוונו חז"ל באמרם על שרה אמנו 'כולן שווין לטובה', ר"ל שבכל שנות חייה התייגעה תמיד לעשות רצונו ית'. ומעתה יש לבאר שכאשר ראה רבי עקיבא את התלמידים מתנמנמים רצה לעוררם להתגבר על ה'עייפות' והקושי, על כן אמר להם מה ראתה אסתר שתמלוך על שבע ועשרים ומאה מדינה, והיתה כוונתו להקשות כנ"ל, מפני מה הביא הקב"ה צרה כזאת על אסתר למלוך על עובדי ע"ז לצידו של אחשוורוש הרשע, ומדוע הכניס אותה לבית טמא ושפל כארמון המלוכה ולהביאה לידי נסיונות נוראיים כאלו. אלא 'תבוא אסתר

שהיתה בת בתה של שרה שחייתה קב"ז שנה' - ולא העדיפה את השנים בהם היו חייה על מי מנוחות על שנות הקושי והמניעות, אלא כולם היו שווים בעיניה לטובה, כי עיקר העבודה והחשיבות הוא להתגבר על הנסיונות, ובכח זה תבוא גם אסתר בת בתה ותמלוך על קב"ז מדינות, שממנה למדה שעיקר הנחת רוח לפני המקום ב"ה הוא כשעומדת בצדקתה בבית אחשוורוש, ולא רק כשהיא בבית מרדכי היהודי. וזוה 'עורר' את הציבור להתאמץ בתורה ובעבודה דייקא בזמן שהיצר מכביד ומקשה על העבודה^ז, ובכל פניה שאתה פונה אינך רואה אלא מניעות ונסיונות, כי זהו

ואכן זה חפצו ורצונו של המקום ב"ה - דייקא את הדבר הקשה לאדם, ויודע כל אחד בעצמו מה הם הדברים הקשים עבורו, ואם אותם יקריב ויעלה לריח ניחוח לפני השי"ת יזכה אף הוא להיפקד בדבר ישועה ורחמים באותם הדברים שהוא זקוק להם...

יח. שמעתי מאחד מחשובי הרבנים בעי"ת מאנסי יצ"ו, כי בבחרותו גלה למקום תורה ללמוד בישיבה נודעת, ולא הצליח להתחבר ולהשתלב בתוך אווירת הישיבה מאחר שהיו בה בחורים הרבה, וחלקם היו מבוגרים ממנו, ומה גם שאורחות חייו לא התאימו כ"כ ל'הלוך ילך' שם, מכיוו שכך שפך את לבו בפני אביו על כל הקושי שהוא עובר ואינו מצליח לעמוד בהם כ"כ, יעץ לו אביו שיסע אל הרה"ק רבי יענק'לה מפשעווארסק זי"ע ויבקש עצתו וברכתו, ואכן נסע לשבות בצילו של הרה"ק באנטווערפן, במוצ"ש נכנס אל הרבי ו'קוויטל' בידו, ובסופו כתב שמבקש ברכה שיזכה ללמוד בלי שום מניעות, קרא הרה"ק את הקוויטעל, ונענה לו, בלי שום מניעות... בלי שום מניעות... (בתמיהה), הנה הספסל והשולחן ניצבים כאן בלא שום מניעות, אך אינם אלא ספסל ושולחן, משא"כ לאדם 'בר דעת' ישנם מניעות וזו עבודתו להתגבר עליהם, והוסיף לומר לו, הנה כתיב (במדבר טו לט) 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם', ולא נאמר 'אם אתם זונים' (בלשון ספק) אלא 'אשר אתם' (שמשמעותו הוא לשון ודאי), כי אכן כך יצר הבורא ית"ש את האדם - 'אשר אתם זונים אחריהם', אלא שתפקידו ועבודתו היא 'ולא תתורו'... וסיים שאינו יכול לברכו שלא יהיה לו מניעות, אלא זאת יברכו שיהיו לו תשעים ושמונה חלקים (98%) של הצלחה, ושני חלקים (2%) של מניעות...

פשיטא שעלינו להתפלל שנזכה לעבוד את הבורא ית"ש מתוך מנוחת הדעת בלא שום מניעות ומפריעים שונים, וכל ה'מניעות' יתהפכו ל'נעימות'... אלא עלינו לזכור ב'שעת הנסיון' ובעת שמזדמנים טירדות שונות, כי דייקא על ידם ניתן לעלות ולהתעלות, ועד כמה חביב לפני המקום ב"ה כאשר אחד מתאמץ לעשות רצונו בלבב שלם למרות כל העיכובים והמניעות מצד הטבע ומצד התגברות היצר, ועל גודל השכר הצפון לעושי רצונו מתוך התגברות על טבעם. יט. כתיב בריש פר' וירא (יח א) 'והוא יושב פתח האהל כחום היום', וידוע מה שפירשו חז"ל שהיה זה ביום השלישי למילתו, והוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים, על כן ישב אברהם בפתח האהל לראות אם יש עוברים ושבים. והקשו המפרשים מדוע נאמר כחום היום ולא כחום השמש, וביאר הרה"ק מסקולען זי"ע, כי השטן בא אל אברהם אבינו בטענה, שהן אמת שמופלג הוא ביותר במצוות אורחים, אך 'היום' הוא חלוש ביותר ומותר לו לקחת 'חופש' ליום אחד בלבד... ולא יארע מאומה אם יעמיד 'מודעה' גדולה ש'האהל' סגור היום עקב מחלה... השיב לו אברהם אבינו, אכן יש טעם בדבריך, אך כחום היום - דער טאג ברענט, כלומר היום 'בוער' ומבקש תפקידו, וכל יום יש לו תפקיד ותיקון לעצמו, ומה שלא אעשה היום לא אוכל להשלימו לעולם...

וכך פירשו צדיקים כמה שנאמר בפרשתן (כד א) 'ואברהם זקן בא בימים' - שאברהם אבינו ניצל כל רגע ורגע משנות חייו, והולך בא כשימיו עימו, ששום יום לא הלך לאיבוד (וע' בזוה"ק ח"א קכט.), אולם יום שהלך לריק ולבטלה אינו נחשב כיום כלל, אלא הרי הוא 'גיטארבנע טאג' - יום מת בלא תועלת כלל.

כ. הנה מצינו ד' פעמים 'במסורה' תיבת 'הלוך' בחומש בראשית, א. 'וישובו המים מעל הארץ הלוך ושוב' (ח ג). ב. 'והמים היו הלוך וחסור' (שם ה). ג. 'ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה' (יב ט). ד. (לגבי יצחק) 'ויגדל האיש וילך הלוך

הנחת רוח הגדול ביותר לפני השי"ת, כאשר האדם ובהאי עניינא^{כא}, הרה"ק ה'ערוגת הבושם' זי"ע מבאר מתגבר על כל הקשיים ו'עומד בכולם'.
מה שאמר אברהם אבינו לאליעזר עבדו (כד ג)

וגדל', וביארו בדרך צחות, כי אם הולך לו בנקל ובלא קושי ובבחי' 'הלוך ונסוע' – הרי אין לזה קיום כ"כ אלא הוא 'הלוך וחסר'... אכן אם צריך להתייגע הרבה כנגד יצרו, ואף אם ניצחו פעם אחת חוזר היצר ומתגבר ושוב צריך לעמוד בקשרי המלחמה ובבחי' 'הלוך ושוב', ידע כי עבודה קשה זו חביבה היא ביותר לפני השי"ת ומזה דייקא הנו 'הולך וגדל'...

כא. חיזוק עצום מצינו בדברי 'בעלי התוספות' עה"ת בפרשתן, שהנה נאמר בריש הפרשה 'ויהיו חיי שרה' ופירש"י כולן שוין לטובה. וקשה, דגבי ישמעאל נמי כתיב (כה יז) 'ואלה שני חיי ישמעאל', ושם אי אפשר לדרוש 'כולן שווין לטובה', ותירצו 'בעלי התוספות' ז"ל. איכא למימר שעשה תשובה [כדפירש"י (פסוק ט) על הפסוק 'ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו' – 'מכאן שעשה ישמעאל תשובה, והולך את יצחק לפניו'], וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, וכל השנים שהיו קודם לכן – כל הרע שעשה לא נחשב לכלום, והיה כמי שעשה תשובה כל ימיו. וכלומר, שאכן גם אצל ישמעאל ניתן לומר על שנות חייו 'כולם שווים לטובה', ואף שהרבה לחטוא ולהרשיע כיון שבסוף חייו עשה תשובה...

נוהג היה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע לברך את ברכת 'שהחיינו' בליל ב' דר"ה בעת ה'קידוש' כשהוא מכוון על ה'רימון' (ולא אכל רימון בלילה הראשון), בשנה אחת בטרם ערך את שוה"ט בליל ב' דראש השנה (בביהמ"ד שבשכונת מאה שערים בעיה"ק ירושלים) הודיעה בתו הרבנית קאפ ע"ה שמצאו שה'רימון' שהכינו עבור ברכת שהחיינו 'מלא תולעים כרימון'... ואינו ראוי לאכילה, ואין 'פרי חדש' ל'שהחיינו', נענה הרה"ק הרמ"מ בפשטות, ואמר, מה ה'בהלה', אעשה תשובה ואהיה כקטן שנולד, וכבר יהא ניתן לברך שהחיינו על הולדת הבן...

אגב אורחא, ביאורים הרבה נאמרו על ההבדל בין ישמעאל בנו של אברהם אבינו לעשו בנו של יצחק אבינו, מדוע זה עשה תשובה וזה לא, ושמעתי מחכם אחד מאמר נורא, שמכאן נלמד על גודל כח התפילה של 'אבות על בנים', שעל כן ישמעאל עשה תשובה, שהרי אברהם אביו התפלל עליו לפני הקב"ה 'לו ישמעאל יחיה לפניך' (לעיל יז יח) ופירשו חז"ל 'ביראתך' (כמובא ברש"י), אבל יצחק אבינו שאהב את בנו עשו 'כי ציד בפיו' – היאך מעשרין את המלח'... ולא ידע שעשו רשע הוא לא התפלל עליו, לכן לא שב הבן הסורר בתשובה. ואף שבוודאי אין לנו כל השגה לא באברהם אבינו ולא ביצחק בנו, מ"מ לענייננו נלמד עד היכן מגיע כח התפילה להצלחת הבנים, ושלעולם לא יתיימש מלדפוק על שערי רחמים, ואף אם הבן נוהג ח"ו כישמעאל יועילו התפילות להטות לבבו לטובה אף אחרי שנים רבות...

אמנם אין די בתפילות, אלא על ההורים והמחנכים מוטל להשקיע הרבה בחינוך ילדים הרכים למען ישמרו את דרך ה' ולא יסורו ממנה כל ימי חייהם, והנה, ידוע שהיושב באור אינו בידו לראות כהוגן את הנעשה בחוץ, וכגון הנוהג ברכב, שעליו להחשיך את האור הקבוע בתוך הרכב כדי שיוכל לראות את הנעשה בכביש, אבל אם ידליק את האורות הפנימיים לא יראה מבחוץ לרכב, על דרך זה ייאמר לדידן, בדור מלא נסיונות קשים ומרים כאלו, והחושך יכסה ארץ, ורוחות סערה מאיימים לפרוץ חומות הבית היהודי, שאין עצה ואין תבונה אלא להדליק את האור בתוך הבית, להאיר לילדים אור תורה ומצוות, ושוב לא יראו את 'העולם' בחוץ... אבל בבית חשוך וקודר, בלי 'חמימות' ומבלי הרגשת ערבות ונעימות ומתיקות עבודת ה', אזי הסכנה מרובה שיראו את ה'רחוב' וימשכו אחריו...

ובזה יומתק לנו מאמר חז"ל (בר"ר ס טז) שאצל האמהות הקדושות, שרה ורבקה ע"ה, היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת, ולכאורה מה העניין בנס זה ולא יזה צורך שידד הקב"ה מערכות הטבע והפליא לעשות שידלק הנר כל השבוע, אלא שבא ללמדנו ארחות הבית היהודי שיהיה 'נר דולק מערב שבת לערב שבת', שיהיה אור וחמימות באופן קבוע, ואוויר 'השבת' – מנוחה ושמחה יהא אור ליהודים תמיד... שירגישו ששבת היא 'מעין עולם הזה' ולא רק 'מעין עולם הבא', וכל כיוצ"ב בשאר המצוות...

עוד רגע אדבר, במאמר יקר ששמעתי לפרש בדרך הרמז במה שאמרו חז"ל (סוכה מה.) בעניין סדר קיום מצוות הנחת ערבה על גבי המזבח בשבת שבחג הסוכות, שהיו מלקטים את הערבות בערב שבת ומניחים אותם בגיגיות (קערות) של זהב מלאות במים כדי שלא יכמושו, ובשבת היו זוקפים אותם בציד המזבח, ולכאורה יש להקשות מפני מה היו צריכים להניח את הערבות בגיגיות של זהב דייקא ולא בכלים פשוטים, שהרי אין זה 'עבודה' אלא רק

רק בזה האופן, רק שיהיה באמונה. וזהו אומרו 'עיני בנאמני ארץ, כי הבורא אהב את אלו שנאמנותם תמה כמו הארץ, ונכנעים לעשות רצון קונם וחפץ צורם באותו אופן שיועד להם הן בבחינת 'שמים' הן בבחינת 'ארץ'.

על פי זה יבואר כמין חומר, שבאותה שעה ששלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לחפש זיווג עבור יצחק בנו אמר לו אליעזר 'אלי לא תלך' (כד לש), ודרשו חז"ל (בר"ר נ"ט) ממה שנאמר 'אלי' חסר שהיתה כוונתו ש'אלי תבוא', בת היתה לו לאליעזר ורצה שתנשא ליצחק אמר לו אברהם - בני ברוך ואתה ארוה, ואין ארוה מדבק בברוך, ובכל זאת נשאר אליעזר בנאמנותו בשלימות הגמור כעד השתא ולא נתמעטה נאמנותו אפילו בכהוא זה, על הנהגה כזאת אמר לו אברהם 'ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ, שזכות להבין שהעובדים את ה' במדרריגות הפשוטות 'אלוקי הארץ' בחינת 'ארוה' חשובים ממש במדרריגת 'אלוקי השמים' בבחינת 'ברוך'²², וזאת למדת מ'הארץ' שרצתה לעשות רצון קונה אף שיועד לה להיות 'ארץ' מדרריגה

'ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ, כשהוא מקדים לפרש את הפסוק (תהלים קא ו) 'עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי', מדוע אמר 'נאמני ארץ' ולא 'נאמני רוח', דהנה איתא (ר"ה י"א) אמר ריב"ל 'כל מעשי בראשית בקומתן נבראו בדעתן נבראו בצביונם נבראו, ופירש"י בדעתן - שהשי"ת שאל כל אחד ואחד מהנבראים האם רצונו להיבראות כך וכולם ענו ואמרו הן. ואף כששאל את ה'ארץ' האם רצונה להיבראות כ'ארץ' לא התנגדה לאמר - רבוננו של עולם, מדוע השמים ושמי השמים וכל צבאם קרובים ליוצרים ובוראים, ואילו אני אהיה בריאה גשמית עשויה מחומר גם ועב, אלא אמרה אם כך הוא רצון הבורא אעשה זאת בלב ונפש חפיצה. ונרמז ב'קריאת שמה' ארץ, כי 'רצתה לעשות רצון קונה' (בר"ר ה' ז), וממשיך בלשון קדשו, וזוה נקח מוסר שאל יתרעם האדם לאמר מפני מה נשתנית שאי אפשר לי להיות מיושבי ביהמ"ד ולעבוד את השי"ת באופן זה, או שלא ניתן לי שבל חרף ומחודה, ואילמלי נבראתי כן הייתי עובד את השי"ת, כיון דהבורא כל עולמים יתב"ש צפה והביט שראוי לבראו בתכונה וטבע זה, אם כן וודאי יגיע לשלימותו

שמירה על הערבות שלא יתייבשו, ואין שום משמעות ונפקא מינה באיזה מין כלי יהיו מונחים, אלא רמז יש כאן, שאם יש לך 'ערבות' - מי שאין בו לא טעם ולא ריח ור"ל אל תתיימש ממנו, אלא תשקיע בו 'זהב' ותרומם אותו, וסופו שיצמח ויפרח עד שיהא ראוי לפאר ביופיו את המזבח... וכהאי גוונא יאמר גם לענין 'חינוך עצמו', שאף אם נדמה בעיני עצמו ל'ערבה', או שיש בו חלקים ותכונות נפש שדומים לערבה, שלא יפול ברוחו ולא יתיאש, אלא אם 'ישקיע' יראה פרי בעמלו...

כב. מעשה בבאס דריווער (נהג אוטובוס), שעל פי הוראת בעליו עליו לעשות את דרכו בכל יום מהעיר בני ברק עד המושב תפרח בדרומה של ארץ ישראל, בכל יום בחזרתו לבני ברק עליו לתת לבעליו את צרור הכסף שאסף מנוסעיו המועטים, פעם אחת ראה זה האיש שרעהו הנושא בתפקידו להסיע את הנוסעים מבני ברק לעבר ירושלים עיה"ק מעלה בכל יום לבעליו סכום רב של מעות - כיוון שבדרך זו רבים הנוסעים, והחל מקנא בו עד שקם זה הראשון ועשה 'למעשה', ויהי ממחרת, עשה את דרכו לעבר העיר ירושלים כשנוסעים רבים מצטרפים אליו - במקום נסיעתו הקבועה מבני ברק לתפרח, לעת ערב כשחזר לביתו הלך אל בעליו ונתן בידיו סכום גדול מאד, תמה בעל הבית ואמר לו, וכי נערכה היום בתפרח 'שמחת נישואין' של אחד האדמורי"ם או של אחד מ'ראשי הישיבה', כיצד נתרבו היום נוסעך, ענה הנהג ואמר, מאחר שרצוני היה לרצותך על כן 'יגעת' ומצאתי עצות בנפשי, אסע אף אני לירושלים וכך אמלא אוצרותיך בממון רב, קצף עליו בעליו ואמר לו, מדוע אינך מבין שיש לנו מספיק 'עובדים' העושים את דרכם לעבר ירושלים, ואם היה נצרך עוד 'עגלה' לירושלים כבר הייתי שולחו, אלא שבכדי שנצליח בעבודתנו - לשרת את כל הציבור, חייבים להעמיד אוטובוס גם ל'אנשי תפרח' שגם בידם תהיה האפשרות להגיע לביתם, וזה התפקיד אשר ניתן לך, ומה לך כי עשית דרך אחרת אשר לא נתבקשת בה כלל. לאותו שוטה נדמים בני אדם החושבים שהשי"ת חפץ בכמות מעשים ואינו מבין שאין הבורא ית' דורש ממנו שיעבדהו אלא לפי השליחות אשר נועדה לו, ואין לו כל תועלת במדרגות שאינם לפי תפקידו ויעודו בזה העולם.

המתיק והמשילו בספר 'מכתב מאלהיו', למלך שהיו לו עבדים ומשרתים רבים, ואחד מתפקידיהם הוא לשבח ולפאר את המלך, השכם בבוקר הופיע המשרת הראשון ופיו מלא תהילה במעלת המלך כי רב חסד הוא וכל היום

צריכין לחסד, אפילו אברהם שהחסד מתגלגל בעולם בשבילו נצרך לחסד, שנאמר ועשה חסד עם אדוני אברהם. ולכאורה צריך ביאור היאך יאמר בן עבד נאמן על רבו - אליעזר על אברהם, וכי הוא לא סבר שרבו כדאי בדיו, ומדוע ביקש ועשה חסד... ומבאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שפתי צדיק ואתחנן ז) כי אברהם אבינו ע"ה היה 'רבי טוב', והכנים היטב בלב תלמידיו שאין לאדם בלום אצל בוראו יתב"ש רק ב'חסד'י, עכ"ל¹. ור"ל, שאי אפשר להשיג מאומה מבלי תפילה².

נמוכה ביותר, וזה נמי מה שנאמר (שם מב) 'ואבוא היום אל העין, וברש"י 'מכאן שקפצה לו הארץ', שבאה לקראתו בחינת 'הארץ' שלא רצתה כי אם לעשות רצון קונה³.

לשוח בשדה - לפני ה' ישפוך שיחו, כי אי אפשר בלא תפילה בפרשתן (כד יב), ויאמר ה' אלוקי אדוני אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם. ובמדרש (בר"ר ס ב) 'רבי חגי בשם ר' יצחק אמר, הכל

חונן ועוזר לתושבי המדינה, אחריו נכנס המשרת השני ומשבח את המלך כי רב חסד הוא וכו'... אף העבד השלישי חוזר ואומר מה שאמרו קודמיו, וכן הרביעי והחמישי... ברי לכל בר דעת שאין כאן לא 'שבח' ולא תהילה, ואין שום טעם ותענוג בכבוד מטופש זה, ורק אם כל אחד ישבח את המלך בתכונה ובמעלה אחרת, זה יעיד על חכמתו ואילו השני יספר בגבורתו וכיו"ב, אז יתענג המלך ויתרומם כבודו. על דרך זה ברא הקב"ה את עולמו, כשכל המון הבריות לאין תכלית נבראו במטרה אחת למען יתגדל ויתקדש שמייה רבא, וכמו שנאמר (משלי טז ד) 'כל פעל ה' למענהו, ואם כן בדין הוא שכל אחד ייברא בתכונות אחרות, ויעשה נחת רוח ליוצרו לפי מהותו, ועל ידי זה יתכבד ביותר כבוד שם מלכותו. ובזה פירשו מה דאיתא באבות (א טו) 'אם אין אני לי מי לי, כי 'אם אין אני' אזי אין מי שימלא את מקומי לעשות את שליחותי ותפקידי, כי כל אחד נברא באופן אחר שבעניין זה יעלה הכבוד לחי העולמים. כג. ועל דרך זה ייאמר כלפי מי שיש לו מניעות שונות ואין ביכולתו לעבוד את השי"ת על מי מנוחות, אל ירע בעיניו על שאינו זוכה לעבוד את השי"ת ברום המדרגות כרצונו וכאוות נפשו, אלא ידע כי רצונו של הקב"ה עתה שיעבוד אותו בבחי' 'ארץ'... ויקבל הנהגתו באמונה להיות מ'נאמני ארץ'... וגם על כגון דא נאמר 'בטל רצונך מפני רצונו'...

כד. כה אמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (נמסר בידי הרב מפוניבז' זצ"ל ע"י הגרא"מ שך זצ"ל) לבאר מה שאמרו חז"ל (בר"ר ס ח) 'יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים', כי בנוהג שבעולם כשיש למישהו בן בחור כליל המעלות 'פאר הדור' - מתמיד עצום ות"ח מופלג בעל מידות ועובד ה' הוא דואג פחות, ואינו מרגיש כ"כ צורך להתפלל על זיווגו של בן זה - כי מי לא יאבה לזכות בחתן פאר כזה, ומה גם אם יש לאותו אב עשירות מופלגת - בוודאי לא יתפלל, כי מי לא ירדוף אחרי שידוך כזה... וכאן מצינו כי אליעזר עבד נאמן לאברהם אבינו יצא לחפש זיווג ל'בן אדוני' יצחק שהיה בחור מושלם בכל מידה נכונה, עד שנקרא עולה תמימה לה' - ללא כל חסרון, אף הוא עצמו מובטח בנדוניא עשירה ש'כל טוב אדוניו' בשטר כתוב וחתום ליצחק, ואעפ"כ לא פסק פומיה מתפילה לה' 'ועשה חסד עם אדוני' משל היה המדובר בבחור ה'נעבעך' (המסכן) הגדול שבדור, אף בבית בתואל עמד והתחנן 'אם ישכם עושים חסד ואמת'... ועל כך אמרו חז"ל יפה שיחתן של עבדי אבות יותר מתורתן של בנים, כי תפילה בהרגשה כזו היא גדולה מ'תורה', והיא היא תורה בעצמה...

ללמדנו כי אי אפשר לאדם בלא תפילה, שמבלעדי עזרתו יתברך הרי אפילו הגיבור והעשיר ביותר הוא החלש וה'נעבעך' שבדור...

ומהאי טעמא נקטו חז"ל בלשון קדשם לשון שיחתן של עבדי אבות, כי צורת התפילה צריכה להיות באופן של 'שיחה', כמי שמדבר עם הקב"ה, וכמו שכתב האלשי"ך הקדוש (בספרו רוממות קל על תהילים) על הפסוק (תהילים קב א) 'תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו', שבא הכתוב ללמד לאדם העטוף בצרתו ובמצוקתו שישפוך שיחו לפני קונו, וכפי שכשיש דאגה בלב איש הרי הוא משיחנה לאחרים ובכך מוצא מרגוע ומנוח לנפשו, כך ישפוך שיחו וכל אשר בלבבו לפני ה', וכלשונו 'כמי ששופך כלי מים כן שופך כל צרותיו שבקרבו החוצה אומר בלבבו אדברה וירווח לי'.

וכך כתב החזו"א (קובץ אגרות ח"א סי' ב) התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם וככל שישים האדם מבטחו בו ית' כן יעלה וכן יצליח. ובמקום אחר (ח"ב סימן ב) כתב, ומה נפלא הדבר כי ביכולת האדם להשיח דאגותיו לפני אדון עולם ית' כאשר הוא משיח לרעהו והמקום ב"ה מכנהו ילד שעשועים.

בפרשתן (כד מה), 'אני טרם אכלה לדבר אל לבי', התפילה צריכה להיות מעמקי הלב, וכראיתא בווהר וביארו צדיקים שכאן גילתה לנו תורה כי הקדוש (זו"ח רות צו:) אמר רבי נחמיה בן הקנה לחכמים, בני, אין

עוד כתב (ח"א סי' כ"ג) עבודה נאצלה בתפלה לצייר 'כמו חי' איך שהקב"ה שומע את שיח שפתותינו ומאזין הגיון הלב.

כה. כיו"ב אמרו לפרש בעניין תפילת מנחה, שכתב עליה בטור (סי' רלב) שצריך להיזהר בה ביותר מפני 'שהיא באמצע היום בעוד שהוא טרוד בעסקיו', כי הנה אברהם אבינו תיקן תפילת שחרית בעמדו להתפלל על הצלת סדום ועמורה, והיינו שהיתה זו תפילה לבטל 'גזירה רעה', כמו כן יעקב תיקן תפילת הערב כאשר ברח מעשו אחיו, ולאחר שלקח ממנו אליפז את כל רכושו, והיה בדרכו ללבן, ומתוך הצרה והמצוקה תיקן תפילת ערבית. לעומתם, יצחק אבינו לא היה נתון בצרה, אלא אדרבה היה 'ברומו של עולם', בן יחיד לאביו וכבר קיבל שטר מתנה על כל נכסיו, ושלחו את אליעזר להביא זיווג הגון בעדו, אך מכל מקום עמד ותיקן תפילת מנחה, ללמד לאדם שגם כשהוא בשיא ההצלחה והשמש זורחת עליו' ביותר – מחויב הוא להחזיק בעמוד התפילה, כי 'הכל צריכים לחסד'. ונרמז זאת בלשון הטור 'שהוא טרוד בעסקיו', שב"ה פרנסתו מצויה בהרחבה, יש לו 'עסקים' לרוב והוא טרוד בהם, אך מניח הכל ועומד להתפלל מתוך ההרגשה ש'מבלעדי עוזך ועזרתך אין אין עזרה וישועה', ואכן תפילה כזו עושה רושם גדול בשמים, ועל כן 'אליהו לא נענה אלא בתפילת המנחה' (ולא רק ב'מנחה' הדברים אמורים אלא בכל עת ובכל שעה...).

כו. פעם נשתבחו בפני הרה"ק מסאטמאר על רב פלוני כי אדם גדול הוא, שאל הרה"ק וכי ראיתם אותו היאך נראית תפילתו – רק עפ"י צורת תפילתו של איש אפשר לעמוד על טיבו האם גדול הוא... והוכיח הדברים מדברי המדרש (בר"ר ס טו) על הפסוק בפרשתן (כד סד) 'ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק', א"ר הונא צָפַת שידו שטוחה בתפלה, אמרה ודאי אדם גדול הוא, לכך שאלה עליו, והיינו שעל פי תפילתו קבעה ש'אדם גדול' הוא.

כעין זה מצינו בדברי ה'חרדים' (פס"ו ג) על הפסוק (משלי כז כא) 'מצרף לכסף וכור לזהב ואיש לפי מהללו', דכמו שכלי המצרף יבדוק בטיבו של זהב, כיו"ב כשתרצה לבדוק 'טיבו' של אדם – תבדוק לפי מהללו לפי כוונתו בתפילה (עיי"ש היטב). וכבר אמרו, כשם שב'גשמיות' יש כלי המודד חום גופו של האדם, כך נמי לענייני הנשמה, יש 'כלי למדידת חומה ובעירת האש שבה, והיינו באופן שהאדם ניגש לעבודה שבלב זו תפילה.

עוד בעניין התפילה, מרגלא בפומיה של הרה"ק הבית ישראל זי"ע מה שפירש אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע בדרך צחות באמור בפרשתן (כד לג-לד) 'ויושם לפניו לאכול ויאמר לא אוכל עד אם דברתי דברי ויאמר דבר, ויאמר עבד אברהם אנכי', שכאשר הביאו לאליעזר לאכול, אמר שאינו יכול לאכול קודם שידבר אל ה' וישפוך שיחו, כי אסור לאכול קודם התפילה, מיד אמרו לו אם כן 'דבר', כלומר התפלל לפנינו תפילה קצרה במהירות ובחפזון, כדי שתוכל להתחיל כבר לאכול.. אמר להם 'עבד אברהם אנכי' וממנו למדתי אורחות התפילה, שאינה נעשית כלאחר יד ובמהירות, אלא צריך להכין עצמו לקראתה, ולהתפלל במתינות ובכבוד ראש (מאמר זה אמר גם לאחד מחסידיו כשהתמנה להיות משמש בקודש, והוסיף לומר, אף שהנך 'גבאי' מכל מקום אל תזלזל בתפילה, אליעזר היה הגבאי – עבד אברהם, ובכל זאת לא התפלל כלאחר יד ובחפזון).

ומעניין לעניין באותו עניין, כתיב (כד סג-סה) 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וגו', ותשא רבקה את עיניה וגו', ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ותקח הצעיף ותתכס', וביאר הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפסא זי"ע על פי הנודע ש'יצחק' רומז למידת הפחד והגבורה, כמו כן 'לפנות ערב' הוא גם כן רומז למידת הדין, ומכוון כנגד הגלות המר, כשבני ישראל סובלים צרות רבות ורעות, ורבקה אמנו ע"ה לא הסכימה שיהיו צרות צרורות כאלו שאין לתאר ואין לשער, וזהו שאמרה 'מי האיש הלזה ההולך לקראתנו' כלומר כנגדנו, שהיא אינה מסכמת שתשרה מידת הדין, והגם שיצמח מאותם הצרות טובה גדולה לעתיד לבוא, ועל כך נאמר ותקח את הצעיף ותתכס, 'הצעיף' בגימטריא 'רנה' (255), וכלשון קדשו, היינו שהועילה הצדקת רבקה אמנו ע"ה בתפלתה שע"י הרנה וזמרה של פסוקי דזמרה בכוונה שלימה ביראה ואהבה יוכלו להתכנסות מהדינין וגם לבטלם מעליהם ולהגן בעדם. גם זמירות הוא לשון זמיר עריצים (דהיינו מלשון חיתוך וכריתה), היינו שע"י הזמירות באימה ויראה ואהבה באמת ותמים יוכל לזמר ולהכרית כל המסטינים והמקטרגים ולבטל כל הדינים מעליהם וכל היסורין ולהמתיקם בשורשם, ובזה יושפע להם כל טוב כן יהי רצון אמן. עכ"ל.

קרוב לפני המקום כלבו של האדם, וניחא קמיה יותר מכל קרבנות ועולות, וכתוב (תהלים עג כו) 'צור לבבי וחלקי אלוקים לעולם', והיינו שהקדוש ברוך הוא נקרא 'חלקי וצורי' על ידי 'לבבי'. וכשאדם מתפלל מעומקא דליבא הרי הוא קרוב ביותר אל הקב"ה, ואינו צריך 'לחפש' אחר מקומות הקדושים וכיו"ב, אלא כאן - בתוך הלב הוא מקום השראת השכינה^{יז}.

להיטיב לאחרים^{כח}, מתוך שימת לב לצרכיהם להקל עליהם^{כט} בלי גבול. וכה כתב ב'סידורו של שבת' (שורש ראשון ענף ד עלה יא), שהנה הרבה ניסים נעשו לרבקה אמנו ולא נזכרו בתורה אלא ברמיזא בעלמא, כמו שאמרו חז"ל (בר"ר ס ה) 'וירץ העבד לקראתה' (כד יז) - שראה שעלו המים לקראתה, עוד דרשו (שם טז) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אמו' (כד טז), שכשנכנסה לאוהל שרה חזרו כל הניסים הגלויים שהיו שם בימי שרה - נר דלוק מערב שבת לערב שבת, ברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האוהל, וכל זה לא נזכר אלא ברמיזת תיבה אחת בלבד. ואילו מידותיה התרומיות של אותה צדקנית^{לא} שהשקתה את אליעזר והאנשים

הגומל חסדים טובים - שבחם של צדיקים הוא במידת גמילות חסדים

פרשה זו יפה נדרשת ללמד על מעלת גמילות חסדים, וכפי שמצינו ברבקה אמנו עד כמה השתדלה

כז. והן הן הדברים אשר כתב ה'חפץ חיים' זי"ע (ליקוטי אמרים פרק י) שתפילה באופן ש'מדבר' אל הקב"ה בשעת הצורך היא עיקר התפילה, כי בכל התפילות כבר הורגלנו בהם וחסר בכוונת הלב, וכשאדם משוחח עם קונו הרי נובעת 'שיחתו' מעומקא דליבא.

כח. אימרא יאי אמר הגאון רבי דוד קוויאט זצ"ל בעל ה'סוכת דוד' לדרוש בלשון הכתוב (תהלים קלג א) 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד', שהנה מצינו בדברי חז"ל (ב"ק צד.) שאמרו לעניין בהמות שנפסלו לקרבן על המזבח, שגם אם עשה בהם 'שינוי' עדיין בפסולם הם עומדים, משום שנאמר (דברים כג יט) 'כי תועבת ה' אלוקיך גם שניהם' - לרבות גם שינוייהם, ומעתה יש לדרוש כיוצא בדבר גם לעניין 'שבת אחים גם יחד', גם לרבות שינוייהם, שאפילו אם הוא 'שונה' ממך עדיין מה טוב ומה נעים שתשבו בשבת אחים גם יחד...

כט. וכך פירש ה'אור החיים' הקדוש במה שנאמר (כד יח-יט) 'ותאמר שתה אדוני.. ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתות', שלא אמרה לו שתה אדוני וגם לגמליך אשקה, אלא בתחילה אמרה לאליעזר שישתה, ורק לאחר ששתה כל צרכו הוסיפה לומר לו שתשאב גם לגמליו, וטעם הדבר הוא כי חששה רבקה שאם תאמר לו מיד שתשקה גם את הגמלים אזי היה יודע אליעזר שצריכה לטרוח היא גם בעבור הגמלים, והיה מממהר לשתות כדי שלא להטריחה כל כך ולא היה מרווה צמאוננו, על כן בתחילה אמרה לו שתה אדוני ולא הזכירה עוד דבר בעניין הגמלים, וממילא שתה אליעזר כאוות נפשו, ואז הודיעה לו שתשאב עוד מים עבור הגמלים.

גם מצינו בשל"ה הק' (סוף פרשתו) שביאר את האמור (כד כ) 'ותמהר ותער כדה אל השוקת', שבא הכתוב להעיד על הפלגת זהירותה בכבוד הבריות, שהנה לאחר ששתה אליעזר מן הכד נשאר בו מעט מים, והתבוננה רבקה לעצמה שאם תתן מים אלו אל הגמלים יהא בכך זלזול מעט בכבודו של אליעזר, בזה שהיא נותנת לו ולבהמותיו לשתות מאותם מים וכאילו משווה ביניהם, לעומת זאת אף בשפיכת המים אל הארץ יש פחיתת הכבוד ש'שיירי המים' הם כ'מי שופכים'... על כן 'נתחכמה ותרץ להשוקת, ומכח הריצה הגדולה עשתה כאילו נפל הכד מאיליו מידיה ונשפך והיתה ממלאה בו מים, ובזה נשאר אליעזר בכבודו'. עכ"ל.

ל. פעם שאל 'עובר אורח' את הרה"ק רבי שלומק'ע מזוועהיל זי"ע היכן הוא 'אדרעס' (כתובת) פלוני, הסביר לו הרה"ק איה המקום, ולאחמ"כ המשיך ללכת עמו והוליכו עד המקום שבו היה חפץ, בדרכו נענה האיש ואמר, רבי, הבנתי, הבנתי אין צורך שהרבי יטרח כל כך עבורי, נענה לו הרה"ק, בשעה שאיש יהודי מקיים מצווה הנו דבוק בהקב"ה, רצוני להיות דבוק בו ית' עוד קצת... על כן לא אעזבך ואמשיך בקיום המצוה.

כעין מעשה זה היה אצל הגה"צ רבי ברוך יצחק פריינד זצ"ל, ולתמיהת ה'הלך' מדוע אינו מניחו ללכת בעצמו אחר שכבר הבין איה המקום המדויק שעליו להגיע, הסביר הגה"ח, בכל יום (באמירת 'תפילה לדוד' קודם שיר של יום) הנני מתחנן לפני יוצרי ובוראי 'הורני ה' דרכך', גם אז רצוני שהוא יראה לי ברור את הדרך אלך בה ואיה המקום אשר עלי להגיע, על כן נהגתי את עצמי 'מה הוא אף אתה...' ואראך את הדרך בפרוטרוט...

לא. הנה שמעתי מחכם גדול אחד שליט"א, שדבר נפלא מצינו גבי אליעזר, כי מתחילה נקרא בפרשה זו עבד, ויקח העבד - וירץ העבד' (כד יז, יח), ואילו לאחר שאמרה לו רבקה 'שתה אדוני' (פסוק יח) כתיב כמה פעמים

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

בענין זה כתב ב'דרשות הר"ן' (דרוש החמישי) דמצינו שיצחק ציוה את יעקב (כח א) 'לא תקח אשה מבנות כנען... וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם אל לבן בן בתואל הארמי, ולכאורה צ"ב, וכי איזו עדיפות יש לקחת את בתו של לבן שהוא מעובדי ע"ז על שאר גויי הארצות מזרע כנען. אלא ביאורו, כי 'דעות' שאינם טובות לא יעברו בירושה מאב לבן - וה'בחירה' נתונה בידי כל איש ואיש לעזוב את גילולי ע"ז ולהאמין בה'. משא"כ מידות טובות עוברים בירושה דוגמת שאר טבעים שעוברים מאב לבן, ולכן העדיף את משפחתו אף אם הם עובדי ע"ז ל"ע, כי רצה שידבק ב'טובים' שיש בהם מידות ותכונות טובות (עיי' שם משמואל תרע"ו ר"ה דהנה קודם).

ומעשה אבות' ואימהות הקדושים סימן לבנים ל'. כי זה כל האדם להיות שוקד על טובתם של

אשר אתו ואף את הגמלים נזכרו באריכות יתירה (וכדברי המדרש (ס ח) 'שניים ושלושה דפים הוא אומרה ושונה'). ומבאר כי שבת גדול הוא לאדם שהוא בעל מידות הטובות וגומל חסדים טובים ל', יותר מכמה וכמה מופתים של 'בעלי המופתים' ל'.

וכן נתבאר בספרים שלא נבחרה רבקה בגלל המופתים שנעשו לה ושעלו המים לקראתה אלא בגלל מידותיה הטובות ל', וכמו שדייק זאת הרה"ק המהר"ד מבעלזא זי"ע מדברי 'תרגום יהונתן' על מה שנאמר (כד סו) 'ויביאה יצחק האהלה שרה אשתו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו' - 'וְרַבְקָה בְּגִין דְּחָמָא עוֹבְדָהּ דְּתַקְנָן פְּעוּבְדֵי אַמִּיהַ', שאהבה מחמת שראה מעשיה מתוקנים במעשה אשתו, ולא בגלל כל הניסים הללו (הנזכרים ברש"י), כי אין העיקר באותות ובמופתים כנר דולק וכו' אלא רק בגלל מידותיה הטובות לה.

והאיש, 'והאיש משתאה - ויקוד האיש' (כא כו), דאליעזר היה עבד ולא היה רגיל שידברו אליו בלשון כבוד, לכן כאשר אמרה לו רבקה 'שתה אדוני' ושמע לראשונה כדברים האלה הוטב לו מאד ונשתנה מן הקצה לקצה ונעשה איש, ללמדנו מה יש ביד מילה טובה אחת של ילדה קטנה להועיל [ועיי' ב'רבינו בחיי' למה מקודם נקרא עבד ושוב איש ושוב בסוף עבד, וכתב דמסוף תפילתו עד גמר השידוך הלך אתו מלאך, לכן נקרא איש על שם המלאך, ומקודם ואח"כ נקרא עבד].

לב. מאמר נפלא שמעתי לפרש במה שאמרו חז"ל (יומא טו:) 'מיקירי ירושלים' היו מלווים ביום הכיפורים את האיש שהוליך את השעיר לעזאזל, ולכאורה מה ראו לכנותם בשם נכבד כזה 'מיקירי ירושלים', אלא, שבאותה שעה היו מתכנסים כל ישראל בבית המקדש לראות את עבודת הקודש של הכהן הגדול, והם 'ויתרו' על כל ההתעלות הרוחנית והשראת הקדושה בכדי שלא יצטרך אותו שליח לילך לבדו, ולצורך כך עזבו את הכל ונתלוו אליו למנוע ממנו צער ועגמת נפש, ואנשי מעלה כאלו 'המשכילים אל דל' ראויים היטב להיקרא 'יקירי ירושלים'...
לג. כי ה'מופתים' מעשי ה' המה, ואילו שבירת המידות - יגיעתו של אדם הוא (בשם הרה"ק מקאזמיר זי"ע).

יותר מכך אמר הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע, כי מכאן נלמד, שיכול להיות אדם בעל מופת ועדיין יהיה רחוק רחוק ממידות מתוקנות...
וכעין אותה 'שיח חסידים' שפעם נפגשו שני יהודים, וכל אחד מהם היה מהלל ומשבח את רבו, זה אומר, הנה רבי הוא אדם גדול וקדוש, ועליו נאמר צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ורבו מופתיו עד שככל היוצא מפיו יעשה המקום. נענה השני ואמר, אכן לא אדע אם אוכל לומר כן על רבי, אבל זאת אומר לך בוודאות, כי מה שהקב"ה גוזר רבי מקיים בהידור רב ודקדוק גדול.

לד. וכך אמר הגאון מטשעבין זצוק"ל כשנשאל על מה יש להשיב דגש בעת ה'בירורים' על הבחור, נענה ואמר כי ג' דברים נצרכים לו לבחור, ואלו הם. א. מידות טובות. ב. מידות טובות. ג. מידות טובות... והמשכיל יבין. לה. לאידך גיסא ישים לבו לדברי המהר"ל (גור אריה) והחתם סופר (תו"מ ד"ה נזם) בדברי רש"י שאליעזר נתן לרבקה 'נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה' (כד כב) כי 'בקע' רומז למחצית השקל שהם בקע לגולגולת, ו'שני צמידים' רמז לשני לוחות מצומדות, שמאחר שראה בה שמצוינת היא בגמילות חסדים בא לרמז לה על שני העמודים הנוספים שעליהם עומד העולם, כי לוחות הברית הם כנגד 'תורה', ומחצית השקל הוא שורש הקרבנות שהם עמוד ה'עבודה', כי אצל בני ישראל אין די בגמילות חסדים' כי אם בכל שלושת העמודים יחדיו תורה ועבודה וגמילות חסדים. לו. ראה 'טוב לבו' של אברהם עד היכן הוא בא, דכתיב בפרשתו (כד א-ב) 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו, ולא הלך בעצמו לתור אחר 'שידוך לבנו' (עיי' באברבנאל וכלי יקר,

אחרים לח, וכמו שביאר ה'כלי יקר' (פסוק יד) בדברי חז"ל (תענית כד.) 'כל כלה שענייה יפות כל גופה אין צריך בדיקה' - ענייה יפות היינו כלפי אחרים שיש לה עין טובה והיא גומלת חסדים, ושוב אין צריך בדיקה אחריה כי 'היא בלי ספק שלימה בכל המידות'.

שהוא מכיוון שכבר היה זקן וכוחותיו התמעטו, וכ"כ בהעמק דבר, ומוסיף טעם נפלא ב'העמק דבר', וז"ל, וה' ברך את אברהם בכל, עוד טעם על שלא הלך בעצמו משום שהיו עסקיו עם כל אדם, זה בא ושואל בעניני אמונה, וזה להתפלל עליו, וכדאיתא בב"ב (זט): שמרגלית היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו וכו', והכוונה היא - תפילתו וברכתו, וכיוצא בזה היו הרבה עניינים מוטלים עליו, ומשום זה לא היה יכול לצאת ממקומו, עכ"ל. והדברים נפלאים, שהרי כאמור בתורה חשש אברהם מאוד עד שהוצרך להשביע את אליעזר שלא יקח אשה מבנות הכנעני, ובכל זאת הסכים לשלוח אותו לתור אחר זיווג לבניו יחידו הנולד לו אחר מאה שנים - והכל, כדי שלא לעצור את הקבלת קהל' שהוא מסייע בזה לאחרים.

לז. פעם בא אל הרה"ק האמרי חיים' מוויז'ניץ זי"ע אחד שלא היה מל"ו צדיקים... עם בנו שנעשה 'בר מצווה', להנחת תפילין' אצל הרבי, אחר התפילה הניח היהודי מזונות ו'לחיים' על השולחן לכבוד בהם את הרבי והחסידים לכבוד השמחה, החסידים עמדו נבוכים כי לא ידעו מה יעשו, שהרי לא יעלה על הדעת כלל לאכול מאכלים שכשרותם אינה מבוררת כ"כ, לאידך גיסא לא רצו לבייש אדם מישראל. עודם עומדים ומהרהרים כדת מה לעשות, חלץ האמרי חיים' תפילין של רש"י, ניגש אל השולחן ולקח מעט 'מזונות' באמרו לחסידים 'אף אני נוהג שלא לטעום כלום בין הנחת תפילין של רש"י להנחת תפילין דר"ת...'. ובזאת נטל מעט מן ה'מזונות', הגישם למשמשו והורה לו להכניסם לחדרו למען יוכל לטעום מהם אחר תפילין דר"ת... וממנו ראו כל החסידים ועשו אחריו, ורקנו את השולחן ולאידך לא טעמו מאומה, ונמצא שלא נכלם איש יהודי.

סיפר הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, שפעם הביא איש אחד עוף מבושל לשוה"ט של הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע בלא שידע שהרה"ק מקפיד מאוד שלא לאכול מ'סתם' שחיטה... והביט ה'נתיבות שלום' לראות מה יעשה הרבי, האם 'יוותר' על חומרתו בכדי שלא לפגוע בזולת או שמא לא יאכל, והבחין שהכניס ה'בית אברהם' חתיכת עוף לתוך פרוסת החלה והקריבה לפיו, ומבלי שישימו לב השמיט את ה'עוף' ואכל רק את החלה, ובכך נמנע מלהלבין פני מביא העוף.

לח. והדרך הישרה שעל ידה ירבה בעשיית צדקה וחסד היא על ידי שיתחזק באמונה שכל ממונו וכל אשר לו הם מאשר גזר עליו הבורא ית"ש, אבל כל זמן שנדמה לו שכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה ח"ו הרי שקוע ומעוטף הוא באהבת כספו וזהבו, וקשה לו לתת משלו לאחרים, ורק כשמשריש בעצמו שהכסף אינו שלו כלל, ואין לזה שום שייכות אליו ולמעשיו אז יהא נקל בעיניו לתת לאחרים. ובדרך זה פירש הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זי"ע מה דאיתא בפרשתן (כד לא) 'למה תעמוד בחוץ ואנכי פינתי הבית ומקום לגמלים' ופירש רש"י 'פניתי הבית - מעבודת אלילים', שרק לאחר שמסלק ומפנה מעצמו מחשבות כפירה וע"ז שהכסף הוא שלו ומכח מעשיו אז יש מקום לגמלים - לגמילות חסדים לאחרים.

עניני שידוכים וזיווגים

מה' יצא הדבר - השגחה פרטית ביותר בעניני שידוכים רבי ראובן בן אצטרובילי מן התורה ומן הנביאים ומן בפרשתן (כר נ), 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר'. איתא בגמ' (מו"ק יח:) 'אמר רב משום הכתובים מה' אשה לאיש' לט מן התורה דכתיב 'ויאמרו מה' יצא הדבר', מן הנביאים דכתיב (שופטים יד ד) 'ואביו

לט. וממילא, אף כאשר 'משתדל' עבור שידוכי צאצאיו ידע שאינו עושה כן אלא רק מצד חובת השתדלות, אך לא יחשוב שבידו לקרב או לרחק איזה שידוך. וכן ידוע שהרה"ק מסאטמאר זי"ע נשאל פעם כמה גדר השתדלות עבור הזיווג, ענה הרה"ק, שפעם אחת בשבוע ידבר עם 'שדכן' אודות שידוך...

וכבר אמרו כי מחסדי הבורא שנתן להורים להתעסק בשידוכי בנם וביתם, והקב"ה נותן להם 'הרגשה' כאילו הם אלו שהסכימו או הורידו את השידוך - אף שבאמת כל מערכת השידוכים מתנהלת לה רק מן השמים, כי הבה נתבונן זה קרוב לעשרים שנה מגדלים האב ואם את בנם ובתם ביגיעה, עמל ויזע, משנות ילדותו הדירו שנתם בלילות, ומשגדל הוליכו אותו לבית תלמודו וכו' וכו' כידוע לכל 'צער גידול בנים' מהו... חשוב נא איך ייראה דבר, כשיגיע עת דודים וינשאו הבן או הבת לזיווג שיבוא מאליו מן השמים, מבלי שיהא ביד ההורים לחוות דעתם בענין... על כן חס הבורא על האב והאם ונותן להם 'שירגישו' כאילו יש להם גם 'חלק' בהחלטות הזיווג, אבל באמת אין זה אלא דמיון... המכיר בזה תשלוו נפשו בכלתקופת השידוכים, והיה זה שכרו.

מעשה שהיה באברך יקר ובר אוריאן, שבנו הבחור כליל המעלות הגיע לעת דודים, ודברו עבורו נכבדות לשדכו עב"ג כראוי לו, והחל במסכת ארוכה של חקירות ובדיקות עד שנתברר לו כי אכן בתולתא דא היא מהוללה בתשבחות. והנה, לאחר שנתרצו שני הצדדים הוחלט כי לעתותי ערב יבא הדבר לידי גמר וישברו צלחת כנהוג, אולם בצהרי היום חישוב אבי החתן דרכיו ונזכר שלא נמלך כלל בשוויגער (חמותו) האלמנה בכל הקשור לשידוך, ואין זה מן הנכון לקיים בה 'והתעלמת', ע"כ נדברו אבי החתן ואמו שיעלו 'לבקרה' בביתה, ובתוך כדי הדברים יעלו על השולחן שמציעים כעת הצעה זו לבנם, ובזה ינתן לה ההרגשה הטובה שרוצים לשמוע חוות דעתה, אע"פ שאצלם כבר היה הדבר ברור ומוסכם. מדיבור למעשה, ההורים באו ועלו לביתה, באופן שהיה נראה כאילו כל ביאתם אינו אלא לביקור סתמא, שם דיברו על הא ועל דא, ובין הדברים ספרו גם שבאה הצעה טובה לפתחם עבור בנם התכשיט המהולל, התרגשה השוויגער מאוד מהצעה זו, מכיוון שהכירה היטב את המשפחה המדוברת, לקחה את הענין לידיה במלוא הרצינות והחלה לברר בקרובותיה, ומששמעה שבחה של עלמה זו הפטירה לבתה וחתנה יחד - אם תצייתו לקולי 'היום היום' תגמרו את השידוך על צד היותר טוב, אחר הרהור קמעא הוסיפה, היות וחמותה הסבתא רבא (עלטער באבע) אוהבת שמערבים אותה בעניינים אלו, ע"כ, למען כבודה, למצוה רבה תחשב אם יעלו אצלה ולהימלך גם בדעתה, אך תעשו בחכמה - עלו אליה כבדרך מקרה וביקור, ובין הדברים תזכירו אודות השידוך ותשאלו את פיה, וכך תרגיש הבאבע (הסבתא) בטוב, שמתחשבים בדעתה. שמעו וכן עשו, וכמעשהו בראשונה כך היה באחרונה אותה 'הצגה', ואכן גם ה'סבתא רבא' אמרה שהיא מכירה היטב את המשפחה, עדיין שמורים בזכרונה כל הבאבעס של המדוברת עמהם שיחקה בילדותה (והאריכה בסיפורי סבתא...), לא זו בלבד, אלא אף היא עצמה טרחה לברר בין מכריה אודות המדוברת ומשפחתה, ולבסוף אמרה 'ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצווה אותך' - בעיניים עצומות ובידיים פתוחות מהרו לידי גמר השידוך, ומאד תגדל שמחתי אם תתקשרו עוד 'היום' ששוכרים צלחת בשעטו"מ, ויהי אך יצאו מביתה, הפטיר אבי החתן לבני ביתו, ונענה כשחיוך רחב על שפתיו, 'נס גדול' עשה עמנו הבורא שאין לנו עוד סבתות, כי לולא כן, לא היינו מסיימים מסכתות ה'בבא'ס עד דורו של יהושע, כל אחת מהן עם המעשה'לך משלה, בטוחה כאילו אין לנו אלא פקחותה ושכלה הישר, הרי אנחנו בדקנו ו'חרשנו' היטב עולם ומלאו עד שהגענו להחלטה זו, וכאילו שהם מחליטים בדבר.

לא עברו כמה דקות התעמק האב והשיג אור בשכלו הישר, כי גם כל תבונתו וידיעותיו יתירות לגמרי, שהרי ממילא ארבעים יום קודם יצירת הולד כבר החליט בורא כל היצורים שזיווג זה יעלה יפה, וגם אם לא היינו חוקרים ובודקים, ומכניסים את אפנו לכל סדק וחרק, הרי מזווג הזיווגים כבר היה מזווגן גם יחד, אלא מאי הקב"ה ברוב רחמיו ריחם עלינו כמו שאנחנו ריחמנו על הבאביצ'קעס (הסבתות) שלנו, ונותן לנו להרגיש 'הרגשה טובה' כאילו אנחנו

ואמו לא ידעו כי מה' היא', מן הכתובים דכתיב (משלי י"ד) 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה משכלת'^ב. ידועה התמיהה מה חידוש יש כאן בזה שמה' אשה לאיש, והרי אנו 'מאמינים בני מאמינים', שהבורא ית"ש הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, עילת כל העילות וסיבת כל הסיבות, ואין דבר קטן או גדול הנעשה שלא בהשגחה פרטית וברצונו ית', א"כ יש לתמוה איזו רבותא יש בענייני שידוכים זיווגים יותר מבדברים אחרים.

אמנם הדברים יתבארו עפ"י הידוע בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (הובא במעשה איש ח"א ריב), שאף שהקב"ה הוא 'מנהל' עולמו, מ"מ הרי פעמים שדרכי ההשגחה מכוסים ונסתרים, כי כך עלתה במחשבה לפניו, להסתיר פניו עד שיש מקום לטעות כאילו ח"ו יש לאל ידו של האדם לעשות כרצונו, אמנם 'מקום הניחו לנו מן השמים' בעסקי השידוכים להראותנו בגלוי לעין כל השגחתו הפרטית, כיצד הקב"ה מנהיג עולמו, מוליך ומביא את בריותיו הנה והנה^א, מקרב ומרחק אנשים^ב, מצרף

הבאנו לידי גמר השידוך, אבל באמת לא צריכים 'לא לדידן ולא לדידהו' (וביתר עומק ילמד מהנעשה עם השוויגער - שבטוחה בעצמה כי היא היא שהביאה את השידוך ל'כי טוב', אלא ש'טוב ליבה' גמלה חסד עם חמותה להכניס אותה לסוד העניינים, ואף יעצה בדעת ובחכמה כיצד 'לסבב' אותה... ואינה מעלה על דעתה שאף אותה 'סיבבו' בשביל לתת לה הרגשה טובה בלבד).

הנה ה'שידוך' הראשון מששת ימי בראשית היה 'ויאמר ה' א' לא טוב היות האדם לבדו... ויפל ה' א' תרדמה על האדם וישן' (לעיל ב ה-כא), יש שרמזו כי פעמים רבות מתעקש אדם לומר רצוני דייקא בשידוך פלוני, או לאידך פעמים שיאמר שידוך זה הס מלהזכיר... לכן אמר הקב"ה לאדם אני אשיג לך 'זיווגך' ההגון לך, אפיל עליך תרדמה ובזה הזמן אציג לפניך זיווגך, ו'כזה ראה וקדש', וכדאמרי אינשי 'אל תעזור ואל תפריע'...

וכן פירש הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע את הנוסח 'העומד מצד בנו החתן' כי אין האב אלא עומד מצד, ואת הכל עושה הקב"ה בכבודו ובעצמו. ולא עוד שפעמים מעמידהו הקב"ה בצד שלא יפריע ב'חכמתו' ובחששותיו, אלא ככל אשר יגזור ה' כן יקום וכן יהיה (יסוד צדיק עמו' רפג).

ובזה ביארו דלכן 'ארבעים יום קודם יצירת הולד, בת קול יוצאת ואומרת, בת פלוני לפלוני' (סוטה ב.), והיינו שבשעה שההורים עדיין לא התחילו לעשות מאומה לטובת הולד כבר הוכרזה ע"י בת קול בשמים 'בת פלוני לפלוני'. כי 'שלושה שותפים באדם, הקב"ה אביו ואמו' (קידושין ל:), ולכן קובע הקב"ה את הזיווג בטרם יעשו אביו ואמו שותפים, ועדיין אין בידם לומר אף אנו 'שותפים' בעסק זה, רצוננו בשידוך פלוני, שידוך פלוני אינו 'מתאים' לנו, וכביכול יעשה כרצונו...

מ. ביאור יקר ביאר בזה הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, כי הנה בכל שידוך שהוא יש לאנשים חשבונות שונים ומשונים, יש מחפשים דייקא ייחוס רם ומשפחה נכבדה, ויש אדם שבהגיעו לפרק האיש מקדש יביט על מראה החיצוני, ורבים יחפשו אחר בעל ממון ודמים, ובדרך כלל נפגשים אלו הדברים, בעל הכסף משתדך עם בעל הכסף, יחסן עם יחסן וכו', ובטוח כל אחד בעצמו ששלש אלה בהם התברך מן השמים הם אלו שגרמו לזיווג שייגמר בכי טוב, וזאת באו חז"ל להוציא מליבם של טועים ולהודיעם שמה' אשה לאיש ואין כל סיבה ועילה נוספת לשידוך, וג' מיני אנשים אלו מצאנו בתורה בנביאים ובכתובים. בתורה מצאנו בזיווגו של יצחק אבינו שהלך אליעזר לארם נהריים למצוא שידוך הגון ממשפחה הוגנת ומיוחסת ממשפחת בית אבותיו ושם אמרה תורה, 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר' - שלא יצא השידוך לידי גמר בשום תירוץ ואמתלא שהיא, רק מפני שכך ציווה ה' את הברכה. בנביאים - אצל שמשון הגיבור שהלך אחר עיניו וחיפש אשה לפי המראה - כתוב 'אביו ואמו לא ידעו כי מה' היא', והגורם לשידוך היה אך ורק משום שכך רצה המזווג זיווגים, וכן החושב ששידוכו יצא לפועל משום ממונו הרב ישים אל לבו את הפסוק 'בית והון נחלת אבות ומה' אשה לאיש'. כי המגיד מראשית אחרית - הוא יתן שם ושארית.

מא. מעשה נפלא מספר הגה"ח רבי מרדכי וועבער שזכה בבחרותו לשמש בקודש אצל הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שנים רבות נהג ר"מ למסור 'שיעור תורה' בביהמ"ד מסויים, לשם היה נוסע בכל יום באוטובוס בשעה קבועה, פעם אחת אירע, שחלפו על פניו שלשה אוטובוסים מלאים נוסעים, והוכרח להמתין ולעלות רק על האוטובוס הרביעי שהגיע לאחר זמן מה, והיה משתומם על מאורע זו שמעולם לא התרחש עמו, כי בדרך כלל אין הרבה אנשים נוסעים בשעות אלו.

ויהי כאשר עלה על האוטובוס התיישב אברך לצדו, והתחיל לדבר עמו על דא ועל הא, כיון שידע האברך שלצדו יושב ה'משמש' של הרה"ק מהר"א ביקש לשמוע ממנו כמה עובדות מהקודש פנימה, ר"מ הסכים, ופתח לו מאוצרותיו

באר הפרשה - פרשת חיי שרה

מקרים שונים וכל זה עבור שידוך אחד שיגמר בכי טוב, והכל יודוך והכל ישבחוך כי מה' אשה לאיש בלא הסתר פנים כלל^מ. מחויב האדם לעשות השתדלות הטבעית, הן בענייני

הגנוזים בזכרונותיו... בתוך הדברים סיפר, שבימי ה'מלחמה' היו הרשעים ממנים יהודים כאחראים על אחיהם בני ישראל, הללו נקראו בשם 'קאפו', רבים מהם היו אנשים קלי דעת שרצו למצוא חן בעיני הרשעים והיו מלשינים בכל עת על אחיהם היהודים שאינם מקיימים חוקיהם כדת, כמו כן היו נוגשים בעם לאמר כלו מעשיכם דבר יום ביומו, והיראים לדבר ה' היו סובלים מהם צרות רבות ורעות, הוסיף ר"מ ואמר, ששמע מפה קדשו של מהר"א זי"ע על איש פלוני שנתמנה להיות 'קאפו' ואעפ"כ עמד בנסיון גדול זה, ולא היה מוסר ומלשין על אחיו בית ישראל, אדרבה היה נחלץ לסייע להם בכל הזדמנות, והוסיף הרבי, שאף לו עצמו עזר וסייע כמה פעמים...

כעבור כמה ימים התקשר יהודי אל ר"מ, והודיע לו שלמחרת היום הנו עורך שמחת אירוסין לבתו, ומאד תגדל שמחתו אם מע"כ יאות להשתתף בשמחתו, ר"מ שלא הכיר את בעל השמחה התפלא מה לו ולשמחה זו, ומ"מ, הלך לשם כדי לשמח את בעלי השמחה. כאשר הגיע קיבלו אחד המחותנים בכבוד רב, וסיפר לו, בבואי לגמור את השידוך הלו, אמרו לי כמה מידידיי שראוי לי למשוך ידי הימנו, מפני שזקנו של הבחור המדובר היה 'קאפו' בימי המלחמה, ומן הסתם היה רודה באחיו ביד קשה ובאכזריות, ואיך תשתדך עם צאצאיו, ואכן מחמת לשון הרע זו נמנעתי ולא התקרבותי לשידוך כזה, והנה, לפני כמה ימים אינה ה' לידי שאשב לאחוריים באוטובוס בשעה פלונית, ונכנסו באוזניי סיפורי מעשיות שספרתם על הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע, גם שמעתי שהרה"ק העיד על 'קאפו' פלוני שהיה עוזר ומסייע לבני ישראל בעת דוחקם, מיד כששמעתי את דבריכם חזרתי אל ה'שדכן', ובתוך כמה שעות החלו העניינים לזוז, עד שבא הדבר לידי גמר.

באותה שעה הבין ר"מ, כמה גלגל הקב"ה, שעברו באותו יום כמה אוטובוסים ולא יהא לו מקום לשבת, והכל בכדי שיספר עדות זו על הרה"ק מבעלזא במקום פלוני, למען תגיע שמועה זו לאזניו של יהודי זה ועי"ז יגמר השידוך ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

ומכאן למדנו עומק נוסף בלישנא דקרא 'כי מה' יצא הדבר' - שמלבד עצם 'השידוך', הרי גם מה' יצאו אלו דיבורים ייאמרו להביא את הזיווג לידי גמר.

מב. לשון נורא מצינו במדרש (תנחומא כי תשא ה), מטרונה אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה ימים וכו', אמרה לו ומן אותה שעה מה עושה בכל יום, אמר לה מזוג זיווגים וכו', אמר לה הקב"ה יושב ומזוגן בכל כרחן וקושר קולר בצואר זה ומביאו מסוף העולם ומזוג לזו בסוף העולם, שנאמר (תהילים סח ז) 'אלוקים מושיב יחידיים ביתה מוציא אסירים בכושרות', מה הוא בכושרות, דלא בעי בכי, ודבעי אמר שירה (כלומר, ש'בכושרות' נדרש מלשון 'בכי ושירות', ומי שאינו 'רוצה' - הקב"ה מובילו בעל כרחו ואף אם 'בכח', ומי שרוצה - ישמח וישיר).

עפי"ז יש לפרש בלשון הכתוב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', שהקב"ה מכניס בו בעל כרחו 'רצון' לאותו זיווג שנקבע לו מן השמים.

ומעניין לעניין באותו עניין - הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע דרש כמין חומר בלשון המדרש הני"ל, דלא בעי - מי שאינו מתפלל ('בעי' הוא גם לשון בקשה) הרי לאחר זמן הוא בוכה, אמנם דבעי, זה המקדים להתפלל אומר שירה...

מג. מעשה בעשיר שחשקה נפשו בבחור תלמיד חכם מופלג עבור בתו, והלך אל הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע בבקשה שיראהו מיהו הבחור המופלג ביותר בישיבתו הרמה כי ברצונו לקחתו כחתן לבתו, השיב לו החת"ס, בסוף הזמן הנני מעביר את כל הבחורים בכור הבחינה, אז אדע בבירור בטיב כל אחד ואחד, שוב נא עתה לביתך, ולאחר שיגיע עת המבחן אשלח אליך את הבחור המיועד. בסוף הזמן בחר החת"ס את הבחור המהולל ברוב התשבחות, נתן בידו כתב צרור וחתום - בו כתב אל הגביר 'מוכ"ז הוא הנבחר להיות חתנך לוקח בתך', וביקש ממנו שבדרכו הביתה יאריך דרכו למקום מגורי הגביר ויתן לו את האיגרת. הבחור שלא ידע איגרת זו מה טיבה וגם קצרה נפשו בדרך, לכן פנה אל אחד מחבריו אשר דר בסמיכות למגורי הגביר, וביקש ממנו שימסור מכתב זה אל הגביר, והלה הסכים, בבואו אל עירו סר תחילה לבית הגביר ומסר לו את האיגרת, פתח הגביר וראה שהבחור העומד לפניו הוא המיועד לו, ומיד שלח לדבר בו נכבדות ונגמר השידוך בכי טוב. והתברר בחוש דרכי ההשגחה העליונה לסבב כל הסיבות עד שיצא לאור רצונו ית'.

וירץ, ותמהר, ותרץ – לא יאחר הזיווג ולא יקדם אפילו ברגע אחד

בפרשתן (כד יז ב), 'וירץ העבד לקראתה... ותמהר... ותרץ עוד', היה אומר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתן) בשם הגה"ק רבי חיים מבריסק זי"ע כי בענייני השידוכין עלינו לדעת שהכל יתנהל כפי הנאמר מזה יצא הדבר, ולא רק עסקי השידוכין

הפרנסה ש'בועת אפך תאכל לחם', והן לגבי בריאות הגוף שצריך לילך לרופא וכל כיוצא בזה, אכן לגבי שידוכים אין מקום להשתדלות כלל, שאין צורך להתרוצץ משדכן פלוני למשנהו ולחזור אחר אברתו, כי מה' אשה לאיש^{טד}, ואין לו לאדם אלא לישא עיניו למרום בתפילה ובתחנונים מלפני הקב"ה שהוא 'השדכן האמיתי' המזווג זיווגים ואין עוד מלבדו^{טז}.

מד. הנה כתיב (משלי יח כב) 'מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', ולכאורה צריך ביאור מה שאמרו 'מצא', והרי לשון 'מצאה' מתפרש על דבר שבא בהיסח הדעת (וכמו ההולך ברחוב ולפתע רואה 'מצאה' לנגד עיניו), אבל בדבר שהכל מחפשים אחריו, וכלישנא דגמ' (קידושין ב:) 'דרכו של איש לחזור', אין שייך כ"כ לומר שהוא 'מצאה'. וביאר הרה"ק ה'ויגד יעקב' מפאפא זי"ע (דרוש לנישואין לחדש אלול), בהקדם מה שאמרו (מגילה ו:) 'יגעת ומצאת תאמין', ולכאורה יש כאן סתירה מיניה וביה, שאם מתייגע שוב אין זה 'מצאה', ואם 'מצא' הרי זה מורה שלא הייתה כאן יגיעה, אלא ביאורו, שפעמים רבות האדם מתייגע הרבה בלימודו ואינו מצליח להבין את הנאמר, וגם אחר עיון רב במפרשים עדיין לא נתיישב אצלו הדבר על בוריו, ולפתע... הוא מרגיש הארה בליבו ובמוחו, ו'מוצא' פשט ברור ונהיר, ובדייקא נהגו עמו כן 'מן השמים', למען ישכיל וידע שלא 'חכמתו' גרמה לו להבין, אלא הכל בידי שמים וגם הארת הפשט בסוגיא היא כפי מה שמזמין הקב"ה לאדם, וזהו יגעת ואח"כ מצאת בלא קשר ליגיעה והכל בכדי שתאמין.

על זה הדרך יתבאר עניין 'מצאת הזיווג', כי מצוי ביותר שאדם מחפש 'בכל העולם', ולבסוף זיווגו מחכה בסמיכות מקום... באופן שלא עלה על דעתו, והכל הוא בכדי שיפק רצון מה', שיגיע לידי ההכרה שהכל הוא מרצון ה' שהוא מזווג זיווגים.

ובעניין זה הוסיף ה'ויגד יעקב' (קונטרס רשמי רשוותא) לפרש מה שאמרו חז"ל 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכמו שבקרי"ס היה 'הקושי' עד שהשיגו מדרגת האמונה בהשי"ת, וכמו שכתב רש"י על פסוק (שמות יד טו) 'דבר אל בני ישראל ויסעו - אין להם אלא ליסע שאין הים עומד בפניהם, כדאי זכות אבותיהם והם והאמונה שהאמינו בי ויצאו, לקרוע להם הים', כך גם לעניין זיווגו של אדם, אם יתחזק באמונה שהכל הוא בידי הקב"ה אזי ה'ים ראה וינוס', ויפרחו כל הקשיים.

והנה איתא במדרש (בר"ר סח ב), 'בשעה שהלך יעקב חרנה במצוות אביו לישא לו אשה, ובא אליפו בן עשו הרשע ולקח את כל אשר לו, אז אמר יעקב 'שיר למעלות אשא עיני אל ההורים מאין יבוא עזרי'. מכאן למדו סגולה בדוקה למצוא הזיווג בנקל, לומר קודם עקירת רגליו בתפילת העמידה פרק 'שיר למעלות אשא עיני אל ההרים' (הובא בבני יששכר בפרשת ויצא, ומקורו בספר עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו).

ואולי י"ל, שסגולת פרק זה עפ"י המבואר בספרים שכשאדם מכיר שבכוחות עצמו 'חסר ישע' הוא - מאין יבוא עזרו, ורק 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ' אז קרובה ישועתו לבוא. ולכן מצאנו ג"כ שמזמור זה מסוגל לא רק לזיווג אלא לעוד כמה ישועות גדולות.

הנה, כתב ה'כף החיים' (סי' תכו סק"י) 'סגולה' למציאת הזיווג 'שלא יאבדו לומר ברכת הלבנה בכוונה ובציבור'. ויש שנתנו רמז בדבר, כי 'לבנה' ר"ת ב'תולה נ'שאת ל'יום ה'רביעי' (לשון המשנה ריש מסכת כתובות).

עוד 'סגולה', כי ידוע מה שאמרו חז"ל (ב"ק צב.) 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', ואמר הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל (שאריית נתן) שאין הדברים אמורים דווקא לענין 'תפילה', אלא כל המשתדל בטובתו של השני, והוא צריך לאותו דבר, גם בזה 'הוא נענה תחילה', והוכיח כן מהכתוב בפרשתן (כד סב) 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', ופירש רש"י 'שהלך להביא הגר לאברהם אבי שישאנה' (ומקורו מדברי חז"ל בב"ר ס יד), מה כתיב לאחריו 'והנה גמלים באים' - שמיד הגיעה רבקה, ו'נענה' עוד לפני אברהם.

מה. המשיך הרב מבריסק לומר, שמא תאמרו אם כן למה אף אני פונה לשדכנים ועושה השתדלות לצורך שידוכי בניי, באמת אין בזה צורך ותועלת אלא כדי להרגיע את ה'נערווען'...

הרגע הנכון יעלו שמים ירדו תהומות והשירוף יגמר ויתקשר בקשר של קיימא^מ.

איתא בגמ' (סוטה ב.) 'ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני' ומבואר להדיא בדברי הגמ', כי אין מציאת הזיווג תלוי בשום סיבה בעולם, לא בחשיבות המשפחה ולא בממון ואף לא בכשרונות המופלגים של החתן או של הכלה, גם לא בחריצות השדכן וכיוצא בזה, אין ביד האדם עצמו ולא ביד אחרים לא לרחק ולא לקרב השירוף, אלא הכל תלוי במאמרו וברצונו של הקב"ה שהוא 'מושיב יחידים ביתה' (תהילים סח ז), וכפי אשר נקבע עוד בטרם יצירת הולד כי בת פלוני תהא לפלוני^{מט}.

נקבעים ממרומים כרצונו יתברך, אלא גם הזמן והעת בו יבוא השירוף למעשה ויגמר בכי טוב אף הוא תלוי רק ביד הקב"ה, ואין יכולת ביד אנוש למהרו אפילו ברגעא חדא או לאחרו, ובהתקרב הזמן שיועד מן שמיא ל'גמר השירוף' (והוכרח להגמר באותו היום, הואיל והתפלל 'הקרה נא לפני היום', והרי כבר היה 'לעת ערב' כדכתיב בפסוק יא) מתנהל הכל במהירות ובחפזון כ'קפיצת הדרך', ריצת העבד, מהירות רבקה וכדו' - בכדי שיוגמר הדבר בכי טוב בעתו ובזמנו ללא עיכוב רגע אחד^{מז}. על כן, בהגיע אדם לפרק 'האיש מקדש' ועליו לשדך את בנו ובתו שכבר באו אל פרקם, לא יתבלבל ולא יאמר 'אני אנה אני בא', איני יודע מה לעשות ולא לפנות, אין לו אלא להחזיק באביו שבשמים ובאמונתו יחיה^{מז}, כי בהגיע

מו. הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע היה אומר 'ווען ס'קומט די ריכטיגע מינוט, געדויערט עס ווייניגער פון א מינוט' (בהגיע הרגע המיוחל נגמר הדבר בפחות מרגע).

מז. מעשה בבחור מבוגר מאד שנתקשה בפרשת השידוכים, נכנס הבחור אל רבו ושאל, רבי קדוש, עד מתי... עד מתי... מקבל אנוכי גזירת שמים באהבה, אבל בתנאי שהרבי יגלה את הקץ - מתי אזכה לבוא בברית האירוסין... אמר לו הרבי הנה בפרשתן נתבארו בארוכה הניסים שאירעו במציאת זיווגו של יצחק, מיד בצאת אליעזר לדרכו פדנה ארם - 'קפצה לו הארץ', בהגיעו לשם - 'טרם כילה לדבר והנה רבקה יוצאת' (כד טו), והנה מיד התאמת לו הסימן - 'והאיש משתהה לה...', לאחר מכן מת בתואל שרצה להמית את אליעזר בסם המוות ששם במאכלו ובא מלאך והחליף קערותיהם (מדרש אגדה). לא כן היה בהגיע תור כלולות יעקב אבינו, כי לא די שלא אירעו לו ניסים, אלא בכל אשר פנה נתקל במכשולים ומהמורות, אך 'ויצא יעקב מבאר שבע' - קפץ עליו רוגזו של אליפז שרצה להרגו, וכפדיון נפש בזו את כל אשר לו, לאחר מכן העבידו לבן שבע שנים, ורק לאחר כל זה זכה לבנות את ביתו ולהקים שנים עשר שבטי י-ה עדות לישראל, והרואה יתמה 'מה נשתנה' זה מזה.

וביאור הדבר (אף שאין לנו כלל השגה באבות הקדושים ובהליכותיהם, אלא שניתן לנו רשות ללמוד את הנוגע לנו כפשוטן של דברים), כי בשלח אברהם אבינו את אליעזר עבדו לא ידע היאך תהא דרכו, ולכן מיד נשא את כפיו - 'ה' אלוקי אדוני אברהם, הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדוני אברהם' (כד יב), ולאחמ"כ 'ניצב על עין המים' ואמר להקב"ה - אני את השתדלותי עשיתי בהגיעי עד הנה, מכאן ואילך אין לי על מי להישען אלא עליך אלוקי אדוני אברהם, ועשה סימן שיראהו ה' את הנערה הראויה לבן אדוניו, ואכן, לכך זכה לכל הניסים הללו, מאחר שהרגיש עצמו 'תלוי' ביד ה'. משא"כ גבי יעקב הרי בצאתו מבית אביו לא הלך 'לחפש' את זיווגו, כי ידע שהוא הולך לקחת את רחל, כפי ש'היו הכל אומרים - הגדולה לגדול והקטנה לקטן' (ב"ב קכג.), ואף ממון הרבה לקח עמו, נמצא שהכל היה אצלו עם 'חשבון' וסדר שכך וכך צריך להיות - אמר לו כביכול, 'אין העולם מתנהל אלא על פי ה'', ולא לפי חשבונות הברואים, על כן הוצרך לעבור כל כך הרבה מכשולות ומהמורות בדרכו (וסוף דבר היה שנישא הן לגדולה והן לקטנה, ולא עוד אלא שלא קדמה לרחל). לשמע דיבורים הללו מיהר הבחור נשא רגליו וברח כל עוד נפשו באפו, כי הבין שאדרבה אין כל טובה עבורו לדעת מתי יהיה האות הזה...

אגב אורחא, מכאן נלמד להוציא מהלב מחשבת טעות, שאם ה'שירוף' נתקל בקשיים מרובים סימן שאין זה שירוף הגון, ומי יודע מה יצא ממנו... כי עיננו הרואות כמה מהמורות עמדו בפני יעקב אבינו בבואו להקים ביתו, וסופו של דבר, יצאו ממנו י"ב שבטי קה, וממנו כל בית ישראל...

מח. ומן העניין להביא מה שהעמיס הגאון רבי נתן געשטעטנער זצ"ל במאמר חז"ל (פסחים קיח.) 'קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף', שכשם שבקריעת ים סוף זכו ישראל שתשרה עליהם רוח הקודש, כך גם בכל זיווג ושירוף שנותנים מן השמים להורים 'רוח הקודש' לדעת כי אכן זהו הזיווג המיועד עוד קודם יצירת הוולד.

מט. כתיב בריש פר' ויצא (כח יב) 'והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה', וביארו צדיקים עפ"י דברי המדרש (ב"ר סח ד) 'מטרונא אחת שאלה את רבי יוסי בר חלפתא, לכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו, אמר לה לששה.

אמרה לו מה הוא עושה מאותה שעה ועד עכשיו, אמר לה הקב"ה יושב ומזווג זיווגים, בתו של פלוני לפלוני, אשתו של פלוני לפלוני... אמר רבי ברכיה כלשון הזה השיבה רבי יוסי, הקב"ה יושב ועושה סולמות, משפיל לזה ומרים לזה, ומוריד לזה ומעלה לזה, הדא הוא דכתיב (תהלים עה ח) כי אלוקים שופט זה ישפיל וזה ירים. וביארו, כי אין כאן מחלוקת, ולא בא רבי ברכיה אלא להשלים את דבריו של רבי יוסי - שהקב"ה יושב ומזווג זיווגים, שפעמים הרבה יש מי שמחשיב עצמו יותר מידי ולא נאה לו להשתדך עם פלוני הנחשב כפחות ממנו, והרי שידוך זה הוא הזיווג שהוכרז למעלה 'בת פלוני לפלוני', מה עושה הקב"ה - פעמים יגביה הבורא את הנמוך ופעמים ישפיל את הגבוה, וזהו אומרים הקב"ה עושה סולמות מעלה לזה ומוריד לזה. לכן, לעת כזאת כשהלך יעקב אבינו לתור אחר זיווג הראהו הקב"ה בחזיון הלילה 'והנה סולם מוצב ארצה' שהשידוכים הרי הם כסולם כמו שנתבאר.

אמור מעתה, כמה פתאים אינשי, אשר בבואם לארס את צאצאיהם, יחשבו 'חשבונות רבים' האם המדובר או המדוברת יש בו די והותר 'חשיבות' עבורם, אם מפאת הממון ואם מפאת הייחוס, ולרגע שוכחים המה ש'מה' אשה לאיש', וזה השידוך אשר נגזר משמים כבר ארבעים יום קודם יצירת הוולד, כשיצתה הבת קול ואמרה 'בת פלוני לפלוני' הוא אשר יקום ויהיה. וכמה ישנם אנשים ההורסים לעצמם את חייהם במו ידיהם על ידי חשבונות הללו. יש שהמליצו שלכן מברכים בעת התקשרות שידוכין 'שיהא הזיווג עולה יפה', היינו שלא יצטרכו להשפיל הגבוה, אלא הקב"ה יגביה את מי שפחות בחשיבותו מביניהם.

סיפר הרה"ק ה'פני מנחם' ז"ע, על יהודי אחד פשוט מהעיר ווארשא, שהיה מרבה לפקוד את מעונו של אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע ומפציר בו שיברכו ויבטיחו בעשירות וריבוי נכסים, והרבי לא ברכו, אך הלה לא הרפה עד שהרבי נעתר לבקשותיו ובירכו בעשירות.

ואכן נתקיימה ברכת הרבי ועלתה קרנו של היהודי בעשירות גדולה עד שנהפך להיות אחד מעשירי העיר ווארשא, והנה, בן יחיד היה לו 'לעשיר' אשר החל להתקרב לגיל בן י"ח לחופה, באחד הימים אירע אסון נורא, הבן נקלע לתאונה נוראה (עקסידענ"ט) ונעשה בעל מום נורא ברגליו. מכיוון שכן הוכרח לקחת שידוך בת טובים את בתו של החייט העני והדלפון של ווארשא, אשר הסכים לתת לו את בתו, לאחר שהתחייב לשלם את כל הוצאות הנישואין ודמי נדוניה כהוגן.

בצר לו נכנס היהודי אל ה'אמרי אמת' בבכי תמרורים, על מצבו של בנו ועל השידוך שאינו הגון שנקרה לידי בהכרח ממש. אמר לו הרבי, הנה ארבעים יום קודם יצירת הוולד הוכרז כי זהו זיווגו של בנך, על כן, לא ברכתך בעשירות כי ידעתי שכשתהיה מעשירי העיר לא תסכים לזווג את בנך היחיד אלא לבת גדולים או לבת עשירים ובעלי ממון, אך משהתעשרת סיבב הקב"ה שיהפוך בנך לבעל מום, וכך יסכים לישא את בתו של החייט, כפי שנגזר עליו מקדמת דנא. והדברים נוראים ומבהילים.

בענין אלו ה'סולמות' מצינו בספר 'חסידים' (סימן רטז), אם ראית רשע עשיר, המצליח בנכסיו, ועקב עשרו הוא משיא את בנו עם אנשים חשובים וגדולים. אל תתמה, אלא דע לך שכל סיבת ומטרת עשרו שנתן לו הקב"ה, הוא רק בכדי שיקחו אנשים גדולים וצדיקים את צאצאיו להינשא עמו, שאילמלא עושרו לא היו מתחתנים עמו עקב רשעותו. ומדוע זוכה אותו רשע הן לעשירות הן שגדולים מתחתנים בו. דבר זה בא לו, או מזכות אבותיו העומדת לו. או משום שהיו מביישים אותו ומבזים אותו קודם לכן, וזכות אותו ביזיון אשר ספג היא שעמדה לו לזכות לעושר ולחתנין רבנן (נלמד מכאן. א. כי אף הרשע יזכה לכל הטובות אם ישתוק למחרפיו, ק"ו למי שאינו רשע אם אך ישתוק - מה טוב חלקו וחבלו. ב. ראה כמה מסובב הקב"ה בעולמו כדי שיגיע לכל איש זיווגו ההגון לו).

בעניין זה אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מווישווא ז"ע בדרך צחות לבאר מדוע מברכים בשמחת נישואין ברכת 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם'. כי יסוד ושורש כל הקשיים אשר יש ב'שידוכים' או בשלום בית שאחד מחשיב את עצמו יותר מחברו לאמר, הנני מיוחס יותר מהשני, על כן אנו מברכים את החתן והכלה שישמחם הקב"ה 'כשמחך יצירך בגן עדן מקדם' כמו אדם וחווה ששהו בגן עדן ולא היה להם כל הבדל ביחוס, כך גם הם ישמחו בנעימים ללא התנשאות מצד הייחוס.

בדרך אחרת ביארו בברכה זו, כי מעשים בכל יום שההורים יחשבו לעצמם, הייתי יכול להשיג שידוך נאה ומכובד יותר, חשוב יותר וכו' וכו' לזה אומרים 'שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצירך בגן עדן מקדם', וכמו שאז לא היה בידו לבחור לעצמו כי אם את חוה, ולא היה שייך אצלו לקחת שידוך אחר המתאים וכיו"ב. וכזאת ייאמר לדידן, אחר גמר השידוך ידעו שזה היחיד המתאים ביותר והראוי ביותר לרום מע"כ (אמרי אמת ליקוטים - נשואין. ועוד ספרים).

נלמד לענין השידוכים כי הזיווג שהוכרו מן השמים יעלה ויבוא ויצא לפועל בזמן שגור הבורא ובאופן שגור הבורא, אם כן, 'דאנה מנין'. כללו של דבר, הקב"ה לבדו הוא עשה ועושה והוא מסבב כל הסיבות, והרבה דרכים למקום להביא לגמר השידוך כפי אשר עלה בדעתו, ושום מכשול ומניעה לא יוכל לעכב בדבריה.

על כן, כל איש משכיל יבין שלא לכעוס ולא להתרעם על פלוני שנראה לו שהוא המקלקל את השידוכים בביתו, ולא יסמוך על אלמוני שהוא המסייע לשידוכים בביתו, אף שבוודאי על ה'שדכן' להשקיע כל כוחו לעזור ולסייע לבני ישראל במציאת

זכבר נשתברו קולמוסים רבים לחזק לבבות נשברים ולרומם רוחם של הממתנינים לזיווגם או לזיווג של הבן והבת, ובאמת יש להם להשיב נפשם בדברי הכתוב בפרשתן (כד נ) 'ויען לבן ובתואל ויאמרו מה' יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב', וכתב הרשב"ם, וז"ל, לא נוכל דבר אליך - 'לא הסתירה ולא הבניין תלוי ברצוננו, כי על כרחנו (יקרה הדבר בין אם אנו) רוצים או לא רוצים, כי הקב"ה עשה זאת - שהיכולת בידו, עכ"ל.

זמבאן, נלמד לכל ענינינו ש'רצון אבינו שבשמים' הוא אשר יקום ויהיה, וכפרט הנלמד מן הכלל

נ. סיפר הגר"א מווילנא, שבאחת ממסעות ה'גלות' שערך התאכסן בבית בעל הבית אחד אשר ארחו בכבוד גדול, וראה שם איך ש'בעל הבית' מכבד את בני ביתו באופן מופלא מאד, בהגיע זמנו של הגר"א להמשיך במסעו, ונפרד לשלום מ'בעל האכסניא' נשאל הגר"א, האם מצאה הנהגתי חן בעיני רבינו, נענה ה'גר"א' כי הוא ממש מלא התפעלות למראה הנהגה חשובה כזו, ענה היהודי אל יתפעל כ"כ, כי כל זה הוא רק משום מעשה שהיה.

וזה דבר המעשה - עילוי גדול הייתי בימי עלומי ושמי הטוב הלך לפני למרחקים, מיד בהכנסי לעול תורה ומצוות בהיותי בן י"ג שנה ויום אחד נלקחתי להיות לחתן לבת אחד מעשירי עיירה פלונית, חותני התחייב על 'נדן' (נדוניא) גדול מאד, מחמת היותי כה צעיר לימים הוקבע זמן הנישואין לכשאהיה בן כ', והוסכם עם חותני שלא יסלק כעת עתה את כל הנדן, אלא בשבע השנים הבאות ישלם עבורי ל'חברותא' שאוכל להוסיף ולהתעלות בתורה ויראה, ובזמן הנישואין יסלק את השאר. ואכן עמד בדבריו ב'שבע השנים הטובות' ושילם לחברותא כאשר אמר, אך כאשר קרב ובא זמן החתונה ירד חותני מנכסיו ונעשה עני מרוד, מכיוון שכן, החליט אבי לבטל את קשרי השידוכין, על אף שאני לא נתתי את הסכמתי לכך, ביודעי את חובת 'הכרת הטוב' שיש עלי על כל השנים ששילם עבורי ל'מלמד'. לא ארכו הימים ושוב באתי בברית האירוסין ונישואין עם בת עשיר אחר. אך לדאבון לב נתגלה בי מום כלשהו כעבור זמן קצר, הלכנו לדרוש ברופאים ולאחר בדיקתם אמרו שאין רפואה למכתי, משכך, עמד העשיר שאגרש את בתו, וכך נשארתי חסר כל, כשדבוקים עלי שני כינויים - עזיבת שידוך וגרוש, ברוב יגוני פניתי לדור ב'הקדש' (בית ההקדש היה מיועד לחסרי בית...) שם ישבתי גם בכיתי, עד שניגש אלי יהודי אחד ושאלני לסיבת בכי המר, גיליתי בפניו את כל מסכת חיי ואת המום שמצאו בגופי, נענה היהודי ואמר לי, הנה מכיר אני נערה אשר גם לה יש מום הדומה לשלך, אולי תשתדכו ביניכם וכן הוה.

לאחר החופה משנכנסתי לחדר הייחוד סיפרה לי הכלה כי גם היא לא נולדה עם מום זה, אלא הוא נתגלה אצלה זה לאחרונה, אחר שנתארסה לפני כמה שנים עם עילוי גדול, ונתבטל השידוך מפני חוסר ממון, ומרוב צער ויגון נולד אצלה המום, מיד הבנתי שזו היא ארוסתי משכבר הימים, וכל סבלה בקבלת המום היה אך ורק בכדי שיסכימו הכל שנינשא שנינו, עתה אמור נא לי רבי, האם לאחר שהיא סובלת בגיני עד עצם היום הזה אין זה מן החיוב שאכבדנה בכל לבי נפשי ומאודי. סיים הגר"א ואמר, כדאי היה לסבול את כל נדודי הדרכים, בכדי לשמוע מעשה זה המלמד לאנוש בינה, עד כמה הקב"ה מנהיג את עולמו בחשבון בהשגחה הפרטית על כל נברא ונברא, בכל פרטיו וענייניו, ואי אפשר לו לאדם להתחכם נגד גזירת הבורא יתברך, כמו אלו שעזבו את השידוך, ולבסוף נישאו זה לזה, אלא שהמתחכם מסוכן הוא לקבל מום כדי להעמידו על מקומו הראוי לו.

נא. יש שאמרו שלכך קוראים להתקשרות השידוכין בשם 'ווארט', שפירושו בשפת ה'אידיש' - דיבור, לרמוז 'שהכל נהיה בדברו', כל שידוך שנגמר נעשה אך ורק במאמרו יתברך, וכדכתיב מה' יצא הדבר. והמשכיל יבין שלא 'לדאוג' בענייני שידוכין, כי ממילא מתנהל הכל על פי מאמר ה', וכשיבוא הרגע הראוי והנכון, יסבב 'מסבב הסיבות' שיבוא הדבר אל סיומו.

בקריעת) לבאר הטעם שדימו חז"ל לקריעת ים סוף²² - 'ונפקא מיניה למבעי רחמי', כלומר שבאו חז"ל הק' ללמדנו 'סדר מציאת הזיווג' והוא על ידי בקשת רחמים מ'השדכן' בכבודו ובעצמו הלוא הוא הקב"ה כי ממנו אשה לאיש. וגדולה היא התפילה לסלק כל העיכובים והקטרוגים, ולהביא למציאת השידוך אפילו קודם זמנו. וכמו שאמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, (פני מנחם פרשת במדבר תשנ"ה סעודה ג) שהנה מבואר בגמרא (מו"ק יח):

זיווגם ההגון להם²³, אבל האדם בעצמו ידע כי אין השדכן אלא שליחו של בורא כל עולם - אליו יפנה כשקשה לו, ולו יודה כשטוב לו.

למבעי רחמי - קירוב הזיווג ע"י התפילה

זאת עשו וחיו, הרבו בתפילה ובתחנונים לפני אבינו שבשמים, וכמו שכתב הרשב"ם (פסחים קיח. ד"ה

הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע סיפר פעם לאחותו הצדקנית אשת חבר להגה"ק מסטייפעלע זצוק"ל, היום היה אצלי יהודי שבא לברר אודות בחור (לעניין שידוכים), והנה כששאלני על 'יראת שמים', עניתו 'ס'קען זיין בעסער' (יש לו במה לשנות דרכיו ולהתעלות יותר ממצבו העכשווי), כמו כן כששאלני על 'התמדתו ואהבת התורה שבקרבו', עניתו 'ס'קען זיין בעסער'. כך עניתו על כל שאלותיו וספיקותיו, ורציתי בזה לרמוז לו - אין הבחור ראוי לך. על כל דבר נענה האיש ואמר, מבין אני שאין בו כל חסרון שהרי אין 'מושלמים' בעולם הזה, ומכיוון שהרבי אינו אומר אלא שיש לו מקום להיטיב דרכיו משמע שהוא עומד על דרך טוב... וה'חסרון' היחיד שיש לו שעדיין יש לו מקום להתעלות, הרי זה ה'חתן' המתאים לי, ועוד באותו היום נגמר השידוך בכי טוב. ובכן, אמר החזון"א, הבט נא וראה, האיך שהקב"ה מנהיג את עולמו, הרי יהודי זה 'בר דעת' הוא, ואף אני אמרתי לו דברים (כמעט) מפורשים 'יש לבחור הרבה מה לשנות ולהיטיב את מעשיו', והאיך נהיה כדבר הזה, שהבין מדברי שאין כל חסרון בבחור, אלא, בהגיע העת והזמן לזווג את בת פלוני לפלוני, נהפך כל העקוב למישור, ו'תקפוץ' הארץ ואף השמים אם יצטרכו לזה, ה'חכם' יהפוך לסכל והשומע לחרש, והשידוך יגמר... 'כי מה' אשה לאיש'.

כה אמר הרה"ק הסבא משפאלע זי"ע (איש הפלא עמוד שסד, הובא בתפאל"מ בפרשתן), וז"ל, לכל אדם יש מעלות ויש חסרונות וכאשר נגזר על האדם שידוך משמים אז יורד א לוקשען ברעה"ט, היינו קרש רחב מן השמים ומכסה את כל החסרונות און עס בלייבט גוליע (כל כולו בשפת רוסיא) מעלות, אבל כשהשידוך שהציעו לו עכשיו אינו מה שנגזר עבורו מן השמים מ' יום קודם יצירת הולד, אזי יורד א לוקשען ברעה"ט מן השמים ומכסה את כל המעלות און ס'בלייבט גוליע חסרונות.

כיו"ב אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע שבבוא העת לגמור השידוך מוליך הקב"ה את ההורים כ'בלינדע פערד' (סוסים עוורים) שלא יראו כל חסרון במדובר ובכך יתנו את הסכמתם ויצא השידוך לפועל.

פעם קבל איזה 'מחותן' בפניו (של הפני מנחם) כי זה לאחרונה לקח 'חתן' לבנו והכל 'מכרו' לו כי החתן הנו ממש 'רבי עקיבא אייגער', ועתה משנגמר השידוך נתברר לו שלא מיניה ולא מקצתיה - לא רעק"א שבדור הקודם, ולא בדור הזה, לא תלמיד חכם ולא בן תלמיד חכם, כי אם כמעט עם הארץ גמור... (תחת מה שאמרו לו כי הוא 'נדוע ביהודה' נתברר שהוא 'נדוע בגויים').

נענה הרה"ק ואמר, הנה בבוא העת והזמן לגמור השידוך עם 'בת פלוני לפלוני' שהוכרזו ארבעים יום קודם יצירת הוולד. נוטל הקב"ה את ה'שכל' מהורי המדובר, שלא יזיקו ולא יפריעו את הדבר מלבוא לידי גמר, ורק לכן הצליחו לפתותך בקל ש'חתן דנן' הנו רעק"א בכבודו ובעצמו... אמנם כעת משנגמר השידוך החזירו לך את השכל במתנת חנים מן השמים, וכי על זה דווה לבך, האם היה עדיפא לך להישאר מבלי שכלך... ימלא פיך תהילתו על שחזר אליך שכלך בשלימותו.

פעם שאלו את הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, מהו זה שאומרים שהשידוך בידי שמים, והרי יש לי שונאים, והם עומדים ומקלקלים לי את השידוכים, ענה הרה"ק, אכן, הכל מן השמים, אלא אם השידוך באשערט (הגון וראוי) ישלחו מן השמים את המחותרים אל האוהבים, והם יאמרו עליך כל הטוב, ואם לאו יגיעו אל השונאים והם יורידו את השידוך. נב. וכך איתא בשם צדיקים, כי כמו ש'בת פלוני לפלוני' כך גם השדכן מיועד מן שמיא, לכל זיווג שדכן שלו.

נג. הרה"ח רבי נתנאל ראדיזינער זצ"ל נכנס פעם אל ה'חזון איש' זי"ע, ואמר לו, רבי, קושיא אחת יש לי, והיא קשה כקריעת ים סוף, ברמזו על 'קשה' זיווגו של אדם כקריעת ים סוף (סוטה ב), אמר לו החזון"א, הרי סוף דבר היה שהקב"ה קרע את הים, אף אתה, תנוח דעתך, כי סוף דבר שתתישב קושיתך...

'מותר לארס אשה בחולו של מועד, שמא יקדמנו אחר', והלא הדברים קל וחומר, ומה אם יש ביד אדם להקדים וליטול את של רעהו ברחמים, כ"ש שיש ביד האדם למהר ברחמים למצוא מהרה את זיווגו שלו שהכריזו עבורו קודם יצירת הולד¹⁷.

וכה ביאר הרה"ק האמרי נועם' זי"ע (בראשית ד"ה על כן) בלישנא דקרא (ב כד) 'על כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו', שהנה מדרכו של עולם - בגשתם להחליט 'החלטות' בעניינים חשובים וביותר בפרשת השידוכים הרי הם 'מלאים ספקות כרימון', גם

סיפר אחד מזקני האדמורי"ם שבדורנו, שבבחרותו חיכה זמן רב על זיווגו, פעם אחת בהיותו כבן כ"ח שנה הרגיש ש'באו מים עד נפש', ונכנס אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וגולל בפניו את פרשת הזיווג כי קשתה עליו ההמתנה, אמר לו ה'חזון איש', וכי לכמה אתה נצרך, ענהו הבחור, אחד, אמר לו ה'חזון איש' נו, אחד, עדיין יש בעולם עבורך אחד, ומה לך מתייאש.

ואילו כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע אמר לבחור שבכה לפניו כי רבו אנחותיו ולבו דווי על זיווגו שעדיין לא נמצא - דו ביסט א חתן, נאר דו ווייסט נישט צו וועמען (הנך כבר 'חתן' אלא שאינך יודע עם מי), שהרי ארבעים יום קודם יצירת הוולד כבר מכריזים בת פלוני לפלוני, אין זה אלא 'אבדה' שנאבדה (לא שצריכים לעשות מציאות חדשה של 'חתן וכלה') ואי משום הא, אין לך אלא להתפלל שיגל ה' את עיניך למצוא את האבדה, לבקש הראנו ה' חסדך, שנוכל לראות החסדים ונראה עם מי אתה באמת החתן... (וחוץ מאותה ראייה בפועל הכל כבר מסודר).

נד. פעם ישב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בסעודה שלישית בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי בימים מקדם, שנכנס ביום השבת אחר חצות היום אל בית המדרש, והחל באמירת תהלים בדמעות שליש ובהשתפכות הנפש. באותה שעה שהה בביהמ"ד אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמעות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמעות.

במוצש"ק ניגש אליו השני ושאלו, לבכיה מה זו עושה. כי לפי רוב הבכי והדמע נראה כי בצרה ויגון הינך נמצא, אבקשך שתגלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזרך, פתח היהודי את סגור לבו ואמר - בת לי בביתי היושבת וממתנת עד בוש לזיווגה - אך ורק מאחר שאין הפרוטה מצויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדוניתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע יום השבת קודש, ופוגש אני בבתי נופל לבי בקרבי על הצרה הגדולה. לכן מיד אחר סעודת השבת נוהג אנכי לבוא בשערי ביהמ"ד - לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר, אף אני יש לי בביתי בן עלם חמודות וירא שמים. ואף אני איני מצליח להביאו לברית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנשתדך בינינו. ואכן השידוך יצא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל ה'קצות החושן' זצוק"ל והגה"ק 'בעל קונטרס הספיקות' זצוק"ל. ולימד מכאן החפץ חיים, כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה', פועלת גדולות ונצורות - כגדולי עולם הללו שיצאו משידוך זה.

מעשה בבחור בן טובים ויר"ש שלמד באחת מהישיבות המפורסמות בארץ ישראל, אך משום מה לא הצליח למצוא את זיווגו, וכה עברו הימים מיום ליום ומחודש לחודש כשלבנו נשבר בקרבו מחמת מצבו הקשה.

לקראת שבת אחת החליטו בני הישיבה לשבות בשב"ק במירון סמוך ונראה לציון המצויינת של רשב"י, אותו בחור הצטרף ונסע עמהם, אך במשך כל השבת הסתגר בחדרו כשהוא שקוע בצער ולא עלה לציון אפילו פעם אחת, רק במוצאי שבת נתעורר בו רצון לפקוד את הציון בטרם יחזור לישיבה, ואכן, בהגיעו אצל הציון פתח באמירת תהלים בהשתפכות הנפש ובדביקות עצומה, עד שלאחר כמה שעות גמר את כל הספר מרישא ועד גמירא. כאשר סיים תפילתו הביט לאחוריו ולא מצא את חבריו שכבר חזרו בצוותא לישיבה, והבין שעתה עליו לחזור לישיבה בכוחות עצמו, אך כיון שלא היתה הפרוטה מצויה בכיסו הלך לביתו של אחד מתושבי מירון, סיפר לו מעשה שהיה וביקש ממנו שילוהו סכום מעות להוצאות הדרך, ואמר לו, דהגם שהוא אינו מכירו אך בידו להתקשר לראש הישיבה שלו המכירו, והוא בודאי ימליץ להלוות לו סכום זה, ובהזדמנות ישלח לו את סכום ההלוואה, בעה"ב שוחח עמו על דא ועל הא למשך זמן מה ולאחמ"כ הלווה לו כפי בקשתו ונפטרו לשלום.

היהודי שהתפעל מאד מאצילותו של הבחור מיהר להתקשר לראש ישיבתו וסיפר לו שכך וכך היה מעשה, ובירר אצלו 'מה טיבו' של הבחור כי בת יש לו שהגיעה לפרקה, על כן ברצונו לברר אצלו מה טיבו, למותר לציין, שראש הישיבה הרבה והפליג בשבחיו של הבחור בתורה ובמידות טובות, ואכן מיד שלח הלה שדכן שידבר עם אבי הבחור

לו ניסים שנעשו לו, שקפצה לו הארץ ושנודמנה לו רבקה בתפילתו. וביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (עה"ת ד"ה ועל דרך) דלכאורה צ"ב מדוע לא קפצה לו הארץ בחזרתו לבית אברהם, אלא, מאחר שלא רצה הבורא לגלות את רבקה ליצחק עד שיתפלל על זיווגו, על בן נתאחרו בדרך ולא קפצה לו הארץ, כדי שיתפלל, והנה, אך היה 'ויצא יצחק לשוח בשדה', מיד בגמר תפילתו - כאשר נשא עינו אחר תפילתו 'וירא והנה גמלים באים', כל זה נכלל בסיפור ש'סיפר לו העבד' - קפצה לו הארץ, ואל תקשה, א"כ, ק"ו שהייתה צריכה לקפוץ לו בחזרתו, כי בזה הודיע לו אליעזר 'שנודמנה רבקה (רק) בתפילתו' (של יצחק) - על בן המתין לו הבורא על התפילה.

יה"ר שיאריך ימינו ושנותינו בטוב ובנעימים שיהיו 'כולן שווין לטובה', וישמע קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה בערי יהודה ובחוצות ירושלים, ובא לציון גואל בב"א.

יש להם 'רצונות' ודמיונות מהארץ ועד לשמים, יש האומרים ל'שדכן', אה, כזאת וכזאת הנך מציע לנו... אין רצוננו אלא להשתדך עם משפחה 'מפוארת ונכבדה' כמונו... או ברצוננו בגביר ובעל יוחסין וכדומה, לאידך, יש המלאים ספקות, האם כדאי להם 'להסכים' להצעה פלונית אם לאו, וזה מרומז בדברי הכתוב אביו - אלו הרצונות [כמו 'ולא אבה סיחון' (דברים ב ל) שפירושו לא רצה], ואת אמו - מלשון 'אם', כלומר ספקות כדת מה לעשות, ולשניהם אמרו 'עזב איש את אביו ואת אמו, אלא ודבק באשתו - ר"ת 'א' שפתי תפתח ופי' (תהילים נא יז), ר"ל עזוב נא, אל תשקע ותטבע בים הרצונות והספקות... הדבק בעמוד התפילה ביתר שאת וביתר עוז, ותבוא על סיפוקך בהגיע הזיווג הנכון מן השמים לידי גמר.

באמת אמרו, שגם השידוך המיועד לו לא יבוא לידי גמר רק ע"י התפילה, כמרומז בפרשתן (כד סו) 'ויספר העבד ליצחק את כל הדברים', ופירש"י 'גלה

להציע את השידוך, וכעבור יומיים שברו צלחת בשמחת התנאים בשעה טובה ומוצלחת בבית אבי הכלה בעיה"ק מירון, ונתברר למפרע, שתפילתו במוצאי יום מנוחה הרקיעה שחקים, ועל ידה זכה לישועה הגדולה, ולא עוד, אלא אף בעיני בשר ראה דבגלל שהאריך בתפילתו באותה שעה זכה לראות בישועתו, שהרי איחורו גרם לו לפגוש את חותנו לעתיד, ועי"ז באו בברית האירוסין ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל.

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: מעלת החסד

פרשת חיי שרה

בס"ד | גיליון מס' 353

למי העניק הרבי את ה'עולם הבא' שלו, ומדוע!?

שתי וגם גמליך אשקה (כ"ד, מ"ו)

מוכיחה שהיא בעלת חסד וטובת לב - רק אז היא זוכה לאישור כי היא ראויה להיות אחת האימהות של העם היהודי!

למדנו, שלחולל ניסים זה נחמד, אבל עדיין לא מספיק! מבחנו של יהודי הוא בטוב לבו, ברצונו הכנה לעשות חסד מכל הלב. רק כשיהודי מתמסר לעשיית חסד, פועל בכל כוחותיו להיטיב עם הזולת - רק אז הוא מוכיח שהבין נכון את תפקידו בעולמו, שהוא מבצע אותו היטב, וראוי לברכת שמים בשל מידת החסד הטבועה בו!

אחים יקרים, הבה נפנים את המסר הזה, נטמיע בליבנו את חשיבות מעשי החסד, נעשה הכל כדי להיטיב עם הזולת. פעמים מדובר מעשיה, בארגון שמחה, התנדבות במפעל חסד, סיוע לחולים או נזקקים, ולפעמים מדובר בחיוך בלבד, במחמאה כנה מכל הלב, בדברי עידוד וחיוך לשובי לב. הבה נרבה בפעולות כאלה, הבה נייחד זמן לעשות חסד, כי זה התפקיד שלנו בעולם וכך נזכה להרעיף חסד משמים על כל באי עולם!

חסד מהעולם הבא בעולם הזה!

שורה ארוכה של אנשים עמדו בתור להיכנס לחדרו של הרה"ק רבי יואל מסאטמאר ז"ע. בתוככי החדר ישב הרבי, האזין לבאים לפניו ושופכים את ליבם, מעניק עצה טובה או ברכה מעודדת, מחזק לבבות נשברים ונוסף בהם כוחות חדשים. אחד מהם היה יהודי, שהתקופה האחרונה עברה עליו תוך קשיים נוראיים שחברו עליו בבת אחת...

זה החל ברעייתו שחלתה במחלה קשה, אושפזה בבית החולים, ומאז - כל מעייניו נתונים אליה. אין פלא כי פרנסתו נפגעה, ובד בבד - הוא הוצרך ללוות סכומי כסף אדירים על מנת לטפל בה. תוך כדי כך, בשל התקופה הלחוצה לא הצליח להשקיע מספיק בילדיו, ואחד מהם הורחק מהמוסד החינוכי בו למד, כשמצבו החינוכי הולך ומידרדר...

כשנכנס האיש, פרץ בבכי ושפך את כל סאת יגונו בפני הרבי. הוא האריך לתאר את מצבה הקשה של אשתו, והסביר עד כמה מצבו הכלכלי לחץ והנושים דוחקים בו כל העת. בקול מרוסק סיפר כי לבו נחמץ בראותו כי בנו היקר עזב את החינוך שקיבל בבית, וכי המצב כולו מייאש אותו ממש, הוא חש אובד עצות, לא יודע במה להתחיל לטפל ואיך...

הרבי האזין לו בכבוד ראש, ומלבו הטהור נעקרה אנחה ועוד אנחה, כמה צרות קשות ומייסרות השתרנו וזאו על צווארו של יהודי אחד... לאחר מכן נענה הרבי והשיב לו דברי עידוד ונחמה, כשהוא מבטיח כי יסייע לו ויפעל למענו. 'בינתיים' - אמר הרבי - 'היכנס כאן לחדר הסמוך, תשתה משהו, תירגע ותנוח קמעא. אני אנסה לפעול למענך, נא המתן קצת...' - והאיש עשה כמצוותו.

זמן קצר חולף, והנה ניגש אליו אחד מעסקני הרפואה הגדולים בניו יורק, כזה שכל הרופאים, גם הנוכריים, חרדים ליוצא מפיו... עד עתה לא העלה בדעתו כי אותו עסקן

כל בר דעת שחי ונושם בעולמנו, מבין שהוא לא נקלע לכאן בטעות, ולא שוהה כאן במקרה. הרי בורא עולם הוא שקבע שפלוני ופלוני יהיו כאן בעולם, ונתן לכל אחד ואחד מאיתנו תפקיד. בגין מילוי התפקיד שלנו מובטח לנו שכר רב, וככל שנשפר ונשלים את אופן מילוי התפקיד שלנו, כך יובטח לנו שכר רב יותר...

ברי ומוכן, שלא לכולנו יש את אותו תפקיד, אבל יש משהו שקשור בכולנו, משימה המוטלת על כל בני האדם. התפקיד הזה נחשף בהקדמה לספר 'נפש החיים' להגאון רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל, שם מצטט בנו מפי אביו מילים מרטיטות: 'האדם לא נברא אלא להועיל לאחרים!' - כלומר, התפקיד המוטל על כל בני האדם באשר הם הוא להיטיב לזולת, לעשות מעשי חסד, לשמח יהודי אחר, להפוך את עולמנו לטוב ונעים יותר לחיות בו.

תפקיד זה מחייב כל הורה לומר מילה טובה לילדיו, וגם את שני ההורים - להעניק מילה טובה זה לזה. זה מחייב אדם לעזור - בראש ובראשונה - במשימות הבית השוטפות, בד בבד עם אחריותו לפעול למען שכניו וקרוביו. על מרביץ תורה בשיעור קומה מוטל להתמסר למען תלמיד נחשל מעבר לנדרש מתפקידו, על נוהג ברכב - לתת לנהג אחר לעקוף אותו או לוותר על חניה, וגם להולך רגל יש חובה וזכות - להעביר ילד את הכביש או לסייע לקשיש לחצות בבטחה.

נוכל לנקוב כאן בעוד אינסוף דוגמאות, כמו: להכין כוס קפה למשתתפי השיעור היומי, או לאסוף את הגמרות בסיומו ולהקל על האחראי. להחמיא לשליח הציבור על התפילה, או להודות לגבאי על שבת הכנסת מסודר. לסייע לשכן נזקק או לחבר העורך שמחה, כמו להרעיף טללי נוחם על מי שלא עלינו עוברת עליו צרה או טרגדיה. כל הפעולות הללו הן מעשי חסד!

והתפקיד הזה - להרבות חסד, מוטל על כולנו, בכל יום ובכל עת. בסבך משימות היום יום המרובות עלול הוא להישכח חלילה, וזה הזמן להזכיר עליו ולעודד אותו, להפנים את התפקיד הזה ולהציב אותו בראש

מעיינינו. כי תכלית האדם בעולמו הוא לסייע לברואי תבל, ועל כן עלינו לחפש כל הזדמנות לעשות חסד, ומדי יום ביומו להקדיש זמן לעשיית חסד!

בפרשת השבוע שלנו מסופר על אליעזר עבד אברהם, המגיע לחרן לחפש כלה ליצחק אבינו. על ידי הבאר מוצא הוא את רבקה, והנה - נס פלאי אפוף הוד: המים עולים לקראתה! שינוי מדרכי הטבע, רואים בעינינו כי הילדה הזו מיוחדת ונעלית מכל סביבתה, הן כל דרך הטבע משתנה לכבודה!

אולם, מדייק הרה"ק רבי יחזקאל מקאמרי ז"ע, אליעזר אינו מסתפק בכך. זה שנעשים לה ניסים גלויים - אין בכך ראייה כי ילדה זו ראויה להינשא ליצחק אבינו ולהפוך לאחת האימהות הקדושות. הוא מציב בפניה מבחן: הוא מבקש ממנה להשקותו, ובוחן האם תשקה גם את הגמלים. רק כאשר היא עומדת במבחן החסד וההטבה לזולת, רק כשהיא

הזכות לחיים!

היה זה לעת זקנותו של הגאון בעל ה'קהילות יעקב', הסטייפלער זצ"ל. הוא כבר היה חלוש וחולה, ואחד מבני ביתו החליט כי אין זה ראוי שדלתו פתוחה בכל עת לכל הבאים לבקש את עצתו וברכותיו, וכי יש לקבוע שעות קבלת קהל מסודרות. הוא ידע כי אם יעלה את הדבר בפני הסטייפלער ייתקל בהתנגדותו הנמרצת - שכן הסטייפלער ראה את הסיוע ליהודים כאחת ממשימות חייו, ולפיכך החליט על דעת עצמו לקבוע שעות קבלת קהל, ולנעול את הדלת ביתר שעות היממה...

כמה ימים חולפים, והסטייפלער התפלא מהשקט השורר בבית לאורך היום, חוץ מבשעה אחת מסוימת. כשנודע לו מה קרה, הגיב בתרעומת גלויה: 'איך עושים דבר כזה? ואולי כל הסיבה שאני חי היא רק בזכות שאני נותן מענה ליהודים שבאים אליי? אולי כל הזכות של אריכות ימי היא רק בגלל שאני מקשיב ומאזין לבאים בצל קורת?!'

ומאותה עת - שבה הדלת ונפתחה בקביעות, בכל שעות היום. כי הסטייפלער זצ"ל ראה את זכות קיומו בעולם - לא בזכות לימוד התורה העמוק שלו, לא גם בזכות מסירות נפשו לקיום המצוות, ואף לא בזכות התמדתו הנדירה. רק הודות לחסד שהוא גומל עם הבאים למעונו, בכך תלה את הזכות להמשך חייו ואריכות ימיו!

אחים יקרים, הבה נזכור את המסר הזה, ונפנים אותו בליבנו. לפעמים, הסיבה שניתנה לנו הזכות לחיות - היא רק עקב העובדה שאנו גומלים חסד, שאנו פועלים להיטיב עם יהודים אחרים. הבה נרבה מעשי חסד, הבה נרבה חיים!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הרה"ר יוסף יונה הי"ד רוזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

דגול ובעל קשרים רבים יסייע לו, והנה הוא לימנו - מבקש את התיק הרפואי של האשה ומבטיח כי עוד היום יפעל להסדיר עבורה תנאי אשפוז מיטביים, ויגייס את מיטב הרופאים לטפל בה!

עודם מדברים, והנה משמאלו ניצב גביר אדיר, שכונה 'הגביר הכי גדול של סאטמאר מאז ומעולם'. העשיר המתין בניחותא עד לסיום השיחה עם העסקן הרפואי, ורק אז ניגש אליו, החליק לידי המחאה, ואמר לו בקצרה: 'הרבי הורה לי לתת לך צ'ק פתוח, תרשום בו את מלוא סכום חובותיך ותוסיף כדי פרנסתך בשפע...'

האיש עומד המום, נפעם, נבוך, מבולבל, שמח, מרוצה, מאושר ומלא תקווה - כל התחושות הללו חברו להן יחד. הוא התחיל להבין מה הרבי עשה - פשוט גייס את מיטב הכוחות הסרים למרותו, את גדולי חסידי, והטיל עליהם את המשימה לחלצו מהמיצר כאן ועכשיו! וכאילו כדי להוכיח שאכן כך, לפתע הגיע גם אחד מבכירי המלמדים בתלמוד תורה ממנו הושלך בנו, והתחייב כי הוא מחזיר את הבן למוסד, וגם ליווה אותו מעתה ואילך, ישגיח עליו בשבע עיניים עד להתייצבות המשפחה!

מדהים. פחות משלוש שעות נמשך הסיפור כולו, מהרגע בו התייצב בתור לרבי ועד שטובי המוחות והכוחות לוקחים אותו כפרוייקט מועדף, ודואגים לכל צרכיו וצרותיו, כשהמחסור הכלכלי כבר נפתר. עתה לא נותר לו אלא להיכנס שוב אל הרבי, ולהודות לו בחום על חסדו הגדול!

הוא נכנס אל הרבי, ושוב נקובעיניו דמעות, הפעם דמעות אושר ותודה. 'לא העליתי בדעתי שעד כדי כך!' - אמר האיש ולבו יוצא בתודה נרגשת, 'לא חלמתי שהרבי יקח אותי כמשימה אישית ויעשה כל כך הרבה למעני. אין לי מילים להודות!' - אמר בהתרגשות אין קץ, וכשהרבי שאל אם יש עוד משהו שהוא יכול להיטיב אתו, נענה האיש והשיב:

'ברוך השם, הרבי עשה למעני מעל ומעבר. כל סאת צרותיי ויגוני נפתרו או בדרכם להיפתר, עכשיו אני חש שלא חסר לי כלום!' - אמר האיש כשהתרגשותו הולכת וגואה. אבל אז שמע את הרבי משיב לו תשובה מאלפת: 'הן אמת שעשיתי הרבה למענך, אולם כל זה היה למען גופך, לא לטובת נשמתך. כעת אני מבקש לגמול חסד גם לנשמתך, ולכן - - -

את כל שכרי בעולם הבא - בגין גמילות החסד שגמלתי עמך - מעניק אני לך בזאת!

היהודי נאלם דום, עיניו התעגלו בתדהמה, הוא הרגיש שאינו יכול לשאת מידה כה רבה של חסד. אולם הרבי חיין אליו את חיובו הטוב וסיכם: 'אני מברך אותך שמעתה ואילך, יהיה לך רק טוב, ומודה לך שזיכית אותי לגמול עימך חסד כה מושלם, גם לגופך וגם לנשמתך!'

סיפור מדהים זה, אשר סיפר הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א והובא מפיו בגיליון הנפלא 'נועם שיח', מעורר השראה, מחייב מחשבה, נוקב חדרי לב: כמה גדולה החובה והזכות לעשות חסד, עד היכן היא מגיעה. הנה כי כן, הרבי זצ"ל דאג לאותו יהודי לכל מחסורו, פתר את כל הבעיות שהעיבו עליו, ולא נחה דעתו עד שהעניק לו את שכרו בעולם הבא, לא פחות!

כי זוהי מידת החסד, אשר כולנו גאים לקחת בה חלק. כשיש לנו הזדמנות להיטיב ליהודי - הבה נעשה את זה מכל הלב, בשיא העוצמה. ולא רק זאת - אלא נחפש כל הזדמנות להרבות חסד, להיטיב ליהודי אחר. זה התפקיד שלנו בעולמנו, הבה נעשה אותו מכל הלב.

וזה כל כך קל, כי הזדמנויות לעשות חסד יש לנו למכביר. נוכל להעלות את העיתון היומי לביתו של שכן קשיט, או לשלוח סעודת שבת לביתו של יהודי זנקה. נוכל לתמוך כלכלית במישהו שפרנסתו אינה מספקת, כמו גם להעניק את דירתנו למשפחה ששמחה במעוניה. יש כל כך הרבה דרכים לעשות חסד, ובלבד שלא יעבור עלינו יום בלי לעשות חסד עם כל הלב, בחיוך רחב, במקסימום רצון להיטיב. וככל שנרבה בעשיית חסד - כך נזכה לחסד הבורא ולרחמי!

לב אבות על בנים, ולב בנים...

כשהיה אברימי ילד צעיר, כבן 12 בלבד, כבר ניכרו בו אותות השובבות. מחנכיו התקשו לעמוד בשלל התרגילים שעשה, מנהלי הת"ת לא הצליחו להתמודד עמו. הוריו בכלל חשו אבודים מול הילד ותעלוליו... כך למשל, כשגילה בתיבת הדואר המשפחתית את המכתב המבשר על כך שלא יוכל להמשיך בלימודיו בתלמוד תורה בשנת הלימודים הבאה, הוא חטא בכפליים: הוא גם קרא את המכתב, וגם קרע אותו לגזרים, כאילו יישכח מה נכתב בו...

אלא שהדבר לא נשכח, וביום הראשון ללימודים אברימי נקרא לחדר המנהל. הוא משך בכתפיו כאילו אינו יודע במה מדובר, אך המנהל הודיע לו על ההחלטה שהתקבלה, ודרש ממנו לשוב הביתה ומיד. הוא פרץ בבכי והבטיח לשנות את דרכו הנלוזה, אולם המנהל כבר היה שבע מהבטחות, וקבע כי עליו לעזוב את מבנה החיידר מיד...

אברימי ניצב שם בוכה, מתחנן להישאר במסגרת החינוכית, ומולו - מנהל שלא מוכן להתפשר. ואז נקלע למקום אחד המלמדים במוסד, יהודי שעלה מארצות הברית לארץ ישראל בשל העובדה ששנים חיכה וייחל לזכות בזרע של קיימא, ואחד מגדולי הדור זצ"ל הציע לו לעלות לארץ הקודש, כי משנה מקום משנה מזל. הוא שימש כמלמד באותו חיידר, ובפרץ של רצון טוב הצטרף לדברי הילד המתחנן להישאר במוסד, תוך שהוא מבטיח לשים עליו עין מעתה ואילך, כאילו הוא בנו!

כשמוע המנהל את דברי המלמד, ובידועו כי אין לו ילדים משלו ועתה הוא מבטיח לפרוש חסותו על ילד זה, התרכך בו משהו, והוא ניאות להעניק לילד עוד תקופת ניסיון. ואכן, המלמד לקח את אברימי כפרוייקט אישי, שהה עמו בהפסקות והשיקיע בו את כל כוחותיו בשעות הערב, ועד מהרה עלה אברימי על דרך המלך והפך לאחד מטובי התלמידים...

תקופה קצרה אחר כך, זכה המלמד להיושע בישועה לה ציפה, ונולד לו בנו בכורו. כפי שתכנן מלכתחילה, נפרד בהתרגשות מצוות הת"ת וגם מאברימי, ושב להתגורר בחו"ל. ואברימי? - הוא כבר עבר לישיבה מובחרת, עולה ומתעלה בעולמה של תורה לתפארה. אלא שכאן לא מסתיים הסיפור, למעשה הוא רק מתחיל...

אברימי זה גדל והפך למרביץ תורה, בעל פה מפיץ מרגליות. אופי השובבות שהיה בו בילדותו לא עזב אותו, והוא הפך לפעיל באחד מארגוני התשובה. כך קרה לא אחת, שנשלח לדבר על לב בחורים מתקשים, כאלה שעמדו לפרוק מעליהם עול תורה, ולנסות להשיבם לדרך הישר...

באחד הימים, נשלח לדבר עם קבוצת בחורים אמריקאיים, שבהגיעם אליו - חבשו את הכיפה לכבודו... הם היו בטיול מסביב לעולם, ובתוכם ביקורם בארץ ישראל - תכננו להמשיך אל המזרח הרחוק. אלא שדווקא אז פגש בהם ר' אברהם, והצליח למצוא מסילות ללבם. הוא הזמין אותם לשבת בישיבת 'אור שמח', ואחר כך לשבת נוספת, ואחר כך לעוד שבת. במשך תקופה נמשך ביקורם ההולך ומתארך בארץ ישראל, עד שהשתקעו בישיבת 'אור שמח' ושוב בתשובה שלימה!

כדרכו, היה ר' אברהם אביהם ואוהבם של הבחורים שהציל מרדת שחת, ופעל למענם ללא לאות. הוא הציב אותם כפרוייקט חייו, ודאג גם להקמת ביתם בישראל. כך, בזה אחר זה, דאג ר' אברהם להציע להם שידוכים מתאימים, וליווה אותם לחופה - כשבחלק מהמקרים האב הביולוגי כלל אינו טורח לבוא ולהשתתף בחתונה...

כך היה גם עם אחד הבחורים מקבוצה זו, שהתארס בשעה טובה ומוצלחת, ומועד החתונה נקבע. הבחור החתן הודיע כי אביו יגיע מארצות הברית להשתתף בחתונה, ור' אברהם כבר נערך לפגישה עם האב - שבמקרים כאלה לא פעם היתה טעוניה. דבר לא יכול היה להכין אותו למה שיקרה באירוע...

כשנכנס ר' אברהם לאולם, זיהה על אתר את אביו של הבחור, הלא הוא אותו מלמד שהיטיב אתו בילדותו, פרש עליו את חסותו, הציל אותו מלהיזרק מהחיידר בו למד, והעלה אותו על דרך המלך. הסתבר, שאותו בן יחיד שנולד אז - כשהאב שימש כמלמד שהציל את אברימי, עזב אט אט את דרך הוריו מולידיו, וחבר לקבוצה של מי שלא גדלו על ברכי החינוך היהודי מאז ומקדם. כך נקלע עימם לישיבת 'אור שמח', והשאר - היסטוריה...

בהתרגשות אין קץ, פנה ר' אברהם למלמד שהיטיב עמו בילדותו, ונפל בזרועותיו כשדמעות בעיניו. הלה התקשה לזהותו - שכן כשעזב אותו אברימי היה עדיין ילד. אולם לאחר רגע, כשהבין מה מתרחש - התרגש בעוצמה כה כבירה עד שפרץ בבכי. שם, מתחת חופת בנו יחידו, גילה שאותו ילד שלמענו התמסר בילדותו - הוא שהשיב את לב בנו אליו!

סיפור מפעים זה, אשר סיפר מגיד המישרים הרה"ג רבי מרדכי נויגרשל שליט"א המכיר את ר' אברהם היכרות אישית מעולם החזרה בתשובה, מרגש ומדהים ממש: הנה כי כן, מסירותו של אותו מלמד למען ילד שלא היה מחוייב לו - היא שהצילה את בנו יקריו. אם חלילה אותו מלמד לא היה מתמסר כל כך להיטיב לאברימי הילד, לא היה צומח ר' אברהם שישקיע את כל כוחותיו בהצלת בנו שלו!

אחים יקרים, הבה ניקח עימנו את המסר הזה: בראש ובראשונה, לדעת שלעשות חסד אינו רק חסד גופני, טובה גשמית, עזרה כספית, או עידוד ותמיכה. לעשות חסד זה גם בראש ובראשונה חסד רוחני, לבחון היכן נוכל להיטיב עם הזולת ולגרום לו להתקדם ולהתעלות מבחינה רוחנית, כיצד נוכל לתמוך בילדים צעירים העושים צעדים ראשונים בעולם התורה, איך נוכל להיטיב עם אברכי חמד ההוגים בתורה!

ובד בבד - מפעמים לראות עד כמה כל חסד פועל במידה כנגד מידה, ובסופו של דבר עושה החסד הוא המרוויח הגדול ממעשיו. לא תמיד רואים זאת בעיניים, אבל אנו יודעים גם יודעים כי הקדוש ברוך הוא משלם באותה מטבע, ולבטח פותח הוא את שערי החסד והרחמים לעושי החסד, ומרעיף עליהם שפע חסד משמים לטוב להם כל הימים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת חיי שרה תשפ"ב

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

חיים נימוס ודרך ארץ ולהפוך את טבעם שינהגו כבני אדם, ורבי יונתן טען לעומתם שדבר זה אינו אפשרי, וכי א"א להפוך את טבעי בעלי החיים. רצו אותם חכמים להוכיח את צדקתם, וקיבלו על עצמם ללמד חתול נימוס ודרך ארץ תוך פרק זמן מסוים. כאשר הגיע היום המיועד להציג את הצלחתם באילוף החתול, התקבץ קהל רב לראות במו עיניו את ה"חתול המלומד", ואכן בשעה היעודה נכנס החתול והחל לשמש בתפקיד של 'מלצר' סידר כמה שולחנות והציע עליהם מפות, אח"כ הלך להביא מגש עם יין וכוסות. כאשר חזר עם היין והכוסות השתוממו כל הנאספים מהמחזה הנדיר, וכמעט אמרו שאכן צדקו אותם חכמים. באותו רגע הוציא רבי יונתן קופסא קטנה מכיסו, ופתחה, ועכבר קטן זינק מתוכה. כיון שראה החתול את העכבר השליך מידיו את המגש, היין נשפך והכוסות נשברו ורץ אחר העכבר להשיגו. מיד הודו כולם לרבי יונתן אייבשיץ ונוכחו לדעת שגם אם אמנם אפשר ללמד בע"ח דברים מסוימים, אולם את טבעם לא ניתן לשנות.

כך גם עם עפרון. כל זמן שלא ראה כסף לנגד עיניו, התנהג כאיש נבון ונדיב (לא פחות מבע"ח מאולף) אבל לאחר דבריו הראשונים (פסוק יא) שבהם הציע לאברהם את השדה ואת המערה חינם אין כסף חוזר אברהם (פסוק יג) ואומר לו "נתתי כסף השדה קח ממני" כלומר אברהם מחזיק את הכסף בידו ואומר לו "קח הממון", כיון ששומע עפרון את הצלצול של הכסף - ורואה את המטבעות הנוצצות בידי אברהם - מיד הוא נהפך לאיש אחר. הוא משליך מעליו את כל גינוני ההתנהגות היפה שנקט בהם ורדף אחר הכסף כמו שהחתול רודף אחרי עכבר...

(דרכי מוסר)

נתתי כסף השדה קח ממני ואקברה את מתי שמה... (כג, יג) ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה הוא (כג, ט"ו),

רש"י כתב "נתתי - מוכן הוא אצלי והלואי נתתי לך כבר". לכאורה לא מובן מה רצה רש"י בזה.

אפשר לומר בדרך צחות, שעפרון אמר לאברהם שהאות האמצעית של "עפרון" הוא ר'. והאות האמצעית של "אברהם" הוא גם כן ר', ס"ה ארבע מאות. אם כן ארבע מאות שקל "ביני" שנמצא אצלי באמצע בין אותיות שמי - מאתיים, "ובינך" שנמצא בין אותיות שמך - מאתיים, מה הוא... וכנגד זה אמר אברהם "הלואי נתתי כבר", שאם היה זה בעבר, כשעדיין היה שמי "אברם" לא הייתה אות אמצעית בשמי, והיית מבקש רק מאתיים...

(תורת משה נתן)

וישמע אברהם אל עפרון וישקל אברהם לעפרן ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר (כג, טז)

מעשה ברבי אפרים זלמן מרגלית מברודי שהלך אצל אחד מגדולי המלכות להשתדל בדבר המתקת דין גזירה רעה שנגזרה על היהודים שלא כדון, עם ששר זה ידוע ומפורסם היה כ"לקחון" שידו פשוטה לקבל מתנת יד, קשה היה לו לרבי אפרים זלמן שהיה נקי כפים ובר לבב, להציע לשר שוחד ממון, בא אליו בעקיפין והקיף בדברים סחור סחור, ואותו שר שחומד ממון היה, גם הוא התבייש לתבוע ממנו בפה. פתח השר ואמר: רבי אותה בקשה שאתה מבקשני עליה אמלאנה ברצון רב, אלא שגם אני בקשה גדולה לי אליך. סוחר גדול פלוני בעירנו, חוב גדול של ממון יש לו עלי, יואיל נא מר לסור אליו. מיד הבין רבי אפרים זלמן את הרמז הדק והכל על מקומו בא בשלום.

לאחר מעשה יצא רבי אפרים זלמן ודרש:

מה דכתיב ארבע מאות שקל עובר לסוחר? עפרון זה, נשיא בני חת, שמתחילה אמר לו לאברהם "ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" התבייש לקחת את השקלים במישרין מיידו של אברהם, לפיכך עמד והפנהו אל סוחר פלוני ופלוני ואברהם אף הוא הבין את הרמז והעביר לסוחר...

(על התורה)

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען (כג, ב) כתב רש"י: בקרית ארבע - על שם ארבע ענקים שהיו שם אחימן ששי ותלמי ואביהם. ד"א על שם ד' זוגות שנקברו שם איש ואשתו (ב"ר) אדם וחווה. אברהם ושרה. יצחק ורבקה. יעקב ולאה".

יש להבין, תינח לפי הפירוש השני שנקרא 'קרית ארבע' על שם ארבעת הזוגות שנקברו שם, מובן למה מציינת זאת התורה כאן, שהרי שרה גם היא חלק מארבעת הזוגות. אבל לפי הפירוש הראשון שנקרא 'קרית ארבע' על שם ארבע הענקים, לא מובן מה שייך עניין זה לכאן? התורה יכלה לומר שבא לחברון בלי לציין שזה נקרא קרית ארבע, ואף לא מובן למה הביא רש"י את הפירוש הראשון.

ואפשר לבאר עפ"י מה שכתב בספר "שפתי כהן" (מגורי האר"י ז"ל), שם הביא תמיחה: ואם תאמר מי הולכה לשרה לחברון? הרי אברהם יצא אל העקידה מבאר שבע וכן חזר מהעקידה אל באר שבע, ואיך הגיעה שרה למות בחברון?

ומתריך: שמעת, שכשבא השטן ואמר לשרה היכן יצחק, אמרה לו, הלך עם אביו ללמדו מעשה הקרבן, שהרי ראתה שאברהם לקח איתו את האש ואת המאכלת וכו', אמר לה השטן: יצחק הוא הקרבן. לא האמינה לו, והלכה אצל אחימן ששי ותלמי, ואמרה להם: אתם ארוכים וגבוהים, ורואים למרחוק, הביטו וראו אם רואים אתם זקן אחד הולך עם ג' נערים, הביטו ואמרו לה שרואים הם זקן אחד שעוקד בחור על גבי המזבח והסכין בידו. כיון ששמעה כך, מיד מתה.

בזה מובן, שלהלן הרי כותב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שע"י בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרחו נשמתה ממנה ומתה", לכן הקדים שארבעת הענקים התגוררו שם. (ציוני תורה)

ותמת שרה בקרית ארבע הוא חברון בארץ כנען (כג, ב)

כתב רש"י "ונסמכה מיתת שרה לעקידת יצחק לפי שע"י בשורת העקידה שנודמן בנה לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרחו נשמתה ממנה ומתה".

שואל הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא", יש לעיין איך מתה שרה מחמת העקידה, והרי קי"ל "שלוחי מצוה אינן נזוקין"? וכן מקשה מהגמרא שבת שאמר התנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה", איך ימות בדרך מצוה והרי שלוחי מצוה אינם נזוקין?

ומתריך, שמה שאמרו "שלוחי מצוה אינם נזוקין" הכוונה שמחמת המצוה לא יאונה לו כל רע. אבל אם כבר נגזר עליו מכבר שביום פלוני ימלאו שנותיו בעולם הזה, אזי אדרבה, זכות הוא לו לזכות למות כשעסוק בדבר מצוה. וזה נחשב לו שמת על קידוש ד'. וזה מה שאמר אותו תנא "יהי חלקי עם מתי בדרך מצוה" שרצה שהקב"ה יסובב שביום שיגיע זמנו להיפטר שיהא בדרך מצוה ויזכה למות מתוך התעסקות בדבר מצוה.

ואף גם כאן, זמנה של שרה נקצב לחיות מאה עשרים ושבע שנים. והיא זכתה שמתה מחמת הבשורה על דבר המצוה.

(טעמא דקרא)

השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה (כג, יא)

המפרשים תמהים על השינוי הפתאומי שחל בדברי עפרון, שמתחילה אמר לאברהם: "השדה נתתי לך והמערה אשר בו לך נתתיה" - כרוצה לרמוז כאילו לא עלה על דעתו כלל לבקש כסף עבור המערה, ואדרבא, בנדיבות לב מציע הוא את כל השדה בנוסף למערה, ומיד אח"כ חוזר עפרון ואומר "ארץ ארבע מאות שקל כסף ביני ובינך מה היא" כרומז שמצפה שישולם לו מחיר גבוה זה. ואכן אח"כ כתוב "וישקול אברהם לעפרון וגו'", ועפרון מקבל ברצון את הכסף, ולא זו בלבד אלא שקיבל כסף עובר לסוחר, שהוא (ע"פ הגמ' בב"מ) בערך גדול בהרבה מכסף רגיל.

לביאור הענין, מביא הסבא מקלם זצ"ל את הסיפור הידוע אודות הויכוח שהיה לרבי יונתן אייבשיץ עם חכמי אוה"ע, הם סברו שאפשר ללמד בעלי

הוא זורק את האלוהים שלו החוצה מהבית... קח צא לחופשה, תחזור עוד שבועיים...
שואלים כולם... הראשון ששואל את זה, הוא הר"ן בדרשותיו, בדרוש החמישי... אחריו עומד על זה גם הכלי יקר, וזה גם מופיע בספר שם משמואל, של האדמו"ר מסוכטשוב, כולם עומדים על אותה שאלה, על אותו רעיון.
אברהם אבינו שולח את אליעזר לביתם של בתואל ולבן, מתוך ידיעה שהם עובדי עבודה זרה... שואל הר"ן - הוא לא מוכן לקחת מננות הכנעני, כי המידות שלהם מושחתות... אז הוא מוכן לקחת עובדות עבודה זרה?! האם עובדות עבודה זרה, זה פחות מסוכן ממידות מושחתות?!
זה לא טוב וגם זה לא טוב... אז לפחות יש לו בית אחד, שהוא יודע שהבית הזה, הוא בית טוב - ביתו של אליעזר.
הוא לא רוצה את הבת שלו, בשום פנים ואופן, כי הוא ארוך - "אתה כנעני, וכנענים הם ארוכים".
עדיף לקחת בת, מבית של עבודה זרה, ולא לקחת בת, שהמידות שלה מושחתות???

זו שאלתם של רבותינו, והשאלה שהם עונים היא - כן. מידות, עוברות בתורשה לילדים. השקפות, לא עוברות בתורשה. אם אדם יש לו מידה מושחתת, או להבדיל, מידה טובה, המידה הטובה או הרעה, עוברת בירושה לדורות הבאים. אדם שיש לו השקפות, את זה אפשר לשנות. יכול להיות אבא עובד עבודה זרה, ובן שמפיץ את דבר ה', הראיה - אברהם אבינו.
עפ"י זה, אנחנו יכולים להבין, מה אומר אברהם אבינו - ה' אלקי השמים... כאן הוא לא אומר ואלקי הארץ... שואל רש"י - למה הוא לא אומר ואלקי הארץ? אומר אברהם אבינו - כשאני יצאתי מהבית של אבא שלי, אף אחד לא ידע מהקב"ה, אני הוא זה, שהפצתי את שמו.. אתה שואל אותי, למה אני שולח אותך לבית של בתואל ולבן?
התשובה היא פשוטה - כי דעות אפשר לשנות. מידות לא ניתנות לשינוי. ברגע שהמידות הם מושחתות, זה עובר הלאה.

זמן מועט
ובזה מיישב המעשה רוקח מה שהקדים להספד לבכיה, כי בדרך כלל שלושה ימים לבכי והשאר להספד, הרי שיש יותר זמן להספד מהבכי, אך במיתת שרה שהיה קצר מאוד, לכן היה בכי והספד בחדא מחתא, לזה הקדים לספוד לשרה ולבכותה, כי הרגל ביטל כל דין הבכי.
ובזה יש טעם נוסף על אות כ' קטנה דלבתה, כיון שנכנס יום טוב סוכות, לא היה זמן רב לבכות, ולכן בכה מעט על צדקת זאת.
ולזה דחה רש"י את טעם סמיכת מיתת שרה למעשה העקדה, ולא כתבה תיכף במיתת שרה אלא לאחר 'לספוד לשרה ולבכותה', מכיון שהיה מעשה העקדה ביום הכיפורים, בו ביום 'בהר' ה' יראה', וא"כ נשאר ד' ימים עד החג, וחזר אאע"ה ג' ימים עד שהגיע לבאר שבע ונדע לו שנסתלקה שרה אמנו. וממילא נשאר רק זמן קצר לספוד ולבכותה. ולכן כתב כ' קטנה, כי בכה עליה זמן מועט. משום כך ראה רש"י לכתוב דווקא כאן טעם הסמיכות, שע"ז נבין סיבת הכ' קטנה כנ"ל.

ובמגלה עמוקות כתב שאאע"ה לקח את שרה מבאר שבע לקבור אותה בחברון ע"י קפיצת הדרך. וי"א שכשיצאו אל העקדה, הלכה שרה לכיוון חברון, כי הרגישה שסופה קרב, וא"כ צ"ל שלאחר העקדה לא הלך אאע"ה לצד באר שבע אלא לצד חברון, כי ידע ברוח קדשו שהיא כבר הולכת לשם, וכן כבר נודע לו לפני הרבה שנים שמקום הקבר הוא במערת המכפלה כמו שדרשו 'ואל הבקר רץ אברהם' - ואל הקבר רץ אברהם' שאז נודע לו ע"י הבקר שמקום קבורתם במערת המכפלה, וא"כ צ"ל שגם לשם הגיע ממש בערב החג, והספידה במהירות.
תיכף אחר קבורת שרה נכנס אאע"ה לסוכה

ונדע שהגר"א מוילנא שאל את תלמידיו היכן מרומו בתורה שאאע"ה קיים מצות סוכה, ולא ידעו תלמידיו מה להשיב, ונענה הגר"א ואמר דכתיב 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל', בכל ר"ת ב'סוכות' תשבו שבעת ימים, כ"ל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני". ולאור דברי המעשה רוקח מתיישבים הפסוקים כמין חומר, כיון שמתה שרה הלך אאע"ה לבכותה בכ' קטנה זמן מועט כיון שהגיע ערב יום חג הסוכות, ותיכף לזה נסמך 'וה' ברח את אברהם בכ"ל' כי לאחר הקבורה נכנס תיכף לקיים מצות סוכה.
(הגרמ"י רייזמן)

ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל, (כד, א)
כתב רבי יוסף נחמיה מקראקא [חלק מדבריו כתב החת"ס בסוף פ"ק דב"ב] להבין מה שנשמך פסוק 'ואברהם זקן' למיתת שרה, שהרי בפשטות באותה שעה לא היה כ"כ המצב שלו בכי טוב, כי שרה אמנו היתה עקרת הבית, והוא טפל אליה בנביאות, והנה מתה אשתו שרה, ומסתובב בבית בחור מבוגר בן ארבעים, וכאן בא"י לא מוצאים לו שידוך, כי אאע"ה פסל את כל ההצעות, וא"כ איך נכנס כאן פסוק 'וה' ברח את אברהם בכל'. בשלמא בהמשך הפרשה לאחר שהכניסה יצחק לרבקה לאהל אמו, שם מתאים 'וה' ברח את אברהם בכל', אך כאן לאחר קבורת אשתו, שנכבה הנר ונסתלק הענן וחסרה הברכה בעיסה, ואין אשה מתה אלא לבעלה, כ"ש אשת נעורים צדקת מופלגת כזאת, ומי יבשל עכשיו בשביל הכנסת האורחים, שרה איננה ועדיין רבקה איננה, מי יתן מרק חם לאורחים, איך מתאים כאן לשון כזה 'וה' ברח את אברהם בכל'?

וביאר רבי יוסף נחמיה דאין הכי נמי זה מה שכתוב בזה הפסוק, בל נשכח שאאע"ה הוא זקנו של רבי חנינא בן דוסא ושל נחום איש גמזו, כל אלו הצדיקים שידועים שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אפי' כשוראים דבר שאינו כראוי לפי שעה, הם יודעים שזה הכי טוב. בחול המועד סוכות

הוא זורק את האלוהים שלו החוצה מהבית... קח צא לחופשה, תחזור עוד שבועיים...
שואלים כולם... הראשון ששואל את זה, הוא הר"ן בדרשותיו, בדרוש החמישי... אחריו עומד על זה גם הכלי יקר, וזה גם מופיע בספר שם משמואל, של האדמו"ר מסוכטשוב, כולם עומדים על אותה שאלה, על אותו רעיון.
אברהם אבינו שולח את אליעזר לביתם של בתואל ולבן, מתוך ידיעה שהם עובדי עבודה זרה... שואל הר"ן - הוא לא מוכן לקחת מננות הכנעני, כי המידות שלהם מושחתות... אז הוא מוכן לקחת עובדות עבודה זרה?! האם עובדות עבודה זרה, זה פחות מסוכן ממידות מושחתות?!
זה לא טוב וגם זה לא טוב... אז לפחות יש לו בית אחד, שהוא יודע שהבית הזה, הוא בית טוב - ביתו של אליעזר.
הוא לא רוצה את הבת שלו, בשום פנים ואופן, כי הוא ארוך - "אתה כנעני, וכנענים הם ארוכים".
עדיף לקחת בת, מבית של עבודה זרה, ולא לקחת בת, שהמידות שלה מושחתות???

זו שאלתם של רבותינו, והשאלה שהם עונים היא - כן. מידות, עוברות בתורשה לילדים. השקפות, לא עוברות בתורשה. אם אדם יש לו מידה מושחתת, או להבדיל, מידה טובה, המידה הטובה או הרעה, עוברת בירושה לדורות הבאים. אדם שיש לו השקפות, את זה אפשר לשנות. יכול להיות אבא עובד עבודה זרה, ובן שמפיץ את דבר ה', הראיה - אברהם אבינו.
עפ"י זה, אנחנו יכולים להבין, מה אומר אברהם אבינו - ה' אלקי השמים... כאן הוא לא אומר ואלקי הארץ... שואל רש"י - למה הוא לא אומר ואלקי הארץ? אומר אברהם אבינו - כשאני יצאתי מהבית של אבא שלי, אף אחד לא ידע מהקב"ה, אני הוא זה, שהפצתי את שמו.. אתה שואל אותי, למה אני שולח אותך לבית של בתואל ולבן?
התשובה היא פשוטה - כי דעות אפשר לשנות. מידות לא ניתנות לשינוי. ברגע שהמידות הם מושחתות, זה עובר הלאה.

זמן מועט
ובזה מיישב המעשה רוקח מה שהקדים להספד לבכיה, כי בדרך כלל שלושה ימים לבכי והשאר להספד, הרי שיש יותר זמן להספד מהבכי, אך במיתת שרה שהיה קצר מאוד, לכן היה בכי והספד בחדא מחתא, לזה הקדים לספוד לשרה ולבכותה, כי הרגל ביטל כל דין הבכי.
ובזה יש טעם נוסף על אות כ' קטנה דלבתה, כיון שנכנס יום טוב סוכות, לא היה זמן רב לבכות, ולכן בכה מעט על צדקת זאת.
ולזה דחה רש"י את טעם סמיכת מיתת שרה למעשה העקדה, ולא כתבה תיכף במיתת שרה אלא לאחר 'לספוד לשרה ולבכותה', מכיון שהיה מעשה העקדה ביום הכיפורים, בו ביום 'בהר' ה' יראה', וא"כ נשאר ד' ימים עד החג, וחזר אאע"ה ג' ימים עד שהגיע לבאר שבע ונדע לו שנסתלקה שרה אמנו. וממילא נשאר רק זמן קצר לספוד ולבכותה. ולכן כתב כ' קטנה, כי בכה עליה זמן מועט. משום כך ראה רש"י לכתוב דווקא כאן טעם הסמיכות, שע"ז נבין סיבת הכ' קטנה כנ"ל.

ובמגלה עמוקות כתב שאאע"ה לקח את שרה מבאר שבע לקבור אותה בחברון ע"י קפיצת הדרך. וי"א שכשיצאו אל העקדה, הלכה שרה לכיוון חברון, כי הרגישה שסופה קרב, וא"כ צ"ל שלאחר העקדה לא הלך אאע"ה לצד באר שבע אלא לצד חברון, כי ידע ברוח קדשו שהיא כבר הולכת לשם, וכן כבר נודע לו לפני הרבה שנים שמקום הקבר הוא במערת המכפלה כמו שדרשו 'ואל הבקר רץ אברהם' - ואל הקבר רץ אברהם' שאז נודע לו ע"י הבקר שמקום קבורתם במערת המכפלה, וא"כ צ"ל שגם לשם הגיע ממש בערב החג, והספידה במהירות.
תיכף אחר קבורת שרה נכנס אאע"ה לסוכה

ונדע שהגר"א מוילנא שאל את תלמידיו היכן מרומו בתורה שאאע"ה קיים מצות סוכה, ולא ידעו תלמידיו מה להשיב, ונענה הגר"א ואמר דכתיב 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל', בכל ר"ת ב'סוכות' תשבו שבעת ימים, כ"ל האזרח בישראל ישבו בסוכות, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני". ולאור דברי המעשה רוקח מתיישבים הפסוקים כמין חומר, כיון שמתה שרה הלך אאע"ה לבכותה בכ' קטנה זמן מועט כיון שהגיע ערב יום חג הסוכות, ותיכף לזה נסמך 'וה' ברח את אברהם בכ"ל' כי לאחר הקבורה נכנס תיכף לקיים מצות סוכה.
(הגרמ"י רייזמן)

ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל, (כד, א)
כתב רבי יוסף נחמיה מקראקא [חלק מדבריו כתב החת"ס בסוף פ"ק דב"ב] להבין מה שנשמך פסוק 'ואברהם זקן' למיתת שרה, שהרי בפשטות באותה שעה לא היה כ"כ המצב שלו בכי טוב, כי שרה אמנו היתה עקרת הבית, והוא טפל אליה בנביאות, והנה מתה אשתו שרה, ומסתובב בבית בחור מבוגר בן ארבעים, וכאן בא"י לא מוצאים לו שידוך, כי אאע"ה פסל את כל ההצעות, וא"כ איך נכנס כאן פסוק 'וה' ברח את אברהם בכל'. בשלמא בהמשך הפרשה לאחר שהכניסה יצחק לרבקה לאהל אמו, שם מתאים 'וה' ברח את אברהם בכל', אך כאן לאחר קבורת אשתו, שנכבה הנר ונסתלק הענן וחסרה הברכה בעיסה, ואין אשה מתה אלא לבעלה, כ"ש אשת נעורים צדקת מופלגת כזאת, ומי יבשל עכשיו בשביל הכנסת האורחים, שרה איננה ועדיין רבקה איננה, מי יתן מרק חם לאורחים, איך מתאים כאן לשון כזה 'וה' ברח את אברהם בכל'?

וביאר רבי יוסף נחמיה דאין הכי נמי זה מה שכתוב בזה הפסוק, בל נשכח שאאע"ה הוא זקנו של רבי חנינא בן דוסא ושל נחום איש גמזו, כל אלו הצדיקים שידועים שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, אפי' כשוראים דבר שאינו כראוי לפי שעה, הם יודעים שזה הכי טוב. בחול המועד סוכות

לפי זה – כך מובא בספר "עולם חסד יבנה" – העונש שבו נתקללו הם וכנען בעבדות עד סוף כל הדורות, בא לתקן את מדת צרות העין. אלפי שנים שבהם עמים שלמים טובלים מעבדות, הכל בכדי לתקן מידה אחת! אליעזר עבד אברהם היה אף הוא מזרע כנען, אך לכאורה הוא היה במקום אחר לגמרי. ראש ישיבה של מאה ושמונים אלף תלמידים. הדולה ומשקה מתורת רבו – אברהם אבינו. בנוסף הוא גם משמש כמשגיח כשרות בבית אברהם, ודבר לא זו בו בלעדיו, כפי שנאמר לעיל (טו, ב): "ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר".

על הפסוק (כד, ב) "המושל בכל אשר לו" דרשו חז"ל (בראשית רבה, נט): "שהיה זיו איקונין שלו דומה לו, שהיה שליט ביצרו כמותו". חז"ל לא התכוונו רק לומר שתווי פניהם היו דומים. אלא שהיה ניתן לסמוך על דבריו של אליעזר כאילו אמרם אברהם בעצמו.

כאשר מחפש אברהם שידוך לבנו יצחק, אומר אליעזר: יש לי בת כאן בבית, שאין ממנה מתאימה ליצחק! ומה עונה לו אברהם? "אתה מבני כנען ועל כן אתה ארור, ואילו אני מבני שם, ועל כן אני ברוך, ואין ארור מידבק בברוך".

כאשר ניגשים לשידוכים, המושכל הראשון הוא לא חפוגע באדם כלשהו. לפיכך, כאשר אדם לא חפץ בהצעת שידוך, נהוג להתחמק ולתרוץ תירוצים מתירוצים שונים: 'אני עוסק כרגע בהצעה אחרת', 'אני עדיין לא שומע שידוכים', 'אני מחפש עדה אחרת', ועד כהנה וכהנה. אף אדם לא יענה בצורה ישירה: 'איני מעוניין להשתדך עמך'!...

והנה, דוקא אברהם אבינו, בעל החסד הגדול ביותר בעולם, אומר לעבדו הנאמן, שלפני שנולדו יצחק וישמעאל היה אמור לרשת אותו: 'איתך אני לא מוכן להשתדך, משום שאתה ארור!' אליעזר אמרו היה להקשות על כך: 'ימחל לי אדוני, אך דבריך לא ברורים לי כלל. על הכשרות שלי אתה סומך, על השיעורים ועל שיחות המוסר שאני מוסר לכל הגרים אתה סומך, ובכלל כל ענייני הבית מופקדים בידי, ואתה סומך עלי בעיני עצמות. האם לי אתה קורא 'ארור'? הלא כבנו של נמרוד, יכולתי להיות מלך בכוש ואף על כל העולם, כאבי שהיה גיבור גדול. למרות זאת עזבתי את בית המלכות ובאתי לשרת אותך ולהיות לך לעבד. מדוע אתה מכנה אותי בתואר הזה, ולא מוכן להשתדך עימי?'

משיב אברהם לאליעזר: 'כיוון שאתה לומד מוסר, אתה בוודאי יודע שהינך ארור, משום שמידת צרות העין מאפיינת את משפחתך. על כן נגזר עליכם לתקן מידה זו ולתת את כל אשר לכם לזולתכם. אם אקח את ביתך ככלה ליצחק, יוצא שכל עבדותך לא הייתה בכדי לתקן את הפגם במידות, אלא בעבור טובת הנאה, שבסוף תהיה מחותן שלי. אם כן עבדותך לא השיגה את מטרתה. לכן למרות שבתך צנועה וחסודה, לא השתדך עמך!'.

אליעזר שומע את דברי אברהם ומקבל אותם, ואז משביע אותו אברהם, שביא שידוך הגון ליצחק. כאן כבר אמור אליעזר להיפגע. האם לאברהם אין אמון בו, עד שהוא משביעו על כך? הלא אדם לא נשבע אפילו על אמת! אולם אליעזר שלם עם כך ואומר: התיקון שלי הוא לעשות את מה שהאדון מבקש ממני, גם אם אינני מבין את הסיבה לכך, והעובדה שלא סומכים עלי פוגעת בי.

הניסיון לא הסתיים. במפגש עם משפחת רבקה הוא אף מתחדד במלוא עוצמתו. כאשר אליעזר מגיע לחרו, ורואה שלבן רוצה להרוג אותו, הוא אומר שם ופורח בשמיים. באותו רגע הייתה עשויה להתגנב מחשבה בדעתו: 'את הבת שלי, בתו של ראש הישיבה לא רצית, ואמרת שאני ארור. האם שידוך עם אחות של לבן הרוצח זו בחירה מוצלחת יותר? הרי חז"ל כבר אמרו (בבא בתרא קי) 'הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה', ואחיה לא נראה אחד מל"ו צדיקים?...

לבן אומר לאליעזר "ואנוכי פינתי הבית ומקום לגמלים". פינתי הבית – מעבודה זרה. האם שידוך עם משפחה שביתה מלא בגילולי עבודה זרה, עדיף על שידוך עם בתו של אליעזר? אך אליעזר לא אומר דבר, כיוון שהוא יודע שהנסיון שלו הוא לקבל את דברי אדונו בתמימות, ולא להקשות קושיות על כך. לאחר שאליעזר פורח בשמים, אומר לו לבן (בראשית כד, לא) "בוא ברוך ה'". דרשו על כך חז"ל (מדרש אגדה בראשית, כד) ולפי שהוא פתח בברוך, לכך זכה ויצא מכלל ארור, וכנס לכלל ברוך".

לכאורה, כאשר אליעזר שומע שהוא נכנס לכלל 'ברוך' – היה עליו לעזוב מיד את בית לבן ולחזור אל אברהם אבינו. הנה, עמדתי בנסיון בהצלחה, ויצאתי מכלל ארור. אפשר לשבור צלחת ולגמור את השידוך בינינו! אך אליעזר מבין שהנסיון לא הסתיים, וממשיך למלא את שליחותו. כאשר שמים לו סם המות בצלחתו, הוא פונה אל לבן ואומר: "ועתה אם

ישכם עושים חסד ואמת את אדוני הגידיה לי, ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל" (כד, מט). הוא מודע לכך שיצא מכלל ארור ויש אפשרות שבתו תינשא ליצחק. לכן הוא פונה ללבן ומבקש ממנו לענות כאן ועכשיו, אך עם כל זה, הוא ממשיך ומכנה את עצמו "עבד אברהם", כיון שיודע שזה תיקונו. לא לחינם מביא רש"י בשם חז"ל (כד, מב): "יפה שיחתן של עבדי אבות לפני המקום מתורתן של בנים", כיון שמאליעזר לומדים כיצד על האדם לעשות מעשים בתמימות ובפשיטות, בלי לחפש את התועלת האישית שלו. אכן, חז"ל (ילקוט שמעוני חיי שרה רמז קט) אומרים שאליעזר הגיע לדרגה נשגבה ביותר: הוא נכנס חי לגן עדן! הוא לא הוצרך לעבור את המסלול שעובר גם הצדיק, ובו המיתה היא תנאי להיכנס לגן עדן. רבי חיים פרידלנדר זצ"ל מביא בספרו "שפתי חיים" שדרגה זו תיתכן רק באדם שזיכך את גופו עד שהגע לדרגת הנשמה. ממילא לא היה עוד צורך במיתה כדי לזככו. אליעזר זכה לדבר שאפילו יצחק לא זכה לו – להיכנס חי לגן עדן, רק משום שעל אף כל הנסיונות נשאר "עבד אברהם". הלימוד מכך הוא, שעל האדם לקיים תורה ומצוות בתמימות ובפשיטות, בלי לחשוב כל העת מה ירויח מזה ומה יצא לו מכך. גם אם יקבל הערות וגערות – ימשיך לעשות את המוטל עליו. ואם יתאמץ וימשיך לעשות, על אף כל הקשיים – הוא אף יזכה וירויח לבסוף. (הרב גואל אלקריף – דורש טוב)

מה יצא הדבר (כד, נ)

האמונה בהשגחה פרטית צריכה להיות חלק בלתי נפרד מהאדם בכל תקופה מתקופות חייו. בלעדיו יצעד כעורער בערבה, כעץ נטול מים, שלא יוכל להחזיק מעמד.

ואם כך בכל תקופה, מרגע לידתו ועד יומו האחרון, ועד בכלל, הרי שהזמן בו משיאים בני זוג את ילדיהם, עם בני גילם, על אחת כמה וכמה שאי אפשר לצעוד בו צעד אחד מבלי להאמין באמונה שלימה במנהיגותו של מנהיג הבירה. גם אדם שניחון בעצבים של ברזל ובחוסן פנימי עמוק, נזקק למינון מוגבר של אמונה בבורא עולם, שארבעים יום לפני יצירת הוולד גזר על בת פלוני לפלוני.

בני זוג הזוכים לעבור את התקופה הזו, העשויה להתמשך על פני שנים רבות, מתוך חוויה אמיתית בהשגחה המלווה את האדם, ייצאו ממנה כשהם מחוזקים שבעתיים וקשורים לריבונות של עולם בכפל כפליים, בראותם את עוצם כוחו וגבורתו, חכמתו ונפלאותיו אשר הוא עושה עם כל בריותיו.

לפנינו סיפור מופלא במעיד על ההשגחה הפרטית המלווה את האדם סביב תקופה זו וסיפור נוסף על ההשגחה הפרטית בכל ימות השנה: המעשה הראשון התרחש אצל הגאון רבי שלמה זלמן אולמן, רבה של שכונת "משכנות יעקב", הממונה על קרן כספית שהוקמה בזמנו בכדי לסייע לאלמנה חשובה להשיא את ילדיה בבא העת.

על דלת ביתו של הגרש"ז התדפק יהודי שבתה של האלמנה הוצעה לבנו, וביקש לדעת מה הסכום המוקצב לנישואי הבת. הרב נקט בסכום מסויים, שלא סיפק את אבי הבן, ולמרות שהשידוך היה נראה כמתאים, נפרד לשלום מהגרש"ז בהסבירו שאין די בסכום המדובר בכדי להשיא את הילדים.

דקות ספורות לאחר שיצא האיש מבית הרב, התקשר חתנו של הגרש"ז ומודיע לחמיו המרא דאתרא ד"משכנות יעקב", שיהודי המתגורר בארה"ב, ושווה כעת בארץ, רוצה לשוחח עמו. האורח הזומן אחר כבוד, והשאלה הראשונה ששאל עם כניסתו אל בית הרב הייתה, האם הרב זוכר שמו של אברך פלוני שנפטר לפני שש שנים בתאריך פלוני.

הגרש"ז אימץ את מוחו, ונזכר שבתאריך הנקוב נפטר בעלה של אותה האלמנה, אביה של היתומה המדוברת. האורח התרגש מכך שהרב זכר את שמו בדיוק, ולתדהמת הרב הוציא את ארנקו והניח על השולחן סך עתק של כסף כדי לצרפו לקרן שהוקמה לסייע ליתומים. הרב עדיין לא הספיק להביע את פליאתו על הסכום הגבוה, ועל העיתוי הנוכחי, ובתוך כך, פתח האורח וסיפר את שאירע עימו באותו יום לפני שש שנים:

"בדיוק באותו יום מר ונמהר שבו הלך אבי המשפחה לבית עולמו, נקבעה לי טיסה בחזרה לארה"ב בשעה שתיים עשרה בלילה, ושעתיים לפני כן הגעתי אל ביתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א כדי להיוועץ בו בעניין דחוף הקשור לעסקיי באמריקה.

בביתו של הגר"ח היה תור גדול, וכשביקשתי להיכנס לפני כולם, בשל מועד הטיסה, אמרה לי הרבנית שהגאון צריך לצאת בעוד זמן קצר להשתתף בהלוויה, וכיוון שכך, אני צריך לבקש רשות מכל הממתינים שיאפשרו לי לעקוף את התור ולהכנס לפנייהם.

חז"ל במסכת כלה פרק ג': "תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם ואל יהא כקדירה שאין בה מלח" לא להיות כקדירה שאין בה מלח, הטעמתם פעם מרק בלי מלח? אומרים לו "בוקר טוב", אז למה הוא מגיב בפנים זעופות? "הוא קם על צד שמאל", עונים הסובבים. היום הוא כקדירה שאין בה מלח...

"תלמיד חכם צריך שיהא ערב לכל אדם!" ובעיקר בבית ב-ב-י-ת. "כותלי ביתו של אדם מעידים עליו..." תהיה ערב ונעים. מי מאיתנו משוכנע, כי עשית חסד פירושה - להשקות גמלים, לסחוב סלים כבדי משקל וכדומה, הוא טועה. כי הוא שכח - ש'מילה טובה', מבט טוב והערכה - גם היא חסד. ואולי החסד - בהא הידיעה:

התורה אומרת "ולבן שיניים מחלב" - "טוב המלבין שיניים לחברו יותר ממשקה חלב, שנאמר ולבן שיניים מחלב (כתובות דף ק"א ע"ב). רבי הירש קופשיץ זצ"ל אמר פעם בסגנון שלו:

אנשים יודעים ש"מוות ביד הלשון" מילה אחת של ניבול פה, כידוע, יכולה להסב לאומרה ולשומעה צרות צרורות, כמו כן תיבה של שקר ומשפט של שלון הרע יכולים להרוג אנשים, זה ידוע. אבל שוכחים כי גם חיים ביד הלשון... אגוט ווארט - מילה טובה.

ושניהם גם יחד - השקאת גמלים או מילה טובה - אינם דווקא בחוץ, ברחובה של עיר אלא בבית פנימה.

רך קנה
נזכרתי בסיפור אחר, מענין לענין, ויש בו מוסר השכל מתוק מדבש - לדעת איך מתנהגים בבין אדם לחברו בין כותלי הבית כאשר יש אפשרות להתנהג איך שרוצים.

רבי שמחה זליג ריגר זצ"ל הדיין הנודע בעיר בריסק (עד ימי מלחמת העולם הראשונה), התפרסם כגאון בכל חלקי התורה כאשר ליבו בתורה היה כלב הארי. מהעובדה דלהן נלמד גם על ידיעתו בכל חלקי - המידות טובות, כפי ששמעתי את הסיפור מידידי ר' וועלוול אידלמן שהוא זה שהיה נוכח בשעת מעשה.

כדאי לכם לשמוע את העובדה, גם אם כבר שמעתם אותה פעם אחת... כי ישנן עובדות, שאפשר לשומעם ולספרם גם עשרות פעמים, וזו אחת מהן:

נער הייתי והתגוררתי עם ר' שמחה זליג במשך כמה שבועות, סיפר רבי וועלוול אידלמן.

היה זה בימות הקיץ החמים כשבני משפחתו של ר' שמחה זליג שלא רצה ללון יחיד, ביקש ממני לבוא ולהתאכסן בביתו במשך אותם שבועות. הבית הדל בו היה גר באותה תקופה, היה בעליית "בית הכנסת", בו עסק בתורה במשך שעות היום. ואני מספר פרט זה כדי שתבינו את הספור אה"כ.

ביום הראשון, היינו בלילה הראשון, המתנתי בבית הכנסת, וכשהבחנתי שר' שמחה זליג סוגר את הגמרא ונעמד לצאת מבית הכנסת, קמתי גם אני ממקומי ויצאתי ללוותו, אך אז ראיתי שהחל להתלוות אליו יהודי תמהוני תושב העיר.

בתחילה לא התקרבותי כלל אך משראיתי שהתמהוני לא מרפה ממנו, ניסיתי לעמוד קרוב יותר, אולי אסייע לו לר' שמחה זליג.

שמעתי שהוא שואל אותו שאלה - בענייני שידוך. רבי שמחה זליג ששמע את השאלה השיב: "יא מיין קינד" (כן, בני).

השניים נפרדו, מיהרתי לעבר ר' שמחה זליג, אך התמהוני הנ"ל שב שנית כמי שאינו בטוח שהרב הבין את השאלה. הוא שאל שוב בלחש. ר' שמחה זליג שמע והשיב:

"יא, מיין קינד, דו קענסט חתונה האבן" (כן בני, אתה יכול להתחתן). האיש נפרד. אך עצביו המתוחים החזירו אותו בשלישית, הוא ביקש לשאול עוד פעם.

ר' שמחה זליג שכבר עלה מדריגה אחת לעבר ביתו נעצר, שמע, והשיב בסבר פנים יפות: "יא מיין קינד, יא, דו קענסט חתונה האבן".

הדיין ר' שמחה זליג עלה עוד שתי מדריגות והאיש שפסע כבר כמה פסיעות לתוך בית המדרש, שב על עקבותיו. עלה אחריו, שאל מה ששאל והדיין השיב: יא, מיין קינד, יא, (כן בני, כן).

כך עוד כעשר פעמים, במעלה המדרגות.

כשהגענו לדלת פתח הבית, היה נראה שאכן ב"ה זו כבר הפעם האחרונה. הדיין נפרד ממנו בהארת פנים מיוחדת: "לילה טוב יא, מיין קינד אתה יכול להתחתן".

משמע האיש את השאלה, פתח את פיו וסיפר: אנוכי בנו של רב העירייה בה נולדתי. בילדותי הבחינו כולם כי ניחנתי בכשרונות נדירים ביותר ובאהבת הלימוד, וכפי המקובל אז, גבירים רבים התחרו ביניהם מי יזכה בי לחתן. כך יצא, שעוד בהיותי בן 12 נחוגו 'תנאים' עם אחד מגדולי הגבירים בעירייה, אשר הציע נדוניה מכובדת ביותר.

זמן קצר לאחר שנערך השידוך, הגיע המחוחתן לאבי ואמר לו שאינו מעוניין שחתנו ילמד ב'חידר' רגיל עם שאר הילדים, והוא מבקש לשלם בעבור מורה פרטי שידיאג לקדם אותו בהתאם לכשרונותיו המיוחדים. וכך נשכר בעבורי מלמד, ובכל יום הגעתי אל בית הגביר כדי ללמוד איתו. המחוחתן לא הסתפק בכך, ומשהבין כי בבית אבי דר הרעב באורח קבע, החליט כי חתנו לעתיד לא יאלץ להשביע נפשו בלחם ומעט שום, אלא יאכל בשר מידי יום ושאר מיני מאכלים מזינים ובריאים.

במשך כחמש שנים למדתי בביתו ואכלתי על שולחנו, ושני הצדדים היו מרוצים ביותר, אולם, אז החלו העניינים להשתבש... תחילה היתה זו רק עיסקה כושלת אחת, אולם במהרה הסתבכו כל עסקיו של הגביר, עד שהוא פשט רגל ונותר נקי מכל נכסיו. מועד החתונה הלך והתקרב בצעדי ענק, מתוך התעלמות מוחלטת מן המצב הכלכלי הדחוק, ולבסוף, בחוסר ברירה, נגש הגביר אל אבי הודעה לו כי אין לו מניין לשלם את כל התחייבויותיו הקודמות.

אבי, בניגוד לדעתי, פסק שאם אין לו כסף – לא תהיה גם חתונה... ושטר התנאים נקרע... במצבי החדש לא הייתי רק ילד כשרוני שעתיד להיות תלמיד חכם, אלא תלמיד חכם ממש, אשר מיילא כריסו בש"ס ופוסקים, והשדכנים לא חדלו מלהציע לי הצעות מפתות, ואכן, כעבור זמן לא רב התארסתי בשעה טובה ומוצלחת עם ביתו של עשיר אחר, אשר הבטיח מחיר כפול ומכופל.

החתונה היתה שמחה ומאושרת, ואני בקשתי לשבת ולשקוד על תלמודי באין מפריע. שלשה חדשים ארכה שמחתי, כשלפתע התרגשה ובאה עלי צרה נוראה – חליתי בצרעת... חותני הבהיל למיטתי את טובי הרופאי, אולם ידם קצרה מלהושיע.

שכבתי כך, חולה ומויסר במשך מספר שבועות, וביום בהיר נכנס בעד הדלת חותני ומבט פניו לא בישר טובות. עוד לפני שפתח את פיו כבר הבנתי במה הוא מעוניין... ואכן לאחר שאמר שעשה ככל שביכולתו כדי להבריאה אותי, ואני הודתי לו על כך, הגיע משפט המחץ: "עד מתי הנך חושב לאמלל את בתי?" – אמר האיש – "תן לה גט!"

לא היתה לי כל ברירה, נתתי גט, ונתרתני כך, ללא כסף, ללא דירה, ללא אשה. ולמעשה: בלי שום דבר מלבד... הצרעת.

לא יכלתי להתערב בין בני אדם, משום שהמחלה מדבקת מאוד. שכבתי בבית 'הכנסת אורחים' במקום מבודד, ופעם בשבוע היו תלמידי החכמים באיזור מתאספים סביבי ושומעים מפי שיעור בגמרא על דרך המהרש"א. והנה הגיעה למקום קבוצה של מקבצי נדבות, ובראותם את השיעור שמסרתי, הציעו לי לנסוע איתם מעיירה לעיירה ולמסור שיעורים בבתי כנסת, כדי לזכות לתרומות מכובדות יותר ממה שהצליחו לקושש בעצמם, כשאת הרווחים נחלק בינינו באופן שווה.

בתחילה סרבותי, כי מה לי ולכסף, ומה אעשה בו, אך הם לחצו ובקשו רחמים, שהם בעלי משפחות וזקוקים לעזרה הזאת, וגם לי כסף מסתמא לא יזיק. קיבלתי את ההצעה, בתנאי שכשארצה לחזור הם מחוייבים להחזיר אותי הנה. וכך התחלתי מסע נדודים, כשאני מרביץ תורה ממיטת חוליי ומזכה את מקבצי הנדבות שסביבי בסכומים נאים.

לאחר שסיימתי למסור שיעור בעיירה פלוגית, ניגש אלי רב העיר והציע לי שידוך.

"אני חולה" אמרתי מיד, אולם הרב הנהן בראשו ואמר לי: "זה בסדר. גם היא חולה... גם היא מצורעת... ועדיף שתשבו שניכם יחד, במקום שכל אחד ישב לחוד..."

ההצעה התקבלה על דעתי ואף על דעתה של המשודכת, נפגשנו בינינו והחלטנו להקים ביחד את ביתנו.

זמן קצר לאחר מכן התקיימה החתונה, וכאשר נכנסנו לחדר יחוד, פרצה הכלה בבכי מר. התעניינתי לסיבת הבכי, ובתשובה גילתה לי הכלה שהיא היתה מאורסת בעבר לחתן תלמיד חכם מופלג, אולם כיון שירד אביה מנכסיו התבטל השידוך... וכעת עליה להינשא למצורע...

הסיפור היה נשמע לי מאוד מוכר, ובעדינות ניסיתי לברר מה שמה ושם הוריה, היכן התגוררה ומי היה החתן הקודם... כאשר כל הפרטים תאמו בישרתי ללכה כי אנוכי הוא אותו חתן... השמחה היתה גדולה ושנינו היינו מאושרים.

המפליא מכל הוא, ששלשה חדשים לאחר מכן, באורח נס החלמנו שנינו מן הצרעת!...

הלא תבין – פנה המארח אל הגאון מוילנא – זכיתי לראות באופן ברור את פירוש המילים 'מה' יצא הדבר! 'הקב"ה רצה שהשידוך בינינו יקום ויהיה, ולשם כך גלגל את כל האירועים באופן מופלא כל כך!

ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה. (כה, א)

תראו רעיון נפלא, שמביא ר' מאיר שפירא מלובלין, על פסוק בסוף הפרשה - (כה, א) ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה... לאחר ששרה נפטרה, לקח אברהם אישה ושמה קטורה...

מאאע"ה שמודה ומשתחוה להשי"ת גם על תחילת הישועה. ואין שום שינוי בין ההודאה שבתחילת הישועה להודאה שבסוף הישועה, בשניהם היתה השתחואה שלימה, וכן מצאנו באליעזר. שניהם שוים, השתחואה בפישוט ידיים ורגליים. אדרבה בתחילה כתוב גם ויקוד, ולא בסוף. [שבתחילה היתה לו יגיעה לעשות קידה על ברכיו ואח"כ השתחוה על פניו, אך בסוף נתמלא לבו ברגשי הודאה, בלא יגיעה כלל, ותיכף נפל על פניו בהשתחואה שלימה. והוא עצמו הזכיר 'ואקוד ואשתחוה לה']

וזהו ענין ג' רגלים שהכל מחובר לעבודת השדה, לא רק בחג האסיף, חג הקציר, אלא גם בחג האביב, אע"פ שבתחילה כשאדם זורע אינו יודע כלל מה יעלה בתבואתו, הרי הוא מודה ומשבח להשי"ת על תחילת הישועה. כשיבא זמן הקציר ישוב ויודה להשי"ת, וכ"ש כשיבא זמן האסיף. בכל חלק מהישועה או באים להודות ולהשתחוות להשי"ת. וכמ"ש בעל התניא על התפילה 'מפני חטאנו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנחנו יכולים לבא להשתחוות לפניך, שאין לנו את הזכות להתבטל להשי"ת בביטול גמור להודות בזמן האסיף ובזמן הקציר, ולא עוד אלא גם בזמן האביב. להודות על תחילת הישועה. וכתב הרמב"ן שזהו תכלית יצירת האדם בעולם, שיכיר האדם בבוראו ית' ויודה לאלקיו, נקל לו לאדם להודות בגמור הישועה, היא יגיעת ההודאה היא גם כשעדיין אין רואים את שלימות הישועה.

לא רק להודות להשי"ת אחר שיצא השידוך מן הכח אל הפועל, אלא על עצם זה שהשדכן מתקשר, הרי הרבה אנשים מחכים שהשדכן יתקשר ואין קול ואין עונה. לא רק בין אדם למקום כך, אלא גם בין אדם לחבירו, יש להודות לבני הבית על כל מה שהשתדלו לעזור ולסייע, להכיר טובה על כל פרט ופרט, גם לפני שהכל מסודר פרפקט, וגם אם בכלל לא.

(הגרמ"י רייזמן חיי שרה ע"ט)

"מה יצא הדבר" (כד, נ)

היה אחד בירושלים שהיתה לו בת מאד מבוגרת, לא זו שום דבר, לא בא שום שידוך.

אמר לו דודי ר' וולוול צ'צ'יק זצוק"ל - 'בא, תלך לבריסקער רב ותדבר אתו'. השיב לו היהודי, שאינו יכול כי הוא במצב של 'דכאון'... ועד כדי כך הוא בדכאון, שגם ללכת לבריסקער רב הוא לא יכול...

אדם לא צריך אף פעם להיות בדכאון, ובפרט שיש לו גמרא ללמוד, אבל כך הוא אמר. אמר לו ר' וולוול צ'צ'יק, 'דריי נישט די קאפ'... אל תבלבל בראש.

לקח אותו הוא בעצמו לבריסקער רב, וכאשר נכנס אל הבריסקער רב בקושי הצליח להציע לפניו את הבעיה שלו, ואז הבריסקער רב אמר לו את המשפט הזה: 'אז עס וועט קומען די ריכטיגע צייט, וועט עד דורך ברעכן אייזענע טויערעס'...

אל תדאג, עדיין לא הגיע הרגע... כשיגיע הרגע המתאים, אזי הקב"ה יבקע 'איזענע טויערעס' - שערי ברזל. ולא רק שערי ברזל הוא יפתח, אפילו חומות של ברזל הוא יפתח...

וזה מה שדוד המלך אומר, 'ההופכי הצור'... הדברים האלו אינם דברים של "צפצוף" בטחון...

- החזו"א כותב, הוא "מצפצף בטחון".

זה ביטוי בחזו"א על אחד שמדבר בענייני בטחון בלי שהוא בוטח באמת. אבל הדברים האלו אינם דברים של "מצפצף בטחון", אלא ככה זה, זו המציאות... וזהו מציאות החיים...

הבריסקער רב אמר שיותר מכל מה שספרי המוסר מלמדים על בטחון, החיים מלמדים את הבן אדם בטחון - בבן אדם שמתבונן מדובר. בן אדם שמתבונן, אזי החיים בעצמם מלמדים אותו 'בטחון'...

היה כאן מרן המשגיח, רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל, והוא אמר, שהרי לבסוף, בדרך כלל כל העניינים מסתדרים... כך זה בדרך כלל, מיעוטא דמיעוטא שלא, אבל בדרך כלל מסתדר. וא"כ, הוא שאל, מה ההבדל בין ה'בעל בטחון' לזה שאינו 'בעל בטחון'? - הרי זה שאינו בעל בטחון, גם מסתדרים לו ענייניו, א"כ מה בכל זאת ההבדל ביניהם? והשיב: ההבדל ביניהם זה הדאגות...

הגמרא אומרת, 'תורתו של דואג מן השפה ולחוץ'. בגמרא זה כתוב על דואג האדומי, אבל בספרים משתמשים בזה למליצה. 'תורתו של דואג', מן השפה ולחוץ... מי שתמיד דואג, התורה שלו היא מן השפה ולחוץ, אין לו ריכוז בשום דבר... אבל הבוטח בה' יודע, כי - 'ההופכי הצור אגם מים'...

איש צדיק היה, איש פלאים, רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. בא אליו יהודי אחד מירושלים ואמר שהוא מבקש לדבר אתו כמה דקות, כי הנה יש לו בת שהגיעה לפרקה, ומציעים לה שידוך בחור משייבת פוניבו, והוא חפץ להתעניין על החבור. והתחיל לשאול את ראש הישיבה מספר שאלות, ונשים לב לשאלותיו: הוא צריך לדעת כמה שעות ביום החבור לומד, איך שמירת הזמן שלו ואיך שמירת הסדרים, ואם הוא מגיע לתפילות בישיבה, ואיך ההשתתפות שלו בשיעורים, ואם הוא שואל כענין, ואם הוא מבין מה שעונים לו... וכו' וכו'. אחר שקיבל תשובות המניחות את דעתו, הודה לראש הישיבה שהקדיש לו מזמנו ועמד ללכת לדרכו.

אמר לו ר' שמואל, בעדינות ובאצילות נפשו: ראה נא, עד עכשיו אתה שאלת אותי שאלות, שמא תרשה לי, יקירי, לשאול אותך כמה שאלות. הנה מדברך

בלמודו. למה?

שינוי אם עשה עם אשתו שרה או עם יהודי אחר, הכל אחד. גם אם יגמול חסד תחילה עם בנו כדין השו"ע, הרי הוא עושה כך משום שזהו דין השו"ע ולא מצד קרבה עצמית שלו.

'אוהב ישראל' אמיתי

מסופר על הרה"ק רבי דוד'ל לעלובר ז"ע שאמר 'איך אתם מכנים אותי שאני אוהב ישראל, כל זמן שהצער של בני כואב לו יותר משל יהודי אחר...' וכן נכתב על ציונו הק' 'פה נטמן אוהבן של ישראל' כיון שנצטער על שאינו מצטער על צער בנו יותר מצער יהודי אחר, הרי שהוא אוהב ישראל אמיתי. כך מעיד הקב"ה על אאע"ה אם אתה יכול להתרומם מנטיות עצמיות ולקבור את שרה רק משום גמילות חסד, ועתה זכה לתפוס באומנותו של הקב"ה. ובזה מפרש השם משמואל דברי המדרש 'ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכתה, מהיכן בא, מהר המוריה בא', ויש להבין מה שאלה היא זאת 'מהיכן בא'. אלא שהקב"ה מסתכל במחו ולבו של אאע"ה ואינו מוצא שם את השייכות הגשמית שיש בין איש לאשתו כשמתה, הוא רואה את אאע"ה גומל חסד בלי שום מחשבה שהיא אשתו, רק עושה חסד עם נפש מיישראל, 'מהיכן בא' האיך הגיע למדרגות כאלה, 'מהר המוריה בא' הוא בא עכשיו ממעשה העקדה שהוא היה מוכן לוותר על בן שנולד לו בהיותו בן מאה שנה, ולא ביקש כלל להנצל מזה, ממילא כבר התרומם מכל הנגיעות האנושיות, והפשיט עצמו מכל עניני עצמיות, עיי"ז זכה לקיים מצוות הקבורה ממש כאומנותו של הקב"ה, ואמר לו 'בא לבוש לבושי, ואברהם זקן בא בימים'.

לכל הפחות אל תצטער על שלא נתפרסמו מעשיך הטובים

הגם שאין לנו שייכות לכל זה, אך לכל הפחות אם עשינו איזה חסד ולא נתפרסם מעשה החסד כ"כ בעולם, לא נצטער צער גדול, גם כשאין אחד שמכיר בחסד שעשינו, נשמח ונעלוז על קצת חסד נקי שזכינו לעשות. כמו קבורת שרה שזהו מעשה חסד שאף אחד לא מכיר לו טובה על כך, זהו חסד אמיתי יותר מכל האורחים שהאכיל והשקה, ששם הבינו שזהו מעשה חסד והודו לו על כך.

כמו כל אשת חיל עקרת בית שאינה מנהלת שום מוסד ליתומים, אלא מגדלת את עשרת בניה בוקר וערב, לבשל ולאפות להם, ולנקות אותם, ולכבס בגדיהם ולגהצם, ולסדר שיהיה הכל על מקומו בשלום, ואין מי שיכיר בכל מעשיה, אפי' בעלה שוכח לומר לה תודה, באלו החסדים הם תופסים אומנותו של הקב"ה, ועליהם כתוב 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד'.

ע"י מעשה אמיתי אחד שלא נתכבד בעוה"ז מתעלים כל מעשיו

וכדקא משתעי ר' שלמה לורנץ שפעם אחת ראה את הגרא"מ שך יושב בוכה לעת זקנותו על שאין לו עם מה לעלות למעלה, אמר לו ר' שלמה, הרי הייתם ראש וישיבה כל השנים, וחברתם ספרי אביעזרי, נענה הרב שך במרירות ואמר 'דאס איז א אויסגעקאקטע קארטע' - אלו הם ככרטיסיה מנוקבת, כיון שכבר נתכבד כבוד גדול בהאי עלמא, שוב אינו יודע אם יהיה לו מזה משהו בעלמא דאתי.

וכ"כ הרמב"ם על המשנה רבי חנניה בן עקשיה וכו' היות שצריכים לבא למעלה עם מעשים טובים אמיתיים, לא מה שזכינו להכרת הטוב ששבחו אותנו בזה העולם, רבי חנינא בן תרדיון הקהיל קהילות ברבים ושאל מה אני לחיי עולם הבא, אמר לו, כלום מעשה בא לידך, כי מה שהיה מקהיל קהילות כולם יודעים ומכירים בטובתו, אך כשאמר לו שהיה לו מעשה עם מעות פורים שנתחלפו ועשה חסד באופן שלא ידע ממנו איש, ועיי"ז הבטיח לו שהוא בן עולם הבא. מספיק מצוה אחת כזאת שעשה לשם שמים טהרה, כדי לזכות את האדם להיות בן עולם הבא על כל מעשיו, וזהו לפיכך הרבה להם תורה ומצוות, שיזכה באחד מהם לעשותו לשם שמים מבלי שיכבדוהו כאן בהאי עלמא. ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר.

(הגרמ"י רייזמן ג' חיי שרה תשע"ז)

בדרך הדרוש

לא מלכה אסתר קע"ה שנים כנגד שנותיו של אברהם אלק' תירא לרבות ת"ח, ואברהם עבר בזה שעשה אנגריא בת"ח, א"כ לא יוכל לומר שתמלוך שרה על מדינות כנגד שנותיו של אברהם לז"א ר"ע מה זכתה אסתר למלוך על קצ"ו מדינות, כנגד שנותיה של שרה, דבלא ר"ע לא יוכל לומר הטעם הזה דקשה מדוע כנגד שנותיה של שרה ולא של אברהם אבל ר"ע דדורש את ד' לרבות ת"ח לשיטתו אתי שפיר ודו"ק.

והנה יתרוני נמי מדרש ילקוט דאיתא בפרשה זו, 'ויהיו חיי שרה וכו' ה"ד יודע ד' ימי תמימים ונחלתם לעולם תהיי", ותמוה, אבל לפי דרכינו אתי שפיר דהא אמרינן לעיל מפני שלא הי' שנותיו של אברהם שלמים לכך לא מלכה אסתר כנגדם. ואתי שפיר ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וכנגדה מלכה אסתר קצ"ז שנים קשה להמדרש למה

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וגו' (כג, א) במדרש, ר"ע הי' יושב ודורש והי' הציבור מתנמנם ביקש לעוררם אמר מפני מה זכתה אסתר למלוך על קצ"ו מדינות מפני שהיתה בתה של שרה שחיתה קצ"ו שנים. וקשה למה דוקא ר"ע הי' דורש, ולתרין נקדים גמרי' דפסחיים (דף כ"ג) שמעון העמסוני הי' דורש כל אתני שבתורה כיון שהגיע לאתה ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח. ואתא ר"ע ודרש את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח. ואתא במפרשים למה זכתה אסתר למלוך על קצ"ו מדינות וא"ת משום שבאתה משרה שחיתה קצ"ו שנים, למה לא מלכה על קע"ה מדינות כנגד שנותיו של אברהם, ותרצו משום דאברהם הי' חוטא ואיתא בכפ' מה היה חטאו של אברהם, שעשה אנגריא בת"ח, ולקח מהם מס, אבל בשרה פי' רש"י בת ק' כבת כ' לחטא היינו שלא

הטאה כלל. והשתא אתי שפיר, ר"ע הי' דורש את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח, ואברהם עבר בזה שעשה אנגריא בת"ח, א"כ לא יוכל לומר שתמלוך שרה על מדינות כנגד שנותיו של אברהם לז"א ר"ע מה זכתה אסתר למלוך על קצ"ו מדינות, כנגד שנותיה של שרה, דבלא ר"ע לא יוכל לומר הטעם הזה דקשה מדוע כנגד שנותיה של שרה ולא של אברהם אבל ר"ע דדורש את ד' לרבות ת"ח לשיטתו אתי שפיר ודו"ק.

ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים וגו' (כג, א) במדרש, ר"ע הי' יושב ודורש והי' הציבור מתנמנם ביקש לעוררם אמר מפני מה זכתה אסתר למלוך על קצ"ו מדינות מפני שהיתה בתה של שרה שחיתה קצ"ו שנים. וקשה למה דוקא ר"ע הי' דורש, ולתרין נקדים גמרי' דפסחיים (דף כ"ג) שמעון העמסוני הי' דורש כל אתני שבתורה כיון שהגיע לאתה ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח. ואתא ר"ע ודרש את ד' אלקיך תירא לרבות ת"ח. ואתא במפרשים למה זכתה אסתר למלוך על קצ"ו מדינות וא"ת משום שבאתה משרה שחיתה קצ"ו שנים, למה לא מלכה על קע"ה מדינות כנגד שנותיו של אברהם, ותרצו משום דאברהם הי' חוטא ואיתא בכפ' מה היה חטאו של אברהם, שעשה אנגריא בת"ח, ולקח מהם מס, אבל בשרה פי' רש"י בת ק' כבת כ' לחטא היינו שלא

ר"ת	יציאה	כניסה
19:08	18:28	17:17
19:05	18:30	17:31
19:04	18:28	17:23
19:08	18:31	17:37

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

בס"ד בר"ה

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת חיי שרה • כ"ד חשוון תשפ"ב • גליון 744

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

אפשר להיגאל!

וכך גם מובא בספרים רבים מאוד. החיד"א כותב בספרו "חומת אנך": "כל זמן שיש שנאת חנם, אפילו שיהיו כמה מצוות, לא אפשר לבוא הגאולה". ובספרו "פני דוד" כותב שהקורבנות מכפרים רק כאשר ישראל באחדות "ואם יש ביניהם שנאת חנם אפילו שבים בתשובה מעונות אחרים לא יועיל".

ובספרו "דברים אחדים" כותב: "אף דיחיד או ציבור ישוּבו בתשובה, כל עוד שיש בהם שנאת חנם לא עשו כלום, דשנאת חנם כשלוש העבירות החמורות ועוד דאין השכינה שורה כשאין ישראל באחדות".

וכך כותבים צדיקים רבים, שמכוון שיש סיבה ברורה ומפורשת לחורבן בית המקדש והיא שנאת חנם, לא יוכל בית המקדש להיבנות ולא תוכל הגאולה לבוא אם לא נעקור את השנאה מתוכנו ולא נרבה באהבת חנם. זה פשוט בלתי אפשרי. לא יעזור כלום.

ייתן את כל הון ביתו באהבה

גם כל התורה שבעולם לא תעזור, כי את התורה קיבלנו רק כשהיינו באחדות, כמו שאומרים חכמים על הפסוק "ייתן שם ישראל נגד ההר", וגם היום שיש הרבה מאוד תורה בדור, זו עדיין לא התורה בהדרה ובשלימותה, כי תורת אמת יכולה להתגלות אך ורק מתוך אחדות ואהבת ישראל. רק מי שטעם טעם של אהבת ישראל יכול לטעום טעם של אמת בתורה, טעם של עריבות ומתיקות בלימוד התורה.

אם בן אדם אומר לך שהוא מרגיש מתיקות בלימוד ואין לו אהבת ישראל, אז תדע לך שהוא עדיין לא זכה להרגיש אפילו מיליונית מאור התורה, הוא עדיין בחושך גדול ולא משנה מה הוא מרגיש. כשהוא יתחיל להתפלל על עם ישראל במסירות נפש ולא הואוה כל יהודי כמו שצריך - רק אז הוא יראה את ההבדל שבין אור אמיתי לבין חושך בין מתיקות אמיתית לבין דמיונות וזיוף.

הרב יורם אברג'ל זיע"א כותב שכמו שבכל יום לומדים המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

בריאות רוחנית

מודעות או חוסר מודעות

ליהודה הייתה מודעות מאוד גבוהה לבריאות גופו. הוא לקח את כל מקום משככי כאבים ופולסטרים, כדורי מציצה נגד כאב גרון, משחות נגד כוויות ונגד עקיצות וג'ל לשחרור שרירים תפוסים, ואפילו משאף לעת הצורך. הוא קיבל את כל החיסונים האפשריים ולקח מולטי ויטמין פעמיים ביום. בכל פעם שהיה מצטנן, היה סיד רץ לרופא לוקח אנטיביוטיקות ועושה בדיקת מה שנאמר לו.

לכן הוא מאוד התפלא שעוד לפני גיל ארבעים הוא אובחן כקדם סוכרתי, עם כולסטרול גבוה ובסיכון להתקף לב. הממצאים הרפואיים מאוד הסעירו אותו והוא קָבַל לפני הרופא: איך זה יכול להיות? הייתי כל כך ממושמע למסד הרפואי, איך הגעתי למצב כזה?

הרופא הבין לליבו וענה לו בשקט: "אני מאוד מצטער, אדון יהודה. אתה אכן פצינט ממושמע וכל הכבוד על הצייתנות שלך. אבל את הדבר העיקרי והחשוב ביותר לא עשית. בריאות אמיתית היא לא רק לשמוע לרופא בזמן מחלה. **בריאות אמיתית היא אורח חיים בריא.** ואורח החיים שלך, יהודה היקר, רחוק מאוד מאוד מלהיות בריא. אתה מעשן כבד, שותה אלכוהול, אוכל רק מזון מהיר ובלתי בריא בעליל עם כמויות גבוהות מאוד מאוד של מלח וסוכר, אתה בלחץ מתמיד, ואיך מתעמל - אז למה אתה מצפה?"

יש הכול, חסר רק האור

הבעיה של יהודה היא בעיה של רבים מאתנו. שאנחנו חושבים שאנחנו בסדר גמור, אנחנו חושבים שאנחנו עושים הכול על הצד הטוב ביותר, אבל בעצם מפספסים ובגדול.

אנחנו חושבים שאנחנו מאה אחוז, אבל המציאות

היא שזה לא שאנחנו שמונים אחוז עם מעט טעויות פה ושם, אלא אנחנו כמעט אפס, הרבה הרבה מתחת לצינן נכשל.

ואני מדבר כמובן על חובתנו בעולמנו. יהודים משקיעים בתורה ובמצוות ואשריהם ואשרי חלקם, אבל לפעמים הצדיק אובד בצדקו, ובעצם מפספסים ושוכחים את העיקר ואת הלב ואת המצוות שהן האור הפנימי והאמיתי של כל התורה כולה.

המאור שבתורה זו אהבת ישראל! אם אדם לא עובד ולא משקיע ולא אוהז באהבת ישראל - הוא רחוק מאוד מאוד מקיום התורה הקדושה, כי "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה". יוצא שהוא מרגיש שהוא מאה אחוז, כי לדעתו הוא שומר שבת ומקיים מצוות רבות בהידור, וקובע עיתים, ואולי הוא אפילו אברך שידע בתורה מרבית היממה ועוד ועוד - אבל אם אין לו אהבת ישראל הוא נמצא ממש בחושך גמור, כמו יהודה שלנו, שאין שום קשר בינו לבין בריאות, וכל הכדורים והחיסונים ומשחות שבעולם לא יוכלו לחפות על הגוף החולני שלו.

גאולה לא קונים בכסף

וזה מסביר את המציאות הכואבת, שלמרות שאנחנו רואים מאוד ישיבות וכוללים ותלמודי תורה, ולמרות שאנחנו רואים פריחה עצומה של עולם התורה ושל היהדות - עדיין לא בא משיח. גם תשובה גדולה של כל עם ישראל על כל המצוות כולן, וגם קיום של כל המצוות האחרות - כל זה לא יעזור.

וכך דורש ה"פלא יועץ" את הפסוק "חנים נמכרתם ולא בכסף תיגאלו". כסף זה התורה והמצוות וזה לא יביא את הגאולה, ומדוע? כי "חנים נמכרתם", כי נמכרתם לגלות ולצרות רק בגלל שנאת חנם; ולכן, מסכם ה"פלא יועץ" וזו לשונו: **"כל שאין אנו נטהרין מחטא זה אי**

פרטים
בעמוד
5

מעמד פתיחת הפרנסה

עם הרב שלום ארוש שליט"א

שבע, ולכן כל ימיה לא היה בא חטא.

כח התשובה

פרשתנו פותחת עם סיפור פטירתה של שרה אמנו: ופירש רש"י "שני חיי שרה" כולן שוין לטובה. לכאורה אינו מובן, כיצד נתן לומר על שרה אמנו שכל שנותיה היו שוים לטובה, הרי סבל רב היה מנת חלקה במשך השנים: למעלה משמונים שנה היא היתה עקרה, סבל רב עברה מהגר שהקניטה אותה תדיר בדברים קשים, ויבא נלקחה לבית פרעה וגם לבית אבימלך, וגם כשסוף סוף כבר נולד לה ילד, היו עליו כל מיני רינונים: מאבימלך נולד, אסופי מן השוק הוא וכו', נפטרה כתוצאה מבוטות העקדה א"כ מה הכונה, אפוא, ש"כולן שוין לטובה"?

אפשר להסביר זאת בשני אופנים בס"ד האחד: ששרה אמנו הייתה בעלת אמונה גדולה מאוד, וכל הסבל שהיא עברה היא אמרה תודה והודתה לה' כי הבינה שהכל לטובה, וזה הכוונה כולן שוים לטובה, שאפילו על הרע היא הייתה מסתכלת כטוב.

השני: שרה כל חייה עבדה את השם יתברך והאדם הדבוק בהשם יתברך, הגם שסבל ויסורים מנת חלקו הרי הם לטובתו הנצחית וזה הכוונה: "כולן שווים לטובה" שכל חייה עבדה את ה' יתברך במסירות וללא זקנה בעבודת השם, וכמו שהמדרש (הובא ברש"י): מעיד עליה "בת ק' נכתב לו וכתב לו נכתב לו", שכל ימיה עבדה את ה' יתברך ללא שיעור מסצב גילה שאפילו כשהייתה בגיל מאה עבדה את ה' כאילו היא בת עשרים ובת

אלא ששיש לתמוה על הסבואר ברמב"ם (הלכות ע"ז פ"א- א): שאברהם אבינו הכיר את בוראו בגיל 40, ואם כן שרה שהייתה צעירה מאברהם בעשר שנים הכירה את בוראה בגיל 30, יוצא אם כן שבשנים אלו היו דבוקים בגילולי אביהם והיו עובדי עבודה זרה, ואף מצאנו במדרש שאברהם אבינו היה דואג מכן וז"ל המדרש: (בר" לט, ח) **"לפי שהיה אבינו אברהם מתפחד ואומר: תאמר שיש בידי עוון שהייתי עובד עבודת כוכבים כל השנים הללו, אמר לו הקב"ה: 'לך טל ילדותיך' - מה טל זה פורח, אף עונותיך פורחים, מה הטל הזה סימן ברכה לעולם, אף אתה סימן ברכה לעולם."**

אברהם אבינו התלונן לפני הקב"ה: מה אעשה עם כל העבודה זרה שעבדתי עד היום במשך ארבעים שנה. אמר לו הקב"ה: כשם שהטל יורד בלילה, ומוקדם בבוקר הכול רטוב, ואף על פי כן כיוצאת השמש הכול מתאדה - כך גם עון העבודה זרה שלך יתאדה ויעלם, כמו הטל, כלומר הקדוש ברוך הוא אכן מחל להם על העוון של עבודת כוכבים, אבל כיצד אפשר לומר על אברהם **"בא בימים"** ופירשו חז"ל שהיו ימים מלאים בתורה ומצוות, וכן כיצד אפשר לומר על שרה: **"כולן שווים לטובה"**.

אלא על כורחך שכיוון שעשו תשובה נחשב להם כל אותם ימים כאילו עבדו את ה' עד כדי כך שאין הבדל בין הימים שעבדו בהם את ה' לבין הימים שלא עבדו שהרי מקרא מלא דיבר רש"י כולן שווים לטובה, וזה סוד

וזהו בחינת בת ק' נכתב לו וכתב לו נכתב לו שני חיי שרה נכלו לשוין לטובה, פי כל מה שפסקו הצדיק היא עדין יניק בציניו פאלו הוא תינוק עדין וכו' פני"ל ועל ידי זה מוסיף בעבודתו בכל פעם, וזכה לחיים ארוכים באמת, שכל ימיו אשנותיו הם שנות חיים באמת, פי אינו אוהב שאם יום מימי חיי בלי תוספת קדשה וחיאת. (ליקו"ה או"ח - תפילין ה"ה)

נהגו אצ"ש בחקרא רבה לכלי לערף שאם סעודה גבית-הכנסת וגבית-הקדוש, מחמת קדשת אבדו הקוקם, ואפילו ביום היא-צייט של רבנו, וכן סעודת גבית מינה וסעודת הפארים ויהשתפרות לא קמהו גבית הפתק של רק גביתים פרטים, מלבד "סעודה שלישיית" של נשבת שהיא גם עת למד בפני רבים, הנהיגו גבית-הכנסת. ואפילו הלמד בספר ספרי מעשיות נשבת בבקר הנהגו בין אצ"ש, לא למדוהו גבית הכנסת פנהא. (שיש"ק ד' קנב)

שהבעל תשובה נהפכים לו עוונותיו לזכויות, ולענינו זהו לימוד מוסר השכל עצום ורב, כי לכאורה היה צריך להתחיל את אברהם היהודי הראשון לא בתור בעל תשובה אלא בתור חרדי מבית קדוש וטהור, התורה מלמדת אותנו לא כך אלא דע לך תחילתה של אומה זו בדווקא ע"י בעל תשובה, ללמדנו מה כוחה של תשובה.

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

משאלות שנשאלו בקו ההלכה

אלו דברים אפשר לענות עם הציבור כאשר אני נמצא בסוף תפילת שמונה עשרה באלוקי נצור?

רשאי להפסיק לעניית חמשה אמינים ראשונים של הקדיש (עד דאמירן בעלמא) ועונה "הא שמיה רבה" עד "יתברך". כמו כן יכול לענות "קדוש" ו"ברוך" בלבד בלי ימלוך. וכן יכול לענות עם הציבור "ברוך ה' המבורך". אבל שאר אמינים של ברכות בין ברכות המצוות ובין ברכות הנהנין לא יענה. (הליכות עולם חלק א' פרשת בשלח אות ט).

לקחתי מחבת טפולן בשרית (שלא השתמשו בה בבשר בתוך 24 שעות) ובישלת בה תבשיל חלבי, מה דין המחבת ומה דין התבשיל?

התבשיל עצמו מותר, מכיון שהמחבת "אינה בת יומה" ולכן טעם הבשר שיש בה כבר נפגם. אמנם המחבת צריכה הגעלה, אמנם נחלקו הפוסקים במחבת עם ציפוי טפולן כיצד הכשרו, לספרדים - ציפוי הטפולן נחשב לפלסטיק ולכן ניתן להכשירו על ידי הגעלה פעם אחת. בין ישראל לעמים (פרק י"ד אות כ"ט) בשם האגרות משה (חלק אבן העזר חלק ד' סימן ז'), והאשכנזים מחמירים להגעילה ג' פעמים ברותחין. על פי שו"ת משנה הלכות (חלק י"ב סימן ט).

עם האכילה הראשונה יש לו יותר מכביצה, האם יברך על הנטילה, או שאינו יכול לברך אלא אם מתכוין לאכול עוד 56 גרם נוספים אחרי הנטילה?

צריך ליטול ידיו ויברך על נטילת ידיים, מכיון ששתי האכילות מצטרפות ונחשב כאילו נטל ידיו ליותר מכביצה. (המאן הרב יהודה נקי שליט"א בספר מעין אומר חלק א' עמ' רפ"א).

השומע קול רעמים בתוך ברכות קריאת שמע שבתפילה, האם יכול לברך ברכת "שכוחו וגבורתו מלא עולם"?

אם הוא נמצא בין הפרקים, דהיינו שכעת סיים ברכת "יוצר אור" ועוד לא התחיל "אהבת עולם" או שסיים "אהבת עולם" ולא התחיל "שמע ישראל", יפסיק ויברך בשם ומלכות, כיון שהיא מצוה עוברת, והוא הדין שאם רואה את הקשת בין הפרקים, יברך "זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו". (ביע אומר חלק ד' סימן ג').

לגבי נטילת ידיים שלפני הסעודה, באיזה מקרה אפשר לאכול לחם בלי נטילת ידיים, אימתי נוטלים ולא מברכים, ומתי צריך לברך על נטילת ידיים?

אם אוכל פת פחות מכזית (29 גרם) מעיקר הדין אינו צריך ליטול ידיו כלל, אלא מברך המוציא ואוכל בלי נטילת ידיים, ואם דעתו לאכול יותר מכזית אבל פחות מכביצה בלא קליפתה (פחות מ 56 גרם) חייב ליטול ידיים אבל אינו מברך "על נטילת ידיים", לכן במקרה כזה מנגב ידיו ומברך מיד המוציא, ואם אוכל יותר משיעור כביצה, נוטל ידיים ומברך "על נטילת ידיים" ואחר כך מברך המוציא. (שלחן ערוך סימן קנ"ח סעיפים ב' וג'). והמחמיר ליטול ידיו בלי ברכה גם על פחות מכזית, תבא עליו ברכה. (ילקוט יוסף סימן קנ"ח אות ב', והלכה ברורה סימן קנ"ח אות ד').

מה הדין אם התחיל לאכול על דעת שיאכל פחות מכזית, וכגון שחשב לאכול 20 גרם, וכעת רוצה לאכול עוד 35 גרם, כך שביחד

הבטחה שהתקיימה

באחד הימים הרחק ממקום שירותו של רבי אהרון ישב רבו רבי פנחס מקיבליטש, ופנה לתלמידיו, צריכים לנו לסור לביתו של רבי אהרון.

לדרוש את שלום בני ביתו. אל הבית, מצאו את זוגתו עומדת ליד עריסת הילד ומתייפחת בבכי תמרורים, נכמרו רחמיו של רבי פנחס בראותו אישה יהודיה בצערה, ניחם אותה ועודד את רוחה: "אם אשאר בחיים לשנה הבאה איני יודע, אולם מבטיח אני לך, כי בעלך ישוב הביתה בזו השנה!

רבי פנחס יצא מביתה אך לא נח ולא שקט כדי שתתקיים הבטחתו. הוא הרקיע שחקים והבקיע בתפילותיו רקיעים.

בביתו של הצאר שמחה והמולה "מזל טוב" נשמעו קריאות מכל עבר עת ילדה הקיסרית, אשת הצאר, בן. שמחה גדולה פקדה את בית הצאר, שמחה שהפכה להוללות ולשכרות כיאה לבית הצאר.

ברוב אשרו ושמחתו שלח הצאר פקודה לכל מחנות הצבא מרחבי שלטונו, כי כל חייל אשר לו ילד רך בביתו, פטור משירותו. כאשר התקבל הצו במחנה בו שהה רבי אהרון, נקראו כל החיילים שהיו אבות לילדים צעירים אל המפקדה, שם התבשרו על שחרורם המפתיע.

היחיד מכולם שלא קיבל צו שחרור היה רבי אהרון. הוא שם לב לכך כי הוא היחיד שלא נקרא אל המפקד. באותה עת שלח מפקד הגדוד אגרת לצאר, ובה בישר לו על מילוי הפקודה, בשולי האגרת הוסיף בקשה, היות ובמחנה בו הוא מפקד שוהה חייל בשם אהרון, מהעיר קיבליטש, המשורה שמחה על כל חיילי המחנה, מבקש הוא מהוד מלכותו, כי יתיר לו להשאיר אך ורק חייל זה בשירותו הצבאי.

אלא, שרבו רבי פנחס, כך הבטיח לאמר. בזו השנה ישוב רבי אהרון הביתה, הבטחתו יחד עם אין ספור הדמעות והתפילות, לא שבו ריקם, כעבור זמן קצר התקבלה התשובה החד משמעית מארמון המלוכה. את צו הצאר אין לשנות אפילו כמלוא נימה!

רבי אהרון המאושר שוחרר על אתר אל ביתו, אולם בשו בו אל ביתו לא הייתה שמחתו שלימה. נודע לו כי ימים ספורים קודם לכך נסתלק מורו ורבו הצדיק רבי פנחס לגנזי מרומים, דברי רבי פנחס נתקיימו במלואם, אחד מהם לא שב ריקם.

הגזרה הנוראה הזו לא פסחה על אף בית, גם על ביתו של רבי אהרון מקיבליטש היא נחתה. היה זה תקופה קצרה לאחר נישואיו, עם לידת בנו הראשון, וכבר נקרא להתייצב בצבא הרוסי ולהתגייס ללא דין ודברים וללא כל התחשבות בהיותו אב טרי.

משהגיע אל המפקדה, עבר מבחן ראשוני לבדיקת כשירות ובריאות וכיון שהיה גבה קומה ובעל צורה התקבל מיד על ידי המפקדים בצבא הצאר, ולא ניתנה לו האפשרות לחמוק מצו הגיוס. חייל ככל החיילים החל רבי אהרון את תקופת שירותו, שאמורה הייתה להמשך ארבע שנים לכל הפחות.

הצאר הרוסי, הידוע בעריצותו, לא דאג כלל למשפחות החיילים, ואפילו אם היו הם המפרנס היחידי בבית, לא דאג הצאר לבני משפחתם. המשפחות נותרו בדד חסרי עזרה וישע.

גם בביתו של רבי אהרון נותרה זוגתו של לבדה עם בנה הפעוט, באין לה מפרנס. אך עמ"י רחמנים בני רחמנים הם, ידעו מכריו של רבי אהרון כי בביתו של ידידם נותרה אישה צעירה ותינוק רך שזה עתה נולד. מיד נחלצו לעזרתה, עד כמה שהשיגה ידם הדלה, ולאמלא עזרתם יכלו האם ובנה לגווע חלילה ברעב.

רבי אהרון, שנמנה היה על חסידי ברסלב, שהה בימים אלו במחנה הצבאי, הרחק מביתו, מעירו וממשפחתו. בודד בין חיילים נכרים מגושימים. למרות הכול רוחו אינה נופלת בקרבו, ושמחתו ואמונתו התמידיים אינם עוזבים אותו, בכל עת ורגע החייה את נפשו, ושיחזר דיבורים מחזקים שלמדו רבו רבי פנחס מתוך תורת החסידות.

בשעות הלילה עת עמדו לבדו על משמר המחנה, ומעליו פרושים שמיים כהים זרועים באלפי כוכבים, הרבה להתבודד, לשאת תפילה לבוראו, לשפוך צקון ליבו ולחשו לפני יוצרו.

הרגיש הוא, רבי אהרון באותה העת כי מצבו אינו אלא ביטוי לשכינה הקדושה, הנודדת מן קינה וביתה, ויושבת היא בגלות. לפיכך האריך הוא באמירת תיקון חצות מעומק הלב, כאשר כל מילה מקבלת משמעות עמוקה ומוחשית.

בשעות היום כולו שרוי היה רבי אהרון בשמחה עצומה אשר אין לה כל הסבר מלבד "אנוכי אשמח בה", והשרה שמחה על כל סובביו ועל שאר החיילים והמפקדים. כל העת מתנגן ניגון עליז מפיו. כך מופלא היה במידת השמחה, עד שאמרו עליו חסידי ברסלב שהינו יחיד ומיוחד במידה זו.

תורה ומתפללים כך צריכים בכל יום להוסיף אהבת ישראל ולהוסיף אהבת חברים. ועוד הוא כותב שכל התורה כולה, כל הש"ס והפוסקים וכל הזוהר וכתבי האריז"ל וכל התורה שתתגלה בימות המשיח - כל זה לא עומד מול המצווה "ואהבת לרעך כמוך"!

הוא כותב מה שאומרים הרבה צדיקים, שעדיף להפסיד ממון רב ולבזבז זמן ועוד - העיקר לא לצער יהודי; ואני אומר ששווה להשקיע ולעשות הכול, לא רק בשביל לא לצער, אלא בשביל לתת ולעזור, לא רק בשביל לא לשנוא, אלא בשביל לאהוב ולהעניק ולהתפלל על עם ישראל. המצווה שלנו היא לאהוב כל יהודי, וצריכים לעשות הכול בשביל לאהוב את כל עם ישראל בכלל וכל יהודי בפרט. תיתן ותשקיע קצת מהזמן שלך בשביל עם ישראל.

שער הכניסה לגן עדן

אהבה זו נתינה. ומה אתה יכול לתת לכל עם ישראל? רק תפילה. בפרט תפילה על הדבר הזה עצמו, שיהיה שלום ושתיה אהבה מושלמת בעם ישראל.

המדרש אומר שהקדוש ברוך הוא אומר לנו: "אתם גרמתם לי שהחרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי על ידי שנתת חנם, בקשו שלום ואתם נגאלים". זאת אומרת שצריכים לבקש את השלום כלומר להתפלל שיהיה שלום אמיתי בעם ישראל!

ומכיוון שתפילה על עם ישראל היא הקיום המעשי של מצוות "ואהבת לרעך כמוך", לכן כל אדם חייב לקבל על עצמו להתפלל על עם ישראל חצי שעה בכל יום במסירות נפש, כמו שכתבתי בחוברות שהוצאתי על נושא אהבת ישראל.

אם אין לך חצי שעה בשביל עם ישראל - אז איזו אהבה יש לך? מה אתה עושה בשבילם? מה אתה נותן להם? איך אתה משלים בשוויון נפש עם הגלות הארוכה ועם כל הצרות שעוברים עליהם? איך אתה משלים עם זה שלא מספיק אכפת לך ואתה לא מספיק אוהב את עם ישראל ואתה לא מספיק מקיים את מצוות ורצון ה'?

השבת אנו קוראים על קניית מערת המכפלה שבחברון, המקום הקדוש שבו קבורים אדם וחווה ואבותינו הקדושים ופתחו של גן עדן. שם התחילה מלכותו של דוד המלך, התחלת התנוצצות הגאולה והמשיח. כדי ללמדנו שכל הגאולה וכל הגן עדן בעולם הזה תלויים בחברון, כלומר בחיבור וחברות ובאהבת החברים שתהיה בינינו.

והאהבה והחברות תלויות בתפילה, בריבוי תפילה, במסירות נפש. אני מבקש שוב ושוב וממש מתחנן לכל הקוראים שיקבלו על עצמם חצי שעה ביום בקבלה ובקביעות, זה מה שיחבר בינינו לבין עצמנו ובינינו לבין אבינו שבשמיים וזה מה שיגלה את מלכות שמיים בעולם ואת מלכות בית דוד ואת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

בברכת שבת שלום ומבורך

לשים לב - להתחיל ללכת

**התבודדות
ומעלת התפילה
הספר של
הרב שלום ארוש**
052-2240696

זה נאמר: ההתבודדות היא מעלה עליונה וגדולה מן הכול! מעשה והלכו כמה חברים לטיול. בדרך הילוכם ראו אדם עומד על אם הדרך. כשחזרו לאחר כמה ימים ראו שהוא עדיין עומד באותו מקום. שאלו אותו: "מדוע אתה עומד כאן?" אמר: "אני רוצה להגיע לירושלים". שאלוהו: "כמה ימים אתה עומד כך?" "כבר שבוע" ענה להם. אמרו לו: "כל כך הרבה ימים אתה עומד כאן, ומצפה להגיע כך לירושלים? אם היית מתחיל ללכת, גם אם היית זוחל על ארבע כבר היית מגיע לירושלים..."

הנמשל הוא, אדם שרוצה לתקן את עצמו ולחזור בתשובה. הוא אמנם רוצה להשתנות, אבל הוא חושב שזה יקרה לבד, והוא דומה לאותו אחד שעומד על אם הדרך ומחכה להגיע לירושלים מבלי שיעשה שום צעד לכיוון המטרה.

אדם שרוצה לחזור בתשובה ולתקן את מעשיו, ואינו קובע לזה זמן למשפט ותפילה, דומה לאדם שרוצה להגיע לאיזה מקום ואינו צועד לכיוונו. כי הכלי המעשי היחידי שיש לאדם בשביל לתקן את מידותיו, ולצאת מתאוותיו, ולהתרחק מכל העבירות שבתורה, ולתקן את כל העבר ואפילו את הגלגולים הקודמים שלו, דהיינו לחזור בתשובה שלימה - הוא חשבון נפש יום יומי ותפילה.

אדם שעושה בכל יום שעה התבודדות, דרגתו גבוהה אף יותר מאדם שהוא בדרגה שמקבל את הייסורים באהבה ושחם בייסורים, וזאת מכיוון שהוא לא מחכה לקבל ייסורים בשביל להתעורר אלא מתעורר מעצמו. כמובן עניין זה בגמרא (ברכות ז):

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: 'טובה מרדות אחת בליבו של אדם, יותר מכמה מלקויות, שנאמר (הושע ב): "ורידפה את מאהביה וגו', ואמרה אלכה ואשובה אל אישי הראשון כי טוב לי אז מעתה"; ורש לקיש אמר: יותר ממאה מלקויות, שנאמר (משלי יז): "תחת גערה במבין מהכות כסיל מאה"; ופירש רש"י: "מרדות אחת" - "לשון רידי והכנעה, שאדם שם על ליבו מאליו".

נמצא שבזה שהאדם בעצמו מתעורר ושם ליבו מאליו לתקן את מעשיו, הוא חוסך לעצמו הרבה מאד ייסורים. ולא זו בלבד, אלא שהתעוררות זו שבאה מצד האדם היא הרבה יותר מועילה ופועלת על האדם להשיבו בתשובה, ממה שפועלים ייסורים רבים.

קורא יקר! התבונן איזה חסד גדול ורחמים עצומים אלו, שבזאת עולם נתן לנו מתנה כזו, שאדם יכול על ידי ההתבודדות להיפטר מכל העוונות, וכמובן מעונשים מרים ועוד לקבל שכר טוב על התשובה ועל ההתבודדות - שכר ענק שאי אפשר לשער, ועל

רבי אברהם אזולאי זצוק"ל
זיע"א בעל" חסד לאברהם"
כ"א מר השוון

לאורם נלך
הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

טובות נפלה אל תוך המערה. הפחה ציוה את אנשיו להביא את חרבו. מיד קשרו אחד מאנשיו ושילשוהו אל תוך המערה עמ"ן שיעלה את החרב היקרה שנפלה מנדנה אך כשהעלוהו חזרה בחבל ראו כי הוא מת. וכך כל מי שהורידו בחבלים למערה פרוחה נשמתו והעלוהו מת. לאחר שראה זאת הפחה הררה בליבו: "כל אנשי יכלו והחרב היקרה לא תשוב אלי". מיד גזר על היהודים כי תוך שלושה ימים מחוייבים הם להשיב את חרבו. ישבו יהודי חברון בתפילה ותשובה ולאחר מכן עשו גורל, והגורל נפל על ר' אברהם אזולאי. מייד כששמע זאת טבל במקווה טהרה, לבש תכריכים וישב כל הלילה עם אנשי חברון ללמוד קבלה. עם שחר נכנס הורידוהו אל פתח המערה, נטל את החרב, קשרה אל החבל ומיד העלה אל הפחה. עתה, משסיים את שליחותו והשיב את החרב לפחה, נכנס לראות את תוך המערה לראות מה יש בה. בהיכנסו נעמד מולו אדם והודיע כי הוא אליעזר עבד אברהם. ביקשו ר' אברהם אזולאי להיכנס פנימה והודיעו שימתין עד שיבקש את רשות האבות להיכנס למערה. האבות נתנו רשות וכאשר נכנס תחילה אחתהו פחד ויראה, אך מיד הרגיש וראה ר' אברהם כי זהו גן עדן אמיתי ולא רצה לצאת משם, אמרו לו האבות לר' אברהם כי אסור לו להישאר כעת ועלוי לצאת, אך למחר ישוב להיות עמם. עלה ר' אברהם בחזרה בעזרת החבל והודיע את בני עירו כי מחר יום פקודתו. ובמשך כל אותו הלילה דרש לחבריו בתורת הקבלה והסוד, למחרת עם שחר טבל במקווה לבש תכריכים קרא קריאת שמע ויצאה נשמתו באחד. ביום שישו כ"א חשוון ערב שבת חיי שרה עלתה נשמתו השמימה. וכל העדה בכתה והספידה על גודל האבידה היקרה. נטמן בבית הקברות היהודי בחברון. זכות הצדיק וזכות תורתו הקדושה תהא מגן וציונה לנו ולכל ישראל אמן!!!

נולד בשנת ה'ש"ל בפאס שבמרקו למשפחת חכמים מקשטיליה שגורשה מספרד ונדדה למרוקו. בילדותו שקד על לימוד התורה וגדל בין החכמים בעירו, אך לאחר שהחלו להצר ליהודי פאס ובכל יום רבים מתו החלטי לעלות לארץ ישראל.

בדרכו לארץ ישראל ארע לו נס גלוי, האניה שבה עשה מסעו לארץ הקודש טבעה עם כל יושביה ותכולתה, והוא ר' אברהם ניצל בדרך נס ולזכר הנס שאירע לו עשה את חתימתו דוגמת אוניה. בהגיעו לארץ ישראל בשנת ה'ש"ס התיישב בחברון אך בשנת השע"ט החלה מכת דבר, ור' אברהם נמלט עם משפחתו לירושלים. לאחר שהחלה מגיפה גם בירושלים נדר כי אם ה' יעשה עמו חסד ויחזירו לחברון יכתוב ספר מכל החידושים שאסף במשך שנות חייו. בהגיעו לעיר עזה המגיפה נעצרה ור' אברהם החל לחבר את ספריו "בעלי ברית אברהם" ו"חסד לאברהם" כהודאה להש"ת שהצילו ועשה עמו חסד, לאחר זמן מה חזר חזרה לחברון וקבע שם משכנו עד יום מותו. נסע יחד עם ר' צמח לדמשק (סוריה) להשתטח על קברו של ר' חיים ויטאל ולאחר שעשו ייחודים ר' חיים ויטאל נתן להם רשות לחפור בקברו ולהוציא את הכתבים שצווה לגנוז בקברו. עסק בתורת הקבלה, וכתבים רבים כתב. ביניהם גם פיוט על ר' שמעון בר יוחאי.

ספריו הקדושים: "קריאת ארבע" - מחולק לשלושה חלקים, אור החמה, אור הלבנה ואור הגנוז. "חסד לאברהם" - הנפוץ שבספריו. "בעלי ברית אברהם", "מעשה חושב", "כנף רעים", "הגהות על הרמב"ם", "הגהות על הלבוש". ועוד מס' ספרים שמן השמים לא רצו בפרסומם והם אבודו.

באחד הימים בשנת ה'ת"ד הגיע הפחה מאיסטנבול שבטורקיה להתפלל במערת המכפלה, כמנהגם מידי יום שישו. מרוב סקרנותו של הפחה לדעת מה יש במערה הרכין את ראשו וגופו ולפתע חרבו היקרה שהיתה כולה זהב ואבנים

כפר חוץ
חתומם בפנים

נכנים ללל אהבה
לכל יהודי באשר הוא!

אני אוהב כל יהודי
I love every Jew

לרכישת ריחן לרכב ומוצרים נוספים:
050-9931931

אין כמו מים

כמות מומלצת לאוכלוסיה הכללית:
לאישה כ-2 ליטר ולגבר כ-3 ליטר.

אישה במצב - כ-12 כוסות של 200 מ"ל (מעל לשני ליטר),
ואת שאר הנזלים תקבל מסקורות כמו חלב, פירות וירקות.

להחיה היא שמ-4.5 ליטר שאמורים
לגוף, 20 אחוז יגיעו מהמזון כמו
פירות וירקות ומהמשקאות שצורכים כמו
ומיצים טבעיים. תה וקפה גורמים לאיבוד
נזלים ולכן לא נספרים בחישוב.

במצבים בהם איבוד הנזלים מוגבר - לדוגמה
בחום גוף גבוה, שלשולים והקאות - חשוב להקפיד
על שתייה מרובה. כשהחום עולה למשל הנשימות
שלנו הופכות לכבדות יותר ואנחנו מאבדים יותר נזלים.
כמוכן שבזמן פעילות גופנית שגורת זיעה מרובה
חשוב לשתות יותר.

לאילו שמים "לא עוברים" להם... אפשר בתור התחלה
לדלל שתייה מתוקה בהדרגה עד כדי גמילה.

כמו כן, אפשר להניח פלחי פירות (כמו לימון תפוז ואפילו
מלפפון) בתוך קנקן מים, שיקבל את הטעם.

בברכת בריאות איתנה וחורף בריא!

שני שלישי ממשקל הגוף שלנו מורכב מנזלים. ביום רגיל
שלא כולל פעילות מאומצת או מחלה כלשהי, אנחנו מאבדים
כ-4.5 ליטר נזלים. איך? בהפרשות ואפילו בנשימה. ואת מה
שהולך לאיבוד הגוף צריך בחזרה, כדי שכל התאים והאיברים
ימשיכו לתפקד בצורה הטובה ביותר.

נהנה כמה דרכים בהם מים מסייעים לבריאות שלנו, מעבר
לתפועל השוטף.

- ירידה במשקל: החלפת מים בשתייה מתוקה. חוסכת
צבירת קלוריות מיותרות. כמו כן זירוז חילוף חומרים.
- הרבה פעמים כשאנחנו מרגישים צורך להכניס משהו
לפה בין הארוחות, אם נשתה כוס מים, הצורך יעבור.
(אחת הסיבות העיקריות שהתחושה של הצמא
מתורגמת כתחושה של רעב)
- הקלה בתופעת עצירות
- הקלה על הכליות להפרשת פסולת שמצטברת בגוף,
מניעת אבנים בכליות
- התייחסות קטנה לשתייה מעבר לרגיל של אלכוהול
(למשל בפסח או פורים): אלכוהול גורם לגוף להתייבש,
כדי להימנע מהתחושות הלא נעימות של התייבשות
כמו כאבי ראש, בחילות, הקאות וכו', על כל כוס של
אלכוהול, לשתות כוס מים.

מדור משתנה

ערב
VIP

כסלו- בסימן כיס מלא ולב שמח מעמד פתיחת הפרנסה

עם הרב **שלום ארוש שליט"א**
יום רביעי כ' כסלו | 24.11
בשעה: 19:30 מול הכותל המערבי

בתוכנית:

תפילות וסגולות נדירות
עם הרב שליט"א
שיחת חיזוק

ארוחת שף יוקרתית במיוחד
קומזיץ בהשתתפות זמר אורח

הבטח את מקומך: 02-5308000
הערב מוגבל ל- 70 משתתפים בלבד!

מבנות משפחתו.

מה הבעיה שיקח מבנות כנען והיא תבטיח ותקבל עליה להיות כשרה? יש מעשה שיבהיר את העניין- פעם בא אברך לחזון איש ואמר שיש לו 2 הצעות לחתונה. אחת רחוקה מתו"מ, אבל מקבלת על עצמה יהדות, וכיסוי ראש צניעות והוריה עשירים, וכך יוכל לשבת ללמוד תורה ביישוב הדעת, והצעה השנייה היא בחורה שההורים שלה עניים אבל היא התחנכה במקום של תורה ויראת שמיים, הורים יראי שמיים. אמר לא החזון איש, צריך לדעת שתורה זה לא הבטחות וקבלות, תורה ויהדות זה חינוך, יכול להיות שהיא תתעצבן ושעה אחרי זה תזרוק את הכיסוי ראש.

וכך גם לעניין האמונה - צריך לחנך את הילדים לאמונה מגיל קטן, דבר אתו אמונה תגיד לו ככה ה' רוצה, תדבר עם ה' צריך לתת לילדים שאיפות, תהיה בעל תפילה, תלמיד חכם, תהיה דיין, פוסק.

הפרשה שלנו יש בה גם את סוד השידוכים, שבה אין בחירה, לדעת שה' הוא השדכן, ה' מראה לעבד אברהם שעל מה שיתפלל שהזיווג המתאים ישקה אותו ואת הגמלים שלו, הכל כך קרה. לומדים שאפשר לצייר את הזיווג שלך בתפילות, וצריך לא רק להתפלל תן לי זיווג הגון אלא שלא יהיה קמצן ולא כעסן, ובעל מידות טובות, על הכל. וגם ההורים צריכים לצייר את הזיווג של הילדים שלהם בתפילות, לא להתמסמה עם זה, כי בדור הזה יש את גזרת עיכוב הזיווגים.

אחד משמות ה' זה צורי, המדרש אומר אל תקרי צורי אלא צייר, שה' הוא מצייר את הבריאה, הוא הצייר הכי טוב, איך כל דבר עושה בחן, איך מצייר את העלים והעצים, שקיעה איזה צבעים, והוא רוצה שנהיה גם אנחנו ציירים של תפילות, תעצב את הזיווג שלך בתפילותך.

התורה מספרת לנו על אברהם שבא לקנות את מערת המכפלה מעפרון כי רצה לקבור את שרה משם עוברים כל התפילות. עפרון שכולו תאוות ממון, לא רואה שמערת המכפלה יש בא אור, כי התאוות ממון מסתירה את כל האור, מכבה את הרצון להתקרב לתכלית, להרגיש קדושה. מי שאוהב כסף זה לא ישבע כסף.

רבי נחמן אמר שאדם שקוע בתאוות ממון א"ל לו לחזור בתשובה, כי זה סוג של אמונה שקרית שמאמין בכח של הממון. לכן הרבה פעמים עשירים באים להם מחלות שלא עוזר להם כסף, כדי שיבינו שזה כלום העולם הזה. א"ל שהממון יהיה ביחד עם האדם או שלוקחים את הממון מהאדם או שלוקחים את האדם מן העולם.

אדם צריך לדעת שרק מה שקצוב לו בראש השנה יתקבל, לכן אדם צריך לחיות עם מה שקצוב לו, ולא לקחת הלוואות ולהיכנס למינוסים, אם אתה לא יכול להחזיר, זה גנבה, גם מהבנק, תראה לאיפה הגעת, זה לא יהדות, מי אמר שה' יוסיף לך? מה אתה נכנס למינוס. היצר הרע המציא ויזה צ'קים כי זה רצפט לייסורים.

ההורים עסוקים בלעשות כסף, אין להם זמן לשבת עם הילדים שלהם או אחד עם השני. אתה רואה ילד שלך שסוטה מהדרך עזוב הכל, תשב אתו, תתפלל עליו. תתפלל במערת המכפלה, שם כאשר אתה קורא אבא זה באמת אבא.

אברהם אבינו אף פעם לא בדק את אליעזר עבדו הוא ספק עליו והאמין בו בעניים עצמות, כל העושר הוא שם בידיים שלו כל הזמן, והנה מיע זמן לחתן את יצחק, אברהם משיב את אליעזר בנקיטת חפץ שהיום זה נחשב שבוע דאורייתא, מה קרה?

כי שמדובר בעתיד של עם ישראל אין להאמין, צריך דברים בטוחים, מאמין לו אבל עם שבועה, שלא ייקח אישה מבנות הכנעני, אלא

חיזוקון

מתחזקים בשמירת שבת

ההכנות לשבת

לא יכנס לשבת כשביתו אינו נקי ומסודר כראוי, על כן מכבוד שבת ינקהו וישטפהו כהוגן. ויפנה את קורי העכביש, ויש בזה גם סגולה לשלום בית. (בהלכה ובאגדה)

לקבלת מטרים מחזקים 052-6672221

יום החתונה בפתח?

לזכריק ולזוכיק לברכת לומדי התורה הקדושה!

"מנהג ישראל קדושים - לערוך סעודה לעניים, בתוך סעודת החתונה" (זוהר הק')

היו שותפים, ותזכו לתפילה ולברכה!! על ידי אברכים צדיקים, יראי שמים, שיתפללו וילמדו עבור החתן והכלה לחיים טובים ומאושרים!

התקשרו עכשיו - 02-5308000

ישנה הלכה ידועה שכתובה בתורה שהאדם צריך להאכיל את הבהמות ורק אחר כך לאכול הוא, האם בפרשתנו יש איזה שינוי בזה?

תשובות פרשת נח: מחלוקת: ר' יהודה אומר שהיו בתיבה שלוש מאות ששים חדרים, רבי נחמיה אומר שהיו בה תשע מאות חדרים. (ב"ר ל"א, י"א)

הזוכה: בת שבע רובנשטיין ירושלים

al5308000@gmail.com | 02-5812252

סמינר של תודה

יתברך על הטוב שעושה עמדי וכן על כך שלא התקבלתי לסמינר שכה רציני. כמעט בכל יום זכיתי ואמרתי תודה- תודה לך ה' יתברך על כך כל הטוב בפרוטרוט, ותודה על כך שלא התקבלתי לסמינר הנ"ל.

לכבוד העלון הנפלא חוט של חסד. שמי תהילה ואני מתגוררת בירושלים. אני נהנית לקרוא את העלון שלכם כמעט מדי שבת וזה עושה עונג שבת אמיתי.

ואחרי ההקדמה שאי אפשר לוותר עליה ניגש לסיפור התודה והישועה שלי:

עד לפני כחצי שנה למדתי בבית ספר יסודי בכיתה ח', זוהי שנה שבה במיוחד הזמן להירשם לסמינר. רציני מאוד להתקבל לסמינר בו למדה אחותי וכשהגשתי את הבקשה לצערי, לא התקבלתי.

לאחר תקופה לא ארוכה שאמרתי תודה לה' יתברך המזכירה של הסמינר התקשרה ואמרה שאני מוזמנת לראיון בשבוע הבא, מיד ידעתי שהכל בזכות התודה אין משהו אחר ואין ייאוש בעולם כלל!

מספר ימים לאחר הראיון קבלתי מכתב מהסמינר כי התקבלתי לשם. כמה גדולה ההשגחה, לפעמים אנו חושבים כי הכל מובן מאליי.

בתחילה, כמעט שנפלתי לייאוש. אם הסמינר הזה לא קיבל אותי אז מה יהיה כעת?

אך לא כך, צריכים אנו להחדיר לתודעתנו כי לא מגיע לנו כלום ולפעמים ה' אומר לנו לא כדי שנגיד לו תודה, שנתחבר אליו ובעיקר נזכור שהוא בעל היכולות כולם.

סימן השאלה נותר באוויר אך מיד הבנתי שזהו ניסיון מבורא עולם וכן נזכרתי במדור המיוחד בעלון השבועי של הילדים המלמד לומר תודה לה' בכל מצב. החלטתי שאני מקבלת על עצמי בלי נדר לומר כל יום תודה רבה לה'

אמרתי תודה והתקבלתי לסמינר!

ענוה | חשוון

שמח בחלקו זו תוצאה של ענוה.
(א.ב. של החיים)

☺
☺
☹
☹

לקבלת מטרסם מחוקים- 052-6672221

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

עשורון

סודוקו

פ	ס	כ	ל						
ל					ק	פ			
ת			פ	א				ל	
ס	מ								א
			א	ל	מ				פ
		ל	ת	פ				כ	ק
	כ	ש		פ	ת			מ	
	ת			מ	כ	ל			
		ס						ל	א
			ל		ס	מ			כ
			ש	ס					מ
						ש	ס	ל	פ

הסודוקו שלפנכם מרכיב חלק מפסוק מפרשת חיי שרה

פתרו את הסודוקו, ולאחר מכן השלימו את הפסוק (השורה המודגשת בורוד היא הצורה המסודרת של חלק מהפסוק)

הפסוק: _____

בדיחות הדעת

מטוס אמריקאי נחת נחיתת חירום בכפר קניבאלי. ישר קפצו להם הקניבלים בהתלהבות.

אמר להם מנהיגם: חברה תמתינו, נאכיל אותם שבוע שלם, ניתן להם קצת לעלות במשקל ואז נאכל אותם.

לאחר כחודש נחת מטוס ישראלי של חברי כנסת. אמר להם מנהיגם, אותם נאכל מיד. החברה האלה אם נשאיר אותם שבוע יחד, הם יאכלו אחד את השני...

העלון מוקדש לע"נ מנחם בן עובדיה תנצב"ה יצחק ברוך בן סעדה תנצב"ה

ה"לא טובות" צריך להפריד ולדעת כיצד עובדים עם הילד. לדוגמה במידת הקנאה:

ילד א' אומר: אני רוצה שיהיה לי כמו לאחי. ילד ב' אומר: אני לא רוצה שיהיה לאחי מה שיש לי. ילדים מסוג ב' לוקים בקנאה עזה, אשר עלולה ח"ו בעתיד להזיק להם ולסובבים אותם. מידה כזו טעונה עבודה יסודית עוד מקטנות ואסור ח"ו לתת לילד לגדול ולפתח מידה רעה זו. יש להרגילו בקטנותו לנתינה, לעין טובה, לשמחה ולפרגון בהצלחתו של השני. ילדים הגדלים למבוגרים קנאים וצרי עין לא ימצאו רגע אחד של אושר בחייהם ועליהם אמר שלמה: "ורקב עצמות קנאה" כל היום הם מהרהרים מדוע לשני יש ולי אין. (עיינו בספרו של מו"ר הרב שליט"א "בגן החכמה" בפירוש המעשה מחכם ותם) ולכן עם ילד ב' צריכים עבודה גדולה. אולם את התכונה של ילד א', שאצלו הקנאה לו כ"כ הרסנית אפשר דווקא להפוך ל"קרב קפיצה" להישגים וקידום בבחינת "קנאת סופרים תרבה חכמה".

לסיכום:

צריך להכיר כל תכונה וללמוד כיצד מתמודדים איתה, לבדוק אולי התכונה אינה כ"כ רעה. במקום להילחם עדיף לרחם וכך לנסות לשנות את המידה הלא טובה, לקחת כל מידה ותכונה בפרופורציה, להתייעץ ולהתפלל.

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל
לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

משפחה אחת, ילדים שונים פרק ו'

אחת ממטרות הסדרה הנוכחית "משפחה אחת-ילדים שונים" היא שיעני תפיסה. כן, שיעני התפיסה שלנו ההורים, לכך שלא כל הילדים אתרוג. לא בהכרח שה' יתברך נתן לנו ילדים כדי לרוות מהם נחת. לעיתים זהו ניסיון, לעיתים זהו "תיקון". כן תיקון, עלינו לתקן מידות, עלינו לתקן הנהגות, דעות ותפיסות ואפילו כל מיני עניינים מגילולים קודמים. לא תמיד נוכל להבין למה דווקא הילד הזה אצלינו במשפחה, ולעיתים אפילו כל הילדים. כדי לצלוח את חינוך הילדים, עלינו לחיות באמונה. הספר "בגן האמונה" הוא אוצר של חיים טובים. אמונה, לא מורידה כלל מרמת האחריות שלנו, או המחובה שלנו לפעול ולעבוד, אבל היא תוספת המרובה על העיקר.

אין מצווה לסבול

ישנם ילדים מורכבים, וילדים שניתנו לנו מה' יתברך בשביל לבצע איתם עבודה. ולעיתים עבודה קשה, סייזיפית, מעייפת, לא תמיד מתגמלת ואפילו היטיב להגדיר הורה אחד השבוע: יסורים. אבל גם אותם צריך לקבל באהבה. אין מצווה לסבול, ישנן טכניקות עבודה מקצועיות לפתירת כל בעייה חינוכית/טיפולית. בחלק העליון של המאמר, מופיע מספר טלפון, תרגישו בנוח להיוועץ. בשבוע שעבר, דיברנו בע"ה על ילד שנולד עם מידת "העקשנות" שבדואי אינו ילד סטנדרטי, ואם לא נשכיל להכיר את ה"אויב" - את "מידת העקשנות" שלו, בוודאי נתנגש עם הילד בלי סוף. אם נתעקש עם מידת העקשנות שלו, ונראה לו מי יותר עקשן, במקום ליהנות עם הילד, כל משימה פשוטה תהיה איתו הכרזת מלחמה. במלחמות כידוע, אין מנצחים, שני הצדדים מפסידים. היו שם בחסדי ה' טיפים נפלאים והדרכה מפורטת, קראו שוב את העלון של שבוע שעבר.

תכונות רעות? לא בטוח

דבר נוסף, פעמים רבות במבט שני, טבעים שנראים לנו כטבעים "רעים" גם מהם אפשר לאחר בחינה ועבודה משותפת עם הילד להפיק תועלת. שהרי בכל מידה שה' טבע באדם יש בה בחינה טובה וגם ח"ו להיפך, ולכן אפשר להשתמש גם במידה לכאורה "לא טובה" לעבודת ה'.

ה"כלי יקר" כותב על עניינו כך: "אע"פ שְׁהַעֲזֵזת וּבְקִשָּׁאת

גם ב"רע" יש טוב

פעמים ודווקא התכונה ה"בעייתית" היא התכונה הייחודית והדומיננטית של הילד שאותה ההורים צריכים לפתח, אם ישכילו ההורים לדעת שבמקום "להתנגש חזיתית" עם התכונה הבעייתית של הילד, שבדואי יגרום ללחץ ומתחים מיותרים. ינסו ההורים להבין שזו התכונה הייחודית של הילד ואיתה חייבים להתמודד, בזה פתרו כבר חצי מהבעיה. אל להם להורים להיות כוחניים ולנסות ולהתנגש עמה אלא אדרבה דווקא על ידי תכונה זו לנסות ולדבר עם הילד ולהסביר לו בשפה שלו "בגובה העיניים" את המעלות והחסרונות של המידה ולהגיע איתו להסכם שְׁיִרְצֶה הן את ההורים והן את הילד מבלי לפגוע בו.

הפרדת כוחות

כאשר אנו באים לפתור "בעיה" הקשורה בתכונה לא טובה של ילדנו, עלינו ראשית להפריד בין מידה או תכונה "לא טובה" כמו שתלטנות, כוחנות, עצלות, אנוכיות וכדומה, לבין תכונה שאנחנו כהורים לא כל כך "מסתדרים" איתה, לדוגמה: הורים דרזים, אנרגטיים ויוזמתיים יתקשו להתמודד עם ילד שיש לו נחת רוח, סְבִלְנוּת וְאִרְיָכּוּת אִפְּיָם, לכל דבר יש לו זמן ולא "בוער" לו שום דבר. מצד אחד כאשר יתבקש לסדר את חדרו ייקח לו "חצי שנה", אך גם להקיטו, להכעיסו ולהרגיזו יהיה קשה מאוד. בוודאי תכונה כזו היא טובה מאוד אע"פ שגם בה יש צד שצריך לתקן, אולם זו כמובן לא נקראת מידה "רעה". אלא אפילו במידות והתכונות

הזמן חוג בית - ללא עלות
ממבחר תלמידי הרב שלום ארוש

אזכרות, חנוכת בית
הרצאות וערבי התחזקות
נושא על פי בחירתכם - שלום בית, אמונה
סדנאות, העצמה אישית, ליקוטי מוהרן וכו

052-7112396

חוג בית צפ
עסקה שווה

הכנס את הבורכה לביתך!

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כד חשון תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 5:17 תל-אביב: 5:31 חיפה: 5:21 מוצאי שבת: ירושלים: 6:29 תל-אביב: 6:30 חיפה: 6:29 ר"ת: 7:09

פרשת חיי שרה

תיקון המדות

טוב וחיוני לאדם שיעמול לתיקון ושיפור מדותיו!

נלמד מהפסוק: "ואשביעך... אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבם כי אל ארצי ואל מולדתי תלך" (פרק יח-יט)

ויש לתמוה: הרי גם משפחתו של אברהם היו עובדי אלילים, ובמה טובים המה מן הכנענים? מתרץ הגאון רבי אברהם מסוכוטשוב זצ"ל (בעל אבני נזר): שונים הם הכנענים, אשר מלבד היותם עובדי אלילים, היו גם מושחתים במדות ובמוסר [=תועבת ארץ כנען]. ושחיתות במדות עוברת בתורשה לבנים. לפיכך שלל אברהם אבינו מכל וכל לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני המושחת במדות, לא כן אלו שמארץ מולדתו של אברהם, אף שמושחתים בעבירות והיו עובדי ע"ז אך שחיתות כזו אינה עוברת בתורשה לבנים.

כתב החזון איש (בקובץ אגרות ח"א - ג): "כל שהאדם מרבה בשבירת המדות, מרבה חיים, כי שבירת המדות היא הריגת החיים השטחיים, ומיתה של היצר הממלא כל הגוף. הוא חיים המוליד בדרכה של תורה..."

ובספרו (אמונה ובטחון פ"ד-יד) מבאר החזון איש, כי "תיקון המדות" אינו צריך להכניס את האדם ל"לחץ" ובוודאי לא לדאגה ולדכאון, כאילו הוא צריך לחיות עכשיו חיי צער ובמלחמה מתמדת נגד הנאות הגוף והנפש.

וכך כתב החזון איש: "כי אמנם אין תיקון המדות שולל מהאדם אהבת עצמו, כי מציאות הנטיות לכבוד ולעונג היא מציאות חיובית בהרכב המכונה של זה החי הנקרא אדם, ואין שלילת הנטיות האלו בנין בנפש אדם אלא סתירת הווייתו!

"המוסר אומר לאדם: אהוב את עצמך ורכוש כבוד! אבל דע לך מה אשריך עלי-חלד, ומה כבודך, אין כבוד אלא תורה! אין כבוד אלא ענוה! אין כבוד אלא עזיבת הכבוד! אין אושר רק להשתחרר מנטיות טבעיות, ולהיות נכנע לה' ולתורתו - תכלית החיים בעולם הזה ובעולם הבא." עכ"ד.

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הוכיח (בהערות-ברכות) עד כמה חזק כח השפעתן של המדות, עד שאפילו גדולי התנאים חששו והתפללו שלא יכשלו, כמבואר בגמרא (ברכות כח): תפלת רבי נחוניא בן הקנה, "שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חברי" [פרש"י: ישמחו חברי על כשלוני]. וכן: "שלא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם". [ועיין מהרש"א שפירש שישמחו על שלא נכשל].

ותמה הרב אלישיב [לפירוש רש"י]: הרי ידוע לכל, חומרת האיסור של שמח בכשלונו חברו. היתכן שיכשלו רבנו בדבר חמור כזה! ואף אם הם יכשלו, היאך יעלה על הדעת שרבי נחוניא בן הקנה יכשל בזה עד שהוצרך לבקש על זה! אלא מכאן רואים כוחן של מדות ועד כמה קשה לשלוט בהם עד שחשש לאפשרות של שמחה קלה בכשלונו חברו.

מצינו בתורה שכשיעקב אבינו בירך את בניו אמר לשמעון ולוי: "ארור אפם כי עז" (בראשית מט-ז). וצ"ב: לכאורה קללה היא, ולא ברכה, ומה זה שכתוב בהמשך (מט-כח) "איש אשר כברכתו ברך אותם!"

וביאר הגר"ש וולבה זצ"ל: לאמיתו של דבר ברכה גדולה בירך אותם יעקב. הוא גילה להם את מדותיהם! לטוב ולמוטב. כי אם יודעים את החסרונות, אפשר להנצל מהם, ואם יודעים את המעלות השורשיות, אפשר לטפחם ולהתעלות על ידם. לראובן למשל, גילה שמדתו הרעה היא הבהלה וממילא יש להרחיק ממנו כהונה ומלוכה. כי ע"י הבהלה עלול לצאת מכשולים גדולים. ולשמעון ולוי נתן עצה איך לא להכשל, ע"י שחילקם והפיצם. ליהודה גילה את מדתו הטובה והשורשית: מודה על האמת. ולכן מתאימה לו המלכות, וכן כולם בזו הדרך.

"מוזכרים מדות טובות כדי לגדול בתורה..."

שח הרב שלמה לורינץ ז"ל: באחת השיחות אמר לי רבינו הגרא"מ שך זצ"ל כי גדול בתורה מוכרח להיות בעל מדות טובות. הבעתי בפניו את חוסר הבנתי: עד היום הבנתי שצריך להיות ראש חזק ושכל מעמיק. בעל הבנה, בעל זכרון ומתמיד, כדי להיות גדול בתורה. אך מדות טובות, אמנם הם דבר יפה ומועיל, אך כיצד קשורות הן לגדלות בתורה?

השיב לי הרב שך: "תוכל לסמוך עלי שיש לי מקור לכך. אדרבה, תבדוק ותמצא אחד מגדולי התורה שאינו בעל מדות טובות..." התחלתי להרהר אך הוא הפסקני ואמר: "חבל לך לחשוב. אתה לא תמצא! הדבר הזה לא יתכן! מי שאינו בעל מדות, לא יגיע לעולם להיות גדול בתורה!"

במחיצתם

"אין תורה בלי מדות טובות..."

סיפר רבי יוסף שיינברגר שליט"א: פעם נועצתי עם הגרי"ש אלישיב זצ"ל אודות שידוך שהוצע לבתי. בחור מופלג, יודע סדרי נשים ונזיקין בע"פ, אבל איש לא דיבר בשבחו בתחום המדות... האם לגשת להצעה זו?

פסק הרב אלישיב: "אל תגשו לזה!" שאלתי: "אבל הבחור מצויין ומופלג ומתמיד עצום, הרי התורה מעדנת את המדות!"

השיב: "אמת! התורה מעדנת את המדות. אבל תורה בלי מדות אינה תורה!... ואם אינה תורה, היאך תעדין מדות!?"

ישא ברכה

מצוה לבכות על אדם כשר שמת, ולהספידו כראוי!

לשמוע ההספד ולבכות...

כאשר היה הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל בחו"ל והוא במלוא כוחותיו, היה דורש לפעמים כשלוש או ארבע שעות רצופות. והיו נוהרים מכל מקום לשמוע דבריו.

פעם הזמינוהו לקובנא להספיד שלושה מרועי ישראל שנפטרו באותה תקופה. הוא התחיל בהספדו בשאלה מדוע כשמזכירים חז"ל פטירתו של חכם אומרים "נח נפשיה!"

וביאר זאת רבי אליהו עפ"י מה שאמרו חז"ל (במד"ר בראשית פ"ט): מפני מה נגזרה מיתה על הצדיקים? אלא כל זמן שהצדיקים חיים הם נחים. וככתוב בפסוק (איוב ג) "ושם ינוחו יגיעי כח, דיינו מה שיגענו. עכ"ד המדרש.

על נקודה זו דרש רבי אליהו לופיאן כשלוש שעות לבאר עפ"י גודל העבודה הקשה והיגיעה העצומה המוטלת על האדם ועל חיובו להלחם עם יצרו הרע, עד כדי כך שכדאי להם לצדיקים שימותו משום "ושם ינוחו יגיעי כח"...

אחרי שחזר הסבא מסלבודקה, שהיה נוכח בהספד, לסלבודקה. פנה אל אחד הבחורים ממלוויו ושאל אותו האם בכה בשמיעת ההספד? שתק הלה. אמר לו רבי נתן צבי: "מי שלא בכה בהספד זה, צריכים לגרשו מהישיבה!"

לב אליהו

נלמד מהפסוק: "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה" (פרק כג-ב) וכתב רבי אלעזר אזכרי זצ"ל (בספר חרדים פ"ד): מצוה לספוד על אדם כשר שמת שנאמר "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה". וזה בכלל גמילות חסדים. ואמרו המתעצל בהספדו על אדם כשר ראוי לקוברו בחייו. והביאו ראיה מן המקרא, והרעב שהיה בימי זוד שלוש שנים, שהיה לסיבת עוון שלא הספידו לשאול כהלכה. וכן מצוה לבכות על אדם כשר, כמו שנאמר: "ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'". וכתוב "ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה".

מספרים חז"ל בגמרא (כתובות קג): על רבי ציוה קודם פטירתו שלא יהיו עסוקים בהספד עליו יותר משלושים יום. ונימק בקשתו "דלא עדיפנא ממושה רבינו" שעליו נאמר "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלושים יום" (דברים לד-ח). ואומרים חז"ל שלאחר שנפטר רבי הספידוהו שלושים יום, ביום ובלילה, ולאחר מכן ספדו לו ביום ולמדו בלילה או שספדו לו בלילה ולמדו ביום. כך במשך י"ב חודש.

ולכאורה תמוה: מדוע עשו כן והרי ציוה שלא יספידוהו יותר משלושים יום משום שאינו עדיף ממושה רבינו, ומה ראו על ככה להספידו יותר ממה שציוה?

מלבד זאת, צריך להבין את עצם הציווי שלא יספידוהו יותר מל' יום, שלא יהיה יותר ממושה רבינו, והרי אצל משה נאמר "ויבכו" והיינו שהבכי היה ל' יום, ורבי מדבר על "הספד", והרי בכי והספד הם שני ענינים נפרדים?

ואשר נראה בביאור הענין, שיש לחלק בין בכי ומספד הנובעים מתוך הרגשת הצער על ההפסד העצום שמוגדל האבידה במיתת הנפטר, וכמו שנאמר "לספוד לשרה ולבכותה" היינו הספד המעורר לבכי, ובין הספד הנועד לספר בשבח וגדולתו של הנפטר כדי ללמוד מדרכיו (שאו לא שייך בכי).

מעתה, כשאמרו חז"ל (במו"ק כז): "שלושה ימים לבכי וז' ימים למספד". כוונתם על אותם בכי והפסד הנובעים מהרגשת הצער הגדול, כאמור, וזה מדיני האבלות שנתחייב בהם האבל, ולכן הם מוגבלים בזמן האמור. וזה גם היה בכייתם של ישראל את משה שלושים יום, ועל סוג זה של אבלות ציוה רבי שלא יספידוהו יותר מל' יום היינו הספד של בכי, כדי שלא יראה עדיף ממושה רבינו (ובזה באמת הבכי וההספד אינם שני ענינים נפרדים).

אולם מה שהספידו את רבי מעבר לשלושים יום, זה לא היה מאותו סוג של הספד הנובע מגודל הצער והמעורר לבכי כפי שהיה אצל משה רבינו, עד ל' יום, ושנתחייבו בזה מדין אבלות, אלא היה זה מסוג ההספד שנועד לספר בשבח וגדלותו של רבי כדי ללמוד ולהתחזק בדרכיו, ועל כן מדוייק שעשו זאת רק בלילה אחרי שלמדו ביום את תורתו של רבי וחשו בגדלותו, או רק ביום אחר שלמדו בלילה את תורתו וחשו בגדלותו, נמצא, שבהספד זה לא עברו כלל על ציווי.

חסד של אמת

מצוה לגמול חסד עם המתים ולטפל

בצרכי קבורתם!

נלמד מהפסוק: "ואקברה מתי מלפני" (פרק כד-ד) ומחפסוק: "לכל באי שער עירו" (שם, י)

וכתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה. ועל הפסוק הלן: "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: "רודף צדקה וחסד ימצא חיים וצדקה וכבוד": (משלי כא-כא). "צדקה" - זה אברהם שנאמר "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה". "חסד" - שגמל חסד לשרה. (מד"ר בראשית כח-יג)

בדברים שכתב הגאון רבי חיים סופר זצ"ל מרבני הונגריה (בהקדמת ספרו "קול סופר" על המשניות) באה לידי ביטוי תשוקתו העזה לגמול חסד של אמת. וכך כתב:

ואזכיר אשר העיר רוחי מלפנים, רבות בשנים, שנתתי ללבי מאמר חז"ל "איזהו חסד של אמת? זהו חסד שעושים עם המתים". וניסיתי בעצמי שלא אוכל להיות מן הפוקדים פקידת כל אדם בעת הפרד הנשמה מהגוף, וביותר מן המתעסקים בטהרת הגוף כאשר אדם לקבר יובל, כי טבעי רך וחלוש... ותמיד נכספה נפשי לעשות חסד עם המתים".

עדי שעלה במחשבתי שאוכל לעשות חסד עם המתים, המה נפשות עזובות ונטושות ועשוקות אנשי צבא המלך או היושבים בבית אסורים או המושכבים בבתי חולים רח"ל. אשר לרוב יצאו נשמות בעת בוא יום פקודתם בלי אנשים העומדים לקרוא שמע ישראל בעת צאת נפשם ונשמתם, שלא יצאו יחידי מעמק עכור לעולם בהיר".

"קיבלתי עלי שכל יום ויום באשמורת הבוקר אחר שאברך "ברוך המחזיר נשמות לפגרים מתים", אלמד משניות בעומק העיון וגם אגיד "קדיש דרבנן" בכל יום כאשר אתפלל בעשרה, ולימודי יהיה באימה לכבוד המתים, בכובע על ראשי ומלושב בבגד עליון, לקיים דע לפני מי אתה עומד, נשמות קדושות זרע עמים בני אברהם יצחק ויעקב".

"זכות עיצומה לנשמת הנפטר..."

בנו של יהודי נכבד מתל אביב הגיע אל ביתו של הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - הסטייפלער זצ"ל, והניח לפניו סכום כסף עבור הדפסת ספריו "קהילות יעקב", אמר לו הסטייפלער: כעת אינני מדפיס ספר, ואני ירא לקחת כסף בשביל העתיד, כי מי יודע מה ילד יום..."

הציע היהודי לרכוש ספרים בסכום זה. אמר לו הסטייפלער: "בדרך כלל אני מוכר ספר או שנים, אבל הואיל ואביכם היה מתמכין דאורייתא, על כן ראוי לעשות זכויות לנשמתו, ולכן הנני מסכים למכור לכם ספרים בסכום הזה, וזה יוצא 12 מערכות של ספרים, ויחולקו לישיבות ובתי מדרש".

"ויעשו עליהם חותמות שניתן לעילוי נשמת האבא, ואם ילמד מישהו בספר אפילו דבר תורה אחד - יהיה זה זכות לנפטר שהספר נתרם לזכותו.

וזכות לימוד התורה שהתגלגל על ידו - הלא הוא זכות עצומה לטובת נשמתו..."

תולדות יעקב

"כל נפטר הוא עולם ומלואו..."

סיפר הגר"מ שטרנבוך שליט"א: "הייתה לי קביעות להפגש עם הגר"י סולוביציץ זצ"ל. פעם איחרתי, ושאלני מדוע? והשבתי: "סתם לוויה עיכבה אותי בדרכי"... אמר לי: אין דבר כזה "סתם הלוויה", שהרי עולמות שלמים מתהפכים בזמן שיהודי מסתלק לעולמו וכל נפטר הוא עולם ומלואו. ואז נידון האדם על כל מעשיו ומוליכים אותו לקבל שכר על מעשיו, או רח"ל עונש על חטאיו..."

הלמות עמלים - ח"ב

מצוה לנחם את האבל ולהפיג צערו בדברי נחמה ועידוד !

נלמד מהפסוק: "זיהי אחרי מות אברהם ויברך אלוקים את יצחק בנו" (פרק כה-יא)

ואמרו חז"ל: ויברך אלוקים את יצחק – מכאן שהקב"ה ניחם אבלים, אף אתה נחם אבלים. ופירש רש"י: ויברך – ניחמו על אביו וברכו ברכת אבלים" (סוטה יד).

שנינו באדר"ג (פי"ד): כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי, נכנסו תלמידיו לנחמו [רבי אליעזר ניסה לנחמו כשאמר, אדם הראשון היה לו בן ומת וקיבל עליו תנחומין, אף אתה קבל... השיב: לא די שאני מצטער בעצמי אלא אתה מזכיר לי צערו של אדם הראשון. ובדרך זו ניסו רבי יהושע, כשהזכיר לו את איוב, ורבי יוסף שהזכיר לו את בני אהרן, ורבי שמעון שהזכיר לו את דוד המלך, ולא קיבל מהם רבן יוחנן בן זכאי תנחומין, מהטעם הזה שאמר לרבי אליעזר. עיי"ש.]

וכשנכנס רבי אלעזר בן ערך לנחמו, אמר: למה הדבר דומה? לאדם שהמלך הפקיד אצלו פקדון. בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר, אוי לי אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום, אף אתה רבי היה לך בן. קרא תורה, מקרא, נביאים וכתובים, משנה. הלכות ואגדות, ונפטר מן העולם בלא חטא ויש עליך לקבל תנחומין כשהחזרת פקדונך שלם. אמר לו רבן יוחנן בן זכאי: רבי אליעזר בני, נחמתני כדרך שבני אדם מנחמין.

ויש להבין: במה היה ניחומי של רבי אלעזר חזק יותר מקודמיו? אלא משום שיסוד הנחמה הוא האמונה שכל מה שעושה ה' לאדם, הכל לטובתו; זהו שאמרו חז"ל כשם שמברך אדם על הטובה כן יברך על הרעה. והיאך זה יתכן? אלא ביאורו, שעליו לדעת שמה שנראה לו כרעה, באמת היא טובה גדולה עבורו [וכמעשה דרבי עקיבא (ברכות ס:)] וזה מה שהראה לו רבי אלעזר בניחומיו.

ומיסוד זה למדו גדולי ישראל את דרכי הניחום. במכתב ניחומים ששיגר הגה"צ **רבי יחזקאל לוינשטיין** זצ"ל כתב בין היתר: "קבלו את משפטי ה' באהבה, כי אין דבר רע יוצא מהש"ת, ואין זאת כי אם לנסות אותנו. הנה בידנו עתה לזכות בשעה קלה לחיי נצח... כן אני אומר, מי יכול לשער הזכות אשר יהיה לנפטר ע"ה, אם אנחנו נקבל את דין שמים באהבה, ומי יודע אם לא בא לעולם, רק בשביל להשיג מה שהשיג, ובשביל שעל ידו יהיה זכות בעדנו כדי לקבל דין שמים..."

ואילו במכתב תנחומין ששלח **הגרי"ש אלישיב** זצ"ל למשפחת תלמיד חכם צעיר שנסתלק לבית עולמו, כתב בזה הלשון: על השאלה שנשאלתי על מה ולמה עשה ה' ככה, על שאלה זו כמובן שאין בידי להשיב, דרכי ה' נסתרים ומופלאים, והצור תמים פעלו, עם כל זה אני רוצה לציין כאן מה שכתוב ב**זוהר הק'** פר' וישלח:

"ר"ש אומר, הא אתמר דדוד מלכא עד לא הוה לא הוי ליה חיים בכלל. ואדם קדמאה יחב ליה וכך הוה קיומיה דדוד מלכא שבעין שנין הוה, וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר שבעין". פירוש: דוד המלך נולד בלי שנים, אדם הראשון הוא אשר העניק לו שבעים שנה מתוך אלף השנים שהיו קצובין בשבילו.

"יוצא מזה שלפעמים אדם חי עלי אדמות, ואינו יודע שיתכן שכל ימיו ושנותיו אשר הוא חי, ניתנו לו במתנה ובחסד, ולכן יש להודות לה' על המתנה היקרה הזאת אשר ניתנה, ואשר זכה לכתר תורה ולכתר שם טוב, ולהשאיר זרע פרי צדיק, דור ישרים יבורך אי"ה."

הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל היה מקפיד ללכת לבית האבל, לנחם את האבלים ולעודדם (אף את מי שלא הכירו אישית). וכך הסביר את מנהגו: "כאשר פוקד אסון את האדם, הרי שמלבד צערו, אף אמונתו נפגמת במקצת, והמנחם את האבל, מלבד שהוא מעודדו ומשתתף בצעריו, הוא אף גורם לחזקו באמונתו..."

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל היה נוהג בניחום אבלים אצל גדולי ישראל, שהיה יושב לנחם בדרך כלל במשך חמש או שבע דקות, ואילו בניחום אבלים של אנשים פשוטים, היה יושב זמן רב יותר, ולפעמים אף ארבעים דקות תמימות.

כאשר נשאל פעם על כך, השיב: "אצל משפחות פשוטות, צריכים לא רק לנחם אלא גם לחזק ולעודד, ובשביל לחזק משפחה, נדרש יותר מכמה דקות מועטות".

"הפרידה היא זמנית בלבד..."

סיפר אחד מאנשי ירושלים, שכאשר נפטרה בתו שהיתה מיוחדת במעלותיה ורבים באו לנחמו, נכנסו ללבו רק דברי הניחום שהשמיע באוזניו הגאון **רבי איסר זלמן מלצר** זצ"ל, שאמר לו כך:

"מה עלינו לדאוג? הן הפרידה היא זמנית בלבד, ובעוד כמה עשרות שנים נתראה איתה כולנו בעולם הנצח, ומה גם אם נזכה עוד קודם לכן בקרוב לתחיית המתים".

וכאשר נפטרה בתו הקטנה של אחד מתלמידיו, הגיע רבי איסר זלמן לנחמו ואמר לו בין השאר: "היהודים באירופה אינם יודעים היכן קברות ילדיהם..." והוסיף: "דברים אלו אמרתי אף לבני, רבי פייבל, כאשר שיכל את בתו".

בדרך עץ החיים

"לא לכל קושיה יש מיד תרוץ..."

הגאון האדר"ת - **רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים**

זצ"ל, נפטרה בתו על פניו בקיצור ימים. התנחם האדר"ת והתעודד בלימוד התורה הקדושה. אולם רעייתו הרבנית מאנה להנחם. פנה אליה האדר"ת ואמר לה:

"את בוכה, משום שלא למדת מימך גמרא, ואת נבוכה מכך שאינך יכולה להסביר לעצמך, מדוע עשה ה' לנו ככה. אכן מי שלמד גמרא יודע שלפעמים נשארים בקושיה. לא לכל קושיה יש מיד תרוץ, ולא כל דבר אפשר להבין בשכלנו הקט. מי שלמד גמרא יודע כי הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, וגם אם בנקודה זו או אחרת איננו יכולים להבין את פשר הנהגתו יתברך, אין בכך כדי לערער את שלוות נפשינו חלילה. וכמו שאומרים "תיקו" הוא ראשי תיבות: "תשבי יתרץ קושיות ואיבעיות". וגם על סוגיא שלנו יהיה תרוץ כשיבוא אליהו הנביא בב"א.

אהל משה

דברי נחמה ועידוד...

פעם נכנס הצדיק **רבי אריה לוי** זצ"ל ליהודי ששיכל בשואה את בני משפחתו, גילה הלה את מצפוני לבו לפני רבי אריה והתאונן: "במה חטא בני הרך שכה אירע לו?"

קם רבי אריה מכסאו, תפס בכף ידו של הלז ואמר לו: "ישנו 'צדיק' וישנו 'חסיד', אולם 'קדוש' - תואר זה נתייחס אך ורק לזה שנרצח על דתו ואמונתו. ואם כן, חייב אני לקום מפניך, שהרי לא קרבן אחד העלית ולא קדוש אחד לך, אלא שנים..."

הוסיף רבי אריה ואמר: "כשתינוק נולד ובא לעולם, הכל צוהלים ושמחים. ואילו התינוק עצמו - בוכה. כאשר הנשמה מסתלקת מהעולם, הכל מתאבלים, ואילו הנשמה צוהלת ושמחה..."

כך המשיך רבי אריה להרעיף עליו דברים עד שחש כי הפיס את דעתו של האב השכול ונחה דעתו.

איש צדיק היה

"צדיק יבחן ה'..."

אברך ת"ח נפטר בדמי ימיו. הזדרז הגה"צ **רבי מרדכי צוקרמן** זצ"ל להתקשר להוריו בחו"ל לנחמם, וכה אמר:

"מאד קשה לנחם... אבל אני בטוח שה' ישלם בהרבה נחת מצאצאים אחרים... צריך להתחזק בה'. צדיק יבחן ה'. הקב"ה מנסה את הצדיקים ע"י יסורים של אהבה... כמו שהרופא מרפא שזה גם כואב... את אשר יאהב ה' יוכיח..."

יחיד ודורו

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו - סיפורים בני זמננו

למה לא 150,000! / הרב נפתלי וינברג

מי שקשה לו להזדהות עם המילים הללו, אבל לא די בהזדהות. צריך לחיות ולהחיות את המילים עד שהם יהפכו לרוח-אפיו. נתלה את הפתגם בכל כיתה, בכל כניסה למוסד-לימוד וישיבה. ובשפת ימינו: נערוך לו 'קמפיין'. נכון. אף אחד לא ירוויח מכך רווחים חומריים, אבל כולנו נרוויח אנשים מתוקנים! האם יש משהו "שווה" מזה?!

בוא ננסה לדמיין שמישהו היה מרוויח מהפצת הפתגם הזה. העולם הרי היה מתהפך, כותרות העיתונים היו מדווחים, המלחינים היו יוצרים, האנשים מתכנסים והילדים משתתפים במצעים. מצוות שבין אדם לחבירו הן לכולי-עלמא לא פחותות ממצוות אחרות, אז הבה נרעיש עליהן את העולם!

אף אחד לא מדמיין שזה יהיה קל, או מהיר. אבל אם לא נתחיל מתישהו האם זה יקרה לבד? אנחנו נפעל את שלנו.

ישנם שמעדיפים להתייחס. המצב כל-כך קשה בתחום עד שהם כבר לא רואים תקווה לשיפור. אבל אנחנו לא מרימים ידיים. בואו נעשה את הכל כדי למגר את השקר ובשם השם נעשה ונצליח!

* * *

כאשר אומרים 'בין אדם לחברו' זה מצלצל כמו משהו שקשור ליחסים בינינו לשכנים, למתפללים בבית הכנסת, ולחברים בכויל או בעבודה. זו טעות.

בראש ובראשונה, ההתמודדות העיקרית בתחום היא דווקא בין כתלי-הבית. ככל שנתקן את התחום, כך נזכה שהמשפחות תהיינה יותר מאושרות, שהילדים יהיו יותר מוצלחים, ושההורים יהיו יותר מאושרים!

רובן ככולן של הבעיות בתחומי השידוכים, נישואים, גירושין, נשירה, קשורים באופן ישיר או עקיף לבין אדם לחברו. אני לא מציג בפניכם תאוריה יפה, אלא מעיד על כך מתוך ניסיון של עשרות שנים. אז יש מי שאומר לעצמו 'שלוש עלי נפשי', ברוך השם המערכות הציבוריות מתפקדות ומה כל-כך רע?

כדי לא לפגוע באף אחד לא נפרט. אחת נאמר: המצב לא כזה, ואת ההשלכות רואה כל מי שרק רוצה לראות.

* * *

השלב הראשון של התיקון הוא, שכל אחד יקח על עצמו אחריות. חייב אדם לומר 'בשבילי נברא העולם' כלומר: ועלי מוטלת האחריות לתקנו. משמע - יש בכוחו של כל אחד לתקן הוא רק צריך להתחיל! ואיך מצליחים? 'וכל העמלים עם הציבור יהיו עמלים עמהם לשם שמים' (אבות פ"ב מ"ב), ושוב אנו אומרים, נתלה את המאמר: "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך" בבית, בכיתה, בבית הכנסת, בבנין המגורים ובכל מקום אפשרי.

נתחיל, ויפה שעה אחת קודם, שהרי "בעל הבית דוחק" והוא כבר ניסה לעורר אותנו בכמה-וכמה מאורעות יוצאי-דופן!

לא לו מאיתנו שאולי לא זוכרים, הנה רשימה של אירועים שהקב"ה כביכול מכריז וקורא לנו: מגיפת הקורונה עם כל הקרבנות שעלו לשמים, בתי הכנסת שנסגרו בעל כרחנו לתקופה ארוכה, אסון מירון, קריסת בנין באמצע הלילה במיאמי עם הנפשות שאבדו, קריסה של "פארנצ'ס" בקרלין סטולין בגבעת זאב ואפילו רעידת האדמה שקרתה זה עתה והורגשה בארץ.

רבותי, נראה שרבונו של עולם כבר לא מסתפק ברמזים קלים. לוקחים מאיתנו קרבנות רח"ל ואם לא נתעורר לעשות משהו מי יודע מה יהיה.

יה"ר שנזכה כולנו ל"ואתם הדבקים בה' אלוקים חיים כולכם היום"

את המאמר הבא אני מבקש מכם לקרוא לא רק עם העיניים, אלא גם עם האוזניים - להאזין לקריאה העולה ממנו - והכי חשוב, עם כל הלב! (ולא. לא באנו לבקש תרומות...)

מזה 26 שנה שאנו, ב'מכון אהבת אמת', פעילים בתחום הטמעת נושא בין אדם לחבירו, מידות טובות וכו'. ברוך קל עליון על ההצלחה שהייתה מנת חלקנו במשך כל השנים. אנו מתרגשים - בכל פעם מחדש - מול המשובים החיוביים אשר מצביעים על ההשפעה הטובה בתחום. שמחים לראות ולהיווכח כיצד חייהם של רבים השתנו לטובה.

כזכור, אחת הפעילויות שלנו היא תוכנית לימודים למוסדות שמתקיימת באמצעות חוברות ייעודיות. נכון לעכשיו משתתפים בתוכנית אלפים רבים של ילדים בלעה"ר. זה הרבה, אפילו המון. אבל אנחנו מעיזים לשאול:

למה לא 150,000 ילדים?! האם יש יהודי בעולם שלא מודע למרכזיותו הבלעדית של תחום חשוב זה בחיינו?

* * *

התשובה לשאלה לענ"ד לא קשורה ספציפית לפלוני או אלמוני, אלא לאווירה הכללית של הדור כולו:

תרבות הגויים יצרה בעשרות השנים האחרונות דמות חדשה של בן-אנוש. כזה השקוע בעצמו, ובוחן כל דבר בעולם מבעד למשקפיים אגואיסטיים. על כל דבר הוא שואל "מה יש לי מזה", ויותר לא מעניין אותו כלום. הרוח הזו מחלחלת בכל התחומים, לכלכלה, פוליטיקה, חינוך וחיי המשפחה.

לא באנו לבכות כאן על צרות של אחרים. הבעיה היא שכולנו מושפעים מהרוחות המנשבות בעולם! ורוחות אלו - של "מה יש לי מזה" - הפכות ב-360 מעלות מרוח היהדות.

ובעצם, הן רק מנוגדות ליהדות כמו כי אם לעצם קיום העולם. 'עולם חסד יבנה' זהו הקוד של כל בריאת העולם, ורוח האגואיזם בא להשמיט את היסוד-המוסד עליו ניצב העולם.

* * *

מזה 30 שנה שאני עוסק בחינוך, ומצטער לגלות בכל פעם מחדש עד כמה הקלקול הזה משפיע עלינו. המושג של "לשמה" היה אחד הכתרים היפים של היהדות מאז ומקדם, ובשנים האחרונות...

שיהיה ברור. לא באנו ח"ו לקטרג. להיפך. אנו מלמדים זכות ואומרים שאי אפשר להצביע על אשם מסוים. מכיוון שהרוחות הללו פרצו לתוכנו מבחוץ, אלא שעלינו להיות מודעים לכך ולפעול בהתאם. כי על מנת לרפא את המחלה - חובה להכיר בה.

למרות האמור, ברור שישנם רבים וטובים, יוצאים מן הכלל, אשר שומרים על עצמם ועל זרעם שלא להיות מושפעים מאווירת האגואיסטיות הנוראה.

שורה ארוכה של אסונות ניתכה עלינו - ולא נחזור כאן על הידועות - אך נשאל: האם העולם השתנה לטובה בעקבותיהן? אם בבין אדם לחבירו, אם במורא מקדש, ואם בתחומים אחרים. השאלה לא נשאלת לגבי 'יחידים' אלא לגבי הכלל, האם ניכר שינוי משמעותי מאז?

הצגתי את השאלה בפני אנשים, ובינתיים אף אחד מהם לא ענה לי 'כן'.

* * *

אז מה התכל'ס למעשה?

הקב"ה לא דורש מאתנו שנלך בגדולות. נתחיל בצעד קטן - אבל יסודי. ומעל היסוד הזה נוכל להקים מגדל מפואר.

אולי ניקח את הפתגם "מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך". אין

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

"ואקברה מתי מלפני" (כג, ד)

על הפסוק "לכל באי שער עיר" כתב רש"י: שכולן בטלו ממלאכתן ובאו לגמול חסד לשרה, ועל הפסוק "ואחרי כן קבר אברהם את שרה אשתו" אמרו חז"ל: "הדא הוא דכתיב: 'רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד' (משלי כא, כא) 'צדקה - זה אברהם שנאמר 'ושמרו דרך ה' לעשות צדקה'. חסד - שגמל חסד לשרה. (מד"ר כת, יג)

סיפר הגאון רבי יצחק אריאלי זצ"ל (בעל "עינים למשפט") אביו נפטר בפורים שחל בערב שבת. לאחר פטירתו לא ידע את נפשו, כיצד יצליח לסדר ביום עמוס כזה את ההלוויה על כל הכרוך בה, הרי כולם טרודים לקיים את מצוות היום. הוא יצא מבית החולים לרחוב ועמד תוהה, איך להתחיל ולמי לפנות לטפל בקבורת אביו. בעוד הוא עומד חסר אונים, הזדמן מולו הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל. ברגישותו הרבה הבחין כי משהו

אצל רבי יצחק אינו כשורה. הוא ניגש אליו ושאל מה קרה? סיפר לו רבי יצחק על פטירת אביו, והוסיף כי אינו יודע מה לעשות כעת. אמר לו רבי אריה: "אל דאגה, חזור לביתך ואני כבר אדאג לכל הנצרך".

ואכן, לאחר זמן הכל היה מוכן להלוויה. רבי אריה דאג לסדר את הדברים עם ה"חברא קדישא". טיפל בחלקת הקבר. דאג לפרסם ולהודיע לציבור. זירז אנשים להגיע ללוויה. בהלוויה נאספו אנשים רבים לחלוק כבוד לנפטר, וגם רבי אריה נשא לפני המיטה כמה מילות פרידה.

סיים רבי יצחק ואמר כי באותו זמן התפעל מאוד מזריזותו של רבי אריה אשר ביום כל כך עמוס, כבר סיים את כל מצוות היום השכם בבוקר, ויכול היה לטפל בנחת ובסבלנות בענייני ההלוויה והקבורה.

מזמנו היקר... וכך נמשך הלימוד ההדדי תקופה ארוכה. לאחר זמן חלה אותו גלמוד ונתאשפז בבית החולים. נסעו רבי אברהם עם ראש הישיבה לבקרו. בהגיעם אמר אותו רב גלמוד לרבי אברהם שהיות ולא ידע אדם את עיתו והיות והוא (הגלמוד) התחסד עם רבי אברהם בכך שהסכים בטובו לקבוע איתו משך זמן ללימוד בצוותא, על כן הוא מבקש שאחרי פטירתו ילמד רבי אברהם משניות עבור עילוי נשמתו... כמובן רבי אברהם הסכים לבקשתו בחפץ לב...

(אגן הסהר)

"אשר לא תקח אשה לבני" (כד, ג)

פעם סיפר אחד לרבינו הגרא"מ שך זצ"ל על הצעת שידוך מעולה שהוצעה לבתו. הוא מנה את כל המעלות שיש בבחור: למדן גדול, מחדש נפלא, הורים מיוחסים. בעלי ממון וכו'. לדעתו, שידוך טוב מזה כמעט לא ניתן למצוא, ולכן מבקש את ברכתו של הרב שך לשידוך.

אמר לו הרב שך: "יש לי שאלה, לאחר שביררת עליו, ואתה יודע את כל המעלות של אותו בחור, האם ביררת שהוא יהיה גם בעל טוב שיש לו מדות טובות? אם הפרט הזה חסר, אין זה שידוך טוב, למרות כל המעלות..." (במחיצתם)

בספר 'מידות והנהגות טובות' מובא סיפור במעלת הכנסת אורחים. מעשה נורא, שסיפר הצדיק הרב אריה לוי.

יהודי בשם ר' יוסף שכב בלי הכרה בבית הרפואה 'ביקור חולים' בירושלים. ר' אריה עמד ליד מיטתו, ולפתע פתאום פקח החולה את עיניו. הוא ראה את רבי אריה, ואמר לו בהתרגשות: "ר' אריה, אני חוזר

הַרְבֵּי הַמְהָרָה ש' מְלִיּוּבָא וְיִטֵּשׁ הָיָה אֹמֵר: שְׁלוֹשָׁה כְּלָלִים אֲנִי חֲנוּ יוֹדְעִים: כָּל עֶשֶׂיר - טַפְּשׁ. כָּל שְׂבוּר - מְבַלְבֵּל. כָּל מִי שְׁלוּמֵד 'חֲסִידוֹת' - מְשַׁתְּנָה. וְכַמוֹ שְׂפָשְׂאָתָהּ רוֹאֶה עֶשֶׂיר שֵׁישׁ בּוֹ דַּעַת, אֲתָה מֵבִין שְׂפָנְרָאָה זֶה בְּגַלְל שְׁעָדִין אֵין לוֹ מִסְפִּיק כְּסָף כְּדֵי לְאַבֵּד אֶת הַשְּׁפִיּוֹת לַחֲלוּטִין... וְכַמוֹ שְׂפָשְׂאָתָהּ רוֹאֶה שְׂבוּר שְׁעָדִין מְדַבֵּר לְעַנְיָן, אֲתָה מֵבִין שְׂפָנְרָאָה זֶה בְּגַלְל שְׁעָדִין לֹא שְׁתָּה מִסְפִּיק כְּדֵי שְׂזָה 'יַעֲלָה לוֹ לְרֹאשׁ'...

כֶּף כְּדֵיּוֹק, אִם אֲתָה רוֹאֶה אָדָם (אוֹ אֶת עֲצָמָךְ) הַלּוּמֵד 'חֲסִידוֹת' וְעָדִין אֵינוֹ מְשַׁתְּנָה - עֲלֶיךָ לְהִבִּין שְׂפָנְרָאָה עָדִין לֹא לְמַד מִסְפִּיק כְּדֵי לְהַפְּךָ לְאָדָם שְׂמַח...

הוֹסִיף הַרְבֵּי, גַּם אִם אָכֵן לְמַד מִסְפִּיק, כָּל זְמַן שְׂאִינוֹ שְׂמַח - זֶה אֹמֵר שְׁעָדִין לֹא הַפְּנִים אֶת מָה שְׁלְמָר...

(נקודות של אור - ספינקא)

(דרך אבות)

הגרב"ש שניאורסון זצ"ל (ראש ישיבת טשיבין) סיפר: בשנה הראשונה לכניסת הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל לשמש כר"מ בישיבתו, שחתי לפניו על אחד ממיודעי שהיה רב קהילה בחו"ל ועלה עם רעייתו לגור בישראל ואחרי שרעייתו נפטרה, קשה עליו הבדידות ואינו יודע איך לסייע לו, שצריך זהירות יתירה שלא יחוש שעושים לו טובה.

רבי אברהם לא אמר מאומה. אך נודע לי שתיכף ומיד הלך לביתו של אותו רב ואמר לו כי מכיון ששמע עליו שהיה רב בחו"ל על כן מעוניין מאוד לקבוע אותו זמן ללמוד

ממנו דרכי לימוד והנהגה... [ולא העלה אותו זקן על דעתו שכל כוונת רבי אברהם להיטיב עמו] ואכן הסכים הלה "לעשות טובה" לרבי אברהם ולתרום

לע"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

עכשיו מבית דין של מעלה. בשמים היה דיון בענייני האם להשאירני למעלה או לאפשר לי לחזור לעולם הזה. לאחר דין ודברים החליטו בית הדין להחזירני לעולם הזה כדי לאפשר לי הזדמנות נוספת לתקן את מעשיי. לאחר פסק הדין לא ידעתי את הדרך, שבה עלי ללכת כדי לחזור לעולם הזה."

"לפתע אני שומע מישהו הקורא לכיווני 'יוסף', אני מסתכל ורואה על ההר אחד יושב וקורא לי.

ניגשתי אליו, והוא אמר לי: 'אתה מכיר אותי? אתה זוכר אותי?' התבוננתי בפניו ארוכות, אולם לא זכרתי אותו, ולכן אמרתי 'לא'. אמר לי: אני אזכיר לך, מהיכן אני מכיר אותך.

המנהג בערי ובכפרי אירופה שבלייל שבת היו מגיעים עניים

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

כתוב בתורה: "ותשאב לכל גמליו". מדוע נאלצה לשאוב והמים לא עלו לקראתה?!

כתוב על כך ב"תורת לוי" ובספרים נוספים, כי בפעם הראשונה, כאשר הלכה לבאר בשבילה, התרחש נס. אבל אחר כך עסקה בחסד, במצוה, ושכרה של המצוה ניתן לפי הצער וההשקעה בקיומה - "לפום צערא אגרא" (אבות ה, כג) לכן הניחו לה משמים להתאמץ ולא עלו המים לקראתה, כי חבל שתפסיד את שכרה.

הרב בעל ה"בן איש חי" זצ"ל מביא על כך משל ערב במיוחד, פלאי פלאים: מלך גדול החליט לשפץ ולשכלל את ארמונו. הביא ארבעה ציירים ויבקש מכל אחד מהם שיקשט קיר אחד מארבעה קירות הארמון. שיצרו על הקירות דברי נוי מיוחדים, ציפורים וברווזים... הקציבו לכל צייר חדשים של עבודה להשלים קיר. שלושה מהם התחילו לעבוד, ואילו הרביעי ישב בחיבוק ידיים.

עבר חדש וחבריו תמהים: "נו, מה איתך איך תספיק בחדש אחד?"

"אל תדאגו", השיב בנימה רגועה, "אני אעשה עבודה יפה, יותר מכם..."

נותר שבוע אחד, והם פנו אליו שוב: "השתגעת? המלך הרי יאסור אותך בבית הסוהר! מדוע אינך מתחיל לעבוד? התחייבת לעבוד, ומה כבר תספיק בשבוע אחד, אנחנו עובדים כל יום עשר שעות!" "אתם דואגים לי?" השיב הלה, "אל תדאגו, בסופו של דבר תווכחו שהקיר שלי יהיה יפה יותר משל שלשתכם יחד. ואעשה זאת ביום אחד בלבד..."

מה, הוא מכשף? איך הוא יספיק ביום אחד?! - לגלגו. ביום האחרון בבקר, רואים שהוא נכנס עם שני פועלים, ובידם מראה גדולה.

קודחים בקיר ומחברים אותה על כל הקיר. מה נהיה? כל הקירות יחד השתקפו בקיר שלו. המראה היה מרהיב ביפיו!

געוואלדיגע מעשה... כזה רעיון! הם עובדים חדשים והוא סיים את הכל ביום אחד, על חשבונם...

המלך בא, התפעל משלשת הקירות וגם מהקיר של החברה'מן, כי באמת הכל ביחד העניק א געוואלדיגע רושם. המלך יצא מגדרו מהתפעלות. והודיע כי עכשיו צריך לשלם.

אמר המלך: "אל תדאגו, אני אשלם כמו מלך, לא בצ'קים דחויים ולא סתם ככה כמו כל המשלמים - תבואו בעוד כשעה, ולכל אחד יהיה כאן במקום העבודה ליד קיר עבודתו - שק עם מטבעות זהב שאפשר לחיות בהם לאורך ימים ושנים.

הם שבו בשעה היעודה, והנה לשלשתם, תלוי על הקיר ליד התמונה שק מלא מטבעות זהב.

נכנס הצייר שלנו החברה'מן ושאל את המלך: "היכן השק שלי?" "לכל אחד תליתי שק אחד, תסתכל טוב ותראה שלך יש יותר מכולם - שלושה שקים..."

"אדוני המלך, אבל זה רק מראה!..."

"כן, אבל גם העבודה שלך היא במראה..."

אם עובדים כמו מראה, גם השכר יהיה מראה בלבד.

"לפום צערא אגרא". על מצוות, על חסד, כדאי לעבוד, להשקיע! לכן דאגו לרביקה שתשאב לכל גמליו של אליעזר, ולא שהמים יעלו לקראתה ותקיים את מצות

החסד בקלות.

ודברי פי חכם חן!

(רבי ראובן קרלנשטיין זצוק"ל)

רבים בכל עיר וכפר, שלא היה להם מקום לאכול בשבת. בסוף התפילה לפני תפילת 'עלינו לשבח', היו כל העניים נעמדים על יד הדלת, ובגמר התפילה כל אחד מהמתפללים הקבועים, המתגוררים שם, היה לוקח איתו עני אורח, כדי שיוכל הלה לסעוד על שולחנו.

באותה השבת היו עניים רבים, ואני עמדתי ביניהם. הייתי אדם גדול ושמן. כולם הסתכלו עליי, אולם העדיפו לקחת מישהו אחר, וזאת מחשש שאוכל יתר על המידה.

בסופו של דבר נשארתי לבד בבית הכנסת, ואף אחד לא רצה לקחת אותי.

באותה שבת אתה ואבא שלך הייתם האחרונים שעזבו את בית הכנסת, אביך הסתכל עליי ואמר: 'יוסף בוא, אנחנו לא לוקחים אותך, ועזבתם את בית הכנסת. אני פרצתי בבכי, שכן לא היה מי שיארח אותי.'

לאחר כעשר דקות חזרת, ואז שאלתי אותך: 'מה קרה? מדוע חזרת?'. ואתה אמרת, שכשהלכת לביתך, אמרת להוריך: 'איך אנחנו יכולים לאכול, אם יש יהודי, שאין לו מה לאכול? איפה הרחמנות? איך אנחנו יכולים לעזוב מישהו, שאין לו מה לאכול בשבת קודש?' ובכית.

"אביך לבסוף אמר: 'טוב, תקרא לו'.

חזרת והבאת אותי, והייתי אצלכם בשבת.

אמרתי לך אז, שאני אשלם לך בעד המצווה הזאת.

מאז לא נפגשנו כל ימי חיי.

עכשיו אני רואה אותך אחרי הרבה שנים, יוסף, מה אני יכול לשלם לך, תגידי לי!

אמרתי לו 'בית הדין שלחו אותי לחזור לעולם העשיה, אך אני לא יודע את הדרך'. הוא הראה לי את הדרך, וכשהלכתי לפי הוראותיו קמתי בבית הרפואה".

(איש לרעהו)

"לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרב" (כד, ג)

לכאורה ארבעת המלים "אשר אנכי יושב בקרב" מיותרות, מדוע מציין אברהם אבינו את העובדה הידועה, שהוא יושב בקרב הכנענים?

אברהם אבינו מסביר לאליעזר במילים אלו את הסיבה, שבשלה אינו לוקח ליצחק אשה מבנות הכנענים: אלו הייתי גר במקום אחר, מחוץ לכנען, הייתי יכול לקחת לבני כלה מבנות הכנענים, להכניס אותה לביתי, ולהזריכה וללמדה ללכת בדרכי ישראל,

וכך היא תתרחק מההנהגות הרעות שהיא התרגלה אליהם בכנען.

אך אינני יכול "לקחת אשה לבני מבנות הכנעני" משום ש"אנכי יושב בקרב", ובני משפחתה וחברותיה הכנענים יבואו לבקרה וישפיעו עליה לרעה, וכל מה שאלמד ואחנך אותה לא יועיל.

(שיר מעון)

"וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמיאיני נא" (כד, יז)

וירץ העבד לקראתה - לפי שראה

שעלו המים לקראתה (רש"י)

כזו צדקת, רק מתקרבת למים

והם עולים לקראתה. נשאלת

השאלה, מדוע אחר כך, כאשר

ביקש: "הגמיאיני נא מעט מים",

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

אומר הרה"ק מקוצק זיע"א: איזה אדם שפל ועלוב הוא לבן. הוא משליך את האלהים שלו בשביל כסף וזהב...

הוסיף הרבי מקוצק ואמר: עד שאנו לועגים ובזים ללבן על מעשיו, מה אתנו? וכי אנו, להבדיל אלף אלפי הבדלות, לא זורקים את אלקינו עבור כסף? אנו רצים בתפילה, מפסידים קדישים, כדי להגיע לעבודה בזמן; מוותרים על שיעור תורה כדי להרויח באותו זמן כמה שקלים.

מילא לבן זרק את האלהים שלו, כי האלהים שלו היה בול עץ חסר ערך, ומה כבר יוכל להועיל לו? התמיהה הגדולה היא עלינו, כיצד אנו מעזים לזרוק את האלקים שלנו עבור כסף, הרי כל הכסף – שלו הוא, "לי הכסף ולי הזהב נאם ה'" (חגי ב, ח) הוא זה שנותן לנו את הכסף!

מי שעוזב את האלקים בשביל כסף, סופו שגם יפסיד את הכסף, וכך ישאר בלי אלוקים ובלי כסף. אך מי שעוזב את הכסף בשביל אלוקים, אלוקים ידאג לו שלא יפסיד את הכסף, וכך הוא ישאר עם אלוקים ועם הכסף.

היה פעם כומר שראה את ביתו עולה בלהבות, וכמעט פרחה נשמתו מרוב צער.

לימים, נשרף ביתו של רב גדול. ראה הכומר את הרב עומד מן הצד שלו ורגוע.

תמה הכמר באזני הרב: "איך אתה מצליח לשמר על שלוה ועל קור רוח?"

השיב הרב: "כשביתך עלה באש, אלהי העץ והאבן שלך שהיה בתוך הבית - אף הוא עלה בלהבות. נשארתי חסר כל, בלי אלהים, ומה הפלא שחרב עליך עולמך? אבל כשביתי נשרף - האלקים שלי נשאר קיים בשלמותו, ולא עוד אלא שאני יודע שהכל ממנו, הוא זה שגזר שכך יהיה. ומי שבידו לעשות זאת - הוא גם ימלא חסרוני."

מסופר על החפץ חיים שהיה מתענג מליצנותא דעבודה זרה, ובכל פעם שהיה פוגש את הבלן במקוה בראדין היה מבקש ממנו לספר לו את סיפורו הקבוע, על אותו כומר שנשא צלב עץ גדול, וביום חורפי קפוא שרף את בול העץ כדי לחמם את עצמו... (אוצרות יוסף)

"עד אם דברתי דברי" (כד, לג)

יש להבין - שאל רבי יוסף כהנמן, הגאון מפוניבז - מפני מה חוזרת התורה ומספרת את כל סדר המאורעות פעמיים, פעם אחת כאשר אברהם אבינו השביע את אליעזר והורה לו לחפש אשה לבנו, ופעם שניה כאשר אליעזר מספר את כל השתלשלות העניינים בבית לבן. והרי הדברים זהים כמעט לחלוטין.

אלא - אמר הגאון מפוניבז - התורה מלמדת אותנו בזה הנהגה ראויה. בנוהג שבעולם שהשדכן מגיש את ההצעה למשפחת החתן והכלה בשתי לשונות... יודע הוא היטב מה צריך לומר ומה יש להסתיר... נדמה לו לשדכן כי בדרך זו יוכל להביא את השידוך לידי גמר. התורה מלמדת אותנו כי זו אינה הדרך הראויה! יש לספר את הדברים כהווייתם ללא שינוי של כחל וסרק!

(וקראת לשבת עונג)

"ויתן לו את כל אשר לו" (כד, לו)

שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כדי שיקפצו לשלח בתם (רש"י)

"ותמהו ותער כדה אל השוקת ותרוץ עוד אל הבאר לשאוב" (כד, כ)

כתב השל"ה הק': ראה והתבונן בחכמת המוסר שהיה לרבקה לנהוג כבוד הבריות, כי מתחילה שתה אליעזר ונשאר מים בכדה, ולא ידעה רבקה מה לעשות: אם תתן המים הנותרים לגמלים, יראה כאילו משהו הבהמה לאדם, להשקותם מכלי אחד. ואם תשפוך המים הנותרים לחוץ, הוא גם כן העדר כבוד להיות יתרת מים נידונין כשופכין. לכן התחכמה לרוץ, ומכח הריצה עשתה כאילו נפל הכד מאליו ונשפך, ואז מלאה אותו מים. ובזה נשאר אליעזר בכבודו. (תוכחת מוסר)

ביום מן הימים צעד הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל ברחובה של רמת אלחנן סמוך לאחד הבתים. אחת הנשים תלתה כביסה ולפתע צנח מידיה מכנס רטוב היישר על ראשו של רבי בן ציון. האשה שהבחינה בכך נבהלה ונחרדה מאוד.

היא מיהרה לבקש מאחד הילדים לרוץ ולהחזיר את הבגד ולבקש סליחתו. בנתיים הצליחה לראות את הנהגתו המופלאה של רבי בן ציון: הוא נעצר. לא הרים ראשו לראות מהיכן נחת עליו. הוא הוריד מכובעו את המכנס, החזיקו בידו (ולא זרקו כדי שלא יתלכלך) והמתין כך בעינים מושפלות.

גם כשהילד הגיע אל רבי בן ציון נשאר בעינים מושפלות בקרקע שלא לראות מיהו הילד, ובכך לשמור על כבודו. רבי בן ציון הושיט לו את המכנס הרטוב שנשאר נקי, כך גם עיניו ולבו של רבי בן ציון נשארו נקיים כבדולח בטוהר מדותיו.

(איש לרעהו)

"ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב" (כד, כב)

אליעזר ראה שהתקיימו כל הסימנים שנתן לעצמו, כדי לאתר את הכלה המתאימה - הוא ראה שרבקה נותנת שתיה לו ולגמלים, מדוע, אם כן, חיכה אליעזר עד שכל הגמלים סיימו לשתות?

אלא, שגם לאחר שראה אליעזר שרבקה משקה אותו ואת הגמלים, עדין פעם בלבו החשש, שמא רבקה היא מהאנשים שאומרים הרבה ועושים מעט, ולא מהאנשים שאומרים מעט ועושים הרבה. וכיצד ידע זאת? הוא ציפה לראות האם רבקה תתן לגמלים לשתות הרבה, כפי צרכם, או רק מעט. לכן המתין אליעזר עד שהגמלים גמרו לשתות, ואז ראה שהיא מהצדיקים, היא אמרה מעט אבל עשתה הרבה, והשקתה את כל הגמלים במים רבים, עד שכילו לשתות.

רק לאחר שהיה אליעזר בטוח בצדקותה של רבקה, נתן לה את התכשיטים, והיה מוכן לשדך אותה ליצחק.

(אור החיים)

"ויאמר בוא ברוך ה' למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים" (כד, לא)

לבן רואה את הנזם והצמידים שנתן אליעזר לרבקה ומבין שיש לו עסק עם אדם עשיר.

הוא מחליט להוציא ממנו כמה שיותר... אלא שהוא רואה שאליעזר אינו ממחר להכנס לבית, כי יש שם עבודה זרה. מיד הוא מודיע לאליעזר: "למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית", אומר רש"י: "מעבודה זרה".

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - חיי שרה

לשנות. יכול להיות אבא עובד עבודה זרה, וכן שמפיץ את דבר ה', והראיה – אברהם אבינו. עפ"י זה, אפשר להבין, מה אומר אברהם אבינו – ה' אלקי השמים... אבל לא אומר ואלקי הארץ... שואל רש"י – מדוע לא אומר ואלקי הארץ? כי כשאברהם אבינו יצא מבית אביו, אף אחד לא ידע מהקב"ה, הוא זה, שהפיץ את שמו.. מדוע אני שולח אותך לבית של בתואל ולבן? התשובה היא פשוטה – כי דעות אפשר לשנות. מידות לא ניתנות לשינוי. ברגע שהמידות הם מושחתות, זה עובר הלאה.

(ברוך שאמר)

”ואבוא היום אל העין” (כד, מב)

היום יצאתי והיום באתי, מכאן שקפצה לו הארץ (רש"י) מסופר על אחד מתלמידי הבעל שם טוב הקדוש זי"ע שהוצע לו שידוך עבור בנו עם בתו של יהודי עשיר מעיר רחוקה. לאחר שברר היטב וכראוי, והוטב הרעיון בעיניו, יצא ונסע לאותה עיר לכתובת התנאים. באמצע מסעו נכנס לאכסניה שבדרך על מנת לפוש ולאגור כוחות לקראת המשך דרכו, ופגש בכמה חסידים. מששמעו על מטרת נסיעתו, הבהירו לו כי מכירים הם את הצד המדובר והמליצו לו להמנע מהשידוך, כאשר הם מונים חסרונות רבים ודברי גנאי על אבי הכלה ובתו. נענה אותו חסיד ואמר להם, עכשו התבהר לי לשם מה היה לאליעזר צורך בקפיצת הדרך ולאן מיהר כל כך, שכן אלו היה הולך במסע הרגיל והארון, היה נכנס לנוח באכסניות, והיה פוגש שם אנשים אשר היו נעשים 'מבינים' ומביעים את דעותיהם השליליות על בתואל ורבקה, ומי יודע אם במצב זה היה בא השידוך לידי גמר, על כן קפצה לו מיד הדרך לבל יופרע הוא על ידם בשליחותו...

(שיח שרפי קודש)

”ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבנה” (כד, ס)

יש לדקדק, לכאורה הלשון 'אחותנו את' מיותר, די היה לומר 'ויאמרו לה היי לאלפי רבנה'. ויש לומר דהנה אמרו חז"ל על בלעם הרשע (בן בנו של לבן הארמי) שמברכותיו של אותו הרשע אתה למד מה היה בלבו לקללם. כן אפשר לומר כאן, שהרי לא לחנם בירכה לבן הארמי, אלא כוונתו היתה על פי מה שאמרו חז"ל ל רוב בני דומים לאחי האם, על כן אמר לה הרי "אחותנו את" ממילא יהיו רוב בניך דומים לי, ומבנים כאלו יהי רצון ש"היי לאלפי רבנה". (בשם הייטב לב להגה"ק יקותיאל יהודה מסיגעט)

קרוב לרעיון זה ביאר הגה"ק רבי שמעון סופר מקראקא את מנהג ישראל לברך את הכלה, טרם יציאתה לחופה בפסוק "אחותנו את היי לאלפי רבנה". כי לכאורה אין משתמשים בברכתו של אותו רשע? אלא שהכוונה לענות כנגד לבן, אתה אמרת שרבקה אחותך היא - מצד הטומאה, לא כך היא אלא "אחותנו את" - מצד הקדושה, וכה "היי לאלפי רבנה".

(יפה שיחתן)

א אטו שבת

כאשר הגיע הגאון הקדוש רבי אריה ליבוש בעל הארי דבי עלאי זי"ע לפרקו, השתדך עם בת איש נגיד שלקח על עצמו את החזקת חתנו כדי שיוכל להקדיש את עצמו אך ורק לתורה ולעבודת השם. לא ארכו הימים והאשה חפצה שבעלה יצא לעסוק במסחר. מאחר ולא רצה רבי אריה ליבוש לבטל מתורתו ועבודתו, נתפרדה החבילה. לאחר מכן דובר בו נכבדות עם בתו הצדקת של הרב הקדוש הישמח משה זי"ע שכהן באותה עת ברבנות העיר שינאווא. הישמח משה שעמד על טיבו השתוקק מאד לזכות בו, והבטיח לו נדוניה יותר מכפי יכלתו.

טענה הרבנית, מדוע עלינו לקחת חתן שאחרים הוציאוהו מביתם, ועוד להתחייב בנדוניה גדולה כזו, בזמן שמציעים לנו בני עשירים מופלגים. ענה לה הישמח משה, אבאר לך במשל: מעשה באכר שחרש בשדהו ונתקלה המחרשה בארגז שהכיל כולו פנינים. מכיוון שהאכר לא ראה פנינים מעודו, חשב הוא שהמה קטניות שהוטמנו לזריעה, ויקחם לביתו על מנת לבשלן. משעברו כמה שעות 'הקטניות' לא התרככו במים הרותחים שבסיר, הלך האכר ונועץ בשכנו 'בבעיה'. השכן שפקח היה, ראה כי אלו פנינים, והציע לאכר לקבל ממנו קטניות טריות ואלו הוא יקח את 'הקטניות' שאינן מתבשלות. כך אכן עשו, ושמח כל אחד מהם במבוקשו ובהשגותיו. סיים הישמח משה ואמר לרבנית: הבה נמהר לזכות ב'פנינה' זו, ולא זאת אלא שאף בקש ממנה למכור את תכשיטיה כדי שיוכלו להשלים את התחייבות הנדוניה. מיד קמה הרבנית וקיימה את רצונו, כדי לזכות בחתן המשובח והנעלה.

(מגדנות)

”אלי לא תלך האשה אחרי” (כד, לט)

בת היתה לו לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו אמר לו אברהם בני ברוך ואתה ארוך ואין ארוך מתדבק בברוך (רש"י) אברהם אבינו שולח את אליעזר אל ארץ מולדתו, אל משפחתו, מתוך ידיעה ברורה שבבית שהוא גדל, כולם עובדי עבודה זרה. הוא יודע את זה בבירור, שבשעה שאליעזר מגיע לבית לבן, אומר לו לבן (כד, לא) ואנכי פניתי הבית ומקום לגמלים אומר רש"י - פניתי הבית, מעבודה זרה.

שואל הר"ן בדרשותיו, בדרוש החמישי, אחריו עומד על זה גם הכלי יקר, ומופיע גם ב'שם משמואל', הרי אברהם אבינו שולח את אליעזר לביתם של בתואל ולבן, מתוך ידיעה שהם עובדי עבודה זרה... הוא לא מוכן לקחת מבנות הכנעני, כי המידות שלהם מושחתות... אז הוא מוכן לקחת עובדות עבודה זרה! האם עבודת עבודה זרה, זה פחות מסוכן ממידות מושחתות! שניהם לא טובים, לפחות יש לו בית אחד, שהוא יודע שהבית הזה, הוא בית טוב – ביתו של אליעזר. האם עדיף לקחת בת, מבית של עבודה זרה, ולא לקחת בת, שהמידות שלה מושחתות???

התשובה היא כן, מידות - עוברות בתורשה לילדים, השקפות - לא עוברות בתורשה.

אם אדם יש לו מידה מושחתת, או להבדיל, מידה טובה, המידה הטובה או הרעה, עוברת בירושה לדורות הבאים. אדם שיש לו השקפות, את זה אפשר

{ אז נדברו }

פרשת חיי שרה תשפ"ב | לסדר: "ברוך ה'... אשר לא עזב חסדו ואמיתו..." | גליון מספר: 532

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון
בשירות פקס באמצעות
שיחת טלפון:

☎ 0795319191

רוצה שעוד אנשים יקראו
כסוך, את העלון?

קדימה!

זה זמן להצטרף לשותפות
בהו"ק להחזקת העלון..

ותהפוך שותף קבוע
בזכויות החזקת העלון!

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15

חיפה

תודה מראש!!!

המים עלו לא רק לקראת רבקה... גם לקראתי... ו... וגם...

חז"ל אומרים: שאליעזר התרשם והתפעל מרבקה... למה?? בגלל שהוא ראה שהמים עולים לקראתה!!! יש לי כמה וכמה שאלות על זה: **דבר ראשון:** אם באמת באמת המים עלו לקראתה... אז למה אנחנו כ"כ מתפעלים ממנה... בטח... המים עלו לקראתה... גם אני... אם המים היו עולים לקראתי... גם אני הייתי משקה את כל הגמלים של אליעזר וגם שלך... דא עקא ש-לי המים לא עלו ואילו לרבקה כן... אז בבקשה... רבקה... תעשי את זה את במקומנו... לך זה הרבה יותר קל... לך יש מעלית... לנו אין... זו שאלה ראשונה...

שאלה שניה: סו"ס רבקה שאבה מים לא מבור מים אלא מ-**באר** מים!!! למי שידוע מה זה באר... בבאר תמיד המים עולים... כל ההבדל בין באר מים לבור מים... שבבאר המים עולים... אז מה פירוש שמים עלו לקראתה... וכי יש באר מים שהמים לא עולים??

אז נראה לי לומר (עכ"פ על דרך הדרש):

לא רק רבקה זכתה שהמים עלו לקראתה... גם אני זכיתי פעם שהמים עלו לקראתי... הייתי בבית המדרש שלנו והשתמשתי בכיור... והנה... המים לפתע... לפתע עלו לקראתי... בקיצור: התברר שיש סתימה בכיור!!! ואתה מבין לבד שאם יש סתימה בכיור של בית הכנסת מישוה מהמתפללים אמור לתפוס יוזמה ולתקן את זה... אז בשלמא פעם... היה לי תירוץ שאני לא יודע לתקן סתימות... אז לצערי הרב יום אחד כן למדתי לשחרר סתימות וכבר אין לי תירוץ... והנה כעת המים עולים ואני יודע מה צריך לעשות... אבל משום מה לא ששתי על המשימה הזו... העדפתי להשאיר את זה התפקיד הנלבב למישוה אחר שהמים יעלו לקראתו...

תכלס... מה התברר?? שהמים **עלו!!!** אבל הם לא ככזה עלו לקראתי...

הבנת?? הרי מה פירוש המילולי **לקראת???** לקראת זה מלשון קריאה... כשהמים עולים לקראתי הם במילים אחרות קוראים לי... יוצא מהם קריאת מצוקה... ההלו... יש פה משימה שצריך לעשות אותה... האם אתה שומע את הקריאה? אז זהו!!! שהמים עלו... אבל לא בדיוק לקראת... ותנחש מה היה סוף הסיפור? המים המשיכו לעלות במשך כמה ימים... הרבה אנשים היו שם שהמים עלו אבל לא לקראתם... עד... שהגיע מישוה אחד שהוא זיהה שהמים עולים לקראתו!!! הוא לקח את הקריאה של המים לקראתו- לתשומת לבו וטיפל בבעיה...

על אותו משקל ברבקה: המים של הבאר עולים תמיד!! השאלה לקראת מי!!! כשאליעזר הגיע לארם נהריים... כולם ראו מול העיניים אורח צמא עם גמלים צמאים שבא היום אל העין... כעת לא צריך להיות גאון גדול כדי להבין שהוא והגמלים צריכים לשתות ומישוה צריך לדאוג לזה... כעת השאלה מי יקח את המשימה הזו לקראתו??

כן... כמו להבדיל בסתימה בשירותים... המים שעולים- הם עולים לקראת מישוה... לקראת מי שיואיל בטובו להבין את קריאת המצוקה שלהם שההלו... יש פה בעיה ותטפל בה... ולבנתיים לא נמצא מישוה שיפרש שהקריאה הזו היא לקראתו...

על אותו משקל: המים שכעת עולים מהבאר, בוקע מהם איזושהי קריאה... ההלו... לא להיות עיוורים!! אתם רואים פה אורח שעומד פה משמאל... תנו לו לשתות... אנחנו המים- עולים ואנחנו עולים בשבילו... כעת מי מוכן לשמוע את הקריאה המתבקשת הזו ולשאוב אותנו בשביל להשקות אותנו??

אבל לא!!! כולן מגיעות לשאוב... והמים עולים והבקשה הנדרשת הזו עולה... אבל לא לקראתם... הם לא לוקחות את הקריאה המתבקשת הזו לקראתם... ואז מגיע רבקה והמים כן עולים לקראתה!! היא לוקחת את הקריאה הזו לקראתה!!! היא מבינה שהמים שכעת עולים הם לא בשביל שהיא תשאב ותלך הבייתה... אלא הם עולים בשביל האורח הזה... והצורך המתבקש הזה עלה לקראתה!!!! היא שמעה את הקריאה הזו!!!

עכשיו שלא תבין!! אני לא מתעלם מהפשט... אם כתוב שהמים עלו לקראתה... כנראה שהיה פה באמת נס... הם באמת עלו לקראתה... המים עלו ורמזו לה את יכולה... תעשי את זה...

כן... לכל אחד מאיתנו יש כל מיני משימות ואתגרים בחיים שלפתע עולים וקורצים לי... כן... אתה יכול לעשות את זה... הבעיה היא שאני ממש ממש לא שש ושמח לקראתם!! בינינו... אם יגיע אליך עכשיו יהודי נזקק ואני אוכיח לך שהוא עולה לקראתך... ויש לך יכולת לעזור לו יותר מכולם... אתה תתפרגן מזה?? או... שתחפש את הדלת האחורית איך להתנער מזה ולהוכיח שלא... אני לא מבין בזה... זה לא עולה לקראתי ותתן לי בבקשה לחיות...

כן... המים עלו לקראתה והיא קיבלה את המחמאה הזו!!! לקחה את הקרדיט... לא התנערה מזה... מאמר זה מיועד עבור אנשים כמוני וכמוך שדווקא מאוד רוצים לעשות דברים טובים בכבוד שמים... אבל מחכים לאיזשהו גילוי עליון... משהו בסגנון של מים עלו לקראתה...

אז זהו שהמים שעלו לקראתה פוגש אותנו יום יום!!! רק נסתכל ימינה ושמאלה ונפגוש כל מיני משימות בעבודת ה' שאני ואתה יודעים טוב מאוד שאנחנו יכולים להועיל ויכולים לפעול... והצורך הזה מתבקש **ועולה לקראתנו**... זועק פה שצריך לעשות משהו... ואני הרי יודע במסתרי לבי שאני מתאים לזה... זועק שזה דבר שאני יכול לעשות אותו אם אני רק לא אתחמק... כל מה שנדרש ממני זה לא להוריד מהר את המים ולחמוק באלגנטיות... ולהתנער לא קשור אלי... לא עלה לקראתי... שמישהו אחר יעשה את זה... להבין שזה כן עלה לקראתי!!! והנני...

ההלו... זה שלי! שילמתי על זה!!!

התחדש לי חידוש נפלא ונחוץ... ברצוני לשתף את כל מי שזה יכול להועיל לו... קודם אגיד את היסוד כמות שהוא... ואח"כ אסביר... ובכן:

יש תחומים מסוימים בעבודת ה' שקנויים לי **כי עבדתי עליהם!!!**

יש דברים בעבודת ה' שדווקא לא עבדתי עליהם... **אבל שילמתי עליהם!!!**

ברגע ששילמתי על משהו... אז הוא שייך וקנוי לי גם אם לא עבדתי עליו...

סו"ס שילמתי עליו!!! זה שייך לי יותר ממקום של חושן משפט... שילמתי!!! **כלפי מה הדברים אמורים???**

משהו אישי... רק בתור דוגמא... (כבר הבאתי את הדוגמא הזו כמה פעמים... אז כבר אין לי מה להפסיד...) אני טיפוס מאוד טוב בבין אדם לחבירו!!! מעולם לא הרגתי זבוב... אף פעם לא העלתי בן אדם... כי אני טיפוס מרצה... אני צריך שכולם יהיו מרוצים ממני ולכן אני אף פעם לא אציק לבן אדם. והנה יום אחד יצא לי לדבר עם חבר שלי... אחד כזה שהוא בדיוק הפוך ממני... כולו אסרטיבי... אגרסיבי... (כל המילים הלוועזיות ביחד...) **ואמר לי בגילוי לב:** איזה מידות נפלאות יש לך... איזה זהירות בכבוד חברך... בחיים שלי לא ראיתי אותך מתעלל מילולית באף אחד... תמיד מפרגן... גם אם יש נאקאץ אחד שלמד איתך חברותא ואתה לא יודע איך להתפטר ממנו... אני במקומך הייתי חותך ללא רחם ומסביר לו בטוב טעם מה הוא שווה וגומר איתו... ואילו אתה בחיים לא תעשה את זה... אתה תעשה שמיניות באויר ותסביר לו שאתה פה הבעיית... והסיבה שאתה לא יכול להמשיך... כי הוא כ"כ כשרוני ואתה לא יורד לסוף דעתו... בקיצור: אומר לי אותו אחד: אני מקנא בך!!! מקנא בזכויות שלך!!!

אז בשעתו... כשהוא אמר לי את זה... דמעות עמדו לי בעיניים... אמרתי לו: רוצה שאני אגלה לך סוד?? אתה טוען שאתה מקנא בי??

אז תתפלא לשמוע **שאני הרבה הרבה יותר מקנא בך!!!**

ולמה?? כי זה שאני כזה מושלם בבין אדם לחבירו... זה נטו נטו חולשה!!! אין פה שום שום גדלות נפש מצדי... אני פשוט טיפוס מרצה... לא יודע לעמוד על שלי ולא יודע להעמיד אנשים במקום... וכשאני נתקע עם מישהו... אני יכול להתקשקש איתו 21 שנים כמו יעקב עם לבן... וכשאני רואה אותך אין אתה סוגר חשבונות עם אנשים... הלב שלי יוצא מקנאה... הלוואי עלי... מי יתן לי את העור פיל שלך... גם אני חולם יום אחד להצליח להגיד את המילה: **שתוק!!! לך מפה! אתה מפריע!!!** אבל זה לא יוצא לי מהפה... ומילא זה היה נובע מצדקות ומענוותנות יתירה כהלל בשעתו... אבל לא... זה סתם חולשה ורפיסות...

אז אני גם חלש אופי... וגם אין פה אפילו מידות טובות... אני לא הולך לקבל על זה שום שחר... אז ממש אל תקנא בי... תשמח בחלקך...

עד כאן מה שעניתי לו- פעם!! אז זהו!!! שעל זה באתי. רציני לומר שחזרתי בי מהגישה הזו! ולמה??

קעת נחזור למשפטים שהוזכרו מקודם יש תחומים בעבודת ה' ששייכים לי **כי עבדתי עליהם!!!**

ויש דברים בעבודת ה' שדווקא לא עבדתי עליהם... **אבל שילמתי עליהם!!!**

ברגע ששילמתי על משהו... אז הוא שייך לי גם אם לא עבדתי עליו...

אם יש לי כזה אופי רגיש ומרצה שכ"כ טוב בבין אדם לחבירו... נכון **שלא עבדתי על זה!!!** נכון שזה בסה"כ תכונה או אפילו חולשה שנוולדתי איתה... **אבל אני משלם על זה!!!** אוהו משלם על זה... משלם על זה

ביוקר... והיות ואני משלם על זה... אז זה שלי גם אם לא עבדתי על זה... אני משלם יום יום על האופי שלי... מי כמוני וכמוך בעלי האופי המרצה והמתוק...

מי כמוני יודעים איזה מחיר אנחנו צריכים לשלם על האופי הזה... **אם אנחנו משלמים אז זה שייך לנו!!!** יש לנו שחר על זה למרות שלא עבדנו על זה... זה סוג אחר של קניין!!! אמנם לא קנין של עמל ויגיעה... אלא קנין של תשלום!! עובדה שאנחנו משלמים על זה...

(אגב: הדוגמא הכי מזעזעת ליסוד הזה... זה השואה!!! בשואה היו יהודים צדיקים שעמדו בניסיון של ההסתרת פנים וקידשו את ה' ובזכות זה זכו לעולם הבא... אבל מקובלנו שגם היהודים החילונים שנעקדו בעל כרחם גם הם זוכים להגיע לעולם הבא... ולמה?? כי סו"ס הם שילמו!!! הם שילמו על עצם היותם יהודים... הם שילמו על זה במחיר חייהם!! אם אתה משלם... אז גם אם זה לא מגיע ממדרגה שקנית יש לך זכות בזה... ויש עוד דוגמא הרבה יותר פשוטה!! הורים לילדים... להורים יש זכות בכל המעשים טובים של הילדים שלהם... למה?? בגלל שהם חינוכו אותם? לא דווקא!! גם אבא רשע... בנו הצדיק מוריש אותו גן עדן... למה?? כי אבא שלו שילם עליהם!!! שלם בצער גידול בניו שלו ודו"ק...)

אתה קולט מה אמרתי פה?? אתה קולט איזה מסמך עוצמתי טמון כאן (במידה ואני צודק... כנראה??)

המשמעות היא: שהמשימה שנדרשת מאיתנו בעבודת ה' מתחלקת לשני חלקים שונים... יש חלקים בעבודת ה' שנדרש ממני לעבוד... לעמוד ולהגיע למדרגה הזו... ואילו יש חלקים בעבודת ה' שאני דווקא לא צריך לעבוד כדי להגיע לזה... אדרבה... יש לי את זה בטבע... אה... אם זה בטבע שלי... אז למה מגיע לי שחר על זה??

כי אני משלם על זה!!! כלומר: ביחס לחלק הזה בעבודת ה'... העבודה שנדרשת ממני זה לא כ"כ להגיע לזה... כי אני כבר אווז שם... כל מה שנדרש ממני... זה להיות שלם עם המחיר שצריך לשלם בשביל זה...

בא נגיד את זה ככה: ה' עשה לנו הנחה... במקום שיהיה לי המון המון מה לעבוד בעבודת ה'... ולך תדע... אולי אני לא אגיע לכלום... בשביל זה ה' פיצל את העבודה... **יש דברים שאני צריך באמת לעבוד עליהם!** ויש דברים שאני רק **צריך לשלם עליהם!!** לי לדוגמא... יש רשימה ארוכה של דברים בעבודת ה' שאני צריך לעבוד כדי להגיע אליהם. וכשאני אצליח אני אעדכן... בנתיים אני ממש בראשית הדרך...

אבל!!! ה' ריחם עלי... וסו"ס רצה ה' לזכות את ישראל... וא"א לגמרי "לבנות" עלי... ולכן ה' שיריין אותי... ובשביל זה יש חלקים בעבודת ה' שה' העמיד אותי מול עובדה!!! אני עשיתי אותך טוב בזה מצד עצם טבעך!!! רק מה?

היות זה הטבע שלך ולא עבדת על זה... אז אתה תצטרך לשלם על זה!!! יש כאן עיסקת חבילה... ועל כל החבילה מסביב אתה תשלם...

אני קצת תמים!!! יש לי ישרות בטבע... הייתי ממזה רוצה להיות קומבינטור... אבל אני פשוט לא מצליח בזה... זה לא הולך לי... ניסיתי כמה פעמים לעשות פיליזטיק ותוך רגע עלו עלי... אז בזכות זה שאני כזה... אני ישר בדיני ממונות!! אפילו אם אני רוצה לגנוב אני לא מצליח... אבל!!! לישרות הזו יש מחיר... יש לפעמים נצלנים שעושים עלי קופה... עושים ממני צימע'ס... ובמקום לקחת ללב אני צריך פשוט לדעת שזה התשלום!! זה המחיר שצריך לשלם על החבילה הזו שמזכה אותי.

בקיצור: ברגע שהבנתי את זה... פתאום התחלתי לקבל את החולשות שלי... אני פתאום פוגש את עצמי בכל מיני סיטואציות מעצבנות... שאתה מכיר את זה... שאתה פוגש את החולשה שלך... איך שהיא שוב ושוב דופקת אותך בכל מיני מקומות (כל אחד והחולשה שלו) ופעם זה הציק לי... והיום אני פתאום קולט... שלא!!! אני קעת משלם!!!

החולשות האלו הם חלק מהעבודת ה' שלי!! כי כאן אני משלם על זה!!!

בדיוק כמו שכשאתה מתאמץ מאוד בלימוד התורה ובשמירת עיניים וקדושה... אני מרגיש התעלות... למה?? כי אני מבין שיש מדרגה מסוימת בעבודת ה' שבשביל להגיע אליה צריך להתמסר ולפום צערא אגרא... **אם ככה אז על אותו משקל:** יש לי תכונות שאני לא צריך להגיע אליהם כי אני כבר אווז שם!!! רק כן צריך לשלם עליהם מחיר... והמחיר שאני משלם... זה הלפום צערא אגרא שלי...

כלומר: איפה אני מקבל שחר על הישרות שלי בדיני ממונות?? לא כשאני ישר בדיני ממונות... אלא כשעוד מישהו עשה עלי "סיבוב" וניצל את הטוב לב שלי...

בקיצור: החולשות שלנו זה לא דפקט!! זה פשוט תשלום!!!

תחשוב על היסוד הזה!!! אני חושב שזה אמיתי אמיתי ויכול לעשות לנו סדר חשוב בחיים ולשים את החולשות שלנו במגירה הנכונה שלהם!!!

זה אולי הפשט במדרש שאומר: עתידה בת קול להיות מופוצצת בראש ההרים ואומרת: **מי שפעל עם קל יבא ויטול שכו, שנאמר: כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל קל,** ולא הבנתי: מה פירוש "מי שפעל עם קל"? מה זה הפעולה הזו??

אז אולי אפשר לומר על דרך ההרגש: מי שהפעלה שלו עם קל יבא ויטול שחר על הפעלה שלו!!! לדוגמא: לפעמים אני מרגיש עמוק בתוך הלב שלא

הרבה זכויות... אבל כעת זה בעיקר **זכיונות**... זה בעיקר המחיר שהיא שילמה ואתה משלם במקום שלך ובנתונים הסיבבתיים שלך...

מכאן יצא לי היסוד הזה... כשאתה מחפש זכויות אצל בני אדם או יותר נכון בעיקר אצל עצמך... לא תמיד צריך **זכויות!** לפעמים זה בעיקר עניין של **זכיונות!** יתכן שדווקא אין לך הרבה זכויות... בפרט אם אתה מתעקש להרגיש כעת לא שווה ושאינן לך זכויות... אין בעיה... אני איתך!!!
אבל רגע... אתה מסכים איתי שאתה ירא שמים... ואתה מקפיד קלה כבחמורה... ואתה יושב ועוסק בתורה... ואתה עושה מצוות וחסידים...

נו... הנחש מה הוא עונה לי?? מה התגובה הצפוייה של אותו אחד??

היו... באמת... זה שאני ירא שמים זה בגלל שאינן לי אומץ לעשות מה שמתחשק לי... זה שאני יושב ולומד זה בגלל שאני מרובע ורגיל לסדר יום מסוים... וזה שאני כזה מתמיד כי אני סתם שקט ואינן לי מה לדבר עם אנשים... זה שאני נחמד לאחרים כי אני לא יודע לחתוך אנשים...

בקיצור: הוא מוכיח לי באותות ומופתים שגם אם הוא צדיק ועובד ה' אין פה שום זכויות מיוחדות... אלא סתם אוסף של חולשות...

ומה אני עונה לזו? אתה צודק! אין איתך... אני

מסכים איתך שזה שאתה ירא שמים זה בגלל שאינן לך אומץ... אבל תכל'ס... איזה מחיר אתה משלם על האופי הזה עצמו שאינן לך אומץ ואתה מפחד מהצל של עצמך?? נכון אתה משלם על זה טבין ותקילין??? אם כן, אז זו **הזכיונות** שלך!! היראת שמים קנויה לך במחיר מלא וממילא אתה מקבל עליה שכר... נכון שאתה מתמיד בגלל שאתה סתם שקט... אבל סליחה על השאלה: כמה מחיר שילמת על האופי השקט שלך?? אוהו... כמה סבלת בשביל?? נו... אז אם שלמת- קניית... אתה מקבל שכר על הזכיונות שלך!! על האופי השקט שהוא מפעיל אותך ומביא אותך להתמדה... הבנת את הנקודה??? כשאנחנו מחפשים את המעלות של עצמנו... אנחנו נוטים להתחיל את החיפוש מהאמצע... מהבית מדרש... מהבית כנסת... מהמצוות ומעשים טובים... **אבל לא!!! לא משם מתחילים לחפש...** תתחיל **מההפעלה!!!** מה פעל קל... סו"ס בשביל להפעיל אותך ולהביא אותך לבית המדרש... בשביל זה ה' הפעיל בך תכונות מסוימות שאתה משלם עליהם מחיר! אם זו האופי התחרותי שלך... או הטיפוס הפרפקציוניסט שלך... ששם אתה משלם את המחיר!! ואם תקבל את האופי הזה שלך... ותבין שבזה אתה **פועל** עם קל... בזה שאתה כזה... אתה מאפשר לה' להפעיל אותך ולהביא אותך ליעוד היחודי שלך... ואם ככה... כל פעם שהאופי הזה משגע אותך סתם ככה בחיים... תדע שגם כאן אתה פועל עם קל!!!

מה שבטוח: בתור תזכורת: עתידה בת קול שתפוצץ בראש ההרים ואומרת: מי שפעל עם קל יבא ויטול שכרו... כל פעם שאתה הולך להתפוצץ מהאופי המעצבן שלך... תזכור שבמקביל יש בת קול שמתפוצצת יחד איתך ואומרת לך: **תשמח!!! אתה פועל עם קל!!!!**

הזה... זה בעקבות השאלה בפרשת שבוע שהוזכרה בפתח הגיליון... אנחנו פוגשים בפרשת השבוע את רבקה אמנו!! מדובר בילדה קטנה... שכבר בגיל שלוש היא אוחזת בשיעור קומה של "אותה הוכחת לעבדך ליצחק..."

ובפתח הגיליון נשאלה השאלה: מאיפה?? מאיפה זה הגיע אליה??

והבאתי שם את הספורנו שעונה על השאלה הזו במשפט אחד נוקב אותה הוכחת לעבדך ליצחק... אומר הספורנו: **יסרת והורית אותה מוכר השכל באופן שתהיה ראויה לעבדך ליצחק!!!**

הספורנו אומר במילים אחרות: אין הכי נמי... זה לא בטוח שזה עניין של **זכויות!** אלא זה עניין של הכשרה!! ה' הכשיר אותה בדרך של תוכחה ויסורים להיות ראויה ליצחק... כלומר: נכון לפרשה הזו יש לנו עסק עם ילדה קטנה ששמה רבקה!!! זו הקטנה גדולה תהיה... היא עוד תעלה ותתעלה ותרכוש מדרגות מאוד גבוהות בעבודת ה' של הליגע רבקה אמנו שאינן לנו שום השגה בגדלותה... אבל כעת!!! בשלב זה... שהיא עדיין ילדה כ"כ קטנה... מה כעת **הזכות** של הילדה הקטנה הזו להגיע כ"כ מהר במדרגה הכי גבוהה של "אותה הוכחת לעבדך ליצחק"?

נו... מה התשובה?? הייתי מגדיר את זה כך:

יש זכות!!! ויש זכיונות!!!

כשמדובר **בזכויות**... נו... ילדה קטנה לא תמיד יכולה לצבור כ"כ הרבה זכויות... סו"ס היא ילדה קטנה... אבל **זכיונות?? זכיונות** גם ילדה קטנה יכולה לרכוש!!! כי זכיונות זה לא דווקא זכויות... **זכיונות** זה עניין של תשלום... של מחיר... מי שמשלם את המחיר יכול לזכות במניה!!! ורבקה שילמה מחיר מלא של תוכחה ויסורים על החונך הצמוד שה' הצמיד לה את האובייקט לבן... לרבקה יש **זכיונות גמורה** במידות הנפלאות שלה כי היא שילמה על זה מחיר מלא!!! היא הגיעה לזה בדרך הכי קשה...

היה לי פעם שיחה עם בחור שעבר ילדות מאוד קשה... ותוך כדי השיחה אמרתי לו: אני מתפעל מהבגרות שלך... אתה מסתכל על החיים במבט כזה מרומם כמו אדם מבוגר בעל מדרגה... ענה לי אותו בחור: אה... אל תתלהב... זה לא שאני באמת בוגר ורציני... אני בסה"כ עברתי ילדות כזו קשה... זה עשה אותי בוגר בטרם עת... אמרתי לו: על זה גופא אני מדבר!!! לא חשבתי לרגע שיש לך **זכויות** גדולות שלכן זכיתי להיות כזה בוגר לחיים... לא!! זה באמת לא עניין של **זכויות!** אבל מאי? **זכיונות**... סו"ס עברת ילדות קשה... סו"ס היו לך הורים לא קלים. אחים מאתגרים... אז שילמת מחיר יקר על זה שנהיית בוגר בטרם עת... אם שלמת... אז זו הזכיונות שלך!!! זה כן שייך לך... וכל הכבוד לך...

(ואם ככה... המשפט הבא שהתבקש זה שתדע להעריך את מה שעברת... תדע שכל מה שיש לך מגיע משם... אם תבין את זה... יהיה לך יותר כח להמשיך להתמודד עם זה כי תדע שזה המחיר שאתה משלם על מה שאתה...)

כן... רבקה אמנו מקבלת את כל השבח והתהילה... על מה?? על הילדות העשויה שהיא עברה... **שהפעילה** אותה והביאה אותה בעל כרחיה לשיעור קומה של אותה הוכחת לעבדך ליצחק!!! אל דאגה... עוד יהיו לה

מגיע לו שום שכר בשמים על זה שאני כותב את "אז נדברנו..." כי מי כמוני יודע שהכתיבה של העלון בשבילי זה תרפיה... אני פורק את כל העצבים שלי על העלון הזה... אני חייב את זה וזה הכדור היחיד שמצליח להרגיע אותי... נו... אז בנינו... מגיע לי שכר על זה?? **מה התשובה??** נכון... באמת לא מגיע על שכר על כתיבת העלון... **אבל מגיע לי שכר על העצבים!!!** סו"ס הרבש"ע שלח לי את העצבים האלו בשביל **להפעיל** אותי ולהביא אותי לכתוב את העלון הזה... אז אני משלם על זה בעצבים שלי!! בעסקת חבילה הכללית של כל האופי הזה שצריך להיות דווקא כזה כדי להפעיל ולהביא אותי לכתובה הזו.

כלומר: פעם הייתי מנסה לחפש מתחת הריצפה... למצוא איזה טהרת לב או איזה עמידה בניסיון סביב כתיבת העלון הזה... בשביל להרגיש שיש לי שייכות לזיכוי הרבים שיש כאן... (מילא המפיצים הקירים... מעשיהם רק לש"ש וצדקתם עומדת לעד אבל איפה אני פה בסניור) ומאוד התקשיתי למצוא!! עד שקלטתי שאינן צורך!!! היא גופא... האופי הזה!! העצבים האלו שהפעילו אותי לכתוב את העלון הזה... **הם הם התשלום!!!** אין צורך לחפש מתחת הריצפה... הכתובת רשומה על הקיר!! במקום לחפש מתחת הריצפה... הגיע הזמן להתחיל לקבל באהבה את שכבות התסכולים ואת הדחפים הלא ברורים שמפעילים אותי לשליחות הזו...

להבין שאם יש לי שכר על מה שאני עושה... זה מה שאני **פועל** עם קל!!! מה **שמפעיל** אותי ומביא אותי כמעט בעל כרחי לעשות רצון ה'...

(בקיצור: גם **ההפעלה** תהיה עם קל... גם בתכונות שבהם ה' **מפעיל** אותך... גם שם תפגוש את ה'!! תבין שגם שם אתה עובד ה'!! לא רק בעבודת ה' אלא גם בתכונות שבהם ה' מפעיל אותך ליעוד והשליחות שלך בעבודת ה'... זה נקרא לפעול עם קל...)

עד כאן הייתי אני על שולחן הניתוחים... כעת קח את עצמך ותנסה לנתח את המחירים שאתה משלם על עצם האופי שלך שהוא זה **שמפעיל** אותך לעבודת ה'... לדוגמא: יש כאלו שמפריע להם שהם כאלו מקובעים... מרובעים... ולא מסוגלים לסבול חוסר שגרה... אופ... למה אני כזה מרובע?? למה אני לא זורם? למה אני לא יכול לסבול חוסר שגרה??

ואני עונה לך: מה אתה רוצה? הרי אם תהיה כמוני... אתה אף פעם לא תוכל להיות מתמיד... אם תהיה ציפור דרוור כמו כל ההיפראקטיבים אתה תלמד 10% ממה שאתה לומד... ומה נעשה שה' יעד אותך שאתה כן תהיה מתמיד!! כן תהיה נר המערבי!! נר תמיד!!! וה' **מפעיל** אותך ומביא אותך למקום הזה דווקא באמצעות האופי היציב שמשתוקק לשגרה מתמדת... והתשלום והמחיר שאתה משלם על ההפעלה הזו... זה הימים הלא שגרתיים שאתה שונא אותם... פה אתה משלם!! תהיה עם ה' לא רק בשגרה שבה אתה לומד... תהיה איתו גם בימים המעצבנים של החוסר שגרה שבהם אתה משלם את המחיר על ההפעלה שלך... תפעל עם קל!!! גם ההפעלה שלך זה עבודת ה'...

הסיבה שהתעוררתי לכתוב על זה דווקא בשבוע

גיליון מס' 447 פרשת חיי שרה
תשפ"ב שנה עשירית

לזכות ולזיווג הגון בקרוב ממש

למאיר יוסף בן חיה אסתר

להקדשות ע"ג הגליון

ניתן לפנות למס' 053-3145900

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

פנינים על הפרשה

ויברכו את רבקה ויאמר לה וגו' (כד, ט)

במסכת כלה (פרק ראשון): מנין לברכת חתנים מן תורה, שנאמר: ויברכו את רבקה, וראה ב'תוספות' (כתבות ז' ב') שמדבר בברכת ארוסין.

וכתב בטעמא דקרא: לפי זה מובן מה שכתוב לעיל (בפסוק קודם): 'וישלחו את רבקה אחתם ואת מנקתה ואת עבד אברהם ואת אנשיו', ולמה הוסיף הכתוב 'אנשיו', מפני שברכו ברכת ארוסין, ולברכת ארוסין צריך עשרה (שו"ע אבן העזר סימ ל"ד ס"ד), ורצה הכתוב לומר מהיכן היו עשרה, ולכן כתב 'את אנשיו', שהיו עשרה גמלים, ועל כל גמל רכב איש אחד, ומזה היו עשרה.

שידוכים במשנתו של רבינו

יש האומרים שכל שידוך שמציעים להם 'נתקע', ונדמה להם שהצד השני לא רוצה אותם, כביכול. אבל האמת שזו היא הדרך בתורת השידוכים, וכך מתנהלים הדברים, עד שמגיע מה שנגזר מן השמים, ואז הכל 'רץ', עד שאי אפשר לעצור את הגלגל. כמו-כן, אם עומד לפנינו שידוך שלא נגזר, הרי שיתכן מאוד שכאשר מתבצע בירור על המשפחה, ייאמרו דברים שלא היו ולא נבראו, העיקר שהשידוך לא ייצא אל הפועל, והכל הוא מאתו יתברך.

והכל תלוי בסיעתא דשמיא. יש מקרים שתקופת השידוכים עוברת מהר, ויש שנגזר להתעכב, הכל מאת ה' הוא. יודעני על בחור שנכנס לשידוכים כבר בגיל 17, וזאת על פי הוראת החזו"א, ולבסוף השתדך רק בגיל 24. מה התברר? כשהוא היה בגיל 17, הכלה היתה רק בת 12, והיה עליו להתמתין עד שתגדל...

לא צריך להתרעם על תשובה שלילית

יש משודכים רבים שיש להם עוגמת נפש מהתקופה, ומצידם היו מעוניינים שהכל יעבור בקלות ובמהירות, אבל הגמרא (סוטה ב' א') אומרת שקשין לזווג כקריעת ים סוף, ואת הים אי אפשר לקרוע בקלות, וצריך להתפלל שזה ילך מהר. וכאמור, כאשר מציעים שידוך שלא נגזר, מערימים מן השמים את כל הסיבות שיתעכב, וכשמגיע השידוך המתאים, הכל נעשה מהר בעזרת השם.

יש שמתרעמים על כך שמשויבים להם תשובה שלילית, אבל האמת שלא שייך שתהיה תרעומת על צד שלא רצה. משל למה הדבר דומה, לאדם שהלך ברחוב וחיפש את ראובן, ופגש את שמעון, וחשב בתחילה שזה ראובן, ורק לבסוף ראה שזה שמעון; וכי שייך שתהיה לו תרעומת על שמעון למה הוא אינו ראובן? ... בודאי שלא!

והוא-הדין לענייננו, מה שהצד השני סירב ולא רצה להתקשר, זה לא מפני שהוא שונא וכו', אלא מפני שזה לא השידוך שנגזר. יש שחוששים לשדך ילדיהם בצעירותם (כמו שאכן צריך לעשות) ונרתעים מכך, וזה אינו נכון, מפני שאם נגזר, הכל יהיה בעז"ה, ואי אפשר לעשות מאומה נגד רצון ה'.

יש שחושבים שבביכול יש מי שמקלקל להם בשידוכים, אבל נחזור שוב ושוב על הכלל שכבר אמרנו לעיל, ששידוך שנגזר - אף אחד לא יכול לקלקל, וזה בדוק ומנוסה.

וידוע המעשה שאחד התאונן בפני החזו"א שהשכן מלמטה מקלקל לו כל הצעת שידוך... ומה השיב לו החזו"א? - כאשר תזכה ויגיע מה שנגזר, ישאלו אצל השכן למעלה... וכך הווה... מה שנגזר כך יהיה, והקב"ה כבר יגלגל את הדבר בצורה הטובה והנכונה ביותר.

ופעמים שנגזר השידוך דוקא ע"י גירושין, כמו שכתוב בספר חסידים שלפעמים אדם משתדך עם שידוך שאינו שלו, ומתגרש ובכך מקבל את שידוכו, שרק בתור גרוש הי' מקבלו, ואחרת לא הי' מקבלו. ובתחלה לא התאים לו להשתדך עם השידוך האמיתי שלו, והתגלגל רק בצורה כזאת, ורואים זאת בחוש הרבה.

ההתחייבויות הכספיות

והנה, אחד הקשיים הגדולים בשידוכים הוא ההתחייבויות הכספיות, ובאמת אין צריך להתחייב על מה שאין לו (דמה יעשה, שיגנוב?!). העצה היא שכאשר הוא יושב עם הצד השני יאמר לו שהוא מצידו ישתדל לתת כל מה שרק אפשר, וכך יאמר לצד השני שגם הוא ישתדל כך.

ובעצם זו בעיה של כל האברכים בזמננו, ויתפלל לה' שיבוא מה שנגזר, שיוכל להסתדר איתו גם מהבחינה הכספית, ופוק חזי מאי עמא דבר, שכולם משדכים ילדיהם, ולא צריך לדאוג ולבסוף יהיה הכל בסדר בעז"ה.

החזו"א אמר שהנס הכי גדול שיש היום הוא שבני תורה מחתנים את ילדיהם. מעשה שהיה בבחור שהגיע אליי, ואמר שזכה להתארס אבל אין לו פרוטה להוצאות הנישואין, והוא עני ואביון, וחושב שיאלץ לחזר את פתחי נדיבים ולקבץ נדבות. הבחור היה נבוכ מאד, ואובד עצות. הנחתתי ידיו על כתפיו, והרגעתי אותו ואמרתי: נאמר בפסוק "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון", שהקב"ה דואג לכל בריה ואינו שוכח אף אחד, אז גם לך הוא ידאג.

ובדידי חזיתי הניסים שהיו לי בכל ילד שחיתנתי, כגון שהי' פעם שביקשו ממני לכתוב הערות על ספר ה'רוקח', וזה שהציע לי את זה, אמר שלא יאמר עכשיו את המחיר. והנה, עברו 3 שנים ולא שילמו על כך, ואח"כ הביא את הכסף, בדיוק כפי הסכום שהייתי צריך בתקופה ההיא לנישואי בתי, והאדם ששילם לא ידע מכלום.

ועצה טובה היא לקנות דירה במקום זול, ולשכור ולהשכיר במקום אחר.

יש שמציעים להם שידוך עם גרוש, והאמת שלא תמיד זה חסרון, תלוי מה הסיבה שהתגרש, דלפעמים אינו אשם כלל.

(המשך בעמוד הבא)

ישר כח גדול לכל קוראנו היקרים שיחיו, ששלחו את הסבר התמונה שפורסמה במדור זה בשבוע שעבר. התמונה היא משמחת נישואי אחד מנכדי מרן הגר"ש אלישיב, לשם הגיע מרו שליט"א בשנת תשנ"ח

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושונ"ת מרבינו.

כיצד אוכלים פירות שביעית (ג)

- אכילה גסה**
- א. אסור לאכול פירות שביעית אכילה גסה, דהיינו שהוא קץ באוכל, שהרי לא נהנה כלל ונחשב להפסד.
 - ב. ירק חריף – לאוכלו חי
 - ג. ירק חריף מאוד כגון חזרת (חריין) מותר לאכול אותו כמו שהוא חי, שיש נוהגים לאוכלו כך.
 - ד. מותר לתת לילדים קטנים פירות שביעית, אבל מוטל על אביהם משום חינוך, לבדוק שאינם מקלקלים את האוכל, ואם נוהגים באוכל שלא כדון, צריך לקחת מהם האוכל.
 - ה. מאכל שדרך לרסק אותו לתינוקות וילדים, מותר לרסק עבורם, אבל לא לאנשים גדולים.

מתוך ספר שיח השמיטה - אוצר פסקי רבינו הגר"ח קניבסקי

כתלי בית המדרש יוכיחו

לזכרו הטהור של הגאון הצדיק רבי מיכאל כהן זצ"ל עם סגירת הגליון נתבשרו על הסתלקותו של האי גברא ויקירא צנוע ומעלי ומוכתר בכל מדה נכונה, הצדיק רבי מיכאל כהן, בנו של להבחל"ח הגאון רבי משה ישעיהו הכהן שליט"א, גבאי וממייסדי בית הכנסת המרכזי 'חזון איש' לדרמן, בשיכון חזון איש בני ברק.

ניתן להגדיר כי המנוח זצ"ל היה מחשובי המתפללים של בית הכנסת, ועל אף שלא היה מן המבוגרים שבהם, כי קנה חכמה ויראת שמים טהורה, הרבה מעבר לכפי גילו.

'רבי מיכאל', כך היה מכונה בפשטות בפי כל מכריו, בלי גינוני כבוד או תוארים נוספים, על אף היותו מרביץ תורה מידי ערב, ותלמיד חכם חשוב ועמל בתורה מנעורו, שתורתו אומנתו.

קשר מיוחד ועמוק היה לו עם מרן ראש גולת יעקב, הסטייפלר זי"ע עוד מהיותו שכן באותו הבנין, ובהמשך היה דבוק בלב ובנפש למרן שליט"א. בבית הכנסת 'לדרמן' היה רבי מיכאל אחראי על המאור המיוחד שיש לשבת, לוקסים הפועלים על גז, כדי שלא להשתמש אפילו בחשמל כשר. בכל ערב שבת ויום טוב, היה דואג ליופי המאור ולהפעלתו, במסירות נפלאה, גם בערבי יום כיפור, בזמן שכל בית ישראל סועדים את לבם כמצוות היום, היה רבי מיכאל מתרוצץ בבית הכנסת.

רבי מיכאל לא היה הגבאי הרשמי של בית הכנסת, אבל כן דאג לבית הכנסת ביום ובלילה. מסירותו לא ידעה גבולות, בשעות שביית הכנסת כמעט שומם, היה מגיע ומנקה, מתקן ומסדר, הן בערבי שבתות והן במוצאי שבת. כמעט שלא ראו אותו בבואו ובצאתו.

בהלווייתו רבת המשתתפים, שבראשם היו רבינו מרן שר התורה שליט"א, הספיד בשבחו הגרמ"מ לובין שליט"א וסיפר על היותו ירא חטא שמעטים שיש כמוהו, ואמר כי 'הדור כולו חסר עם עקירתה של אבן כה יקרה מעמנו, צדיקים מועטים הם, מי יתן לנו תמורתו' קרא לפני מיטתו.

מערכת 'דברי שי"ח' מאחלת תנחומים למשפחתו היקרה, לאחיו הרבנים הגאונים שליט"א איש איש בשמו יבורך, ובפרט ידידנו החשוב רבי אהרן כהן שליט"א מגבאי בית הכנסת, ולהוריו החשובים שליט"א, שלא ידעו עוד צער ושבר, והמקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ת.נ.צ.ב.ה.

(המשך עניני שידוכים)

המעלה בשידוך בגיל צעיר

יש שמתעכבים בשידוכים, וזו אינה הדרך הנכונה, דהא איתא במתני' (אבות, פרק ה' משנה כ"א) בן י"ח לחופה, וברמב"ם כתב בן י"ז לחופה, וצ"ע שסותר, וביאר הגרע"א הכוונה שנת ה"ח, דהיינו בשנת י"ז [ועי' שר"ע אבה"ע"ז סי' א' ס"ג].

והנה מלבד שחייבים לישא אשה מן י"ח כדברי המשנה והשו"ע, ע"י שנושא אשה מוקדם יותר, יגרום שבאים יותר מוקדם נשמות לעולם, ויתקיים מה שאמרו חז"ל בגמ' (יבמות ס"ב א') אין בן דוד בא עד שיכלו נשמות שבגוף.

ובשם הגר"א נאמר שלולא דמסתפינא היה מתיר חרם דרבינו גרשום שלא לישא ב' נשים, כדי שישאו כמה נשים, ויבואו יותר נשמות לעולם, ויבוא המשיח. והחזו"א רצונו היה שיינשאו כבר בגיל שבע עשרה.

ובפרט בזמננו שיש אפשרות ללמוד אחר החתונה, בודאי יש לישא קודם אשה (עיין קידושין כ"ט ב'). יש כאלה שלא רצו לשמוע שידוכים בגיל צעיר, ועכשיו שכבר רוצים, קשה למצוא להם שידוך, ונתקיים בהם דברי חז"ל (ברכות ז' א) כשרציתי לא רצית, עכשיו שאתה רוצה איני רוצה.

ויש שמתרץ עצמו שמרגיש שאינו בשל, אמנם אינו נכון שהרי מה שייך שאינו בשל, כבר מגיל שלש עשרה ויום אחד אפשר להתחתן, ועד כמה שמתחתנים בגיל צעיר, יותר טוב.

ויש שטוענים שזה יגרום להם לירידה בלימוד, אבל כל זה אינו נכון, והטעם - דכל זה היה שייך פעם בחז"ל, שכשבחור התחתן היה יוצא לעבוד ומפסיק ללמוד, אבל היום שיש כוללים וממשיכים ללמוד, לא שייך טעם זה.

ויש התולים עצמם במרן הגרא"מ שך זצ"ל, אבל גם אינו נכון, שהרי ברור שכל כוונתו היתה רק באם לא ילמד אחר החתונה, אבל עובדא ידענא שהוא בעצמו אמר 'על כזה שידוך לא התכוונתי, כשאחרי החתונה ימשיך ללמוד!'

יש דברים שראוי להימנע בשידוכים משום חשש סכנה, כגון לישא בני-דודים. מתחלה הייתי סבור להתיר רק חמישי בחמישי, כדמצינו לענין עדות גט וחליצה, אמנם שמעתי שהעידו בשם אאמ"ר שהתיר אף שלישי בשלישי.

סגולות לשידוך

ההשתדלות הכי טובה ומועילה היא תפילה, ואף אם הירבה להתפלל, כבר אמרו בגמרא (ברכות ל"ב ב') אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'.

ועיין ברא"ש (בנדרים דף מ' א') בטעם למה יש לבקר את החולה אף פעמים רבות, שאם היה מבקרו היה מבקש רחמים עליו, ואפשר שעת רצון הוא, ותהיה תפלתו נשמעת, ומניעת הביקור גורם שימות. וזה הפשט ב'יחזור ויתפלל', שהרי אי אפשר לדעת מתי יהיה העת רצון שתקובל תפלתו. וכשמגיע לגיל השידוכים, יתפלל שידומן בנקל מה שנגזר.

לכבדו בזימון בברהמ"ז.

להתפלל ליד באר, כדמצינו לאבות הק' שמצאו זיווגם ליד הבאר. (שמ"ר פרשה א' פסקה ל"ב), וישב בארץ מדין וישב על הבאר, קלט דרך אבות, שלשה נזדווג להם זיווגיהם מן הבאר, יצחק יעקב ומשה, וכו'.

לקיים מצות שילוח הקן, (מדרש תנחומא כי תצא), 'כי יקרא קן ציפור', וסמך 'כי ישא איש אשה', וע"י שילוח הקן זוכים לאשה ובנים.

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש לחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585-7630585 - שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה-4310